

**Działalność gospodarcza
w Polsce i krajach sąsiednich**

**Business activity in Poland
and neighbouring countries**

**Informator
Information guide**

Działalność gospodarcza w Polsce i krajach sąsiednich

Business activity in Poland and neighbouring countries

Informator Information guide

Warszawa 2015

Stan prawny na dzień 31 stycznia 2015 r.

Autor koncepcji ogólnej i redaktor opracowania:
Sławomir Bartnik

Opracowanie redakcyjne:
Małgorzata Baranowska

Projekt okładki:
Olgierd Zbychorski

© Copyright by Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji
Krajowej Rady Radców Prawnych, 2015

ISBN 978-83-941028-1-4

Skład i łamanie:
MARGINALIA Pracownia Edytorska, marginalia.eu

Druk i oprawa:
BARTGRAF ul. Piękna 24/26, 00-549 Warszawa

Wydawca:
Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji
Krajowej Rady Radców Prawnych
Al. Ujazdowskie 41 lok. 2
00-540 Warszawa

SPIS TREŚCI

Przedmowa (<i>Sławomir Bartnik</i>).....	9
<i>Daria Wierzbińska, Jacek Świeca</i> Prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce – podstawowe informacje	13
<i>Ekaterina Zabello, Mikalai Markounik</i> Przegląd podstawowych informacji prawnych dotyczących instytucji i zagadnień związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w Republice Białoruś	51
<i>Šárka Horáčková, Michaela Zelinková Opršalová</i> Działalność gospodarcza w Czechach – podstawowe informacje	83
<i>Sebastian Okinczyc</i> Prowadzenie działalności gospodarczej na Litwie – podstawowe informacje	123
<i>Roland Semik</i> Działalność gospodarcza w Niemczech – podstawowe informacje	161
<i>Martin Bukovinský, Miroslav Chlipala, Viera Vadovická</i> Podstawowe informacje prawne dotyczące instytucji i zagadnień związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w Republice Słowackiej	199
<i>Igor Kydalov</i> Prowadzenie działalności gospodarczej na Ukrainie – podstawowe informacje	237
Autorzy	283

TABLE OF CONTENTS

Preface (<i>Stawomir Bartnik</i>)	11
<i>Daria Wierzbńska, Jacek Świeca</i> Conducting economic activity in Poland – general information	33
<i>Ekaterina Zabello, Mikalai Markounik</i> A review of basic legal information about the institutions and issues related to doing business in the Republic of Belarus	67
<i>Šárka Horáčková, Michaela Zelinková Opršalová</i> Economic activity in the Czech Republic – general information.	103
<i>Sebastian Okinczyc</i> Conducting economic activity in Lithuania – general information	143
<i>Roland Semik</i> Economic activity in Germany – general information	181
<i>Martin Bukovinský, Miroslav Chlipala, Viera Vadovická</i> Basic legal information about the institutions and issues related to doing business in the Slovak Republic	219
<i>Igor Kydalov</i> Conducting economic activity in Ukraine – general information	261
Authors	289

PRZEDMOWA

Koncepcja stworzenia dwujęzycznego opracowania obejmującego podstawowe informacje prawne o prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce i krajach sąsiednich powstała w oparciu o moją praktykę radcowską. Otóż jeden z moich klientów – przedsiębiorców zwrócił się do mnie z prośbą o wskazanie podstawowych zasad prowadzenia działalności gospodarczej u naszych wschodnich sąsiadów na Ukrainie oraz u południowych sąsiadów Polski: na Słowacji lub w Czechach. Potrzebował informacji umożliwiających porównanie form prawnych prowadzenia działalności, podstawowych zasad opodatkowania, innych danin publicznych, instytucji ochrony prawnej, sądownictwa, w tym sądownictwa polubownego.

Wówczas, a był to rok 2011, nie dysponowałem ani wiedzą, ani rzetelnym źródłem, na podstawie którego w krótkim czasie mógłbym przedstawić oczekiwaną odpowiedź. Żałowałem, że taka informacja nie jest dostępna. Znalazłem oczywiście w Internecie ogólne wiadomości, ale uprzedziłem klienta o niepewnym źródle ich pochodzenia. Wiedziałem, że taka informacja jest niewystarczająca i najlepiej byłoby dysponować rzetelnymi informacjami od prawników, którzy stosują to prawo państwa na co dzień. Tak zrodził się pomysł opracowania Informatora, do którego wróciłem po trzech latach, to jest w 2014 roku.

Wydawnictwo, które Czytelnikowi oddajemy kierowane jest zarówno do praktyków prawa, jak i przedsiębiorców. Obejmuje ono zagadnienia, które wydają się wystarczające z punktu widzenia osób poszukujących podstawowych informacji o prowadzeniu działalności biznesowej u naszych sąsiadów: na Litwie, Białorusi, Ukrainie, Słowacji, w Czechach i Niemczech.

Opracowanie dotyczące każdego kraju sporządzone zostało w dwóch językach: polskim i angielskim.

Część dotycząca prawa polskiego w Informatorze skierowana jest do prawników i przedsiębiorców zagranicznych zainteresowanych wiedzą o polskim systemie prawa.

Informacja w zakresie prawa naszych sąsiadów kierowana jest do nieograniczonego kręgu odbiorców: tak polskich, jak i zagranicznych.

Autorami każdej części opracowania są praktycy prawa, specjaliści różnych dziedzin, adwokaci, pracownicy naukowci łączący pracę na uczelniach z praktyką, pracujący w środowisku prawnym, o którym piszą, na przykład w Wilnie, Mińsku, Kijowie czy Bratysławie. Jest to wiedza praktyczna prawnika i mieszkańca danego państwa jednocześnie. Publikacja nie zawiera informacji dotyczących Rosji, ze względu na wycofanie się ze współ-

pracy pozyskanych autorów. Innych, niestety, nie udało się namówić do współpracy.

Opracowanie poświęcone konkretnemu państwu obejmuje omówienie – z zastrzeżeniem specyfiki systemu prawnego – formy prowadzenia działalności gospodarczej, w tym: spółek kapitałowych, spółek osobowych, przedsiębiorców indywidualnych, przedsiębiorców państwowych, przedsiębiorców samorządowych, formuł spółdzielczych i innych. W jego ramach zamieszczono wiadomości o: podstawowym schemacie organizacji wewnętrznej przedsiębiorcy, sposobie reprezentacji na zewnątrz, organach wewnętrznych przedsiębiorcy, sposobie podejmowania rozstrzygnięć wewnętrznych, podstawowym kapitale oraz zasadach zakładania podmiotów gospodarczych, formach prawnych działania podmiotu, publicznych organach rejestrowych, dziedzinach działalności koncesjonowanej i organach koncesyjnych. W dalszej części Informatora przedstawiono zagadnienia związane z prowadzeniem bieżącej działalności takie jak: podstawowe formy opodatkowania przedsiębiorców (podatki dochodowe, podatki pośrednie, podatki lokalne), inne opłaty o charakterze publicznym (za zezwolenia, koncesje), sprawozdawczość przedsiębiorców, ubezpieczenia – podstawowe dziedziny działalności gospodarczej objęte obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, formy zatrudnienia pracowników i inne formy zamawiania lub zlecania czynności, w tym zasady zawierania umów.

Informator zawiera również wykaz podstawowych aktów prawnych regulujących działalność gospodarczą w danym państwie, takich jak kodeksy czy podatkowe akty prawne.

W zrozumieniu prezentowanych treści mogą pomóc zamieszczone schematy – przedstawiające między innymi instytucje ochrony prawnej, organy podatkowe, organy koncesyjne.

Zamysł wydania dwujęzycznej publikacji dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i państwach sąsiednich spotkał się z otwartością i życzliwością Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych, czego efektem jest niniejszy Informator.

Sławomir Bartnik

Redaktor opracowania

PREFACE

The idea of creating a bilingual study of business activity in Poland and its neighboring countries stems mainly from the author's practice as a legal advisor. Once, one of my clients – an entrepreneur – requested an overview of the essential principles governing economic activity in Poland's eastern neighbor – Ukraine, as well as its neighboring countries to the south – Slovakia and Czech Republic. His query specifically concerned a comparison of the basic legal forms of conducting business activities; basic rules relating to the system of taxes and fees; means of legal protection, as well as the judicial system, including arbitration courts.

At that point – the year 2011 – I did not possess adequate knowledge or even the possible sources to deliver the information that was requested. It seemed regrettable that no such general data was readily at hand at that time. Some basic information could have been mined from the Internet, though one should be aware of the nature of this particular source. In light of this insufficiency, the knowledge of lawyers cognizant of the legal systems of abovementioned states is in great demand. Thus, three years after its original conception, the concept of this study has been realized.

This study is aimed at legal practitioners and entrepreneurs, alike. It comprises the essential issues regarding business activity in Poland's neighboring countries: Lithuania, Belarus, Ukraine, Slovakia, Czech Republic and Germany.

This analysis applies to every country and has been prepared in two languages: Polish and English.

The section pertaining to the Polish legal system is aimed at foreign entrepreneurs and practitioners interested in the relevant information in this field.

Information on the legal systems of our neighbours is aimed at an unlimited circle of both Polish and foreign recipients.

The authors of each section of this study are practitioners, lawyers and research workers. They have combined extensive knowledge in their respective fields with broad professional experience in the context of each of the aforementioned states. This practical knowledge is held by lawyers who are also residents of the above-mentioned countries. This paper does not contain information about Russia due to the fact that the authors who were planning to cooperate with us withdrew from the project. Unfortunately, we were not able to convince any other authors to collaborate with us.

Each section regarding a specific state includes an outline of the legal framework of conducting business activities within that legal system, the

Preface

particular character notwithstanding. Capital companies, partnerships of individual, state and local entrepreneurs, cooperatives, and other forms are covered. Within the framework of this study one can also find information concerning: the basic models of internal corporate governance, representation in external relations, internal governing bodies and their prerogatives, as well as share capital. The topics also encompass: the fundamental principles regarding the commencing of business activities; their legal forms; public registers; areas of economic activity subject to licensing, and authorities relevant in this regard.

The remaining part of the study includes issues connected to conducting day-to-day corporate operations: the basic systems of taxes and fees (direct and indirect taxes, local fees), other types of public fees (permits, licenses), the filing of annual reports and other related documents. Also covered are employment relationships, as well as contracts for the performance of work outside of employment relationships. The issue of entering into legal contracts is also examined.

Additionally, this study surveys the fundamental legal acts that govern economic activity, for example Codes and tax regulations.

Attached to the compendium are relevant charts concerning the means of legal protection, as well as taxation and licensing authorities.

The Ośrodek Badań Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych welcomed and supported the idea to produce a bilingual study of business activity in Poland and its neighboring countries, and made this publication possible.

Sławomir Bartnik

Editor of the information guide

Prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce – podstawowe informacje

1. Formy prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce

Polski system prawny zapewnia możliwość wyboru formy organizacyjno-prawnej, w której prowadzona będzie działalność gospodarcza. Wybór tej formy stanowi jedną z pierwszych decyzji, którą musi podjąć przyszły przedsiębiorca. Działalność gospodarczą można prowadzić w następujących formach:

- 1) **indywidualna działalność gospodarcza;**
- 2) **spółka handlowa:**
 - spółka kapitałowa (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna),
 - spółka osobowa (spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna);
- 3) **spółka cywilna.**

Działalność gospodarcza może być prowadzona również przez spółdzielnie, fundacje, stowarzyszenia, a także w formach transgranicznych (spółka europejska, europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych), które pozostają jednak poza zakresem niniejszego opracowania, ze względu na mniejszą popularność w stosunku do wyżej wymienionych form.

1.1. Indywidualna działalność gospodarcza

Indywidualna działalność gospodarcza stanowi popularną – głównie ze względu na brak skomplikowania oraz łatwy proces rejestracji – formę prowadzenia działalności gospodarczej. Jest to przedsiębiorstwo prowadzone i reprezentowane przez jednego właściciela będącego osobą fizyczną, bez względu na liczbę zatrudnionych pracowników. Podstawę prawną zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej w Polsce stanowi ustawa

o swobodzie działalności gospodarczej¹ oraz przepisy Kodeksu cywilnego².

Osoba fizyczna prowadząca indywidualną działalność gospodarczą działa w imieniu własnym (jest przedsiębiorcą w rozumieniu Kodeksu cywilnego). Może ona jednak ustanowić pełnomocnika do prowadzenia jej spraw. Udzielenie pełnomocnictwa podlega ujawnieniu w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

W związku z tym, że przedsiębiorca działa w imieniu własnym, posiada on pełnię kompetencji decyzyjnych w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej – nie istnieją żadne rozbudowane struktury, co umożliwia elastyczne zarządzanie oraz szybkie podejmowanie decyzji. Indywidualna działalność gospodarcza jest atrakcyjna także ze względu na brak wymogu minimalnego kapitału oraz prostą i wolną od opłat procedurę rejestracji.

Wadą indywidualnej działalności gospodarczej jest przede wszystkim pełna odpowiedzialność za powstałe zobowiązania – przedsiębiorca odpowiada w sposób wyłączny i bez ograniczeń zarówno majątkiem przedsiębiorstwa, jak i swoim majątkiem osobistym (w zależności od małżeńskiego ustroju majątkowego może ponosić odpowiedzialność również z majątku wspólnego małżonków).

1.2. Spółki handlowe

Spółki handlowe stanowią prawną formę współdziałania w celu zarobkowym co najmniej dwóch podmiotów (wyjątek stanowią spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna, które mogą zostać założone przez jeden podmiot, o ile założyciel sam nie jest jednoosobową spółką z ograniczoną odpowiedzialnością). Spółki te powstają w wyniku zawarcia umowy, w której wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu poprzez wniesienie wkładów oraz ewentualnie przez współdziałanie w inny określony sposób. Zgodnie z Kodeksem spółek handlowych³ możemy wyróżnić spółki kapitałowe oraz spółki osobowe.

Do spółek kapitałowych należy zaliczyć:

- spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością;
- spółkę akcyjną.

¹ Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.).

² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.).

Natomiast do spółek osobowych zaliczamy:

- spółkę jawną;
- spółkę partnerską;
- spółkę komandytową;
- spółkę komandytowo-akcyjną.

Najpopularniejszymi formami prowadzenia działalności gospodarczej – wśród spółek handlowych – są w szczególności spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółka jawna.

Spółki kapitałowe działają w oparciu o posiadany kapitał. Ta forma organizacyjno-prawna jest wybierana najczęściej w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w dużym rozmiarze bądź działalności wiążącej się z większym ryzykiem. Minimalny kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 5000 PLN, który dzieli się na udziały o wartości nominalnej co najmniej 50 PLN. Natomiast kapitał zakładowy spółki akcyjnej wynosi 100.000 PLN i dzieli się na akcje o wartości nominalnej nie niższej niż 0,01 PLN (1 grosz).

Spółki kapitałowe mogą posiadać jednego lub większą liczbę wspólników, którymi mogą być osoby fizyczne lub osoby prawne, a także jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną (wyjątek: jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, a także spółka akcyjna nie mogą być związane wyłącznie przez inną jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, przy czym ograniczenie to odnosi się wyłącznie do momentu tworzenia wymienionych spółek, a nie późniejszego ich funkcjonowania w obrocie).

W przeciwieństwie do spółek osobowych, spółki kapitałowe posiadają osobowość prawną, zmienny kapitał oraz zmienny skład osobowy, zaś majątek spółki jest majątkiem odrębnym od majątków wspólników/akcjonariuszy. W związku z tym wspólnicy/akcjonariusze spółek kapitałowych nie ponoszą, z pewnymi wyjątkami, odpowiedzialności za zobowiązania spółki, która odpowiada swoim majątkiem. Spółki kapitałowe stanowią samodzielne podmioty posiadające osobowość prawną, w związku z czym działają przez swoje organy. W spółce z ograniczoną odpowiedzialnością możemy wyróżnić trzy rodzaje organów:

- zarząd – organ wykonawczy i zarządzający (organ obligatoryjny);
- rada nadzorcza lub komisja rewizyjna – organy nadzorczo-kontrolne (organ fakultatywny, z wyjątkiem sytuacji, gdy kapitał zakładowy spółki przewyższa kwotę 500.000 PLN, a wspólników jest więcej niż 25);
- zgromadzenie wspólników – organ uchwałodawczy (organ obligatoryjny).

W spółce akcyjnej wyróżniamy następujące organy:

- zarząd – organ wykonawczy i zarządzający (organ obligatoryjny);
- rada nadzorcza (organ obligatoryjny);
- walne zgromadzenie akcjonariuszy – organ uchwałodawczy (organ obligatoryjny).

Wspólnicy/akcjonariusze spółek kapitałowych, co do zasady, są wyłączeni od prowadzenia spraw spółki, które należą do kompetencji organów spółki (zarządu).

Jeśli chodzi o **spółki osobowe**, to ich funkcjonowanie opiera się na osobistej więzi między ich wspólnikami oraz ich osobistym zaangażowaniu w sprawy spółki. Jednocześnie, spółki te są odrębnymi podmiotami od wspólników – zarówno pod względem organizacyjnym, jak i majątkowym. Przepisy prawa nie wprowadzają wymogów co do wysokości ich kapitału (z wyjątkiem spółki komandytowo-akcyjnej, której kapitał zakładowy powinien wynosić co najmniej 50.000 PLN).

Spółki osobowe muszą być utworzone przez co najmniej dwóch wspólników. W przeciwieństwie do spółek kapitałowych, w spółkach tych skład personalny nie może ulec zmianie (z wyjątkiem spółki komandytowo-akcyjnej). Są one jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną. Posiadają także zdolność do czynności prawnych (mogą we własnym imieniu nabywać prawa, zaciągać zobowiązania) oraz zdolność sądową (mogą pozywać i być pozywane).

Wspólnicy spółki osobowej odpowiadają osobiście za jej zobowiązania, także majątkiem osobistym (wyjątek: partner w spółce partnerskiej, co do zasady, nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki powstałe w związku z wykonywaniem przez pozostałych partnerów wolnego zawodu w spółce, jak również za zobowiązania spółki będące następstwem działań lub zaniechań osób zatrudnionych przez spółkę na podstawie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego, które podlegały kierownictwu innego partnera przy świadczeniu usług związanych z przedmiotem działalności spółki; komandytariusz w spółce komandytowej odpowiada, co do zasady, do wysokości sumy komandytowej; akcjonariusz w spółce komandytowo-akcyjnej nie odpowiada, co do zasady, za zobowiązania spółki).

W spółkach osobowych wspólnicy osobiście prowadzą sprawy spółki i reprezentują je na zewnątrz. W spółkach osobowych brak jest zatem organów spółki [wyjątek: spółka partnerska – w przypadku powierzenia, na mocy umowy spółki, prowadzenia spraw i reprezentowania spółki zarządowi oraz spółka komandytowo-akcyjna – walne zgromadzenie (organ obowiązkowy) i rada nadzorcza (organ fakultatywny, chyba że liczba akcjonariuszy w spółce przekracza 25 osób, wówczas ustanowienie rady nadzorczej jest obligatoryjne)].

1.3. Spółka cywilna

Spółka cywilna jest w istocie umową prawa cywilnego, stanowi ona konstrukcję regulowaną przez prawo zobowiązań (art. 860–875 Kodeksu cywilnego). Umowę spółki cywilnej (w formie pisemnej) mogą zawrzeć co najmniej dwie osoby fizyczne, osoby prawne bądź jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną. Spółka ta nie posiada osobowości prawnej, nie stanowi ona także samodzielnego podmiotu prawa – podmiotami prawa pozostają zawsze wspólnicy spółki cywilnej (jednakże spółka ta jest podatnikiem podatku VAT oraz akcyzy, tak jakby była odrębnym podmiotem). Wspólnicy spółki cywilnej, a nie sama spółka, są podatnikami podatku dochodowego.

Spółkę cywilną może reprezentować – w braku odmiennych postanowień umownych – każdy wspólnik. Każdemu wspólnikowi przysługuje prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki. Majątek spółki cywilnej stanowi współwłasność łączną wspólników oraz nie może być podzielony w trakcie trwania spółki. Co ważne, za zobowiązania powstałe w ramach spółki odpowiedzialność ponoszą wszyscy wspólnicy solidarnie, przy czym odpowiedzialność ta obejmuje majątek wspólny wspólników oraz majątki osobiste wspólników – bez ograniczeń.

2. Zasady zakładania działalności gospodarczej w Polsce

W Polsce obowiązuje zasada swobody działalności gospodarczej, co oznacza, że podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa. Zasada ta nie ma jednak charakteru absolutnego – istnieją ograniczenia podmiotowe oraz przedmiotowe.

2.1. Rejestracja działalności gospodarczej

Podjęcie działalności gospodarczej przede wszystkim wiąże się z obowiązkiem jej rejestracji. W zależności od wybranej formy organizacyjno-prawnej, działalność gospodarczą należy zarejestrować w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej bądź w sądzie rejestrowym.

Przedsiębiorcy działający jednoosobowo oraz wspólnicy spółek cywilnych rejestrowani są w CEIDG, który jest rejestrem przedsiębiorców, będących osobami fizycznymi, działających na terenie Polski. Rejestr ten prowadzony jest w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do

spraw gospodarki. Wpis do rejestru wymaga złożenia wniosku o wpis do CEIDG na specjalnym formularzu (osobiście w dowolnym urzędzie gminy, listem poleconym bądź za pośrednictwem strony internetowej). Wniosek ten – oprócz wpisu do ewidencji – stanowi również zgłoszenie do urzędu skarbowego (rejestracja, nadanie NIP, wybór formy opodatkowania), wniosek o nadanie numeru REGON oraz zgłoszenie płatnika składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) lub oświadczenie o kontynuowaniu ubezpieczenia w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS). Procedura rejestracji w CEIDG jest bezpłatna, a przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą już w dniu złożenia wniosku o wpis do CEIDG.

Wybór działalności w formie spółki handlowej (osobowej lub kapitałowej) oznacza wymóg rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS), który jest rejestrem prowadzonym w systemie teleinformatycznym przez sądy rejonowe. Wpis do rejestru wymaga złożenia wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców na formularzu wraz z odpowiednimi załącznikami. Poza formularzami niezbędne jest również dołączenie dokumentów będących podstawą wniosku (ich rodzaj zależy od formy rejestrowanej spółki). Dokumenty dołączone do wniosku o wpis do KRS muszą być złożone w oryginałach albo poświadczonych urzędowo odpisach lub wyciągach. Sąd, po dokonaniu wpisu w rejestrze, automatycznie przekazuje dane podmiotu do Centralnego Rejestru Podmiotów – Krajowej Ewidencji Podatników (KEP). Na podstawie tych danych podmiotowi zostaje nadany Numer Identyfikacji Podatkowej (NIP) i REGON. Po wpisie do KRS podmiot ma 21 dni, aby złożyć wniosek do właściwego urzędu skarbowego celem podania dodatkowych danych (niezawartych w formularzach sądowych), które za pośrednictwem KEP przekazywane są do urzędu statystycznego oraz ZUS.

Od 1 stycznia 2012 r. istnieje możliwość założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością również przez Internet przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym (tak zwany tryb S24). Procedura ta umożliwia rejestrację spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w ciągu 24 godzin od dnia wpływu wniosku do sądu rejestrowego. Jednakże, w terminie 7 dni od dnia wpisu spółki do rejestru, należy złożyć w sądzie oświadczenie wszystkich członków zarządu, że wkłady pieniężne na pokrycie kapitału zakładowego zostały wniesione w całości przez wszystkich wspólników oraz dostarczyć wzory podpisów członków zarządu (poświadczone notarialnie bądź złożone wobec sądu). W przypadku rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy wykorzystaniu wzorca umowy, w zakresie nadania NIP, REGON oraz zgłoszenia do ZUS, zastosowanie mają zasady opisane powyżej.

Procedura rejestracji w KRS jest dosyć sformalizowana i niestety nie jest wolna od opłat – wpis spółki do rejestru wiąże się z opłatą sądową

w wysokości 500 PLN oraz opłatą za ogłoszenie w „Monitorze Sądowym i Gospodarczym” w wysokości 100 PLN.

2.2. Ograniczenia podmiotowe i przedmiotowe

Na takich samych zasadach jak obywatele polscy działalność gospodarczą mogą podejmować i wykonywać:

- osoby zagraniczne z państw członkowskich Unii Europejskiej;
- osoby zagraniczne z państw członkowskich Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- osoby zagraniczne z państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które mogą korzystać ze swobody przedsiębiorczości na podstawie umów zawartych przez te państwa z Unią Europejską i jej państwami członkowskimi;
- obywatele państw innych niż te wymienione powyżej, którzy są członkami rodziny osób wskazanych powyżej, posiadają w Polsce zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenie na pobyt stały bądź czasowy, są objęci ochroną w Polsce na podstawie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁴, posiadają ważną Kartę Polaka.

Osoby zagraniczne inne niż wyżej wymienione mają prawo podejmować i wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w formie:

- spółki komandytowej;
- spółki komandytowo-akcyjnej;
- spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;
- spółki akcyjnej;

a także mają prawo do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

Ponadto przedsiębiorcy zagraniczni, którzy chcą prowadzić działalność gospodarczą na terenie Polski, mogą skorzystać z formy organizacyjno-prawnej oddziału i/lub przedstawicielstwa.

⁴ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 680 z późn. zm.).

Cecha	Oddział przedsiębiorcy zagranicznego	Przedstawicielstwo przedsiębiorcy zagranicznego
Zakres i rozmiar prowadzonej działalności gospodarczej	Możliwość prowadzenia działalności gospodarczej wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego. Prowadzenie działalności zarówno w małym, jak i dużym rozmiarze (np. banki)	Możliwość prowadzenia działalności wyłącznie w zakresie reklamy i promocji samego przedsiębiorcy zagranicznego
Osobowość prawna	Brak osobowości prawnej. Oddział nie jest podmiotem odrębnym od przedsiębiorcy zagranicznego	Brak osobowości prawnej. Oddział nie jest podmiotem odrębnym od przedsiębiorcy zagranicznego
Minimalny kapitał	Brak wymogów co do minimalnego wymaganego kapitału	Brak wymogów co do minimalnego wymaganego kapitału
Reprezentacja	Osoba upoważniona do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego przez niego ustanowiona	Osoba upoważniona do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego przez niego ustanowiona
Odpowiedzialność	Pełna odpowiedzialność przedsiębiorcy zagranicznego	Pełna odpowiedzialność przedsiębiorcy zagranicznego
Sprawozdawczość	Przedsiębiorca zagraniczny ma obowiązek prowadzić dla oddziału oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości	Przedsiębiorca zagraniczny ma obowiązek prowadzić dla przedstawicielstwa oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości
Czas trwania	Bez ograniczeń (wyjątek: likwidacja przedsiębiorcy zagranicznego oznacza likwidację oddziału przedsiębiorcy zagranicznego)	Bez ograniczeń (wyjątek: likwidacja przedsiębiorcy zagranicznego oznacza likwidację przedstawicielstwa przedsiębiorcy zagranicznego)

Czynności niezbędne do rozpoczęcia działalności	Wniosek o wpis oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do Krajowego Rejestru Sądowego	Wniosek o wpis przedstawicielstwa przedsiębiorcy zagranicznego do rejestru przedstawicielstw prowadzonego przez Ministra Gospodarki
Opodatkowanie	Przedsiębiorca zagraniczny posiadający w Polsce oddział podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym w zakresie dochodu uzyskanego w Polsce, chyba że umowy międzynarodowe o unikaniu podwójnego opodatkowania stanowią inaczej	Przedsiębiorca zagraniczny posiadający w Polsce przedstawicielstwo podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym w zakresie dochodu uzyskanego w Polsce, chyba że umowy międzynarodowe o unikaniu podwójnego opodatkowania stanowią inaczej

Jedną z barier prawnych prowadzenia działalności gospodarczej stanowi tak zwana **reglamentacja działalności gospodarczej**, to jest obowiązek uzyskania koncesji, zezwolenia albo wpisu w rejestrze działalności regulowanej. W takim przypadku podjęcie działalności gospodarczej wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa. W przypadku koncesji i zezwolenia przedsiębiorca ma obowiązek złożenia wniosku o ich udzielenie do właściwego organu, natomiast działalność regulowana wiąże się z wymogiem złożenia oświadczenia o spełnianiu warunków do jej wykonywania. Działalność gospodarcza może zostać rozpoczęta dopiero po uzyskaniu koncesji, zezwolenia albo zaświadczenia o wpisie do rejestru działalności regulowanej (działalność regulowaną można także podjąć po upływie 14 dni od złożenia wyżej wymienionego oświadczenia, jeżeli organ prowadzący rejestr nie dokonał wpisu we właściwym terminie).

2.3. Dziedziny działalności koncesjonowanej oraz organy koncesyjne

Zakres udzielanej koncesji	Organ koncesyjny
1) Poszukiwanie, rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz kopalin stałych objętych własnością górnictw, poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, wydobywanie kopalin ze złóż, podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji, podziemne składowanie odpadów oraz podziemne składowanie dwutlenku węgla 2) Przesyłanie dwutlenku węgla w celu jego podziemnego składowania	1) Minister właściwy do spraw środowiska 2) Starosta – wydobywanie kopalin ze złóż, jeżeli jednocześnie są spełnione następujące wymagania: • obszar udokumentowanego złoża nieobjętego własnością górnictw nie przekracza 2 ha, • wydobywanie kopalin ze złoża w roku kalendarzowym nie przekroczy 20.000 m³, • działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych 3) Marszałek województwa – wydobywanie kopalin ze złóż, w zakresie nieokreślonym dla właściwości ministra właściwego do spraw środowiska oraz starosty
Wytwarzanie i obrót materiałami wybuchowymi, bronią i amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym	Minister właściwy do spraw wewnętrznych
Wytwarzanie, przetwarzanie, magazynowanie, przesyłanie, dystrybucja i obrót paliwami i energią	Prezes Urzędu Regulacji Energetyki
Ochrona osób i mienia	Minister właściwy do spraw wewnętrznych
Rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych, z wyłączeniem programów rozpowszechnianych wyłącznie w systemie teleinformatycznym, które nie są rozprowadzane naziemnie, satelitarnie lub w sieciach kablowych	Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

Przewozy lotnicze	Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego
Prowadzenie kasyna gry	Minister właściwy do spraw finansów publicznych

3. Zagadnienia związane z prowadzeniem bieżącej działalności

3.1. Podstawowe formy opodatkowania przedsiębiorców

Podatnicy prowadzący działalność gospodarczą mają do wyboru następujące formy opodatkowania:

- 1) zasady ogólne:
 - opodatkowanie według skali podatkowej 18% i 32%,
 - opodatkowanie według jednolitej stawki podatkowej 19% (może być wybrana przez podatników prowadzących działalność gospodarczą samodzielnie lub w spółkach: cywilnej, jawnej, partnerskiej i komandytowej);
- 2) zryczałtowane:
 - ryczałt od przychodów ewidencjonowanych – opodatkowanie według stawki: 3%, 5,5%, 8,5%, 17%, 20% (jej wysokość uzależniona jest od rodzaju towarów, które sprzedaje przedsiębiorca lub rodzaju świadczonych usług),
 - karta podatkowa (wysokość podatku jest ustalana na podstawie stawek ustawowych i jest uzależniona od rodzaju działalności, liczby zatrudnionych pracowników oraz liczby mieszkańców miejscowości, w której prowadzona jest działalność gospodarcza).

Polski system podatkowy rozróżnia dwanaście rodzajów podatków, w tym:

- 1) dziewięć rodzajów podatków bezpośrednich:
 - podatek dochodowy od osób prawnych (CIT),
 - podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT),
 - podatek od czynności cywilnoprawnych,
 - podatek od nieruchomości,
 - podatek od środków transportowych,
 - podatek od spadków i darowizn,
 - podatek rolny,

- podatek leśny,
- podatek od posiadania psów;
- 2) trzy podatki pośrednie:
 - podatek od towarów i usług (VAT),
 - podatek akcyzowy,
 - podatek od gier.

Największą rolę w prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce odgrywają: podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT), podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) oraz podatek od towarów i usług (VAT).

Opodatkowanie podatkiem dochodowym zależy jest od formy prowadzonej działalności gospodarczej – wskazywać ona będzie, czy przedsiębiorca opodatkowany zostanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych czy podatkiem dochodowym od osób prawnych.

Dochody z działalności gospodarczej przedsiębiorców:

- prowadzących indywidualną działalność gospodarczą;
- będących osobami fizycznymi, którzy są wspólnikami spółki cywilnej lub zrzeszają się w osobowe spółki handlowe
- podlegały będą opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych bądź na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Natomiast dochody przedsiębiorców działających w formie:

- spółek z ograniczoną odpowiedzialnością;
- spółek akcyjnych
- podlegały będą opodatkowaniu na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Jeśli chodzi o podatek VAT, to jego podatnikami są osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności. Najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia sprzedaży towarów lub świadczenia usług objętych podatkiem VAT przedsiębiorca powinien złożyć we właściwym urzędzie skarbowym druk zgłoszeniowy VAT-R.

3.2. Sprawozdawczość przedsiębiorców

Do podstawowych obowiązków sprawozdawczych, które ciążyą na przedsiębiorcach należy zaliczyć obowiązek rozliczania się z urzędem skarbowym oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Do urzędu skarbowego należy odprowadzać zaliczki na podatek dochodowy przedsiębiorcy oraz pracowników, jak również rozliczać podatek VAT. Raz do roku należy także złożyć zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (ponie-

sionej straty) przez podatnika podatku dochodowego od osób fizycznych (prawnych), deklarację roczną o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy. Jeśli przedsiębiorca jest zarejestrowany jako podatnik VAT UE, musi złożyć także informację VAT-UE. Jeśli chodzi o Zakład Ubezpieczeń Społecznych, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej, osoby fizyczne będące płatnikami składek za inne osoby, osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, osoby opłacające składki na własne ubezpieczenia (obowiązkowo lub dobrowolnie) mają obowiązek sporządzenia i przekazania do ZUS zgłoszenie płatnika składek.

Poza wymienionymi podstawowymi obowiązkami na przedsiębiorcach może ciążyć obowiązek składania określonych dokumentów do:

- Głównego Urzędu Statystycznego;
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy;
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Narodowego Banku Polskiego;
- Urzędu Marszałkowskiego.

3.3. Obowiązki ubezpieczeniowe przedsiębiorcy

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (niezależnie od jej rodzaju) podlegają ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej do dnia zakończenia jej prowadzenia (z wyłączeniem zawieszenia działalności gospodarczej). Do obowiązków przedsiębiorcy należy opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, wypadkowe) oraz na ubezpieczenie zdrowotne. Natomiast ubezpieczeniu chorobowemu osoby te podlegają na swój wniosek.

Ponadto w Polsce istnieje kilkadziesiąt zawodów bądź rodzajów działalności gospodarczej, których wykonywanie wiąże się z prawnym obowiązkiem posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Dotyczy to zazwyczaj zawodów wymagających specjalistycznej wiedzy, których wadliwe wykonywanie może spowodować szkodę (między innymi: adwokatów, radców prawnych, notariuszy, komorników sądowych, doradców podatkowych, rzeczników patentowych, rzeczoznawców majątkowych, architektów).

3.4. Formy zatrudnienia pracowników w przedsiębiorstwie

Forma zatrudnienia pracownika w przedsiębiorstwie zależy od potrzeb danego przedsiębiorcy – od rodzaju czynności, jakie ma wykonywać dana osoba, zakresu obowiązków, jej dyspozycyjności czy miejsca wykonywania czynności. Wyróżnić możemy:

- 1) umowę o pracę, a w jej ramach:
 - umowę na okres próbny,
 - umowę na czas wykonywania określonej pracy,
 - umowę na czas określony,
 - umowę na czas nieokreślony;
- 2) umowę zlecenia – umowa cywilnoprawna, której przedmiotem jest świadczenie usług, wykonanie określonych czynności (umowa starannego działania);
- 3) umowę o dzieło – umowa cywilnoprawna, której przedmiotem jest wykonanie określonego dzieła (konkretny rezultat pracy lub twórczości), (umowa rezultatu);
- 4) umowę agencyjną – umowa cywilnoprawna, na podstawie której przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu;
- 5) kontrakt menedżerski – umowa cywilnoprawna, zaliczana do tak zwanych umów nienazwanych, na podstawie której przyjmujący zlecenie (menedżer) zobowiązuje się do stałego i odpłatnego zarządzania przedsiębiorstwem dającego zlecenie przedsiębiorcy w jego imieniu i na jego rzecz;
- 6) indywidualną działalność gospodarczą – zawarcie umowy z osobą, która prowadzi działalność gospodarczą we własnym imieniu, na własny rachunek i na własne ryzyko.

WAŻNE: Z Kodeksu pracy⁵ wynika wprost zakaz zastępowania umowy o pracę umowami cywilnoprawnymi.

3.5. Formy zawierania umów w obrocie gospodarczym

Zawieranie umów stanowi jeden z głównych instrumentów kształtujących stosunki handlowe. Wśród **sposobów zawierania umów** wyróżniamy:

- ofertę i jej przyjęcie,
- negocjacje,
- aukcję i przetarg.

⁵ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.).

Podkreślić należy, iż Kodeks cywilny wprowadza **zasadę swobody umów**, zgodnie z którą „strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego” (art. 353¹ Kodeksu cywilnego).

Ponadto prawo może uzależniać skutki prawne umowy od jej zawarcia w określonej formie. Ze względu na formę zawierania umów można wyróżnić umowy zawarte:

- w sposób dorozumiany (w drodze tak zwanych czynności konkludentnych);
- ustnie;
- w formie pisemnej;
- w formie pisemnej z urzędowym poświadczeniem podpisu;
- w formie pisemnej z urzędowym poświadczeniem daty;
- w formie aktu notarialnego;
- w formie przewidzianej na podstawie przepisów szczególnych.

4. Podstawowe akty prawne regulujące działalność gospodarczą

- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1203 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 330 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 1037).

5. Instytucje ochrony prawnej

5.1. Sądy powszechne

		Wydziały
II instancja	SĄDY APELACYJNE	1. Cywilny 2. Karny 3. Pracy i ubezpieczeń społecznych
	I instancja SĄDY OKRĘGOWE	1. Cywilny 2. Karny 3. Pracy, ubezpieczeń społecznych albo pracy i ubezpieczeń społecznych 4. Gospodarczy 5. Sąd ochrony konkurencji i konsumentów (Sąd Okręgowy w Warszawie) 6. Sąd wspólnotowych znaków towarowych i wzorów przemysłowych (Sąd Okręgowy w Warszawie) 7. Sąd do spraw rejestrowych powierzonych na podstawie odrębnych przepisów (Sąd Okręgowy w Warszawie)
	SĄDY REJONOWE	1. Cywilny 2. Karny 3. Rodzinny i nieletnich 4. Pracy, ubezpieczeń społecznych albo pracy i ubezpieczeń społecznych 5. Ksiąg wieczystych 6. Gospodarczy

5.2. Sądownictwo polubowne

Sądownictwo polubowne jest coraz częściej wybierane jako alternatywny sposób rozstrzygnięcia sporów i cieszy się wśród przedsiębiorców dużym zainteresowaniem. Obecnie obowiązujące uregulowania prawne dotyczące sądownictwa polubownego zostały wprowadzone nowelizacją zawartą w Kodeksie postępowania cywilnego⁶. Sądy polubowne nie są sądami państwowymi, jednakże wyrok sądu polubownego lub ugoda przed nim zawarta mają moc prawną na równi z wyrokiem sądu (państwowego) lub ugodą zawartą przed sądem po ich uznaniu przez sąd albo po stwierdzeniu przez sąd ich wykonalności.

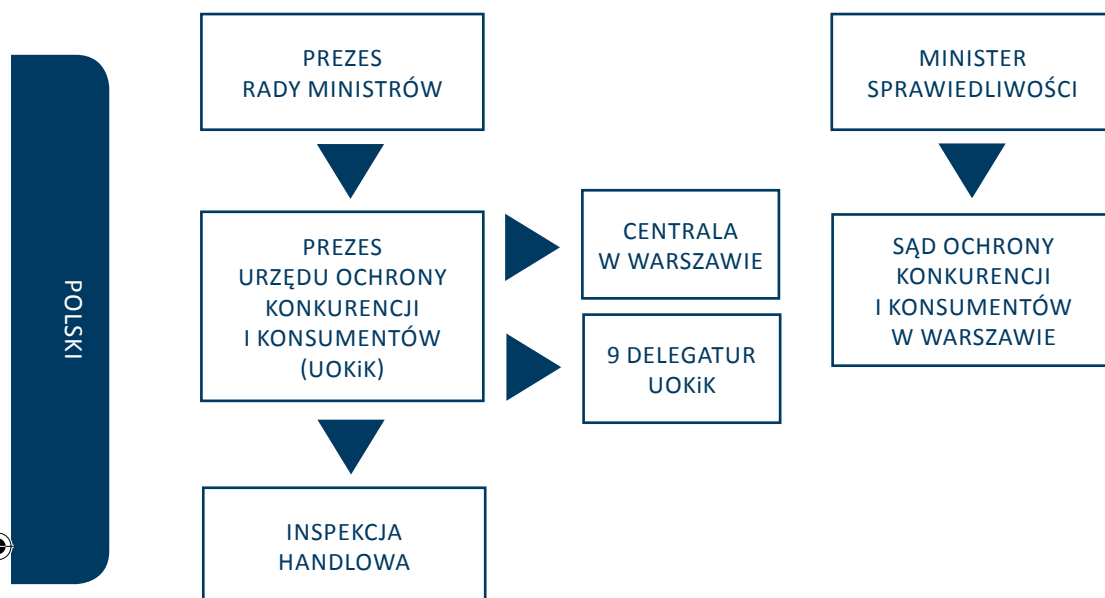
Podstawą do rozstrzygnięcia danego sporu przez sąd polubowny jest tak zwany zapis na sąd polubowny, który stanowi umowę stron, w której strony poddają spór pod rozstrzygnięcie sądu polubownego i w której należy wskazać przedmiot sporu lub stosunek prawny, z którego spór wyniknął lub może wyniknąć. W umowie tej może być także wskazany sąd polubowny właściwy do rozstrzygnięcia sporu, przy czym może być to stały sąd polubowny (arbitrażowy) albo sąd *ad hoc* – powołany przez same strony.

Wśród stałych sądów polubownych (arbitrażowych) w Polsce można wymienić między innymi:

- Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej;
- Sąd Arbitrażowy przy Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”;
- Stały Sąd Polubowny przy Polskiej Izbie Gospodarczej Importerów, Eksporterów i Kooperacji;
- Sąd Polubowny przy Związku Banków Polskich;
- Stały Sąd Polubowny przy Wielkopolskiej Izbie Budownictwa w Poznaniu;
- Centrum Mediacyjne oraz Stały Sąd Polubowny przy Fundacji Adwokatury Polskiej i Ośrodku Badawczym Adwokatury im. W. Bawera;
- Sąd Arbitrażowy przy Stowarzyszeniu Inżynierów Doradców i Rzeczoznawców;
- Sąd Arbitrażowy przy Polsko-Niemieckiej Izbie Przemysłowo-Handlowej.

⁶ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.).

5.3. Organy ochrony konkurencji

Organami, które wyposażone zostały w szczególne uprawnienia w obszarze ochrony konkurencji są również:

- Prezes Urzędu Regulacji Energetyki;
- Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
- Komisja Nadzoru Finansowego.

6. Organy podatkowe

Instancja	Samorządowe organy podatkowe	Rządowe organy podatkowe		
I	Wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa	Naczelnik urzędu skarbowego/ naczelnik urzędu celnego	Dyrektor izby skarbowej/ dyrektor izby celnej	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
II	Samorządowe kolegium odwoławcze (SKO)	Dyrektor izby skarbowej/ dyrektor izby celnej	Dyrektor izby skarbowej/ dyrektor izby celnej	Minister właściwy do spraw finansów publicznych

Ponadto Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, nadać uprawnienia organów podatkowych:

- Szefowi Agencji Wywiadu;
 - Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
 - Szefowi Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
 - Szefowi Służby Wywiadu Wojskowego;
 - Szefowi Służby Kontrwywiadu Wojskowego
- jeżeli jest to uzasadnione ochroną informacji niejawnych i wymogami bezpieczeństwa państwa (art. 13a Ordynacji podatkowej⁷).

⁷ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.).

Conducting economic activity in Poland – general information

1. Forms of conducting economic activity in Poland

The Polish legal order provides entrepreneurs with a choice of the organizational and legal forms of pursuing economic activity. The choice of that form is one of the first decisions that has to be made by a future entrepreneur. Economic activity may be carried out in the following forms:

- 1) **sole-proprietorship, sole trader;**
- 2) **commercial enterprises:**
 - companies (limited liability company, joint-stock company),
 - partnerships (registered partnership, professional partnership, limited partnership, joint-stock limited partnership);
- 3) **civil law partnership.**

1.1. Sole-proprietorship, sole trader

Sole-proprietorship is a very popular form of conducting business activity, mainly because of the lack of complexity and easy registration process. This type of business entity is run and represented by one individual, regardless of the number of employees. The legal bases for establishing sole-proprietorship in Poland are the Act on Freedom of Economic Activity¹ and the Civil Code.²

A natural person conducts business activity on his/her own behalf (he/she is an entrepreneur under the Civil Code). Nevertheless, a sole trader may grant power of attorney to conduct some of his/her business activities. The granting of power of attorney should be registered in the Central Registry and Information on Business Activities (CEIDG).

¹ Act on Freedom of Economic Activity of 2 July 2004 (uniform text: Dz.U. z 2013 r. poz. 672, as amended).

² Civil Code of 23 April 1964 (uniform text: Dz.U. z 2014 r. poz. 121, as amended).

Due to the fact that an entrepreneur acts on his/her own behalf, he/she has full authority to make decisions concerning his/her economic activity. There are no complicated structures, which ensures effective management and quick decision-making. Sole proprietorship is also attractive because it does not require initial capital and boasts an easy and free-of-charge registration process.

The disadvantage of sole proprietorship is mainly full liability for all its debt obligations. An entrepreneur is exclusively liable with his/her business assets, as well as his/her personal assets (depending on the marital property regime, he/she may also be liable with joint spousal assets).

1.2. Commercial enterprises

Commercial enterprises constitute a legal form of cooperation between at least two profit-making entities (with one exception: limited liability companies and joint-stock companies may be established by one entity, if the founder is not a sole shareholder of a limited liability company). These enterprises are incorporated on the basis of partnership agreements/articles of association, in which the partners/shareholders undertake the pursuit of a common goal by making contributions and establishing other forms of cooperation. The Code of Commercial Partnerships and Companies³ distinguishes between companies and partnerships.

Companies are as follows:

- limited liability company;
- joint-stock company.

Partnerships are as follows:

- registered partnership;
- professional partnership;
- limited partnership;
- limited joint-stock partnership.

Among commercial enterprises, the most popular forms of conducting economic activity are limited liability companies and registered partnerships.

Companies operate on the basis of their capital. These organizational and legal forms are chosen mainly for conducting large scale or high risk business activity. The minimum initial capital of a limited liability company is PLN 5,000. It is divided into shares of face value of at least PLN 50. The minimal capital of a joint-stock company is PLN 100,000, divided into shares of face value of at least 1 grosz (PLN 0.01).

³ The Code of Commercial Partnerships and Companies of 15 September 2000 (uniform text: Dz.U. z 2013 r. poz. 1030, as amended).

Companies may have one or more shareholders, who may be natural persons, legal persons, or organizational units without a legal personality. (There is one exception: limited liability companies and joint-stock companies may be established by one entity, if the founder is not a sole shareholder of a limited liability company. However, this limitation is related only to incorporation – after registering such companies may have one shareholder – e.g. a sole shareholder limited liability company).

Unlike partnerships, companies have legal personalities, variable capital, and allow changes in the composition of shareholders. Furthermore, a company's assets are separate from the personal assets of the shareholders. Therefore, the shareholders are not liable – with some exceptions – for the debts of the company, which is liable with its own assets. Companies are independent entities that have a legal personality. This means that they operate through their bodies. A limited liability company has the following bodies:

- management board – an executive and managing body (a mandatory body);
- supervisory board or audit committee – supervisory and auditing bodies (optional bodies unless the share capital exceeds PLN 500,000 and there are more than 25 shareholders);
- shareholders' meeting – which passes resolutions (a mandatory body).

A joint-stock company has the following bodies:

- management board – an executive and managing body (a mandatory body);
- supervisory board (a mandatory body);
- general shareholders' meeting – which passes resolutions (a mandatory body).

Shareholders of companies, as a rule, are excluded from managing the affairs of the company, which is the responsibility of the bodies of the company (the management board).

With regard to **partnerships**, their operation is based on a personal relationship among partners, as well as the partners' personal engagement in the partnership's affairs. At the same time, partnerships and partners are separate entities in terms of organization and property issues. Legal provisions do not require any minimum initial capital (with the exception of joint-stock limited partnerships with a minimum capital of PLN 50,000).

Partnerships have to be established by at least two partners. Unlike companies, in partnerships the composition of members cannot be changed (with the exception of a joint-stock limited partnership). Furthermore, they are organizational units without legal personality that have been

granted legal capacity by virtue of applicable law. Partnerships have a legal capacity to enter into legal transactions as well as a court capacity (to bring lawsuits and to be defendants).

Partners bear liability for the partnership's debts, which extends to their personal assets. (With the exception that a partner in a professional partnership, as a rule, is not liable for debts and obligations that have arisen as a result of another partner's professional activity, or the actions or omissions of the partnership's employees supervised by the other partners. In addition, a limited partner is, as a rule, liable up to the amount determined in the partnership agreement of the limited partnership, and a stockholder in a limited joint-stock partnership is, as a rule, not liable for the partnership's obligations).

In partnerships, partners manage the affairs of the partnership and they represent it. Partnerships do not have bodies (except for professional partnerships – where the partnership agreement may entrust the management of affairs and representation to the management board – and limited joint-stock partnerships – which have general meetings of shareholders (a mandatory body) and supervisory boards (an optional body, unless there are more than 25 stockholders, in which case the appointment of a supervisory board is mandatory).

1.3. Civil law partnership

A civil law partnership is in fact a civil law contract and a legal structure regulated by contract law (Articles 860–875 of the Civil Code). A civil law partnerships agreement (drawn up in writing) may be concluded by at least two natural persons, legal persons, or organizational units without legal personality. These partnerships do not have a legal personality and do not constitute a separate legal entity. Partners in civil law partnerships, however, are always legal entities (nonetheless this type of partnership is subject to VAT and excise tax as if it were a separate entity). The partners, and not the civil law partnership itself, are (personal or corporate) income tax payers.

Unless the civil law partnership agreement states otherwise, a civil law partnership may be represented by either partner. Each partner has a right to manage the affairs of the partnership. The assets of the partnership are the joint property of the partners, which may not be divided during the existence of the partnership. What is more, all partners are jointly and severally liable for the debt obligations of the partnership. This liability includes the joint property of the partners as well as their private property – without any limitation.

2. Rules for setting up businesses in Poland

Polish law stipulates freedom to pursue economic activity. This means that the commencement, conduct and cessation of business activity are available to everyone on equal terms, provided that the conditions set out by legal regulations are fulfilled. Nonetheless, the abovementioned freedom is not absolute. There are restrictions with respect to entities undertaking business activity, as well as requirements for conducting selected types of activity.

2.1. Registration of economic activity

Firstly, commencing business activity requires registration. Depending on the chosen organizational and legal form, economic activity should be registered in the Central Registry and Information on Business Activities (CEIDG) or registry court.

Sole-proprietors and partners in civil law partnerships are registered in the CEIDG, which is the register for entrepreneurs who are natural persons operating in Poland. This register is kept in a data communication network by the minister in charge of the economy. Entry into the register requires filing an application with the CEIDG on a special form (in person at any commune office, by registered mail, or via the Internet). Said application – apart from being necessary for entry into the register – is also used at the tax revenue office (to apply for registration, the granting of a tax identification number (NIP), and to choose a taxation scheme). The application is as well necessary for the purposes of acquiring a statistical identification number (REGON) and applying to the Polish Social Security Office (ZUS) or Agricultural Social Security Fund (KRUS) as a contributor. The registration procedure is free of charge and an entrepreneur may commence business activity the day the application is filed.

Conducting business activity in the form of a commercial enterprise (a partnership or a company) entails registering in the National Court Register (KRS), which is a register kept in the data communication network by district courts. Entry into the register requires filing an application for entry into the register of entrepreneurs on a special form with enclosed attachments. Apart from the special form, one is also required to submit relevant documents that support the application (the type of documents depends on the kind of partnership or company selected). The documents filed with the application must be originals or officially certified copies. Upon registering the entity, the court automatically transfers the entity's data to the Central Register of Entities – the National Register of Taxpayers (the so-called 'KEP'). On the basis of the data the entity obtains a tax

identification number (a so-called 'NIP') and a statistical number (a so-called 'REGON'). After registering in the National Court Register, the entity has 21 days to file an application with the competent tax revenue office in order to furnish the data (not included in the court forms), which is sent through the KEP to a statistical office and the Social Security Office.

Moreover, as of January 1, 2012 it has been possible to register limited liability companies via the Internet using a standard contract that is available in the data communication network (the so-called 'S-24'). This enables the registration of a limited liability company within 24 hours of applying to the district court. However, within 7 days of the company's registration the following should be submitted: a declaration by all the members of the management board stating that all the shareholders have paid up the capital in full, and specimen signatures of the members of the management board. When registering via the Internet, the rules for granting the NIP and REGON and applying to the Social Security Office are the same as those mentioned above.

The registration procedure in the National Court Register is characterized by a high degree of formality and, unfortunately, it is not free-of-charge. As of 2014, the cost of entry into the register of entrepreneurs is PLN 500 and the cost of publishing an announcement in the 'Monitor Sądowy i Gospodarczy' ('Court and Commercial Gazette') is PLN 100.

2.2. Limitations on the freedom of business activity

The following persons may commence and conduct business activity on the same terms as Polish citizens:

- foreign persons from the Member States of the European Union;
- foreign persons from the Member States of the European Free Trade Association (EFTA) – parties to the Agreement on the European Economic Area;
- foreign persons from states that are not parties to the Agreement on the European Economic Area who enjoy freedom of establishment under agreements concluded by those states with the European Union and its Member States;
- citizens of states other than those listed above who are family members of persons referred to above, or who have long-term European Union residence permits, or permanent or temporary residence permits, as well as those who are protected under the Act of 13 June 2003 on Granting Protection to Aliens Within the Territory of the Republic of Poland,⁴ and those who hold a valid Pole's Card.

⁴ Act of 13 June 2003 on Granting Protection to Aliens Within the Territory of the Republic of Poland (uniform text: Dz.U. z 2012 r. poz. 680, as amended).

Foreign persons other than those listed above may commence and conduct business activity only in the following forms:

- limited partnerships;
- limited joint-stock partnership;
- limited liability company;
- joint-stock company.

They also have the right to join the aforementioned partnerships/companies, as well as acquire shares/stocks in such partnerships/companies, unless international agreements state otherwise.

Moreover, foreign entrepreneurs who want to conduct economic activity in Poland may establish branches and/or representative offices.

Criteria	Branch office of foreign entrepreneur	Representative office of foreign entrepreneur
The scope and size of economic activity	Conducts economic activity solely to the extent the foreign entrepreneur conducts the same activity in his/her country of origin. Dedicated to running small businesses as well as big enterprises (e.g. banks)	Conducts business activity solely with respect to promoting and advertising its activity
Legal personality	Lacks legal personality. Branch office is not independent from foreign entrepreneur	Lacks legal personality. Representative office is not independent from foreign entrepreneur
Minimum capital	No requirements for minimum capital	No requirements for minimum capital
Representation	Person authorised to represent foreign entrepreneur, appointed by him	Person authorised to represent foreign entrepreneur, appointed by him
Liability	Foreign entrepreneur bears full liability	Foreign entrepreneur bears full liability
Reporting	Foreign entrepreneur is obliged to maintain accounting in Polish in accordance with accounting regulations	Foreign entrepreneur is obliged to maintain accounting in Polish in accordance with accounting regulations

Duration	Unlimited (exception: liquidation of foreign entrepreneur means liquidation of branch office)	Unlimited (exception: liquidation of foreign entrepreneur means liquidation of representative office)
Requirements for commencing business activity	Application for entry of branch office into the National Court Register	Representative office's application for entry into the Register of the Representative Offices of Foreign Entrepreneurs kept by the Minister of Economy
Taxation	Foreign entrepreneur with a branch office in Poland is subject to taxation on income derived from Poland, unless international agreements on the avoidance of double taxation state otherwise	The foreign entrepreneur with a representative office in Poland is subject to taxation on income derived from Poland, unless international agreements on the avoidance of double taxation state otherwise

One of the barriers to conducting economic activity is the so-called rationing of business activity, i.e. an obligation to obtain a license, a permit, or entry in the register of regulated activity. In this case, commencing economic activity requires fulfilling specific conditions prescribed by law. In order to receive licenses and permits, the entrepreneurs are obligated to submit an application to the relevant authority, while regulated activity requires only the submission of a declaration of compliance with the conditions for conducting the regulated activity. Economic activity may be commenced only after obtaining the license, permit, or certificate of entry in the register of regulated activity (regulated activity may also be commenced 14 days after the submission of the abovementioned declaration, if the competent authority has not made an entry in due time).

2.3. Fields subject to licenses

Scope of license	Body granting license
1) Exploration for and identification of hydrocarbon and solid mineral resources constituting mining property, exploration for and identification of underground storage complex of carbon dioxide, extracting solid minerals from deposits, underground non-reservoir storage of substances, underground storage of mining production waste and underground storage of carbon dioxide 2) Transfer of carbon dioxide to underground storage	1) The minister in charge of the environment 2) District commissioner – for extracting solid minerals from deposits if the following requirements are met simultaneously: - the area of documented deposits that is not mining property does not exceed 2 ha, - extraction of solid minerals from deposits does not exceed 20,000 cubic meters per calendar year, - the activity is carried out by opencast mining and without the use of blasting agents 3) Province governor – for extracting solid minerals from deposits outside the areas specified within the scope of authority of the minister in charge of the environment and the district commissioner
Manufacturing and trading in explosives, arms and ammunition, as well as military or law enforcement products and technologies	The minister in charge of internal affairs
Manufacturing, processing, storage, transmission, distribution and trading in fuel and energy	President of the Energy Regulatory Office
Protection of persons and property	The minister in charge of internal affairs
Broadcasting of radio and television programming, with the exception of programmes broadcast exclusively through the IT system, which are not broadcast through terrestrial, satellite or cable networks	President of the National Broadcasting Office

Air transport	President of the Civil Aviation Office
Operations of casino games	The minister in charge of public finance

3. Issues connected with current operations and activities of entrepreneurs

3.1. Taxes for entrepreneurs

Taxpayers conducting business activity can choose from the following taxation schemes:

- 1) taxation according to general rules:
 - at a tax rate of 18% and 32%,
 - at a flat tax rate of 19% (this tax rate may be selected by taxpayers who are sole proprietors or who do business through civil partnerships and limited partnerships);
- 2) taxation on a lump-sum basis:
 - a lump-sum on recorded revenue – tax rates of: 3%, 5.5%, 8.5%, 17% and 20% (the amount depends on the type of products the entrepreneur sells or the type of services he/she provides),
 - according to a tax card (the amount of tax is set on the basis of rates determined monthly and depends on the type of business, number of employees, and the size of the population in the place where the business operates).

The Polish tax system distinguishes among twelve types of taxes, including:

- 1) nine types of direct taxes:
 - corporate income tax (CIT),
 - personal income tax (PIT),
 - civil law transactions tax,
 - property tax,
 - motor vehicle tax,
 - tax on inheritance and donations,
 - agricultural tax,
 - forestry tax,
 - tax on dogs;

2) three types of indirect taxes:

- value added tax (VAT),
- excise tax,
- tax on games.

Personal income tax (PIT), corporate income tax (CIT), and value added tax (VAT) play the most important roles in conducting business in Poland.

The choice of income tax is dependent on the form of economic activity, which indicates whether the entrepreneur is subject to personal income tax or corporate income tax. Income received by entrepreneurs who:

- conduct individual business activity;
 - are natural persons who are partners in civil law partnerships or partners in partnerships
- is subject to personal income tax in accordance with the Act on Personal Income Tax.

In contrast, income received by entrepreneurs conducting business activity in the form of:

- limited liability companies;
- joint-stock companies

– is subject to taxation on the basis of the Act on Corporate Income Tax.

As for VAT, payers of this type of tax are legal persons, organizational units without legal personality, and entrepreneurs who conduct individual economic activity, regardless of the purpose or results of that activity. The entrepreneur should submit an application (VAT-R application form) to the relevant tax office no later than on the day preceding the commencement of the sale of goods or the provision of services subject to VAT.

3.2. Financial reporting of entrepreneurs

The basic reporting obligations placed on entrepreneurs include settling with the tax office and Social Security Office (ZUS). An entrepreneur must pay income tax withholdings (the income tax for the entrepreneur as well as his/her employees) and settle VAT. Once a year, a payer of personal (or corporate) income tax must also submit an income tax return and declare the amount of received income (or loss incurred), in addition to an annual declaration of collected income tax withholdings. If an entrepreneur is registered as a European Union value added tax (EU VAT) payer, he/she must submit an EU VAT notification. As for the Social Security Office, legal persons and organizational units without legal personality, natural persons who pay contributions for other persons, natural persons conducting non-agricultural activity, and persons paying contributions for

their own insurance (mandatory or voluntary) are required to prepare and submit an application to the Social Security Office as contribution payers.

Apart from the abovementioned duties, entrepreneurs may have additional reporting obligations to:

- the Central Statistical Office;
- the Labour Office;
- the State Fund for Rehabilitation of Disabled Persons;
- the Polish National Bank;
- the Provincial Chief Executor's Office.

3.3. Insurance obligations of the entrepreneurs

Persons conducting non-agricultural activity (regardless of the type) must acquire social insurance and health insurance from the date of the commencement of business activity until its cessation (with the exception of the period when business operations are suspended). An entrepreneur is obliged to pay social security contributions (for pension, disability and accident insurance) and health insurance. Sickness insurance is payable at the entrepreneur's request.

Furthermore, dozens of professions and types of economic activity in Poland entail a legal obligation to have liability insurance. This usually applies to professions that require specialized knowledge, in which negligence or incompetence may cause damage (i.e. attorney-at-law, legal adviser, notary public, bailiff, tax advisor, patent attorney, real estate expert, and architect).

3.4. Types of employment contracts in enterprises

The type of employment contract an employee is hired under depends on the needs of entrepreneur, the kind of activities to be performed, the scope of duties, the employee's availability, and the place where duties are performed. The following types can be distinguished:

- 1) employment contract:
 - employment contract for a trial period,
 - employment contract for the duration of a specified task,
 - fixed-term employment contract,
 - employment contract for an indefinite period;
- 2) contract for services – a civil law contract concluded to render services and to perform specific tasks (this is a contract of due diligence);
- 3) contract for specific work – a civil law contract concluded to perform specific work (to achieve a particular result of work), (a contract of result);

- 4) contract of agency – a civil law contract under which the agent assumes the obligation to mediate permanently, within the scope of the activities of his/her enterprise, against remuneration, in concluding contracts with clients for the benefit of the entrepreneur acting as the principal, or in concluding such contracts on the entrepreneur's behalf;
- 5) managerial contract – a civil law contract, included in innominate contracts, under which the manager assumes the obligation to permanently manage the enterprise of the principal on his behalf against remuneration;
- 6) individual business activity – the conclusion of a contract with a person who conducts economic activity on his/her own behalf, for his/her benefit and at his/her own risk.

IMPORTANT: The Labour Code⁵ expressly states that an employment contract cannot be replaced by a civil law contract.

3.5. Ways of concluding contracts

The conclusion of contracts is one of the main instruments for the creation of business relationships. **The ways of concluding contracts** are as follows:

- offer and acceptance;
- negotiation;
- auction and tender.

It should be emphasized that the Civil Code establishes **the principle of freedom of contracts**, according to which 'the parties to a contract may arrange the legal relationship at their discretion as long as the contents or the purpose of that contract are not contrary to the nature of the relationship, statutory law, and the principles of community life.' (Article 353¹ of the Civil Code).

Moreover, when it comes to the form of concluding contracts, the following can be distinguished:

- implicit;
- oral;
- written;
- written with official certification of a signature;
- written with official acknowledgment of the date;
- notarized;
- provided by special provisions of the law.

⁵ Labour Code of 26 June 1974 (uniform text: Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, as amended).

4. Fundamental legal acts that regulate economic activity

- Act of 2 July 2004 on Freedom of Economic Activity (uniform text: Dz.U. z 2013 r. poz. 672, as amended).
- Code of Commercial Partnerships and Companies of 15 September 2000 (uniform text: Dz.U. z 2013 r. poz. 1030, as amended).
- Civil Code of 23 April 1964 (uniform text: Dz.U. z 2014 r. poz. 121, as amended).
- Act of 20 August 1997 on National Court Register (uniform text: Dz.U. z 2013 r. poz. 1203, as amended).
- Act of 26 July 1991 on Personal Income Tax (uniform text: Dz.U. z 2012 r. poz. 361, as amended).
- Act of 15 February 1992 on Corporate Income Tax (uniform text: Dz.U. z 2014 r. poz. 851, as amended).
- The Tax Law Act of 29 August 1997 (uniform text: Dz.U. z 2012 r. poz. 749, as amended).
- Act of 29 September 1994 on Accounting (uniform text: Dz.U. z 2013 r. poz. 330, as amended).
- Ordinance of the Minister of Finance on Keeping Tax Register of Revenues and Expenses of 26 August 2003 (uniform text: Dz.U. z 2014 r. poz. 1037).

5. Institutions of legal protection

5.1. Common courts of law

			Divisions
II instance	APPELLATE COURTS		1. Civil 2. Penal 3. Labour and social security
	I instance	REGIONAL COURTS	1. Civil 2. Penal 3. Labour, social security or labour and social security 4. Commercial 5. Court for the protection of competition and consumers (Regional Court in Warsaw) 6. Court for community trademarks and industrial designs (Regional Court in Warsaw) 7. Court for registration cases (Regional Court in Warsaw)
		DISTRICT COURTS	1. Civil 2. Penal 3. Family and minors 4. Labour, social security or labour and social security 5. Land register 6. Commercial

5.2. Arbitration

Arbitration is increasingly popular as an alternative way of settling disputes and is very often chosen by entrepreneurs. The current regulations on arbitration have been introduced by means of an amendment to the Code of Civil Procedure⁶. Arbitration courts are not state courts. However, arbitration awards and settlements have – after their recognition by a state court or after obtaining a court enforcement clause – binding force equal to that of the judgments handed down by state courts and the settlements reached before those courts.

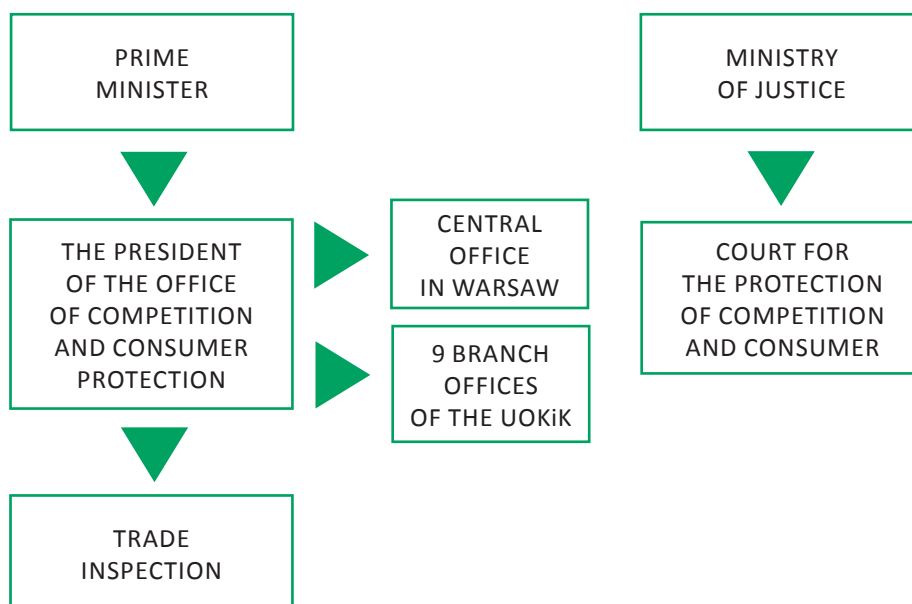
The settlement of disputes by the arbitration court is based on the so-called arbitration clause, which is an agreement between the parties in which they submit the dispute to arbitration. The agreement should indicate the subject of the dispute or the legal relationship from which the dispute arose or may arise. In the agreement the parties may also name the relevant arbitration court to hear the dispute. The arbitration court may be a permanent court of arbitration or an *ad hoc* court – appointed by the parties themselves.

Among permanent courts of arbitration the following can be distinguished:

- the Court of Arbitration at the National Chamber of Commerce;
- the Court of Arbitration at the Polish Confederation of Private Employers 'Lewiatan';
- the Permanent Court of Arbitration at the Polish Chamber of Commerce of Importers, Exporters and Cooperation;
- the Court of Arbitration at the Polish Bank Association;
- the Permanent Court of Arbitration at the Wielkopolska Chamber of Construction Industry in Poznań;
- the W. Bayer Mediation Center and the Permanent Court of Arbitration at the Polish Bar Foundation and the Research Center of the Bar;
- the Court of Arbitration of the Association of Consulting Engineers and Surveyors;
- the Court of Arbitration at the Polish-German Chamber of Industry and Commerce.

⁶ Code of Civil Procedure of 17 November 1964 (uniform text: Dz.U. z 2014 r. poz. 101, as amended).

5.3. Institutions for the protection of competition

Authorities that have been equipped with special powers in the area of consumer protection also include:

- the President of the Energy Regulatory Office;
- the President of the Office of Electronic Communications;
- the Financial Supervision Authority.

6. Tax bodies

Instance	Local government tax bodies		Central government tax bodies	
I	Administrative officer of a commune, city mayor, district commissioner or province governor	Head of the revenue office/ head of the customs office	Director of the tax chamber/ director of the customs chamber	Minister of Finance
II	Local Government Board of Appeals	Director of the tax chamber/ director of the customs chamber	Director of the tax chamber/ director of the customs chamber	Minister of Finance

In addition, the Council of Ministers may, by way of an ordinance, grant the powers of the tax authorities to:

- the Head of the Foreign Intelligence Agency;
 - the Head of the Internal Security Agency;
 - the Head of the Central Anticorruption Bureau;
 - the Head of the Military Intelligence Service;
 - the Head of the Military Counterintelligence Service
- if this is justified by the protection of classified information and security requirements of the State (art. 13a of the Tax Law Act⁷).

⁷ Tax Law Act of 29 August 1997 (uniform text: Dz.U. z 2012 r. poz. 749, as amended).

Ekaterina Zabello, Mikalai Markounik

Przegląd podstawowych informacji prawnych dotyczących instytucji i zagadnień związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w Republice Białoruś

1. Formy działalności

Porównywane kategorie	Formy działalności		
	Spółka kapitałowa	Prywatne przedsiębiorstwo unitarne	Państwowe przedsiębiorstwo unitarne (republikańskie i komunalne)
Podstawowe zasady organizacji wewnętrznej przedsiębiorstw	Spółka kapitałowa jest organizacją komercyjną, której kapitał statutowy [odpowienik kapitału zakładowego] dzieli się na udziały (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością) lub akcje (spółka akcyjna typu otwartego i spółka akcyjna typu zamkniętego) należące do jej wspólników. Spółka kapitałowa ma minimum dwóch wspólników	Przedsiębiorstwo unitarne jest organizacją komercyjną niebędącą właścicielem mienia, którym dysponuje. W stosunku do mienia przedsiębiorstwu unitarnemu przysługuje prawo do zarządu gospodarczego. Majątek przedsiębiorstwa jest niepodzielny i nie może zostać rozdyskretywowany w postaci udziałów	

Zasady reprezentacji (stosunki zewnętrzne)	Spółkę kapitałową reprezentuje dyrekcja i/lub dyrektor spółki	Funkcję reprezentacyjną w przedsiębiorstwie unitarnym pełni dyrektor. Do pełnienia obowiązków dyrektora może zostać delegowana organizacja komercyjna (indywidualny przedsiębiorca)
Organy przedsiębiorstw (stosunki wewnętrzne)	Organy zarządzające: • walne zgromadzenie wspólników; • rada dyrektorów (rada nadzorcza). Organem wykonawczym spółki handlowej jest kolegialny organ wykonawczy (zarząd lub kierownictwo) i/lub jednoosobowy organ wykonawczy (dyrektor lub dyrektor generalny). Do pełnienia obowiązków dyrektora może zostać delegowana organizacja komercyjna (indywidualny przedsiębiorca). Organy kontrolne: • komisja rewizyjna lub komisarz; • inne organy kontrolne powołane przez walne zgromadzenie	Organem przedsiębiorstwa unitarnego jest dyrektor powołany przez właściciela mienia przedsiębiorstwa, przed którym dyrektor odpowiada
		Do pełnienia obowiązków dyrektora może zostać delegowana organizacja komercyjna (indywidualny przedsiębiorca) Uprawnienia właściciela majątku przedsiębiorstwa republikańskiego wykonuje w imieniu Republiki Białoruś Rząd Republiki Białoruś albo inne władze państwowe. Uprawnienia właściciela majątku komunalnego przedsiębiorstwa unitarnego w imieniu jednostki administracyjno-terytorialnej wykonują odpowiednie organy administracji terenowej i samorządu

Metody podejmowania decyzji wewnętrznych	Z zasady o sprawach bieżących spółki decyduje dyrektor. W wypadkach określonych w statucie wymaga się podjęcia decyzji przez walne zgromadzenie wspólników	Decyzje w przedsiębiorstwie unitarnym podejmuje dyrektor. Dyrektor ponosi odpowiedzialność przed właścicielem majątku przedsiębiorstwa. W określonych wypadkach dyrektorowi potrzebna jest zgoda właściciela (na przykład w celu zbycia nieruchomości)
Kapitał początkowy	Wkłady do kapitału statutowego [odpowiednik kapitału zakładowego] organizacji komercyjnej mogą być wnoszone w postaci gotówkowej, instrumentów rynku kapitałowego, majątku innego rodzaju, w tym praw własności oraz innych praw zbywalnych, których wartość została wyceniona. Spółka ustala wysokość kapitału statutowego według własnego uznania, z zastrzeżeniem że: minimalna wysokość kapitału statutowego jest określona na poziomie: • 100 jednostek bazowych* – spółki akcyjne typu zamkniętego; • 400 jednostek bazowych – spółki akcyjne typu otwartego; • 2.500.000 EUR dla brokera ubezpieczeniowego; • 5.000.000 EUR dla towarzystwa ubezpieczeniowego; • 25.000.000 EUR dla banku	

* Wysokość jednostki bazowej od 25 marca 2014 r. wynosi około 10 EUR.

1.1. Zasady zawiązywania podmiotów gospodarczych/przedsiębiorców

Formy prawne prowadzenia działalności gospodarczej w myśl Kodeksu cywilnego Republiki Białoruś:

- 1) **spółki kapitałowe:**
 - spółka akcyjna typu otwartego,
 - spółka akcyjna typu zamkniętego,
 - spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
 - spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością;
- 2) **spółki osobowe:**
 - spółka pełna [jawna],
 - spółka komandytowa;
- 3) **spółdzielnie produkcyjne;**
- 4) **przedsiębiorstwa unitarne:**
 - prywatne przedsiębiorstwo unitarne,
 - państwowe przedsiębiorstwo unitarne (republikańskie, komunalne);
- 5) **gospodarstwo rolne;**
- 6) **indywidualna działalność gospodarcza.**

Osobowość
prawna

Bez nabycia
osobowości prawnej

Zagraniczne osoby prawne mogą prowadzić działalność gospodarczą w Republice Białoruś w następujących formach:

- przez otwarcie przedstawicielstwa (tylko dla celów niekomercyjnych). Jeśli spółka zagraniczna zamierza we własnym imieniu prowadzić działalność gospodarczą na Białorusi, powinna zarejestrować się w organach podatkowych;
- przez podjęcie bezpośredniej działalności;
- przez utworzenie nowej osoby prawnej z udziałem lub bez udziału białoruskich organizacji komercyjnych.

Zgodnie z Dekretem Prezydenta Republiki Białoruś Nr 1 z dnia 16 stycznia 2009 r. o państwowej rejestracji i likwidacji podmiotów gospodarczych rejestrację państwową prowadzą:

- **Bank Narodowy** – rejestruje banki i organizacje finansowo-kredytowe niebędące bankami, w tym położone na terenie Wolnych Stref Ekonomicznych oraz Chińsko-Białoruskiego Parku Przemysłowego;
- **Ministerstwo Finansów** – rejestruje organizacje ubezpieczeniowe, brokerów ubezpieczeniowych, związki ubezpieczycieli, w tym położone na terenie Wolnych Stref Ekonomicznych oraz Chińsko-Białoruskiego Parku Przemysłowego;

- **Ministerstwo Sprawiedliwości** – rejestruje izby handlowo-przemysłowe;
- **administracje Wolnych Strefach Ekonomicznych** – rejestrują organizacje komercyjne i niekomercyjne oraz przedsiębiorców indywidualnych na terenie Wolnych Stref Ekonomicznych, z wyjątkiem organizacji wymienionych w tiret drugim i trzecim niniejszego katalogu;
- **administracja Chińsko-Białoruskiego Parku Przemysłowego** – rejestruje organizacje komercyjne i niekomercyjne oraz przedsiębiorców indywidualnych na terenie Chińsko-Białoruskiego Parku Przemysłowego;
- **obwodowe (oblast) komitety wykonawcze Brześć, Witebsk, Homel, Grodno, Mińsk i Mohylewki Miejski Komitet Wykonawczy** – rejestrują organizacje komercyjne z udziałem organizacji zagranicznych lub międzynarodowych, które nie zostały wymienione powyżej.

1.2. Obszary działalności koncesjonowanej i organy wydające koncesje

Niektóre rodzaje działalności gospodarczej mogą być wykonywane wyłącznie po uzyskaniu koncesji. Występując o wydanie koncesji, wnioskodawca oraz jego działalność powinny spełniać określone prawem wymogi. Jeżeli po uzyskaniu koncesji dojdzie do naruszenia wspomnianych wymogów, podmiot zostanie pozbawiony koncesji. Koncesje wydawane są przez odpowiednie organy na okres od 5 do 10 lat, który może być wielokrotnie przedłużany. Katalog koncesjonowanych rodzajów działalności gospodarczej zamieszczono w **punkcie 6**.

Zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 14 stycznia 2014 r. o niektórych środkach rozwoju budownictwa Nr 26 w celu doskonalenia działalności budowlanej określone rodzaje działalności architektonicznej, urbanistycznej i budowlanej, wymienione w katalogu przyjętym przez Radę Ministrów, mogą być prowadzone przez podmioty prawa (indywidualnych przedsiębiorców) jedynie na podstawie **certyfikatu zgodności**. W celu otrzymania rzeczonoego certyfikatu podmiot musi spełnić określone wymagania.

2. Zagadnienia związane z prowadzeniem działalności bieżącej

2.1. Podstawowe formy opodatkowania działalności

Zgodnie z Kodeksem podatkowym Republiki Białoruś podatki i opłaty obowiązkowe (cła) dzieli się na:

1) **podatki dochodowe:**

- **podatek dochodowy od zysku.** Z zasady stawka podatku od zysku wynosi 18%;
- **podatek dochodowy zagranicznych organizacji nieprowadzących działalności na terytorium Republiki Białoruś poprzez stałe przedstawicielstwa.**

Stawki podatku dochodowego z tytułu:

- opłat za transport i fracht w związku z przewozem ładunku w komunikacji międzynarodowej oraz świadczenia usług transportowo-spedycyjnych – 6%;
- dochodów z papierów wartościowych różnego rodzaju – 10%;
- dywidend lub zrównanych z nimi dochodów; zysków kapitałowych z udziału w organizacjach znajdujących się na terenie Republiki Białoruś – 12%;
- pozostałych dochodów – 15%;

2) **podatki pośrednie:**

- **podatek od towarów i usług.** Zgodnie z ogólną zasadą stawka podatku od towarów i usług wynosi 20%; w określonych wypadkach zastosowanie ma stawka niższa;
- **podatek akcyzowy.** Stawka podatku akcyzowego ustalana jest w zależności od rodzaju wyrobów i jest wliczona w cenę;

3) **podatki lokalne:**

- **opłaty od dostawców.** Opłata ta stanowi wartość wolumenu zaopatrzenia; jest naliczana w wysokości nie wyższej niż 5%;

4) **inne opłaty:**

- **podatek gruntowy.** Stawkę podatku oblicza się na podstawie rodzaju i wartości katastralnej gruntu;
- **podatek środowiskowy.** Wymiar tego podatku zależy od rodzaju szkody, którą wyrządza określona działalność;
- **podatek od wydobycia zasobów naturalnych.** Stawka podatku jest ustalana w oparciu o rodzaj zasobów naturalnych;
- **podatek od nieruchomości.** Podatek ten płać organizacje w wysokości 1% od wartości nieruchomości;

- **opłata skarbową.** Opłata ta wynosi od 0,1 do 25% i zależy od czynności wykonanych w ramach rachunku;
- **opłaty offshore.** Opłaty offshore odprowadza się od środków przekazanych podmiotowi niebędącemu rezydentem do tak zwanego raju podatkowego w wysokości 15%
- **opłaty konsularne; opłaty państwowe; cła patentowe.** Wysokość tych opłat ustalana jest w oparciu o rodzaj czynności prawnej.
- **cła i opłaty celne.** Stawki cel i opłat celnych uzależnione są od rodzaju czynności podejmowanych przez organy celne.

Kodeks podatkowy Republiki Białoruś wprowadza uproszczony system opodatkowania dla określonych grup płatników. Podstawą opodatkowania w uproszczonym systemie jest przychód brutto. Uiszczenie podatków zgodnie z systemem uproszczonym zwalnia z obowiązku uiszczania niektórych podatków, opłat obowiązkowych (cel) oraz czynszu za dzierżawę gruntu.

Białoruskie ustawodawstwo podatkowe wprowadza również specjalny system opodatkowania dla niektórych rodzajów działalności, na przykład w zakresie gier hazardowych, a także dla niektórych kategorii płatników (organizacji prowadzących działalność na terenie Wolnych Stref Ekonomicznych, rolników, kolegów adwokackich, kancelarii adwokackich, białoruskiej izby notarialnej, organów krajowych, rezydentów Parku Wysokich Technologii).

Organizacje zagraniczne nie są uznawane za rezydentów podatkowych Republiki Białoruś i zobowiązane są do ponoszenia obciążeń podatkowych wyłącznie w związku z działalnością prowadzoną na terytorium Republiki Białoruś, z dochodów ze źródeł pochodzących z Białorusi oraz od nieruchomości położonych na jej terytorium.

2.2. Sprawozdawczość przedsiębiorców

Sprawozdawczość przedsiębiorców i organizacji niekomercyjnych została uregulowana na mocy ustawy Republiki Białoruś z dnia 12 lipca 2013 r. o księgowości i sprawozdawczości oraz innych aktów prawnych. Oprócz prowadzenia księgowości i sporządzania sprawozdań finansowych przedsiębiorcy zobowiązani są do przygotowywania zeznań podatkowych i raportów statystycznych.

Organizacja księgowości i przygotowania sprawozdań należy do obowiązków osoby stojącej na czele danej organizacji [*odpowiednik prezesa zarządu*]. Za kierowanie księgowością odpowiedzialny jest główny księgowy organizacji, osoba stojąca na czele organizacji [*odpowiednik prezesa*], organi-

zacja lub indywidualny przedsiębiorca świadczący usługi w zakresie prowadzenia księgowości i sporządzania sprawozdań.

Organizacje (z wyjątkiem organizacji budżetowych) przedstawiają indywidualne roczne sprawozdanie finansowe właścicielowi kapitału organizacji (założycielom, wspólnikom) oraz innym osobom upoważnionym do otrzymywania indywidualnych rocznych sprawozdań na podstawie ustaw Republiki Białoruś lub dokumentów założycielskich organizacji.

W wypadkach wskazanych w ustawach Republiki Białoruś roczne sprawozdania organizacji podlegają obowiązkowej publikacji. Jeżeli, zgodnie z przepisami prawa Republiki Białoruś, roczne sprawozdanie podlega obowiązkowemu audytowi, zostaje ono opublikowane wraz z wynikami badania przeprowadzonego przez biegłego rewidenta.

2.3. Podstawowe rodzaje działalności gospodarczej objęte obowiązkowym ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej

Rodzaje obowiązkowych ubezpieczeń od odpowiedzialności cywilnej według rozporządzenia Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 25 sierpnia 2006 r. o ubezpieczeniach Nr 530 to:

- obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej przewoźników pasażerów;
- obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej przewoźników ładunków niebezpiecznych;
- obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności organizacji komercyjnych zajmujących się pośrednictwem w obrocie nieruchomościami za szkody powstałe w związku z tą działalnością;
- obowiązkowe ubezpieczenie podmiotów prawnych i indywidualnych przedsiębiorców od odpowiedzialności za szkody powstałe w wyniku prowadzonej działalności w związku z użyciem określonych przedmiotów;
- obowiązkowe ubezpieczenie od wypadków przy pracy i obowiązkowe ubezpieczenie od chorób zawodowych.

2.4. Formy zatrudnienia (pracowników) i inne formy zlecania usług

Przedsiębiorstwo, któremu potrzebna jest siła robocza może zatrudnić pracowników na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej. Prawo właściwe (pracy lub cywilne) dla umowy zależy od jej rodzaju.

W myśl ustawy Republiki Białoruś z dnia 30 grudnia 2010 r. o zagranicznej migracji zarobkowej, aby podjąć zatrudnienie w białoruskim przedsiębiorstwie, cudzoziemiec musi otrzymać specjalne pozwolenie na pracę

wydawane przez wydział do spraw obywatelstwa i migracji obwodowego komitetu wykonawczego.

Jeżeli liczba pracowników zagranicznych przekroczy 10 osób, to pracodawca zobowiązany jest do uzyskania pozwolenia na zatrudnienie cudzoziemców w Departamencie do Spraw Obywatelstwa i Migracji.

UWAGA: Na mocy porozumienia między Białorusią, Rosją i Kazachstanem w sprawie statusu prawnego pracowników migracyjnych i członków ich rodzin z 2012 roku przywołane powyżej wymogi nie mają zastosowania w stosunku do obywateli Federacji Rosyjskiej i Republiki Kazachstanu.

2.5. Zasady zawierania umów

Rozdział 9 Kodeksu cywilnego Republiki Białoruś reguluje zasady ogólne dokonywania czynności prawnych. Zgodnie z ustawodawstwem mianem czynności prawnych określa się czynności podejmowane przez osoby fizyczne lub prawne w celu ustanowienia, zmiany lub uchylecia uprawnień i obowiązków cywilnoprawnych. Wyróżnia się czynności prawne dwu- i wielostronne (umowy) oraz jednostronne. Czynności prawne mogą być zawierane pod warunkiem zawieszającym lub rozwiązującym.

Formy zawierania umów

Czynności prawne dzieli się na ustne i pisemne (w zwykłej formie pisemnej lub w formie aktu notarialnego). Czynności prawnych w zwykłej formie pisemnej dokonuje się, sporządzając dokument, który zawiera treść czynności, podpisany przez stronę lub strony dokonujące czynności lub przez osobę należycie przez nie upoważnioną. Uwierzytelnienia notarialnego czynności prawnych dokonuje się przez złożenie na dokumencie podpisu poświadczającego.

Czynności prawne pomiędzy osobami prawnymi albo między osobą prawną i osobą fizyczną dokonuje się w formie pisemnej. Czynności prawne dotyczące nieruchomości podlegają rejestracji państwowej.

Wymogiem formy aktu notarialnego objęte są następujące czynności prawne:

- umowa zbycia sprywatyzowanych lokali mieszkalnych;
- umowa zastawu nieruchomości lub praw własności do wierzytelności zabezpieczonych umową;
- cesja i nowacja.

Sposoby zawierania umów:

- przez sporządzenie pojedynczego dokumentu nazwanego „umową” (porozumienie);
- przez wymianę między stronami listów, wiadomości nadanych dalekopisem, telegramów, faksów itp.;
- przez przyjęcie oferty i rozpoczęcie wykonania umowy.

Podpisanie umowy stanowi dowód jej zawarcia. Z zasady polega ono na złożeniu własnoręcznego podpisu przez upoważnionego przedstawiciela przedsiębiorstwa, a także przyłożeniu pieczęci przedsiębiorstwa. Jeżeli jednak pieczęć nie widnieje na umowie, nie oznacza to jej automatycznej nieważności. Decydujące znaczenie prawo przypisuje w tym wypadku odpowiedniemu umocowaniu danej osoby do podpisania umowy.

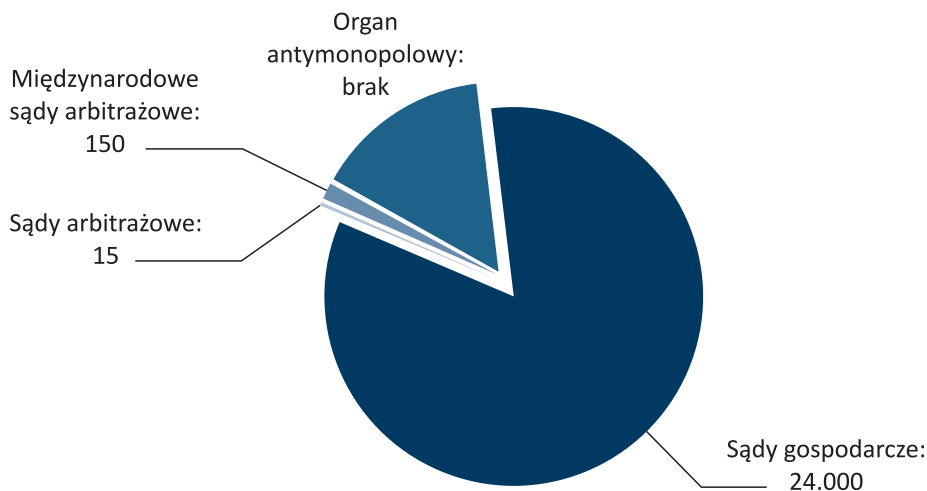
3. Katalog podstawowych aktów prawnych regulujących działalność gospodarczą

- Kodeks cywilny Republiki Białoruś z dnia 7 grudnia 1998 r. Nr 218-Z.
- Gospodarczy kodeks procesowy Republiki Białoruś z dnia 15 grudnia 1998 r. Nr 219-Z.
- Kodeks podatkowy Republiki Białoruś (część ogólna) z dnia 19 grudnia 2002 r. Nr 166-Z.
- Kodeks podatkowy Republiki Białoruś (część szczególna) z dnia 29 grudnia 2009 r. Nr 71-Z.
- Ustawa Republiki Białoruś z dnia 9 lipca 1999 r. o międzynarodowym sądzie arbitrażowym (Trybunale) Nr 279-Z.
- Ustawa Republiki Białoruś z dnia 12 lipca 2013 r. o księgowości i sprawozdawczości Nr 57-Z.
- Ustawa Republiki Białoruś z dnia 28 lipca 2003 r. o handlu Nr 231-Z.
- Ustawa Republiki Białoruś z dnia 9 grudnia 1992 r. o spółkach gospodarczych Nr 2020-XII.
- Ustawa Republiki Białoruś z dnia 30 grudnia 2010 r. o zagranicznej migracji zarobkowej Nr 225-Z.
- Ustawa Republiki Białoruś z dnia 12 grudnia 2013 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznych i rozwoju konkurencji Nr 94-Z.
- Dekret Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 7 maja 2012 r. o promowaniu działalności gospodarczej na terytorium małych i średnich miast, a także na obszarach wiejskich Nr 6.
- Dekret Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 16 stycznia 2009 r. o państwowej rejestracji i likwidacji podmiotów gospodarczych Nr 1.

- Rozporządzenie Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 24 marca 2005 r. o pilnych środkach wsparcia dla przedsiębiorczości Nr 148.
- Rozporządzenie Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 18 czerwca 2005 r. o niektórych środkach regulacji działalności gospodarczej Nr 285.
- Rozporządzenie Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 28 kwietnia 2006 r. o niektórych kwestiach regulacji rynku papierów wartościowych Nr 277.
- Rozporządzenie Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 25 sierpnia 2006 r. o ubezpieczeniach Nr 530.
- Rozporządzenie Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 14 stycznia 2014 r. o niektórych środkach rozwoju budownictwa Nr 26.
- Rozporządzenie Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 1 września 2010 r. o koncesjonowaniu niektórych rodzajów działalności Nr 450.

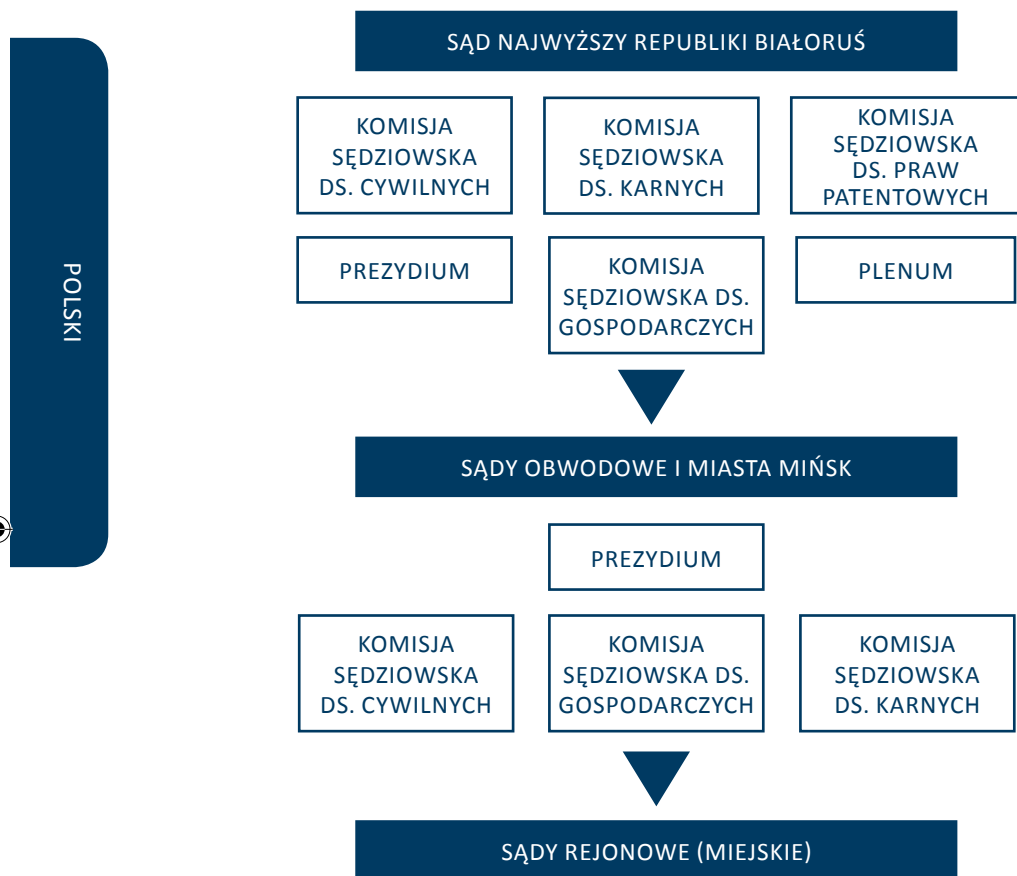
4. Instytucje ochrony prawnej

Liczba spraw rozpatrzonych w okresie jednego roku (2013)

4.1. Sądy

System sądownictwa Republiki Białoruś:

Wymiar sprawiedliwości w obszarze aktywności przedsiębiorczej i innego rodzaju aktywności gospodarczej – zgodnie z Gospodarczym kodeksem procesowym Republiki Białoruś – sprawują sądy gospodarcze (obwodowe sądy gospodarcze oraz sąd miasta Mińsk, a także komisja sędziowska do spraw gospodarczych Sądu Najwyższego), rozstrzygając spory gospodarcze powstałe na gruncie stosunków cywilnoprawnych, administracyjnych, ziemskich, finansowych i innych.

4.2. Arbitraż

Białoruskie ustawodawstwo przewiduje powstanie zarówno **międzynarodowych sądów arbitrażowych**, jak i **krajowych sądów arbitrażowych**. W chwili obecnej na Białorusi istnieją dwa międzynarodowe sądy arbitrażowe: Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Białoruskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej i Izba Arbitrów przy Białoruskiej Republikańskiej Unii Prawników oraz 22 krajowe sądy arbitrażowe.

Orzeczenia wydane w drodze międzynarodowego arbitrażu – bez względu na to, w którym państwie obcym zostały wydane – powinny być uznane i wykonane zgodnie z gospodarczym prawem procesowym Białorusi oraz podpisanymi przez nią traktatami międzynarodowymi. Republika Białoruś jest zobowiązana do uznawania i wykonywania orzeczeń arbitrażowych na mocy **Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych – tak zwanej konwencji nowojorskiej (1958)**, która na Białorusi weszła w życie w 1961 roku.

4.3. Organ ochrony konkurencji

Na mocy ustawy Republiki Białoruś z dnia 12 grudnia 2013 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i rozwoju konkurencji zadania działalności antymonopolowej i promocji rozwoju konkurencji pełnią upoważnione do tego republikańskie władze rządowe (Minister Gospodarki) – na republikańskich rynkach towarowych oraz strukturalne podwydziały obwodowych komitetów wykonawczych – na poziomie lokalnym.

Ze względu na osobliwość regulacji prawnych nie ma powszechnego zwyczaju zwracania się do organu ochrony konkurencji w celu ochrony własnych interesów. Jednakże sytuacja ta może ulec zmianie w związku z nowymi przepisami, które rozszerzają uprawnienia organu ochrony konkurencji.

5. Organy podatkowe

Zgodnie z Kodeksem podatkowym Republiki Białoruś (część szczególna) Ministerstwo Podatków należy do centralnych organów administracji rządowej. Struktura ministerstwa obejmuje wyższą kadre kierowniczą, kadre kierowniczą i departamenty.

W celu wykonywania uprawnień ministerstwa w ramach jednostek administracyjno-terytorialnych powołano inspekcje Ministerstwa Finansów.

6. Organy wydające koncesje w myśl rozporządzenia Prezydenta Republiki Białoruś z dnia 1 września 2010 r. o koncesjonowaniu niektórych rodzajów działalności Nr 450

Organ koncesyjny	Koncesjonowana działalność
Narodowy Bank Republiki Białoruś	• Działalność bankowa
Ministerstwo Zdrowia Publicznego	• Działalność farmaceutyczna • Pomoc psychologiczna • Działalność związana z dystrybucją leków • Działalność medyczna
Ministerstwo Finansów	• Działalność ubezpieczeniowa • Działalność zawodowa związana z papierami wartościowymi i ich wymianą • Działalność związana z metalami i kamieniami szlachetnymi
Ministerstwo ds. Sytuacji Nadzwyczajnych	• Działalność związana z wykorzystaniem energii atomowej i promieniowania jonizującego • Działalność związana z bezpieczeństwem przemysłowym
Ministerstwo Podatków	• Działalność w zakresie przemysłu hazardowego
Ministerstwo Łączności i Informatyzacji	• Działalność związana z komunikacją
Ministerstwo Informacji	• Działalność na polu rozpowszechniania programów telewizyjnych i radiowych • Działalność drukarska
Ministerstwo Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska	• Działalność wywołująca wpływ na środowisko naturalne
Ministerstwo Transportu i Komunikacji	• Działalność w obszarze transportu pojazdów silnikowych

Ministerstwo Przemysłu	• Nabywanie (skup) materiałów na złom, zawierających i niezawierających żelazo • Produkcja aluminium, ołowiu, cynku, cyny, miedzi; odlew gotowych produktów
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	• Działalność w zakresie ochrony
Państwowy Komitet Standaryzacji	• Działalność związana z produkcją alkoholu, nienadających się do spożycia produktów zawierających alkohol, nienadającego się do spożycia alkoholu etylowego oraz tytoniu
Białoruski Państwowy Koncern Petrochemiczny	• Hurtowy i detaliczny handel pochodnymi ropy naftowej
Obwodowy Komitet Wykonawczy i Miński Miejski Komitet Wykonawczy	• Handel hurtowy i magazynowanie alkoholu, nienadających się do spożycia produktów zawierających alkohol, nienadającego się do spożycia alkoholu etylowego oraz tytoniu • Handel detaliczny napojów alkoholowych i (lub) tytoniu

Ekaterina Zabello, Mikalai Markounik

A review of basic legal information about the institutions and issues related to doing business in the Republic of Belarus

1. Forms of business

Categories for comparison	Forms of business		
	Economic company	Private unitary enterprise	State unitary enterprise (republican and communal)
Basic pattern of internal organization of enterprises	An economic company is recognized as a commercial organization, the charter capital of which is divided into shares (limited liability company, additional liability company) or stocks (open joint-stock company, closed joint-stock company) of its participants. An economic company has at least two shareholders	A unitary enterprise is a commercial organization that does not have the right of ownership over the property at its disposal. Such property may belong to the unitary enterprise based on the right of operational management. The property of the unitary enterprise cannot be divided and cannot be distributed in shares	

Principles of representation (external relations)	An economic company is represented by the directors and/or director of the company	Unitary enterprises are represented by the director. The functions of the director may be delegated to commercial organization (individual entrepreneur)
Bodies of enterprises (internal relations)	Managing bodies: • The general meeting of participants; • The Board of Directors (Supervisory Board). Executive body: the collective executive body (Board or Directorate) and/or the single-person executive body (Director or Director General). The duties of the director may be delegated to commercial organization (individual entrepreneur). Controlling bodies: • The inspection Commission or the inspector; • other controlling bodies formed by the general meeting	The director , who is appointed by the owner of the property and accountable to him/her is the body of a unitary enterprise
		The duties of the director may be delegated to commercial organization (individual entrepreneur) The rights of the owner of the property of a republican unitary enterprise are exercised on behalf of the Republic of Belarus by the government of the Republic of Belarus or by other state authorities. The rights of the owner of the property of a communal unitary enterprise are exercised on behalf of the administrative and territorial unit by respective bodies of local administration and self-government

Methods of making internal decisions	As a rule the director makes decisions about the current affairs of the company. Decisions by the general meeting of shareholders are required in cases stipulated in the charter	Decisions in a unitary enterprise are taken by the director. The director is accountable to the owner of the property. In particular cases the director needs the permission of the owner in order to act (e.g. to dispose of immovable property)
Primary capital	Contributions to the charter capital of the commercial organization may include money and securities, other property, including property rights, or other alienable rights, whose value has been evaluated. The company determines the amounts of charter capital on its own, with the following exceptions: The minimum amount of charter capital is set equivalent to: • 100 basic units* – for closed joint-stock companies; • 400 basic units – for open joint-stock companies; • EUR 2,500,000 for an insurance broker; • EUR 5,000,000 for an insurance company; • EUR 25,000,000 for a bank	

* The rate of a basic unit since March 25, 2014, has been approximately EUR 10.

1.1. Rules for the establishment of business entities/enterprises

Legal forms of conducting business according to the Civil Code of the Republic of Belarus:

- 1) **economic companies:**
 - open joint-stock company,
 - closed joint-stock company,
 - limited liability company,
 - additional liability company;
- 2) **economic partnerships:**
 - general partnership,
 - special partnership;
- 3) **production cooperatives;**
- 4) **unitary enterprises:**
 - private unitary enterprise,
 - state unitary enterprise (republican, communal);
- 5) **farm;**
- 6) **individual entrepreneur.**

Legal
personality

Without the creation
of a legal personality

Foreign legal entities may carry out economic activity in the Republic of Belarus in the following forms:

- 1) the opening of a representative office (only for non-commercial activity). If a foreign company intends to carry out economic activity in Belarus on its behalf, it should register with the tax authority;
- 2) direct activity;
- 3) the creation of new legal entities with or without the participation of Belarusian organizations.

State registration according to the Decree of the President on State Registration and Liquidation of Economic Entities No. 1 of 16 January 2009 is carried out by:

- **the National Bank** – registers banks and non-bank credit and finance organizations, including those located in free economic zones and the China-Belarus Industrial Park;
- **Ministry of Finance** – registers insurance organizations, insurance brokers, and associations of insurers, including those located in free economic zones and the China-Belarus Industrial Park;
- **Ministry of Justice** – registers chambers of commerce and industry;
- **administrations of free economic zones** – register commercial and non-commercial organizations, and individual entrepreneurs in free economic zones, with the exception of organizations provided in indents two and three of this catalogue;
- **administration of the China-Belarus Industrial Park** – registers commercial and non-commercial organizations, and individual entrepreneurs in the territory of the China-Belarus Industrial Park;
- **regional (oblast) executive committees, Brest, Vitebsk, Gomel, Grodno, Minsk, Mogilev City Executive Committees** – register commercial organizations run with the participation of foreign and international organizations not mentioned above.

1.2. Areas of licensed activity and licensing authorities

Particular types of business activities may only be carried out after obtaining a license. When applying for a license the applicants and their activity should meet certain requirements prescribed by legislation. If these requirements are violated after obtaining the license, the license is revoked. A license is issued by the licensing authorities for a period of 5 to 10 years and may be prolonged repeatedly. For a list of licensed activities and licensing authorities see **pt. 6**.

According to the **Edict of the President on Some Measures for the Development of Construction Activities of 14 January 2014 No. 26** particular kinds of architectural, urban planning, and construction activities, accor-

ding to the list established by the Council of Ministers, are carried out by legal entities (individual proprietors) only with a certificate of conformity. In order to receive such a certificate the entity has to comply with certain requirements.

2. Issues related to conducting current operations

2.1. Basic forms of business taxation

Taxes and dues (duties) according to the Tax Code of the Republic of Belarus:

1) **income taxes:**

- **profit tax.** As a rule profit tax is paid at 18% of profit;
- **tax on the income of foreign organizations that do not carry out activity in the Republic of Belarus through permanent representative offices.**

The rate of tax on income from:

- transportation fees and freight in connection with international transportation or freight services – 6%;
- debt obligations of any kind – 10%;
- dividends or similar income; shares in the charter capital of organizations located on the territory of the Republic of Belarus – 12%;
- other income – 15%;

2) **indirect taxes:**

- **value added tax.** According to the general rule the value added tax rate is 20%, in certain situations a lower rate applies;
- **excise.** The rate of the excise tax is established according to the kind of goods and is included in the price;

3) **local taxes:**

- **dues from purveyors.** This due is based on the value of the volume of procurement, paid in the amount no higher than 5%;

4) **other charges:**

- **land tax.** The tax rate is established according to the type and cadastral value of the land;
- **environmental tax.** Environmental tax is paid in the amount corresponding to the type of harm caused by particular activity;
- **tax for the extraction of natural resources.** The rate of this tax is established according to the type of natural resources;
- **tax on immovable property.** This tax is paid by organizations in the amount of 1% of property value;

- **stamp duty.** This duty is paid in the amount of 0.1 to 25% depending on the activities performed with regard to the bill;
- **offshore dues.** Offshore dues are paid for the transfer of funds to non-residents offshore in the amount of 15%;
- **consular duty; state duty; patent duties.** The rate of these duties is established according to the type of act in law;
- **customs duties and customs dues.** The rate of customs duties and customs dues depends on the type of activities carried out by customs authorities.

The Tax Code of the Republic of Belarus establishes a simplified taxation system for particular groups of payers. The taxable base under the simplified system is gross revenue. The payment of the tax under the simplified system substitutes the payment of particular taxes and dues (duties), as well as lease payments for plots of land.

In addition, Belarusian tax legislation establishes a special taxation system for carrying out particular activities, for example gambling businesses, and a special taxation system for certain categories of payers (e.g. organizations carrying out activities in the free economic zones; farmers, collegiums of advocates, advocates' offices, the Belarusian notarial chamber, state bodies, and residents of the High-Tech Park).

Foreign organizations are not considered tax residents of the Republic of Belarus and have tax obligations connected only with the activities carried out in the Republic of Belarus, income derived from Belarusian sources, or property located in Belarus.

2.2. Reporting by entrepreneurs

Reporting by entrepreneurs and non-commercial organizations is regulated by the **Law of the Republic of Belarus on Accounting and Reporting of 12 July 2013** and other legislation. In addition to accounting and reporting, entrepreneurs are also obliged to prepare tax and statistical reports.

The head of an organization is obliged to organize the keeping of accounts and report making. The accounting in an organization is directed by the chief accountant of the organization, the head of the organization, another organization or an individual entrepreneur who provide accounting and reporting services.

Organizations (with the exception of budgetary organizations) present annual individual statements to the owner of the property (founders and participants) of the organization and other persons authorized to receive annual individual statements by the legislation of the Republic of Belarus or founding documents of respective organizations.

The annual statements of an organization are subject to mandatory publication in the instances provided for by the legislation of the Republic of Belarus. If annual statements are subject to a mandatory audit in accordance with the legislative acts of the Republic of Belarus, they are published with the auditor's reports on these statements.

2.3. Basic economic activities covered by compulsory civil liability insurance

Types of compulsory civil liability insurance according to the **Edict of the President of the Republic of Belarus on Insurance Activities of 25 August 2006 No. 530**:

- compulsory liability insurance for passenger carriers;
- compulsory liability insurance for hazardous goods carriers;
- compulsory liability insurance for commercial organizations involved in real estate brokerage, which covers the damage caused in connection with such activity;
- compulsory liability insurance for legal entities and individual proprietors, which covers the damage caused by activity connected with the use of particular objects;
- compulsory insurance against accidents at work, and compulsory insurance against occupational diseases.

2.4. Forms of employment (regarding employees) and other forms of mandating or commissioning services

If a company needs a work force, it may employ workers through labour contracts or civil contracts. Relevant law (labour or civil law) that regulates such contracts depends on the type of contract.

According to the **Law of the Republic of Belarus on External Labour Migration of 30 December 2010**, in order to be employed by a Belarusian company a foreign citizen must receive a special employment permit from the division on citizenship and migration of a local executive committee.

If the number of foreign employees exceeds 10 persons, the employer must obtain permission to hire foreign employees in the Department of Citizenship and Migration.

NOTE: Due to the **Agreement between Belarus, Russia and Kazakhstan on Legal Status of Migrant Workers and Members of Their Families of 2012**, the above-mentioned requirements do not apply to citizens of the Russian Federation and Republic of Kazakhstan.

2.5. The rules for concluding contracts

Chapter 9 of the **Civil Code** of the Republic of Belarus regulates the general rules for concluding transactions. In accordance with civil legislation, transactions are actions by citizens and legal persons aimed at establishing, changing, or terminating civil rights and duties.

Transactions may be bilateral, multilateral (contracts), or unilateral. A transaction may be carried out under the suspensive or resolutive condition.

Forms of contracts

Transactions can be either oral or written (in an ordinary written form or notarized). A transaction in ordinary written form is made by drawing up a document that expresses its content, signed by the person or persons completing the transaction or by persons duly authorized by such persons. Notary certification of the transaction occurs by placing an attesting signature on the document.

Transactions between legal entities or between a legal entity and a natural person may be concluded in ordinary written form. Transactions concerning immovable property are subject to state registration.

The following transactions must be concluded in notarized form:

- contracts for the sale of privatized dwellings;
- contracts of pledge of property or property rights to secure liabilities under the contracts;
- cession and novation.

Contracts may be concluded in the following ways:

- by drawing up a single document named 'contract' (agreement);
- by the exchange of letters, teletype messages, telegrams, faxes, etc. by the parties;
- by accepting an offer and commencing the execution of a contract.

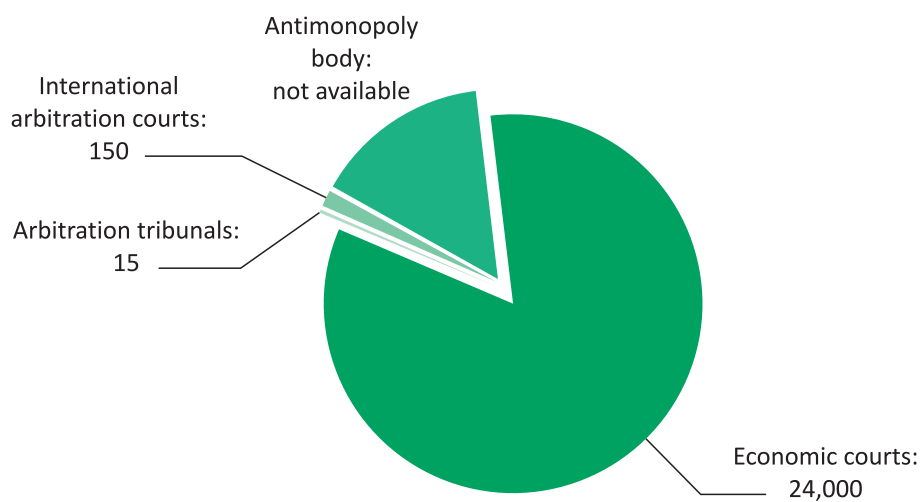
The signing of a contract signifies that the contract has been concluded. As a rule, it includes the hand-written signature of an authorized representative of a company, as well as the company's stamp. However, if there is no stamp on the contract it does not mean that the contract is automatically invalid. The law ascribes primary significance to the person's powers to sign the contract.

3. A list of basic legal acts regulating economic/business activity

- Civil Code of the Republic of Belarus of 7 December 1998 No. 218-Z.
- Economic Procedural Code of the Republic of Belarus of 15 December 1998 No. 219-Z.
- Tax Code of the Republic of Belarus (General Part) of 19 December 2002 No. 166-Z.
- Tax Code of the Republic of Belarus (Special Part) of 29 December 2009 No. 71-Z.
- Law of The Republic of Belarus on International Arbitration Court (Tribunal) No. of 9 July 1999 No. 279-Z.
- Law of the Republic of Belarus on Accounting and Reporting of 12 July 2013 No. 57-Z.
- Law of the Republic of Belarus on Trade of 28 July 2003 No. 231-Z.
- Law of the Republic of Belarus on Economic Societies of 9 December 1992 No. 2020-XII
- Law of the Republic of Belarus on External Labor Migration of 30 December 2010 No. 225-Z.
- Law of the Republic of Belarus on Counteraction of Monopolistic Activities and Promotion of Competition of 12 December 2013 No. 94-Z.
- Decree of the President of the Republic of Belarus on Stimulating Entrepreneurial Activity in the Territory of Middle, Small Urban Settlements, Rural Area of 7 May 2012 No. 6.
- Decree of the President of the Republic of Belarus on State Registration and Liquidation (Termination of Activities) of Economic Entities of 16 January 2009 No. 1.
- Edict of the President of the Republic of Belarus on Urgent Measures for Support to Entrepreneurship of 24 March 2005 No. 148.
- Edict of the President of the Republic of Belarus on Some Measures for Regulation of Entrepreneurial Activities of 18 June 2005 No. 285.
- Edict of the President of the Republic of Belarus on Some Matters of Regulation of the Securities Market of 28 April 2006 No. 277.
- Edict of the President of the Republic of Belarus on Insurance Activities of 25 August 2006 No. 530.
- Edict of the President of the Republic of Belarus on Some Measures for Development of Construction Activities of 14 January 2014 No. 26.
- Edict of the President of the Republic of Belarus on the Licensing of Certain Activities of 1 September 2010 No. 450.

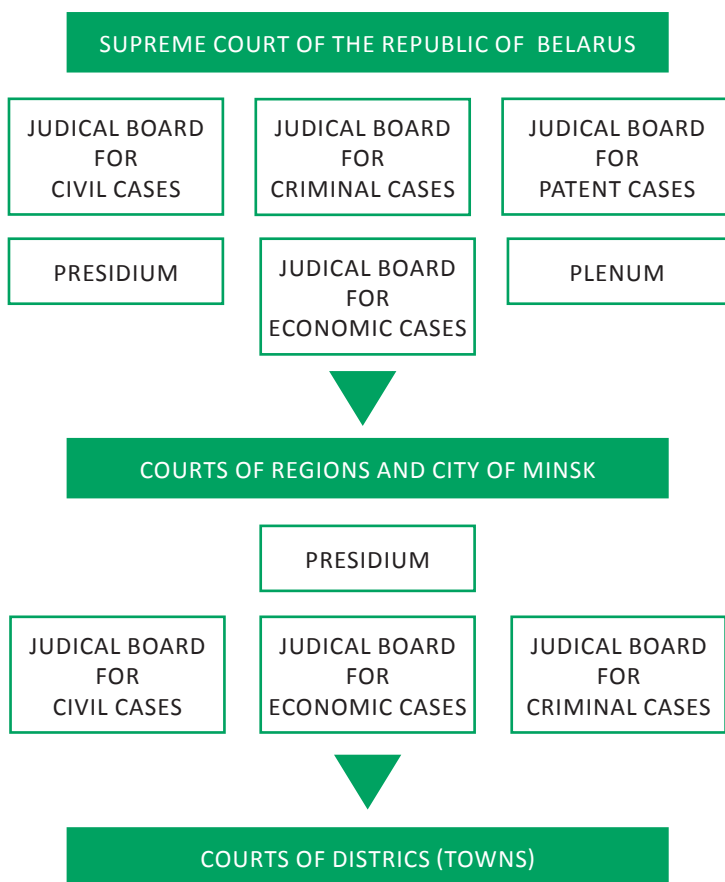
4. Institutions of legal protection

Number of cases considered in the period of one year (2013)

4.1. Courts

The Judicial System of the Republic of Belarus:

According to the **Economic Procedural Code of the Republic of Belarus**, justice in the field of entrepreneurial activities and other economic activities is carried out by economic courts (economic courts of the regions and the city of Minsk and the judicial board for economic cases of the Supreme Court) by settling economic disputes that arise from civil, administrative, land, financial and other relations.

4.2. Arbitration

Belarusian legislation provides for the creation of **international arbitration courts** and **domestic arbitration courts**. At the moment there are two international arbitration courts in Belarus: the International Arbitration court under the BelTPC, and the Chamber of arbitrators under the Belarusian Republican Union of Lawyers, and 22 domestic arbitration courts.

The decisions reached in international arbitration, regardless of which foreign country they are made in, should be recognized and enforced in accordance with the economic procedural legislation of the Republic of Belarus and its international treaties. The Republic of Belarus is obliged to recognize and enforce arbitration awards according to the **Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards – the 'New York' Convention (1958)**, which came into force in the Republic of Belarus in 1961.

4.3. Body for the protection of competition

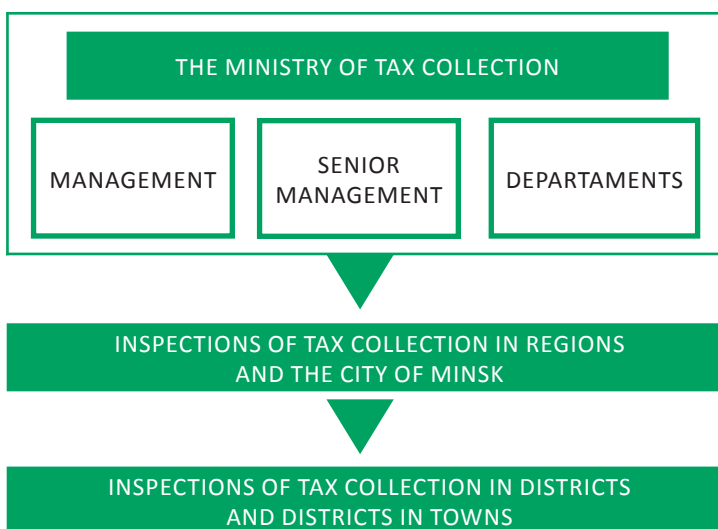
The aims of anti-monopolistic activity and the promotion of competition according to the **Law of the Republic of Belarus on Counteraction of Monopolistic Activities and Promotion of Competition of 12 December 2013** are pursued by an authorized republican government authority (i.e. the Ministry of Economy) on republican commodity markets and structural subdivisions of regional executive committees – at the local level.

Due to the peculiarities of legal regulations there is no common practice of turning to the Body for the protection of competition in order to protect one's interests. Nevertheless, this situation may change due to a new law that extends the powers of the Body for the protection of competition.

5. Tax authorities

According to the Tax Code of the Republic of Belarus (the General Part), the Ministry of Tax Collection is a central governmental authority. The structure of Ministry includes senior management, management and departments.

In order to exercise the powers of the Ministry, inspections of the Ministry of Tax collections are established in the administrative-territorial units.

6. Licensing authorities according to the Edict of the President of the Republic of Belarus on the Licensing of Certain Activities of 1 September 2010 No. 450

Licensing authority	Licensed business activity
National Bank of the Republic of Belarus	• Bank activity
Ministry of Public Health	• Pharmaceutical activity • Psychological help • Activity connected with drug distribution • Medical activity
Ministry of Finance	• Insurance activity • Professional and exchange activities connected with securities • Activity connected with precious metals and jewels
Ministry of Emergency Situations	• Activity in the sphere of use of atomic energy and ionizing radiation • Activity connected with industrial security
Ministry of Tax Collection	• Activity in the gambling industry
Ministry of Communication and Informatization	• Activity connected with communication
Ministry of Information	• Activities in the field of broadcasting • Printing activity
Ministry of Natural Resources and Environmental Protection	• Activity that impacts the environment
Ministry of Transport and Communications	• Activity in the field of motor transport
Ministry of Industry	• Procurement (purchase) of scrap, ferrous and nonferrous materials • Production of aluminum, lead, zinc, tin, and copper; casting of finished goods
Ministry of Internal Affairs	• Security activity

State Committee on Standardization	• Activity connected with the production of alcohol, inedible products containing alcohol, inedible ethyl alcohol and tobacco
Belarusian State Petroleum and Chemicals Concern	• Wholesale and retail trade of petroleum derivatives
Regional and Minsk Executive Committee	• Wholesaling and storage of alcohol, inedible alcohol containing products, inedible ethyl alcohol and tobacco • Retail sale of alcoholic beverages and (or) tobacco

Šárka Horáčková, Michaela Zelinková Opršalová

Działalność gospodarcza w Czechach – podstawowe informacje

1. Formy działalności gospodarczej

Odpowiedź na pytanie, kto jest przedsiębiorcą, znajdziemy w przepisach § 420 i nast. Kodeksu cywilnego¹. Przedsiębiorcą (pod warunkiem spełnienia innych wymogów ustawowych) może być więc osoba fizyczna lub prawna.

1.1. Osoba fizyczna – przedsiębiorca

Rozpoczęcie działalności gospodarczej w tej formie wymaga najmniej nakładów administracyjnych, czasowych i finansowych. Osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą może być każda realnie istniejąca osoba; warunkiem jest zezwolenie na prowadzenie działalności.

Dla osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą prawo nie określa wysokości kapitału zakładowego ani wkładu przedsiębiorcy, jednak za własne zobowiązania, powstałe w związku z działalnością gospodarczą odpowiada ona bez ograniczeń całym swoim majątkiem. W związku z tą kwestią warto rozważyć ustalenie stosunków majątkowych w przypadku, gdy przedsiębiorca zawarł lub planuje zawrzeć małżeństwo, ponieważ z odpowiedzialności majątkowej przedsiębiorcy nie jest wyłączony wspólny majątek małżonków.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą występuje pod własnym nazwiskiem, ale działalność gospodarczą może wykonywać osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich, przede wszystkim pracowników na podstawie stosunku pracy lub innych osób na podstawie innych stosunków prawnych.

¹ Ustawa nr 89/2012 Dz.U. [Republiki Czeskiej], Kodeks cywilny.

1.2. Korporacja handlowa

Czeska legislatura zna więcej rodzajów osób prawnych, jednakże korporacje handlowe są osobami prawnymi, które zazwyczaj powołuje się przede wszystkim w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Ich działanie reguluje ustawa o korporacjach handlowych².

1) Spółka jawna (v.o.s.)

Minimalna liczba wspólników to dwie osoby. Wspólnicy uczestniczą w działalności gospodarczej spółki jawnej lub zarządzają jej majątkiem, a za długi spółki ręczą wspólnie i solidarnie, całym swoim majątkiem.

Nie określono minimalnej wysokości kapitału zakładowego.

Strukturę wewnętrzną i wzajemne stosunki wspólników reguluje umowa spółki. W umowie spółki można określić wysokości udziałów wspólników (jeżeli wspólnicy nie określą ich w umowie spółki, uważa się, że każdy ze wspólników ma taką samą liczbę udziałów), a także liczbę głosów wspólnika (jeżeli wspólnicy nie określą tego w umowie spółki, uważa się, że każdy ze wspólników ma jeden głos).

Spółkę reprezentują na zewnątrz wszyscy jej wspólnicy, którzy nie byli karani i nie istnieje u nich przeszkoda do prowadzenia działalności, o ile w umowie spółki nie ustalono inaczej. Do podejmowania decyzji w sprawach spółki konieczna jest zgoda wszystkich wspólników, o ile w umowie spółki nie ustalono inaczej.

2) Spółka komandytowa (k.s.)

Spółka komandytowa łączy w sobie elementy spółki jawnej i elementy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółkę komandytową tworzą minimum dwaj wspólnicy, z których co najmniej jeden ręczy za długi spółki bez ograniczeń (komplementariusz) i co najmniej jeden wspólnik ręczy za zobowiązania spółki w ograniczonym zakresie (komandytariusz). Komandytariusz ręczy do wysokości sumy komandytowej, która jest określona w umowie spółki i nie może być niższa od wkładu komandytariusza.

Umowa spółki, oprócz kwestii ogólnych, musi ustalać, który ze wspólników jest komandytariuszem, który komplementariuszem, a ponadto określać wysokość wkładu każdego komandytariusza.

Spółkę na zewnątrz reprezentuje organ statutowy – wszyscy komplementariusze, którzy nie byli karani i nie istnieje u nich przeszkoda do prowadzenia działalności. W umowie spółki można zapisać, że organem statutowym są tylko wybrani lub jeden komplementariusz. W sprawach,

² Ustawa nr 90/2012 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o korporacjach handlowych i spółdzielniach (ustawa o korporacjach handlowych).

w których nie decyduje organ statutowy, w ramach podejmowania decyzji o sprawach spółki, decydują wszyscy wspólnicy, przy czym komplementariusze i komandytariusze głosują oddzielnie.

Firma spółki komandytowej może zawierać nazwisko wspólnika lub wspólników (jeżeli nazwa spółki zawiera nazwisko wspólnika, wspólnik ten jest zawsze komplementariuszem).

3) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (s.r.o.)

Jest to typowa spółka kapitałowa – bardzo popularna forma prowadzenia działalności w Czechach. Mimo że rozpoczęcie prowadzenia działalności w tej formie wiąże się z większymi kosztami i większym obciążeniem administracyjnym niż w przypadku przedsiębiorcy – osoby fizycznej, wady te równoważy w szczególności ograniczona odpowiedzialność za zobowiązania spółki (ograniczenie odpowiedzialności nie jest wprawdzie bezwzględne, ale jest to zasadnicza zaleta tej formy prowadzenia działalności). Wspólnicy ponoszą łączną i nierozdzieloną odpowiedzialność za zobowiązania spółki do wysokości, w jakiej nie spełnili obowiązku wpłaty wkładu zgodnie wpisanego do rejestru handlowego w chwili, w której zostali wezwani do spłaty przez wierzyciela.

Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością może założyć jeden lub kilku wspólników.

Minimalną wysokość wkładu jednego wspólnika określono na 1 CZK, w umowie spółki można jednak ustalić wyższą wysokość wkładu. Minimalna wysokość kapitału zakładowego wynosi więc 1 CZK.

Obowiązkowymi organami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są walne zgromadzenie i osoby zarządzające, zaś organem dobrowolnym jest rada nadzorcza, której istnienie musi być zapisane w umowie spółki.

Walne zgromadzenie – jest najwyższym organem spółki, tworzą go wszyscy wspólnicy. Podejmuje decyzje w drodze uchwał i decyduje w zasadniczych sprawach spółki; między innymi decyduje o zmianach umowy spółki, o mianowaniu i odwołaniu osoby zarządzającej, zatwierdza umowy spółki cichej, zatwierdza pomoc finansową, decyduje o rozwiązaniu spółki itd. Jeżeli spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ma tylko jednego wspólnika, decyzje walnego zgromadzenia zostają zastąpione przez decyzje jedynego wspólnika.

Osoba zarządzająca – organ statutowy, który zarządza działalnością spółki i reprezentuje spółkę na zewnątrz. W umowie spółki należy określić, czy spółkę reprezentować będzie jedna osoba zarządzająca, czy kilka osób zarządzających, każda samodzielnie lub jako organ zbiorowy (na przykład minimum dwie osoby wspólnie itp.).

Rada nadzorcza – wykonuje standardowe czynności kontrolne, w szczególności nadzoruje działania osób zarządzających, kontroluje księgi han-

dlowe i księgowe. Jej członkiem nie może być osoba zarządzająca, ani inna osoba upoważniona do reprezentowania spółki.

4) Spółka akcyjna (a.s.)

Kapitał zakładowy spółki akcyjnej jest podzielony na określoną ilość akcji. Minimalna wysokość kapitału zakładowego wynosi 2.000.000 CZK lub 80.000 EUR. Minimalna wysokość kapitału zakładowego oraz stosunkowo duże obciążenie administracyjne przy założeniu i prowadzeniu działalności takiego podmiotu powodują, że formy tej nie stosuje się w drobnej działalności, ale w działalności gospodarczej o dużym zakresie.

Liczba wspólników/akcjonariuszy jest nieograniczona. Prawa akcjonariuszy jako wspólników są związane z papierami wartościowymi – akcjami, a są nimi w szczególności: prawo do udziału w zysku, przeznaczonego do podziału między akcjonariuszy, prawo do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu i głosowania na nim. Specjalne prawa przysługują tak zwanym akcjonariuszom kwalifikowanym (w spółce, której kapitał zakładowy nie przekracza 100.000.000 CZK jest to akcjonariusz/akcjonariusze posiadający pakiet akcji, którego całkowita wartość nominalna lub liczba sztuk osiąga minimum 5% kapitału zakładowego; w spółce, której kapitał zakładowy przekracza 100.000.000 CZK – minimum 3%; w spółce, której kapitał zakładowy przekracza 500.000.000 CZK – minimum 1%). Akcjonariusze kwalifikowani mogą zażądać zwołań przez zarząd walnego zgromadzenia w celu omówienia proponowanych przez nich spraw.

Najwyższym organem jest **walne zgromadzenie**.

Wewnętrzna struktura spółki musi być zdefiniowana w statucie spółki akcyjnej. Jeżeli istnieje wątpliwość dotycząca tego, jaki system wybrano, to uważa się, że wybrano system dualistyczny.

Model dualistyczny:

- **zarząd** jest organem statutowym, którego zadaniem jest zarządzanie działalnością spółki akcyjnej; wybierany przez walne zgromadzenie; ma trzech członków (w umowie spółki można ustanowić inaczej);
- **rada nadzorcza** nadzoruje działania zarządu; wybierana przez walne zgromadzenie; ma trzech członków (w umowie spółki można ustanowić inaczej).

Model monistyczny:

- **rada administrująca** ma podobne kompetencje jak rada nadzorcza; zatwierdza umowy pełnienia funkcji dyrektora statutowego; ma trzech członków (w umowie spółki można ustanowić inaczej); wybiera prezesa rady administrującej, który organizuje i zarządza jej działalnością i którym może być wyłącznie osoba fizyczna;

- **dyrektor statutowy** ma podobną pozycję jak zarząd; jest organem statutowym i jego zadaniem jest zarządzanie działalnością spółki akcyjnej; na to stanowisko może zostać wybrana wyłącznie osoba fizyczna.

5) Spółdzielnia

Jest to stowarzyszenie nieograniczonej liczby osób, założone w celu wzajemnego wspierania członków lub osób trzecich, lub w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Spółdzielnię tworzy co najmniej trzech członków. Prawo nie stanowi o wysokości kapitału zakładowego. Każdy członek ma udział w kapitale zakładowym poprzez podstawowy wkład członkowski, którego wysokość jest taka sama dla wszystkich członków.

Spółdzielnię zakłada się na zebraniu założycielskim spółdzielni, na którym przyjmuje się statut i wybiera członków organów spółdzielni, przy czym członkiem organu spółdzielni może zostać wyłącznie członek spółdzielni.

Organami spółdzielni są:

- **zebranie członków** – najwyższy organ, który wybiera członków innych organów, decyduje o zmianie statutu i podejmuje inne zasadnicze decyzje; kompetencje zebrania członków może wykonywać zgromadzenie delegatów;
- **zarząd** – organ statutowy, który reprezentuje spółdzielnię na zewnątrz; sposób reprezentacji statutu;
- **komisja kontrolna** – kontroluje wszelką działalność spółdzielni.

W przypadku małej spółdzielni (poniżej 50 członków) nie ma konieczności powoływania zarządu – funkcję organu statutowego pełni prezes. Nie ma też konieczności powoływania komisji kontrolnej, jej kompetencje wykonuje zebranie członków.

W statucie można zapisać obowiązek pokrycia przez członków strat spółdzielni.

1.3. Inne osoby prawne zakładane głównie w celu prowadzenia działalności gospodarczej

- 1) Spółka europejska (SE).
- 2) Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych (EZIG).
- 3) Spółdzielnia europejska (SCE).

1.4. Inne formy działalności gospodarczej lub udziału w działalności gospodarczej

1) Spółka cicha (§ 2747 i nast. Kodeksu cywilnego)

Nie jest to podmiot posiadający osobowość prawną, ale wyłącznie stosunek zobowiązaniowy między przedsiębiorcą a inną osobą (prawną lub fizyczną, która nie musi być jednak przedsiębiorcą). Cichy wspólnik zobowiązuje się do uczestnictwa w działalności gospodarczej za określony wniesiony wkład. Cichy wspólnik nie ręczy za zobowiązania przedsiębiorcy, chyba że w nazwie przedsiębiorcy zawarte jest nazwisko cichego wspólnika, lub w przypadku, gdy oświadczy konkretnej osobie, z którą przedsiębiorca negocjuje zawarcie umowy, że prowadzą działalność wspólnie.

2) Spółka (§ 2716 i nast. Kodeksu cywilnego)

Jest to stosunek zobowiązaniowy kilku osób lub podmiotów (co najmniej dwóch), zawiązany w celu wspólnych działań lub rzeczy. Do stosunków między wspólnikami mają zastosowanie analogiczne przepisy dotyczące współwłasności.

Wspólnicy mogą rozdzielić kompetencje w zakresie zarządzania wspólnymi sprawami w sposób, jaki uznają za właściwy. Jeżeli tego nie zrobią, to sprawami tymi może zarządzać każdy ze wspólników z pozycji pełnomocnika pozostałych wspólników. Żaden ze wspólników nie może jednak z własnej woli dokonywać istotnych zmian stanu lub celu wspólnego majątku bez uwzględnienia korzyści takiej zmiany.

Spółkę może reprezentować na zewnątrz każdy ze wspólników, także z pozycji pełnomocnika wszystkich wspólników. Wspólnicy są wspólnie i solidarnie odpowiedzialni za pochodzące ze wspólnej działalności długi wobec osób trzecich.

3) Oddział (§ 503 i nast. Kodeksu cywilnego)

Oddział powstaje w drodze decyzji przedsiębiorcy; jest to funkcjonalnie i gospodarczo samodzielna część zakładu przedsiębiorcy. Może mieć formę filii zakładu (na przykład zagranicznego przedsiębiorcy), która zawsze podlega wpisowi do rejestru handlowego lub formę innej jednostki organizacyjnej (podlega wpisowi do rejestru handlowego wyłącznie w przypadkach określonych w ustawie). Przy wpisie oddziału do rejestru handlowego obowiązują podobne zasady jak przy wpisie korporacji handlowej – podanie można złożyć wyłącznie na formularzu z załącznikami dokumentującymi wpisywane okoliczności (decyzja przedsiębiorcy o założeniu oddziału itd.), przy czym wszelkie dokumenty w języku obcym muszą być przedłożone także w języku czeskim.

2. Warunki rozpoczęcia działalności gospodarczej

Zasadniczym krokiem przy rozpoczęciu działalności gospodarczej jest przeanalizowanie wybranej formy działalności oraz przedmiotu działalności.

2.1. Warunki zakładania korporacji handlowych, rejestr handlowy

Podstawowym założeniem prowadzenia działalności gospodarczej (podobnie jak jakiejkolwiek czynności prawnej) przez osobę fizyczną i osobę prawną jest osobowość prawna i zdolność do czynności prawnych.

O ile warunek osobowości prawnej i zdolności do czynności prawnych spełnia w zasadzie każda żyjąca osoba w wieku powyżej 18 lat, to osoba prawna (typowa korporacja handlowa) musi być założona i wpisana do rejestru handlowego (rejestr handlowy, rejestr federalny). Rejestry publiczne to systemy informatyczne administracji publicznej prowadzone w formie elektronicznej.

Wpis osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą do rejestru handlowego jest dobrowolny (obowiązkowy dla osoby fizycznej, której dochody za dwa następujące po sobie okresy obrachunkowe przekroczą kwotę 120.000.000 CZK), jednak dla osoby prawnej wpis do publicznego rejestru jest obowiązkowy.

Wpisu korporacji handlowej do rejestru handlowego dokonuje sąd rejestrowy – sąd okręgowy, w którego jurysdykcji znajduje się sąd powszechny danej osoby (dla zagranicznych osób jest to sąd, w którego jurysdykcji umieszczono oddział, filię zakładu lub inną jednostkę organizacyjną zagranicznej osoby). Nowością od 1 stycznia 2014 r. jest zapisana w ustawie możliwość dokonania wpisu do rejestru handlowego przez notariusza, jednakże dotychczas z przyczyn technicznych wpisy takie nie są dokonywane.

Pierwszy wpis korporacji handlowej jest płatny. Opłata sądowa wynosi 6000 CZK, a w przypadku spółek akcyjnych 12.000 CZK.

Wpis zasadniczo dokonywany jest na wniosek, który można złożyć w formie papierowej (z poświadczonym urzędowo podpisem wnioskodawcy) lub elektronicznej (z kwalifikowanym podpisem elektronicznym wnioskodawcy), w każdym przypadku na ustalonym formularzu.

Oprócz wniosku na ustalonym formularzu należy przedłożyć inne dokumenty, poświadczające informacje podane we wniosku, które mają być wpisane do rejestru handlowego, w szczególności: założycielską czynność prawną, zezwolenie na prowadzenie działalności, zgodę osób na objęcie funkcji organu statutowego – wraz z ich wzorem podpisu, oświadczenie organu statutowego, że nie są mu znane żadne przeszkody, które uniemożliwiałyby sprawowanie funkcji organu statutowego, oświadczenie zarządcy

wkładu o spłacie wkładów/lub ich części i ewentualnie inne dokumenty. Lista dokumentów nie jest uregulowana żadnym przepisem prawa (w odróżnieniu od prawodawstwa obowiązującego do 31 grudnia 2013 r.).

Jeżeli wniosek nie zawiera błędów, sąd rejestrowy w ciągu 5 dni od doręczenia wniosku podejmie decyzję o wpisaniu spółki i prześle zawiadomienie o dokonaniu wpisu – lub też wypis z rejestru handlowego.

W terminie 5 dni od dokonania wpisu sąd rejestrowy poinformuje o wpisie inne podmioty administracji publicznej – Czeski Urząd Statystyczny, urząd skarbowy, urząd ds. działalności gospodarczej i inny organ, który wydał podmiotowi zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej.

2.2. Uprawnienia do prowadzenia działalności gospodarczej

Każdy przedsiębiorca – bez względu na to, czy jest osobą fizyczną, czy prawną – musi być uprawniony do prowadzenia swojej działalności. Uprawnienie do prowadzenia działalności zgodnie z przedmiotem działalności podanym w akcie założycielskim osoby prawnej jest warunkiem wpisu do publicznego rejestru. Podstawowym przepisem regulującym warunki prowadzenia działalności gospodarczej jest ustawa o działalności gospodarczej³. Postanowienia § 3 tej ustawy zawierają listę działalności niebędących działalnością gospodarczą. Działalności te lub warunki ich prowadzenia regulują odrębne ustawy.

1) Rejestr działalności gospodarczej

Przedsiębiorcy prowadzący działalność zgodnie z ustawą o działalności gospodarczej muszą być wpisani do rejestru działalności gospodarczej – systemu informatycznego, administrowanego przez Urząd do Spraw Działalności Gospodarczej Republiki Czeskiej i obsługiwanego przez wojewódzkie urzędy do spraw działalności gospodarczej i rejonowe urzędy do spraw działalności gospodarczej. Rejestr jest prowadzony w formie elektronicznej i jest publicznie dostępny.

Wpisu do rejestru działalności gospodarczej dokonuje się na podstawie zgłoszenia rejestracyjnego lub zawiadomienia w przypadku działalności niekoncesjonowanej. Podanie składa się na ujednoliconym formularzu rejestracyjnym:

- w dowolnym urzędzie do spraw działalności gospodarczej (wydział urzędu gminy o rozszerzonych kompetencjach lub dzielnicowy wydział do spraw działalności gospodarczej określony w Statucie miasta stołecznego Pragi);

³ Ustawa nr 455/1991 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o działalności gospodarczej (ustawa o działalności gospodarczej).

- za pośrednictwem miejsca kontaktowego administracji publicznej (tak zwany Czechpoint);
- drogą elektroniczną za pośrednictwem rejestru działalności gospodarczej (wymagany jest kwalifikowany podpis elektroniczny).

Zgłoszenie działalności lub złożenie wniosku o koncesję przy rozpoczęciu działalności podlega opłacie w wysokości 1000 CZK (w ramach jednego postępowania można wpisać więcej działalności), inne zgłoszenia działalności lub wnioski o koncesję podlegają opłacie w wysokości 500 CZK.

2) Warunki prowadzenia działalności, rodzaje działalności

Ogólne warunki dla osób fizycznych regulują przepisy § 6 ustawy o działalności gospodarczej; chodzi tu o: osiągnięcie pełnoletności, zdolność do wykonywania czynności prawnych i niekaralność (każda osoba, która nie była prawomocnie skazana za umyślne popełnienie przestępstwa związanego z działalnością gospodarczą lub przedmiotem działalności i której nie traktuje się tak, jakby nie była skazana). Warunkiem szczególnym jest uzyskanie kwalifikacji zawodowych, jeżeli ustawa stanowi wyraźnie taki wymóg dla danej działalności. Postanowienia § 8 ustawy o działalności gospodarczej określają przeszkody w prowadzeniu działalności. W skrócie chodzi o: sytuacje, w których dana osoba otrzymała od organu państwa zakaz prowadzenia danej działalności, sytuacje cofnięcia uprawnień lub sytuacje związane z postępowaniem upadłościowym.

Obcokrajowcy mogą prowadzić działalność w Czechach na takich samych warunkach i w takim samym zakresie jak obywatele czescy (z wyjątkiem sytuacji określonych w ustawie o działalności gospodarczej i odrębnych ustawach). W przypadku osoby, która musi mieć pozwolenie na pobyt w Czechach, musi ona udokumentować udzielenie wizy długoterminowej (powyżej 90 dni) lub zezwolenia na pobyt czasowy. Nie jest to wymagane w przypadku osób, które planują prowadzić działalność w Czechach za pośrednictwem jednostki organizacyjnej lub zakładu.

Jeżeli osoba fizyczna spełnia ogólne warunki, ale nie ma kwalifikacji zawodowych, może prowadzić działalność za pośrednictwem odpowiedniego przedstawiciela. Musi on spełniać wszystkie warunki i nie mogą u niego zaistnieć żadne przeszkody w prowadzeniu działalności.

Osoba prawna z wyjątkiem działalności niekoncesjonowanej prowadzi działalność za pośrednictwem odpowiedzialnego przedstawiciela.

Działalności dzieli się na:

- **działalności podlegające zgłoszeniu** (przedsiębiorca musi zgłosić rozpoczęcie prowadzenia działalności do urzędu do spraw działalności gospodarczej oraz udokumentować, że spełnia warunki okre-

ślone w ustawie dla konkretnego przedmiotu działalności). Działalności te dzielą się dalej na:

- **działalności rzemieślnicze** – oprócz ogólnych warunków należy udokumentować kwalifikacje zawodowe przedsiębiorcy (regulacje prawne według przepisów § 20 i nast. ustawy o działalności gospodarczej oraz załącznika nr 1 tejże ustawy);
- **działalności licencjonowane** – oprócz ogólnych warunków należy udokumentować kwalifikacje zawodowe przedsiębiorcy, przy czym uzyskanie takich kwalifikacji uważa się za trudniejsze, na przykład wykształcenie średnie lub wyższe (regulacje prawne według przepisów § 23 i nast. ustawy o działalności gospodarczej oraz załącznika nr 2 tejże ustawy);
- **działalność niekoncesjonowaną**, przy której należy spełnić wyłącznie ogólne warunki prowadzenia działalności gospodarczej;
- **działalności koncesjonowane** – przedsiębiorca musi spełniać ogólne warunki prowadzenia działalności gospodarczej, musi mieć kwalifikacje zawodowe i udziela mu się koncesji – państwowego zezwolenia na prowadzenie działalności. Zestawienie działalności koncesjonowanych wraz z warunkami uzyskania koncesji podano w załączniku nr 3 ustawy o działalności gospodarczej.

3) Działalności, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy o działalności gospodarczej

Warunki prowadzenia działalności, która nie jest działalnością gospodarczą w myśl § 3 ustawy o działalności gospodarczej regulują odrębne ustawy.

Uprawnienia do prowadzenia działalności wydaje w takim przypadku właściwy organ administracyjny lub organizacja określona w odrębnej ustawie, na przykład: Ministerstwo Zdrowia, Czeska Izba Adwokacka, Czeski Bank Narodowy, Urząd Górniczy, Urząd Regulacji Energetyki, Zarząd Kolei, Ministerstwo Finansów, urząd gminy o rozszerzonych kompetencjach itd.

Pisarze, autorzy dzieł powstałych w wyniku pracy twórczej	Ustawa nr 121/2000 Dz.U. [Republiki Czeskiej], prawo autorskie
Lekarze, farmaceuci	Ustawa nr 95/2004 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o warunkach uzyskiwania i uznawania kwalifikacji zawodowych i specjalnych kwalifikacji do wykonywania zawodu lekarza, stomatologa i farmaceuty, w brzmieniu późniejszych przepisów
Adwokaci	Ustawa nr 84/1996 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o adwokaturze, w brzmieniu późniejszych przepisów
Doradcy podatkowi	Ustawa nr 523/1992 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o doradztwie podatkowym i Izbie Doradców Podatkowych Republiki Czeskiej
Brokerzy giełdowi	Ustawa nr 229/1992 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o giełdach towarowych, w brzmieniu późniejszych przepisów
Arbitrzy	Ustawa nr 216/1994 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o postępowaniu arbitrażowym i wykonywaniu orzeczeń arbitrażowych
Autoryzowani architekci – wolny zawód	Ustawa nr 360/1992 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o wykonywaniu zawodu autoryzowanego architekta oraz o wykonywaniu zawodu autoryzowanego inżyniera i technika budowlanego, w brzmieniu późniejszych przepisów
Działalność banków	Ustawa nr 6/1993 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o Czeskim Banku Narodowym Ustawa nr 1/1992 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o bankach
Firmy ubezpieczeniowe	Ustawa nr 363/1999 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o ubezpieczeniach oraz o zmianie niektórych ustaw pokrewnych (prawo ubezpieczeniowe)
Organizacja loterii i innych gier pokrewnych	Ustawa nr 202/1990 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o loteriach i innych grach pokrewnych, w brzmieniu ustawy nr 70/1994 Dz.U. [Republiki Czeskiej]
Działalność górnicza	Ustawa nr 61/1988 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o działalności górniczej, materiałach wybuchowych i państwowym urzędzie górniczym, w brzmieniu późniejszych przepisów

Produkcja energii elektrycznej i gazu oraz ich dystrybucja	Ustawa nr 458/2000 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o warunkach prowadzenia działalności i nadzorze administracji państwowej w branżach energetycznych oraz o zmianie niektórych ustaw (prawo energetyczne), w brzmieniu późniejszych przepisów
Rolnictwo	Ustawa nr 252/1997 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o rolnictwie
Działalność w zakresie transportu kolejowego	Ustawa nr 266/1994 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o kolejach
Pośrednictwo pracy	Ustawa nr 435/2004 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o polityce zatrudnienia
Nadawanie programów radiowych i telewizyjnych	Ustawa nr 231/2001 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o nadawaniu programów radiowych i telewizyjnych

4) Obowiązek zgłoszenia

Przedsiębiorca ma obowiązek dokonania zgłoszenia do urzędu skarbowego, ewentualnie Czeskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zakładu ubezpieczeń zdrowotnych i urzędu pracy. Na ujednoliconym formularzu rejestracyjnym można wskazać, że podanie składa się także do tych instytucji, przy czym do podania należy dołączyć odpowiednie załączniki (formularze rejestracyjne). Jeżeli przedsiębiorca nie wybierze tej opcji, musi spełnić obowiązek rejestracyjny oddzielnie.

Urząd skarbowy – osoba fizyczna na podstawie dokonanego zgłoszenia rejestruje się w każdym przypadku jako płatnik podatku dochodowego od osób fizycznych, zaś osoba prawna rejestruje się jako płatnik podatku dochodowego od osób prawnych. W zakresie innych podatków przedsiębiorca rejestruje się w przypadku, gdy jest do tego zobowiązany w myśl ustawy lub rejestruje się dobrowolnie (zobacz podane poniżej zestawienie podatków).

Czeski Zakład Ubezpieczeń Społecznych – osoba fizyczna zgłasza się do obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i obowiązkowych płatności na fundusz pracy (tak zwane ubezpieczenie społeczne), dobrowolnie może zgłosić się do ubezpieczenia chorobowego. Osoba prawna zgłasza się do rejestru pracodawców wyłącznie w przypadku, gdy zatrudnia pracowników.

Zakład ubezpieczeń zdrowotnych – osoba fizyczna zgłasza się w każdym przypadku do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, zaś osoba prawna zgłasza się w przypadku, gdy zatrudnia pracowników.

Urząd pracy – pracodawca (osoba fizyczna i prawna) ma obowiązek zgłosić wolne miejsca pracy, jak również ich obsadzenie, w terminie 10 dni od powstania wolnego miejsca pracy lub jego obsadzenia.

3. Wybrane zagadnienia związane z działalnością gospodarczą

3.1. System podatków i opłat

1) Podatki

Podatki bezpośrednie:

- podatek dochodowy od osób fizycznych – w wysokości 15% od podstawy opodatkowania (od 1 stycznia 2014 r. obejmuje dochód z darowizn i spadków);
- podatek dochodowy od osób prawnych – w wysokości 19% od podstawy opodatkowania;
- podatek od nieruchomości – wysokość zależy od lokalizacji i jakości nieruchomości;
- podatek drogowy – płatny wyłącznie w przypadku, gdy pojazd używany jest do prowadzenia działalności;
- podatek od nabycia nieruchomości – płatny w przypadku nabycia nieruchomości, 4% od podstawy opodatkowania.

Podatki pośrednie:

- podatek od towarów i usług – podlega mu zdecydowana większość opodatkowanych świadczeń w Czechach, stawka podstawowa wynosi 21%, zaś stawka obniżona wynosi 15% (większość towarów i usług podlega stawce podstawowej); jako płatnicy podatku obowiązkowo rejestrują się osoby o obrotach przekraczających 1.000.000 CZK rocznie;
- podatek akcyzowy – podlegają mu: oleje mineralne, spirytus, piwo, wino i wyroby tytoniowe; podatek jest określony stałą stawką – w przypadku papierosów połączeniem stałej stawki i kwoty procentowej od końcowej ceny detalicznej.

2) Opłaty

Opłaty lokalne:

- opłata za psa;
- opłata za pobyt uzdrowiskowy lub rekreacyjny;
- opłata za użytkowanie przestrzeni publicznej, opłata klimatyczna, opłata za zezwolenie na wjazd pojazdem silnikowym do wybranych miejsc i dzielnic miasta, opłata za tak zwane odpady komunalne;
- opłata za ocenę działki budowlanej możliwości jej przyłączenia do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej.

Opłaty administracyjne: przedmiotem opłat jest postępowanie administracyjne, które regulują odrębne przepisy prawa oraz inne czynności urzędu administracyjnego. Ich wykaz, a także ewentualnie zwolnienia z opłat określa ustawa o opłatach administracyjnych⁴, w brzmieniu późniejszych przepisów. Zarządcą podatku (lub opłat) jest w tym przypadku właściwy organ administracyjny.

3.2. Obowiązkowe zgłoszenia

Ponadto przedsiębiorca ma obowiązek w regularnych odstępach czasowych składać zeznania podatkowe w zakresie podatku, do którego jest zarejestrowany (z wyjątkiem podatków jednorazowych), przedsiębiorca osoba fizyczna ma obowiązek co roku składać zestawienia przychodów do Czeskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i zakładu ubezpieczeń zdrowotnych, zaś przedsiębiorca – pracodawca ma też obowiązek składania regularnych miesięcznych sprawozdań do Czeskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (jest płatnikiem ubezpieczenia społecznego i chorobowego pracowników), jak też wobec zakładu ubezpieczeń zdrowotnych, w którym ubezpieczeni są jego pracownicy (jest płatnikiem ubezpieczenia zdrowotnego pracowników).

3.3. Zatrudnienie i inne formy zabezpieczenia działalności przedsiębiorcy

1) Zatrudnienie

Pracodawca ma zabezpieczyć swoją działalność w szczególności za pośrednictwem własnych pracowników, przy czym pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy.

⁴ Ustawa nr 634/2004 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o opłatach administracyjnych.

Stosunek pracy:

- na czas określony (maksymalnie na okres 3 lat, z tym samym pracownikiem można zawrzeć taką umowę najwyżej dwukrotnie);
- na czas nieokreślony (o ile nie uzgodniono inaczej, uważa się, że stosunek pracy zawarto na czas nieokreślony).

W porównaniu do innych form wyraźnie chroni słabszą stronę – pracownika.

Umowy na wykonanie pracy poza stosunkiem pracy:

- umowa o wykonanie usług – musi być zawarta na czas określony w maksymalnym zakresie 300 godzin rocznie;
- umowa kontraktowa – nie może przekraczać połowy określonego tygodniowego czasu pracy; nie ma tu zastosowania prawo do urlopu, odstępnego lub rozwiązania stosunku pracy.

2) Umowa o pełnieniu funkcji

Jest to typ umowy regulującej prawa i obowiązki między korporacją handlową a członkiem jej organu. Zgodnie z ustawą o korporacjach handlowych (o ile w umowie nie uzgodniono inaczej) stosuje się odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego o zleceniu.

3) Zabezpieczenie działalności przez samego przedsiębiorcę

Działalność przedsiębiorcy można zabezpieczyć także za pośrednictwem różnych typów umów ujętych w Kodeksie cywilnym, a także umów nienazwanych (na przykład: umowa o przedstawicielstwie handlowym, umowa mandatowa, umowa pośrednictwa).

3.4. Zawieranie umów

W czeskim porządku prawnym zapisano swobodę zawierania umów.

Umowa zostaje zawarta na podstawie obustronnego przejawu woli – propozycji i akceptacji.

Sposoby zawierania umów:

- konkludentnie;
- ustnie;
- pisemnie – dokument (w formie prywatnego lub publicznego dokumentu); ustawa w niektórych przypadkach stanowi dodatkowe wymagania (na przykład poświadczenie urzędowe podpisu w razie zastawiania nieruchomości itp.);
- elektronicznie;
- za pośrednictwem innych środków technicznych, umożliwiających zapisanie treści umowy i zawierających ją osób.

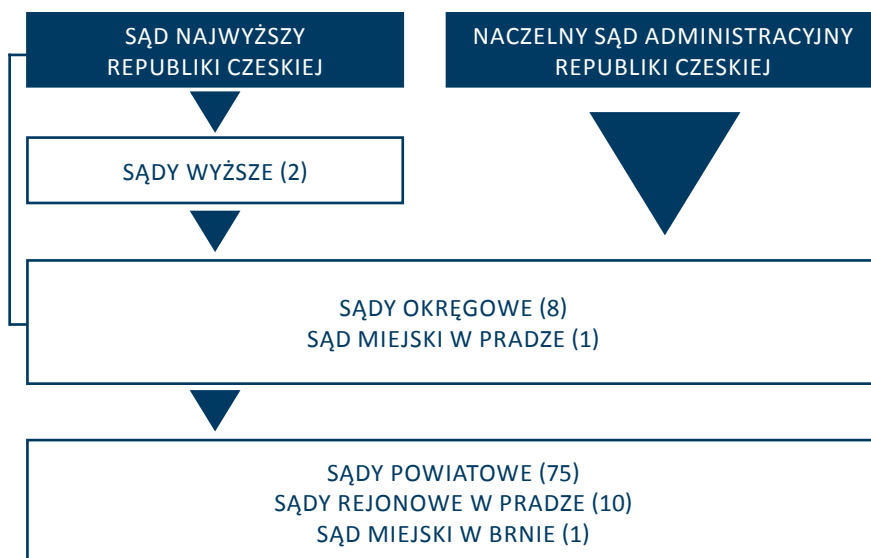
4. Wykaz podstawowych przepisów prawa związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej

- Ustawa nr 89/2012 Dz.U. [Republiki Czeskiej], Kodeks cywilny.
- Ustawa nr 90/2012 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o korporacjach handlowych i spółdzielniach (ustawa o korporacjach handlowych).
- Ustawa nr 455/1991 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o działalności gospodarczej (ustawa o działalności gospodarczej).
- Ustawa nr 262/2006 Dz.U. [Republiki Czeskiej], Kodeks pracy.
- Ustawa nr 280/2009 Dz.U. [Republiki Czeskiej], Ordynacja podatkowa.
- Ustawa nr 235/2004 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o podatku od wartości dodanej.
- Ustawa nr 586/1992 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o podatku dochodowym.
- Ustawa nr 99/1963 Dz.U. [Republiki Czeskiej], Kodeks postępowania cywilnego.
- Ustawa nr 500/2004 Dz.U. [Republiki Czeskiej], Kodeks postępowania administracyjnego.

5. Organy ochrony prawnej

5.1. Sądy

System sądownictwa w Czechach jest czterostopniowy – **poza systemem sądów powszechnych pozostaje** Sąd Konstytucyjny Republiki Czeskiej.

Spory natury handlowej są rozstrzygane w ramach postępowania cywilnego. Postępowanie cywilne przed sądem jest dwustopniowe, w pierwszej instancji sądy powiatowe (odpowiednio także sądy rejonowe w Pradze i Sąd Miejski w Brnie) orzekają we wszystkich sprawach, które nie należą do jurysdykcji sądów okręgowych (lub też Sądu Miejskiego w Pradze) zgodnie z przepisami § 9 ust. 2 Kodeksu postępowania cywilnego⁵.

5.2. Arbitraż

1) Arbitraż krajowy

Arbitraż krajowy jest dopuszczalny na podstawie ustawy o postępowaniu arbitrażowym i wykonywaniu orzeczeń arbitrażowych⁶. Stanowi alternatywę sądowego rozstrzygnięcia sportów i może być wykorzystywany wyłącznie za porozumieniem obu stron i przy założeniu, że w sprawie można osiągnąć ugodę sądową (nie może dotyczyć na przykład spraw natury osobistej itp.).

⁵ Ustawa nr 99/1963 Dz.U. [Republiki Czeskiej], Kodeks postępowania cywilnego.

⁶ Ustawa nr 216/1994 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o postępowaniu arbitrażowym i wykonywaniu orzeczeń arbitrażowych.

Stałe sądy arbitrażowe w Czechach to:

- **Sąd Arbitrażowy przy Izbie Gospodarczej Republiki Czeskiej i Izbie Rolnej Republiki Czeskiej** – jest to jedyny stały sąd arbitrażowy właściwości ogólnej w Czechach;
- **Giełdowy Sąd Arbitrażowy przy Giełdzie Papierów Wartościowych Praga** – orzeka wyłącznie w sporach dotyczących transakcji instrumentami inwestycyjnymi;
- **Sąd Arbitrażowy przy Czesko-Morawskiej Giełdzie Towarowej Kladno** – orzeka wyłącznie w sporach dotyczących transakcji zawartych na Czesko-Morawskiej Giełdzie Towarowej Kladno oraz na Giełdzie Handlowej Hradec Králové, a także w sporach dotyczących transakcji pozagiełdowych, których przedmiotem są towary, którymi handluje się na tych giełdach.

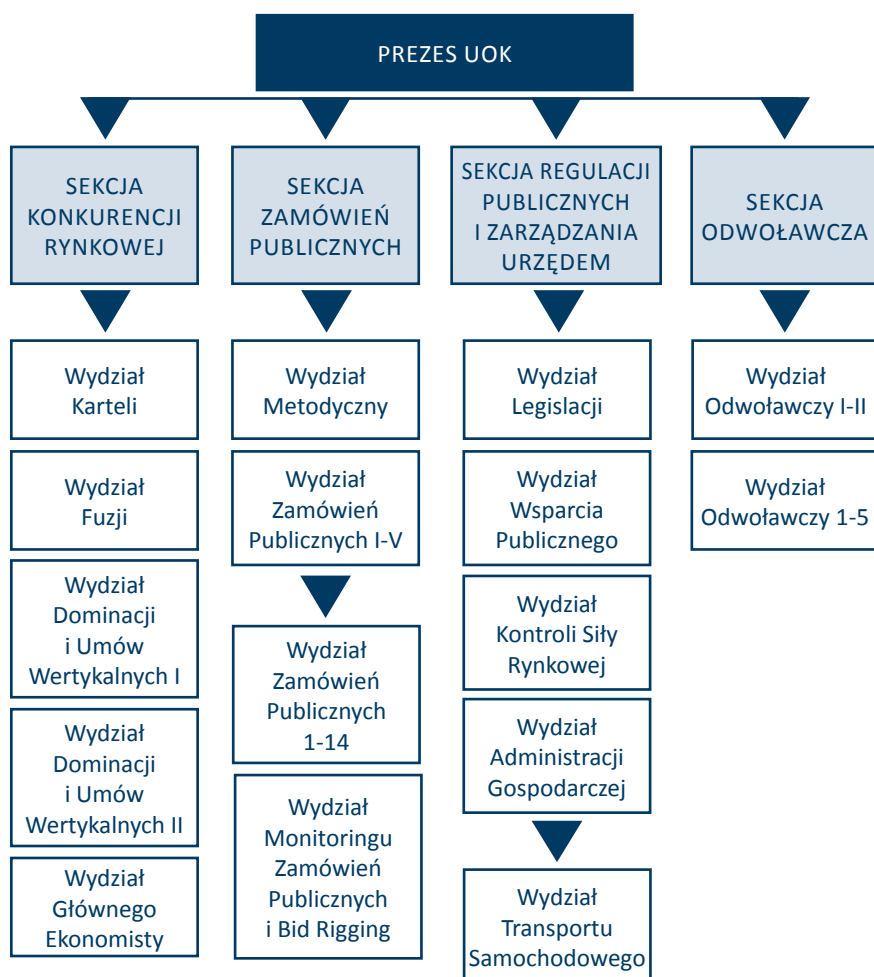
2) Arbitraż międzynarodowy

Arbitraż stosuje się często jako sposób rozwiązywania sporów również w handlu międzynarodowym. Wykonywanie orzeczeń arbitrażowych w kontekście międzynarodowym gwarantują umowy międzynarodowe, w szczególności Konwencja nowojorska o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych.

5.3. Ochrona konkurencji

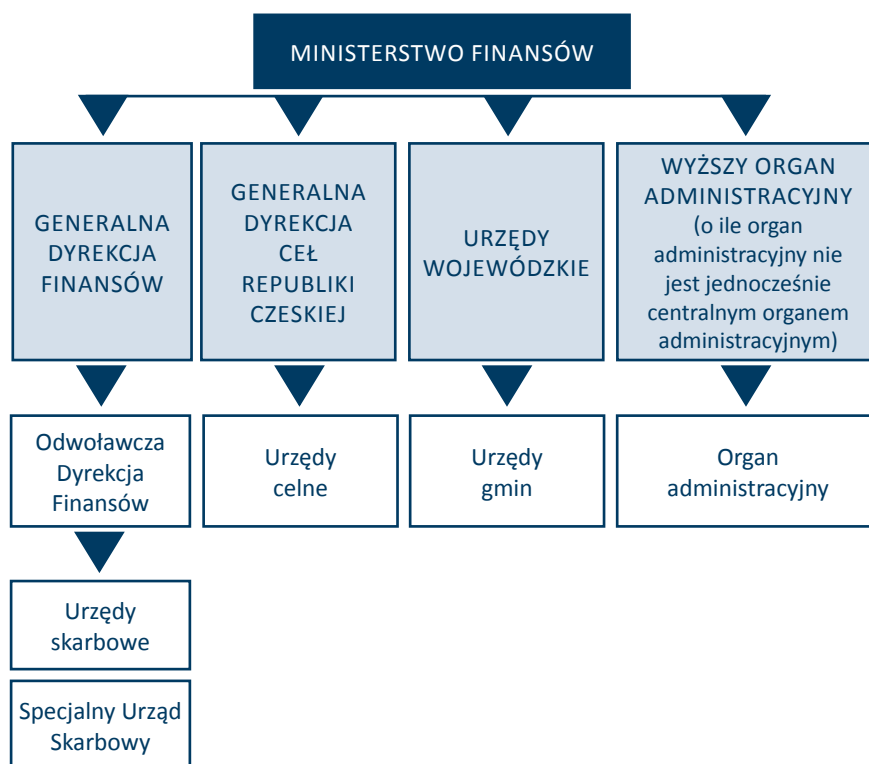
Centralnym organem administracyjnym jest Urząd Ochrony Konkurencji (UOK). Jego kompetencje reguluje ustawa o kompetencjach Urzędu Ochrony Konkurencji⁷.

⁷ Ustawa nr 273/1996 Dz.U. [Republiki Czeskiej], o kompetencjach Urzędu Ochrony Konkurencji.

Oprócz ochrony konkurencji w sferze prawa publicznego, którą zapewnia UOK oraz ewentualnie inne organy, na przykład Izba Celná Republiki Czeskiej (ochrona praw własności intelektualnej poprzez działalność kontrolną itp.) prawne aspekty naruszenia konkurencji można rozstrzygać w ramach ochrony sądowej za pośrednictwem systemu sądów powszechnych (w szczególności pozw negatoryjny, pozw odszkodowawczy itp.).

6. Administracja podatków i opłat

7. Organy wydające uprawnienia do prowadzenia działalności gospodarczej

- 1) Úřad ds. Działalności Gospodarczej Republiki Českiej.
- 2) Wojewódzkie úřady ds. działalności gospodarczej.
- 3) Rejonowe úřady ds. działalności gospodarczej.

Jeżeli działalność, która ma być przedmiotem prowadzenia działalności gospodarczej, nie jest działalnością gospodarczą w myśl ustawy o działalności gospodarczej, to decyzję w sprawie udzielenia uprawnień do prowadzenia danej działalności podejmuje organ administracyjny na podstawie odrębnej ustawy. Pełny wykaz takich działalności i organów wykracza poza ramy niniejszej pracy, niektóre działalności wymieniono w punkcie 2.2.3.

Economic activity in the Czech Republic – general information

1. Forms of economic activity

The definition of an entrepreneur is found in para. 420, *et seq.* of the Civil Code¹. An entrepreneur (subject to satisfying other statutory requirements) may be a natural or a legal person.

1.1. Natural person – individual entrepreneur

The commencement of this form of economic activity carries the least administrative burden, expenditure of time, and financial outlay. A natural person conducting economic activity may be any existing person, provided that he or she obtains a business permit.

The law does not stipulate the amount of share capital or the entrepreneur's contribution with respect to natural persons. Nonetheless, they bear unlimited liability for obligations that arise in connection with their economic activity, with all their personal assets. Consequently, if an entrepreneur is married or is planning to get married, settling matrimonial property relations is well worth considering, as the entrepreneur's liability extends to the joint property of spouses.

Natural persons conduct economic activity under their full names, but may act either personally or through third parties, particularly through employees according to an employment relationship, or through other persons according to other legal relationships.

¹ Act No. 89/2012 Coll. – Civil Code.

1.2. Commercial corporations

Although the Czech legislature provides for more types of legal persons, commercial corporations are the legal persons most commonly formed specifically in order to conduct economic activity. Their operation is regulated by the Commercial Corporations Act².

1) General commercial partnership (v.o.s.)

This company has at least two partners. The partners participate in carrying out the economic activity of the v.o.s. or manage its assets. They are jointly and severally liable for the company's obligations with all their personal assets.

The minimum amount of capital has not been stipulated.

The internal organization and relations between the partners are regulated by the company deed (also called articles of association or partnership agreement).

The company deed may define the share allocation (if the partners fail to define the share allocation in the company deed, it is presumed that each partner has the same number of shares), the number of votes (unless the company deed provides otherwise, each partner has one vote).

Unless the company deed provides otherwise, the company is represented by all partners without criminal records or impediments to conducting economic activity. Decisions concerning company affairs require the consent of all the partners, unless the company deed provides otherwise.

2) Limited partnership (k.s.)

A limited partnership combines elements of an unlimited liability company and a limited liability company. A k.s. is founded by two or more partners, of whom at least one bears unlimited liability for the company's debt (general partner) and at least one whose liability to creditors is limited (limited partner). The limited partner is liable up to the 'limited liability amount' specified in the company deed, which may not be lower than the partner's contribution to the share capital.

Apart from regulating matters of a general nature, the company deed specifies which among the partners are general or limited partners. In addition, it names the amount of contribution made by each of the limited partners.

The company is represented by an executive body, i.e. all general partners without criminal records or impediments to engagement in the con-

² Act No. 90/2012 Coll. on Commercial Corporations and Cooperatives (Commercial Corporations Act).

duct of economic activity. The company deed may stipulate that the executive body shall comprise only some of the general partners or one of them. In matters not reserved for the executive body, decisions concerning the affairs of the company are made by all the partners, with limited and general partners voting separately.

The business name of the limited liability company may contain the surname of a partner or partners (if the business name of the company contains the surname of a partner, he or she is always a general partner).

3) Limited liability company (s.r.o.)

This is a typical example of a company or an association of capital, and is a very popular form of conducting economic activity in the Czech Republic. Although commencing activity in this form entails higher costs and a greater administrative burden than becoming an individual entrepreneur who is a natural person, these flaws are counterbalanced predominantly by limited liability to creditors (although the limitation of liability is not complete, it does present a material advantage of this form of economic activity). The shareholders bear joint and several liability for the obligations of the company up to the unpaid portion of their contributions to the share capital, according to the entry in the Commercial Register at the time they receive a notice to pay from a creditor.

A s.r.o. may be established by one or more founders.

The minimum contribution by a shareholder is set at the amount of CZK 1, but the company deed may prescribe a higher amount. Consequently, minimum share capital is CZK 1.

The mandatory governing bodies of the limited liability company include the general meeting of shareholders and the executives, while the supervisory board, whose appointment must be stipulated in the company deed, is optional.

General meeting of shareholders – is the highest governing body of the company and consists of all the shareholders. It makes decisions by way of resolution and decides on vital matters of the company, including, among others, any changes to the company deed, the appointment and dismissal of the company's executive officer, conclusion of contracts with silent partners, approval of financial aid, winding up of the company, etc. If a limited liability company has only one shareholder, his or her decisions substitute for the decisions of the general meeting.

Executive officer – is a governing body provided for in the charter that manages the affairs of the company and represents it in external relations. The company deed should stipulate whether the company is represented by one or several executive officers, acting individually or as a collective body (e.g. joint representation by at least two executive officers, etc.).

Supervisory board – carries out standard supervisory functions, in particular by overseeing the performance of the executive officers, inspecting business documents and books of accounts, as well as examining financial statements. A person managing the company's affairs or authorized to represent it may not be a member of the supervisory board.

4) Joint stock company (a.s.)

In a joint stock company the share capital is divided into a specified number of shares (stocks) and set at the amount of CZK 2,000,000 or EUR 80,000 at minimum. The amount of minimum share capital and the relatively heavy administrative burden associated with setting up and operating such an entity are the reasons this form of economic activity is not used for small businesses, but large-scale economic activity, instead.

The number of shareholders/members of a joint stock company is unlimited. The rights of shareholders as members of the company are attached to proprietary securities, i.e. shares, and include, in particular, the right to share in the profit approved for distribution between the shareholders, and the right to participate in and vote during the general meeting. Certain special rights are vested in the co-called 'privileged shareholders' (in a company with share capital below CZK 100,000,000 a privileged shareholder is a shareholder or shareholders owning a block of shares whose total face value or number of shares is 5% or more of the share capital; in a company with a share capital higher than CZK 100,000,000 – 3% or more; and in a company with a share capital over CZK 500,000,000 – at least 1%). Privileged shareholders may demand that the board of directors convene the general meeting of shareholders in order to go over the issues they have proposed.

The general meeting of shareholders is the highest governing body.

The internal structure of the joint stock company must be defined in the company charter. In case of doubts regarding the choice of system, it is presumed that the dual (two-tier) system of corporate governance has been selected.

Dual (two-tier) model of corporate governance:

- **Board of directors** is a governing body provided for in the charter, charged with managing the affairs of an a.s. It is appointed by the general meeting of shareholders and has three members (the company deed may stipulate otherwise);
- **Supervisory board** oversees the activity of the board of directors, is appointed by the general meeting, and has three members (the company deed may stipulate otherwise).

Monistic (one-tier) model of corporate governance:

- **Administrative board** enjoys similar powers to those of a supervisory board. It approves the agreements for performance as managing director, and has three members (the company deed may stipulate otherwise). The administrative board appoints the chairman (or chairwoman) of the administrative board, who organizes and manages its operations and who must be a natural person;
- **Managing director** has a similar position to that of the board of directors and is a governing body provided for in the company charter charged with managing the affairs of the company. Only a natural person may become managing director.

5) Cooperative

A cooperative is an association of an unrestricted number of people, formed for the mutual benefit of its members or third parties, or for carrying out economic activity. The minimum number of members is three, while the amount of share capital has not been prescribed by law. Each member has a share in the cooperative's capital though the membership contribution, paid in an equal amount by all members.

A cooperative is founded at a constituent meeting, during which the charter is adopted and the members of the governing bodies are appointed. Members of the governing bodies have to be natural persons.

Cooperatives have the following bodies:

- **Members' assembly** – the highest body of the cooperative that appoints the members of other bodies, decides on amending the charter, and makes other vital decisions. The powers of the members' assembly may be exercised by an assembly of delegates;
- **Board of Directors** – a governing body provided for in the charter that represents the cooperative in external relations. The charter regulates the rules of representation;
- **Auditing committee** – audits all the activities of the cooperative.

With respect to 'small cooperatives' (which have fewer than 50 members), there is no need to appoint a board of directors, and the powers of the governing body are exercised by a chairperson. In addition, the auditing committee is not appointed, either, and its powers are exercised by the members' assembly.

The charter may stipulate that the members are obligated to cover the losses of the cooperative.

1.3. Other legal persons formed primarily in order to conduct economic activity

- 1) European company (SE).
- 2) European economic interest grouping (EZIG).
- 3) European cooperative society (SCE).

1.4. Other forms of carrying out economic activity or having a share in an economic activity

1) Silent partnership (para. 2747, *et seq.* of the Civil Code)

A silent partnership is not an entity with a legal personality, but a contractual obligation between an entrepreneur and another person (a legal person or a natural person who does not have to be an entrepreneur him or herself). A silent partner undertakes to make a certain contribution to an entrepreneur's business and thereby participate in the economic activity. A silent partner is not liable for an entrepreneur's debt obligations unless the business name of the entrepreneur includes the silent partner's name, or he or she informs a person with whom the entrepreneur is negotiating a contract that he or she and the entrepreneur are jointly engaged in the business activity.

2) Company (para. 2716, *et seq.* of the Civil Code)

A company is a relationship of contractual obligation between several persons or entities (at least two), formed for the pursuit of a common purpose or objective. The relationship between associates is governed by the provisions on co-ownership.

The associated may separate powers to manage common affairs in any way they see fit. If they fail to do so, the affairs of the association may be managed by each of the associates, acting as a duly authorized representative of the remaining associates. However, none of the associates may effect material changes, such as altering the amount or designation of the joint assets of the associates, on his or her own accord and without consideration for the advantages of making said changes.

The association may be represented by each of the associates, also acting as a duly authorized representatives of the remaining associates. The associates bear joint and several liability towards third parties for the debts that arise out of the joint pursuit of economic activity.

3) Branch office (para. 503, *et seq.* of the Civil Code)

A branch office is established by the resolution of an entrepreneur as an economically and organizationally autonomous unit or part of an entre-

preneur's undertaking. It may take the form of the establishment of an undertaking (e.g. of a foreign entrepreneur), which is subject to entry in the Commercial Register or another organizational unit (which is subject to registration only in instances prescribed by law). The registration procedure for branches resembles a similar procedure for commercial companies – an application for entry must be submitted on an official form, accompanied by documents verifying the information that is to be entered in the register (the entrepreneur's resolution establishing a branch office, etc.). All documents submitted in foreign languages must be submitted in Czech, as well.

2. Rules for setting up a business

The most important step with respect to commencing economic activity is a close analysis of the chosen form of business and the type of activity.

2.1. Rules for setting up commercial companies, Commercial Register

Basic assumptions regarding engagement in economic activity (as well as any other acts in law) by a natural or legal person are legal capacity and capacity for acts in law.

Whereas the requirement of having legal capacity and capacity for acts in law is satisfied by almost every living person over 18 years of age, a legal person (i.e. a typical commercial company) must be founded and registered in the Commercial Register (Commercial Register, federal register). Public registers are public administration information systems, maintained electronically.

A natural person's entry in a Commercial Register takes place on a voluntary basis (it is mandatory for those natural persons carrying out economic activity whose income for two consecutive tax periods exceeds CZK 120,000,000), while registration of legal persons is mandatory.

Entry into the Commercial Register of a commercial company is made by a so-called 'registration court' – a regional court within whose jurisdiction the ordinary court (general jurisdiction court) of the party is located (for foreign legal persons it is the court within whose jurisdiction the branch office, establishment of an undertaking, or other organizational unit of the foreign person is located). New as of January 1, 2014, a notary public is statutorily permitted to make an entry in the Commercial Register, although for technical reasons such entries have not been made as of yet.

The initial entry (registration) of a commercial company is subject to a fee. The court fee is set at the amount of CZK 6,000, and CZK 12,000 for an a.s.

As a general rule, entry is made upon application. An application may be submitted either on paper (with the officially certified signature of the applicant) or electronically (with the so-called 'qualified electronic signature' of the applicant), in each case using an official application form.

Aside from filing an official application form, it is also necessary to submit other documents supporting the authenticity of the data included in the application which is to be entered in the Commercial Register – in particular verifying the formation of an entity, business permits, written consent of the individuals appointed to the governing bodies regulated by a charter, together with their signature specimen, declaration of a governing body regulated by a charter concerning the absence of any known impediments to performing the role of a governing body, declaration of a contributions administrator regarding payment of the contributions in part of in full, and possibly other documents.

The list of documents is not prescribed by law (unlike legislation in force prior to December 31, 2013).

Provided that the application is free of errors, the registration court makes a decision concerning entry in the register within five days of receiving an application, and sends a notification of making the entry or an extract from the Commercial Register.

Within five days of making an entry, the registration court informs other entities of public administration, namely the Czech Statistical Office, tax authority, trade office, and other authorities that issue permits or grant licenses for conducting economic activity.

2.2. Permits and licenses for conducting economic activity

Irrespective of whether an entrepreneur is a natural or legal person, he or she is obligated to obtain the necessary permits or licenses to conduct economic activity.

A permit or license for carrying out economic activity that accords with the type of activity stipulated in a legal person's formation document is required in order to make an entry in the public register. The Trade Act³ is a basic legal instrument governing the conditions for conducting economic activity. By contrast, provisions of para. 3 contain a list of activities that do not constitute economic activity under the Act. Such activities or conditions that apply to carrying them out are governed by separate statutes.

³ Act No. 455/1991 Coll. on Trade (The Trade Act).

1) Trade Register

Entrepreneurs who conduct economic activity pursuant to the Trade Act are required to obtain an entry in the Trade Register, which is an information system administered by the Trade Office of the Czech Republic and maintained by district and regional trade offices. The register is kept in electronic form and is accessible to the public.

Entry in the Trade Register is made upon an application for entry or simple notification, concerning unregulated activity. The application must be submitted on a uniform registration form:

- to any trade office (division of a municipality office with an extended scope of powers or urban district trade division provided for in the charter of the Capital City of Prague);
- through a public administration contact center (a so-called 'Czech Point');
- electronically, via the Trade Register (a so-called 'qualified electronic signature' is required)

The registration of economic activity and the application for a license before the commencement of economic activity are subject to a fee set at the amount of CZK 1,000 (more types of economic activity may be entered as part of a single procedure). Other entries concerning economic activity or applications for licenses are subject to a fee of CZK 500.

2) Conditions concerning the conducting of economic activity, types of activity

General conditions for natural persons are set forth in para. 6 of the Trade Act, and include reaching 18 years of age, having full legal capacity for acts in law and no criminal record (every person who has not been convicted in a final judgment of a criminal offense committed intentionally in connection with conducting economic activity or the object of economic activity, unless that person is regarded as if he or she had not been convicted). Special conditions may include acquiring profession qualifications, if such a requirement is explicitly stipulated by law with respect to a given type of activity. The provisions of para. 8 of the Trade Act define the impediments to carrying out economic activity. In short, they concern cases in which a given person has been prohibited from carrying out a certain type of economic activity by a state authority, his or her license or permit has been revoked, or cases connected with bankruptcy proceedings.

Foreign persons may conduct economic activity in the Czech Republic under the same conditions and to the same extent as Czech nationals (with the exceptions stipulated in the Trade Act and other statutes). In the event that a person is required to obtain a residence permit in the Czech Repu-

blic, he or she must document having been granted a long-term visa (for a period of at least 90 days) or a temporary residence permit. This obligation does not apply to persons who intend to carry out economic activity by means of an organizational unit or an establishment.

If a natural person satisfies general conditions but lacks professional qualifications, he or she may carry out economic activity through a so-called 'responsible representative.' The representative must meet all the general conditions and suffer no impediments to conducting economic activity.

Legal persons – with the exception of those carrying out unregulated activity – appoint a responsible representative to carry out their economic activity.

Economic activity is classified as:

- **Notification-based economic activity** (an entrepreneur must notify the trade office of the commencement of economic activity and document fulfilling the conditions prescribed by law regarding the chose type of activity). The notification-based activity is further divided into:
 - **crafts** – whose practice, apart from meeting general conditions, requires an entrepreneur to also document his or her professional qualifications (regulated by para. 20, *et seq.* of the Trade Act and Annex No. 1 to the Act),
 - **regulated activity** – whose conducting, apart from meeting general conditions, requires that an entrepreneur document his or her professional qualifications, however, the attaining of such qualifications, e.g. secondary or higher education, is considered more difficult (regulated by para. 23, *et seq.* of the Trade Act and Annex No. 2 to the Act),
 - **unregulated activity** – whose conducting merely obligates an entrepreneur to meet general conditions for carrying out economic activity;
- **Licensed activity** – an entrepreneur has to fulfill general conditions for conducting economic activity, possess professional qualifications, and obtain a license, i.e. a state-issued authorization to conduct economic activity. Licensed activities as well as requirements for their granting are listed in Annex No. 3 to the Trade Act.

3) Activity that does not constitute economic activity according to The Trade Act

The conditions for carrying out activities, which are not economic activities according to para. 3 of the Trade Act, are set forth in separate statutes.

Authorization to conduct economic activity is in such cases issued by a relevant administrative body or an institution stipulated in a separate statute, e.g. the Ministry of Health, the Czech Bar Chamber, Czech National Bank, Czech Mining Authority, Energy Regulatory Office, Board of Directors of Czech Railways, the Ministry of Finance, or municipality office with extended scope of powers, etc.

Writers, authors of creative work	Act No. 121/2000 Coll. – The Copyright Act
Physicians, pharmacists	Act No. 95/2004 Coll. on Attaining and Recognizing Professional Qualifications and Special Qualifications to Practice as a Physician, Dentist and Pharmacist, as amended
Lawyers	Act No. 84/1996 Coll. on the Legal Profession, as amended
Tax consultants	Act No. 523/1992 Coll. on Tax Consultants and the Chamber of Tax Consultants of the Czech Republic
Stock brokers	Act No. 229/1992 Coll. on Commodity Markets, as amended
Arbitrators	Act No. 216/1994 Coll. on Arbitration and Enforcement of Arbitration Awards
Certified architects – professionals	Act No. 360/1992 Coll. on the Profession of Certified Architects and the Professions of Certified Engineer and Construction Technician, as amended
Banking activity	Act No. 6/1993 Coll. on Czech National Bank, Act No. 21/1992 Coll. on Banks
Insurance companies	Act No. 363/1999 Coll. on Insurance and on Amendments to Some Related Laws (Insurance Law)
Organizing lotteries and other similar games	Act No. 202/1990 Coll. on Lotteries and Other Similar Games, as amended by Act No. 70/1994 Coll.
Mining activity	Act No. 61/1988 Coll. on Mining, Explosives and the State Mining Authority, as amended
Generating electricity and producing gas and their distribution	Act No. 458/2000 Coll. on the Conditions of Conducting Economic Activity and State Administration Supervision in the Energy Sectors and on Amending Other Laws (Energy Law), as amended

Agriculture	Act No. 252/1997 Coll. on Agriculture
Rail transport	Act No. 266/1994 Coll. on Rail Systems
Intermediation of employment	Act No. 435/2004 Coll. on Employment Policy
Broadcasting radio and television programs	Act No. 231/2001 Coll. on Radio and Television Broadcasting

4) Obligation to register

An entrepreneur is obligated to register with the tax office, and possibly with the Czech Social Security Office, health insurance provider, and the Labor Office. When submitting the uniform registration form, it is possible to indicate a registration form is simultaneously being filed with the aforementioned institutions, provided that the form is accompanied by relevant documentation (i.e. registration forms). If the entrepreneur does not choose this option, he or she has to fulfill the obligation to register separately.

Tax office – on the basis of registration a natural person is always registered as a payer of personal income tax, while a legal person registers as a payer of corporate income tax. With regard to other taxes, an entrepreneur applies for registration if a statute requires him or her to do so, or on a voluntary basis (see the tax scheme listed below).

Czech Social Security Office – a natural person registers for mandatory contributions to the Pension Insurance Fund, and for mandatory contributions to the Labor Fund (so-called ‘social security’). Registration for sickness insurance is optional. A legal person registers with the Register of Employers only if the legal person employs employees.

Health insurance provider – a natural person is always required to register for mandatory health insurance, while a legal person registers only if the legal person employs employees.

Labor Office – an employer (natural and legal persons alike) is obligated to give notification whenever a position is open or filled within 10 days of the opening or filling of a position.

3. Selected issues concerning economic activity

3.1. System of taxes and fees

1) Taxes

Direct taxes:

- personal income tax – levied at the rate of 15% of the tax base (as of January 1, 2014, this includes income from gifts and inheritance);
- corporate income tax – levied at a tax rate of 19%;
- real estate tax – the rate is calculated according to real estate's location and value;
- road tax – payable only on vehicles used for business purposes;
- real estate acquisition tax – payable upon the purchase of real estate, charged at the rate of 4%.

Indirect taxes:

- value added tax – the majority of taxable services in the Czech Republic are subject to this tax; the basic rate is set at 21% and the reduced rate is 15% (most goods and services are taxed at the basic rate); persons whose annual turnover exceeds CZK 1,000,000 are required to register as VAT tax payers;
- excise tax – goods subject to this tax include mineral oils, spirits, beer, wine and tobacco products; the tax is levied at a flat rate, in the case of cigarettes it is a combination of a flat rate and a percentage of the final retail price.

2) Fees

Local fees: dog fee, spa and recreational stay fee, fee for use of public space, resort fee, fee for permission to enter selected places and city districts with a motor vehicle, fee for 'municipal waste,' fee for plot evaluation with regard to connecting to a water and sewage system.

Administrative fees: fees are collected on administrative proceedings, regulated by separate laws, and other acts of the administrative authority. The fee schedule and applicable exemptions are provided for in Administrative Fees Act⁴. In this particular instance, the taxes (or fees) are administered by a relevant administrative authority.

⁴ Act No. 634/2004 Coll. on Administrative Fees, as amended.

3.2. Mandatory registration

An entrepreneur is also required to regularly file tax returns for taxes of which he or she is a registered taxpayer (except one-off taxes). A natural person-entrepreneur has to file annual income statements to the Czech Social Security Office and a health insurance provider. In addition, an employer-entrepreneur is obliged to submit regular, monthly reports to the Czech Social Security Office (as a withholding agent for his or her employees' social and sickness insurance) and the health insurance provider with which his or her employees and insured (as a withholding agent for the health insurance of his employees).

3.3. Employment and other avenues of protecting an entrepreneur's economic activity

1) Employment

An entrepreneur is supposed to protect his or her activity in particular though hiring employees, whereas an employee performs work for the benefit of the employer.

Employment relationship:

- fixed-term employment contract (concluded for a period of maximum 3 years; may not be concluded more than twice with the same employee);
- employment contract for an indefinite period (in the absence of contractual provisions to the contrary, an employment contract is presumed to be concluded for an indefinite period).

In comparison to other types of relationships, the employment relationship expressly protects the weaker party, i.e. the employee.

Agreements on work performed outside the employment relationship:

- agreement on work performance – may be concluded for a fixed period of time not exceeding 300 hours per year;
- agreement on work activity – may be concluded for a maximum of half of the stipulated weekly working time; the right to vacation leave, severance pay, and contract termination do not apply.

2) Agreement for performance as a corporate officer

This is a type of agreement governing the relationship (rights and obligations) between a commercial company and the members of its bodies in accordance with the Commercial Corporations Act; unless an agreement provides otherwise relevant provisions of the Civil Code on mandates apply.

3) Protection of economic activity by the entrepreneur

An entrepreneur's economic activity may also be protected by means of different types of agreements provided for in the Civil Code or so-called 'unnamed contracts' (e.g. contract for commercial representation, contract for mandate, agency agreement).

3.4. Contract conclusion

Czech legislation provides for freedom of contracting.

A contract is concluded on the basis of a mutual declaration of will – an offer and acceptance.

Manners of concluding contracts:

- implicitly;
- orally;
- in writing – a legal instrument or a deed (as a public or private legal instrument); in some cases the statute sets forth additional requirements (e.g. an official certification of a signature with regard to antichresis of real estate, etc.);
- in electronic form;
- by other technological means that enable recording the content of an agreement and the contracting parties.

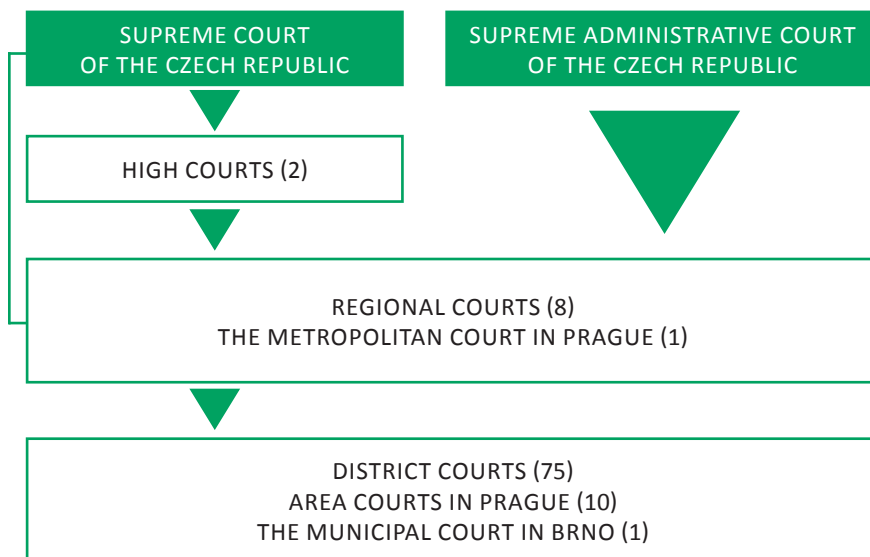
4. Fundamental legal acts that regulate economic activity

- Act No. 89/2012 Coll. – Civil Code.
- Act No. 90/2012 Coll. on Commercial Companies and Cooperatives (Commercial Companies Act).
- Act No. 455/1991 Coll. on Trade (Trade Act).
- Act No. 262/2006 Coll. – Labor Code.
- Act No. 280/2009 Coll. – Tax Code.
- Act No. 235/2004 Coll. on Value Added Tax.
- Act No. 586/1992 Coll. on Income Tax.
- Act No. 99/1963 Coll. – Civil Procedure Code.
- Act No. 500/2004 Coll. – Administrative Procedure Code.

5. Bodies of legal protection

5.1. Courts

The judiciary of the Czech Republic is a four-tier system; **the Constitutional Court of the Czech Republic remains outside the system of general jurisdiction courts.**

Disputes of a commercial nature are settled by way of civil proceedings. There is a two-instance system of proceedings; in the first instance district courts (area courts in Prague and the Municipal Court in Brno, respectively) hear all cases that do not fall within the jurisdiction of regional courts (or the Metropolitan Court in Prague), in compliance with para. 9(2) of the Civil Procedure Code⁵.

⁵ Act No. 99/1963 Coll. – Civil Procedure Code.

5.2. Arbitration

1) Domestic arbitration

Arbitration is governed by Act No. 216/1994 Coll. on Arbitration Proceedings and Enforcement of Arbitration Awards⁶. This is an alternative method of dispute resolution outside traditional litigation. Disputes may be referred to arbitration solely upon the mutual consent of the parties – provided that a given dispute could also be resolved by a court settlement (disputes cannot concern matters of personal nature).

Permanent arbitration courts in the Czech Republic:

- **Arbitration Court attached to the Czech Chamber of Commerce and the Agricultural Chamber of the Czech Republic** – this is the only permanent arbitration court of general jurisdiction in the Czech Republic;
- **Exchange Arbitration Court at the Prague Stock Exchange** – adjudicates only in disputes that arise in connection with trading securities;
- **Arbitration Court attached to the Kladno Czech Moravian Commodity Exchange** – adjudicates only in disputes arising from transactions concluded at the Kladno Czech Moravian Commodity Exchange and the Hradec Králové Commercial Exchange, as well as disputes arising from transactions concluded outside the Exchange, whose subjects are commodities traded on the aforementioned Exchanges.

2) International arbitration

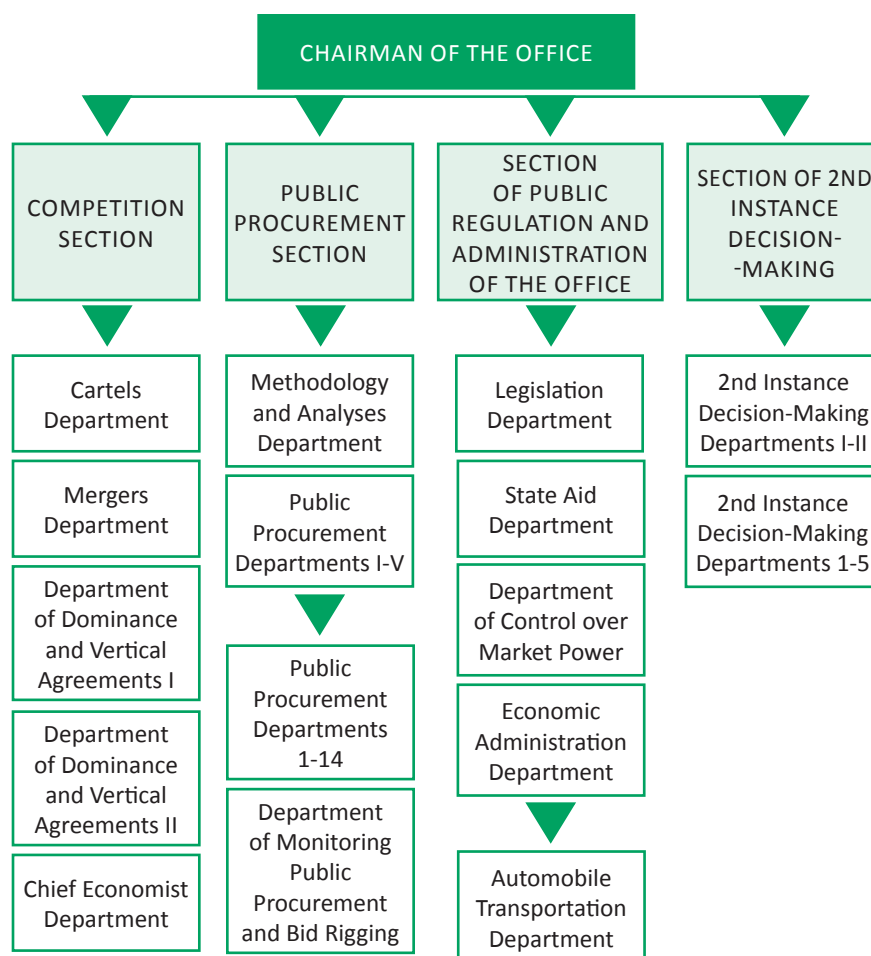
Arbitration is also often used as a form of dispute resolution in international trade. Enforcement of arbitral awards in the international context is guaranteed by international treaties, in particular the New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards.

5.3. Protection of competition

The Office for the Protection of Competition is a central authority in state administration. The scope of its powers is defined by the Scope of Powers of the Office for the Protection of Competition Act⁷.

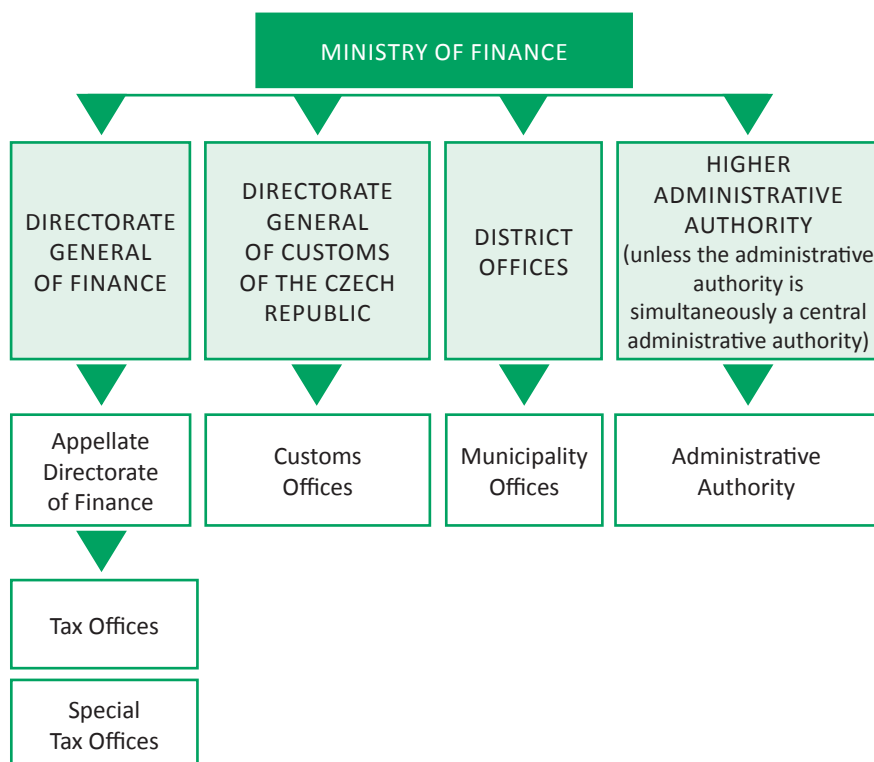
⁶ Act No. 216/1994 Coll. on Arbitration Proceedings and Enforcement of Arbitration Awards.

⁷ Act No. 273/1996 Coll. on the Scope of Powers of the Office for the Protection of Competition.

Aside from the protection of competition in the area of public law provided by the Office and some other authorities, e.g. the Czech Customs Administration (protection of intellectual property law through an auditing procedure, etc.), legal aspects of violating competition law may be settled by means of judicial protection through the system of general jurisdiction courts (especially by way of co-called 'negatory action,' action for damages, etc.).

6. Administration of taxes and fees

7. Authorities granting permits and licenses to conduct economic activity

- 1) Trade Office of the Czech Republic.
- 2) District Trade Offices.
- 3) Regional Trade Offices.

If the type of activity to be conducted does not constitute economic activity under the Trade Act, a decision to grant relevant permissions or licenses to carry out that activity is made by a relevant administrative authority in accordance with separate regulations. The complete list of such activities and authorities remains beyond the scope of this paper. Nonetheless, some of the activities have been listed under section 2.2.3.

Prowadzenie działalności gospodarczej na Litwie – podstawowe informacje¹

Według najnowszego Globalnego Raportu na temat Konkurencyjności, przygotowanego przez Światowe Forum Ekonomiczne (WEF), łatwiej rozpocząć działalność gospodarczą na Litwie niż, na przykład, w Wielkiej Brytanii. Zgodnie ze wspomnianym raportem, założenie działalności gospodarczej w Wielkiej Brytanii trwa dwukrotnie dłużej niż na Litwie. Litewskie prawo przewiduje wiele form prowadzenia działalności gospodarczej i możliwości inwestowania. Wybór sposobu inwestycji to pierwsza decyzja, którą należy podjąć. Ustawa o inwestycjach² rozróżnia następujące typy zagranicznych inwestycji na Litwie:

- powołanie nowego przedsiębiorstwa, nabycie kapitału lub jego części w przedsiębiorstwie zarejestrowanym na Litwie;
- nabycie wszelkiego rodzaju papierów wartościowych;
- utworzenie i nabycie majątku trwałego lub zwiększenie jego wartości;
- udzielenie pożyczek środków finansowych lub innego rodzaju majątku przedsiębiorstwom, w których część kapitału zakładowego jest własnością inwestora, co pozwoli mu na kontrolowanie lub wywieranie istotnego wpływu na to przedsiębiorstwo;

¹ Informacje zawarte w niniejszym artykule służą wyłącznie do celów informacyjnych. Nie mają one stanowić porady prawnej i nie należy na nich polegać lub stosować ich jako substytut szczegółowej porady prawnej mającej zastosowanie w konkretnych przypadkach. Choć dołożono wszelkich racjonalnych starań w celu zapewnienia przekazanym informacjom precyzji, mogą one szybko okazać się nieaktualne ze względu na zmieniające się okoliczności. Autor nie ponosi żadnej odpowiedzialności prawnej względem odbiorców i osób trzecich w związku z wykorzystaniem niniejszych materiałów albo ich treści. Użytkownicy zgadzają się nie wykorzystywać i nie udzielać pozwolenia na wykorzystywanie materiałów w celu lub w sposób przysparzający prawnikom kancelarii lub samej kancelarii złej reputacji. Przed podjęciem jakichkolwiek działań należy skontaktować się z radcą prawnym.

² Ustawa Nr VIII-1312 z dnia 7 lipca 1999 r. o inwestycjach (Žin., 1999, Nr 66-2127 z późn. zm.).

- zawarcie lub realizacja umów koncesyjnych, leasingowych oraz umów partnerstwa publiczno-prywatnego.

1. Formy prowadzenia działalności gospodarczej

Podczas gdy, jak już wspomniano, przedsiębiorcy mogą wybrać dowolną formę prowadzenia działalności gospodarczej, to najczęściej jest ona prowadzona w jednej z następujących form:

- indywidualna działalność gospodarcza;
- przedsiębiorstwo indywidualne;
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością typu prywatnego;
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością typu publicznego [*odpowiednik spółki akcyjnej*];
- spółka osobowa.

Poniżej wymieniono rodzaje podmiotów, mimo że są rzadziej wybierane jako forma prowadzenia działalności gospodarczej, ale które można wziąć pod uwagę, w zależności od specyfiki danej inwestycji:

- mikroprzedsiębiorstwo;
- kancelaria prawna w formie spółki partnerskiej;
- spółka rolnicza;
- spółdzielnia;
- spółka europejska;
- europejska grupa interesów gospodarczych;
- spółdzielnia europejska;
- publiczne podmioty prawa (przedsiębiorstwo państwowe, przedsiębiorstwo samorządowe i inne).

Co się tyczy powołania podmiotów gospodarczych, za drobną opłatą administracyjną przedsiębiorcom przysługuje uprawnienie do sześciomiesięcznej rezerwacji wybranej firmy przedsiębiorstwa, która będzie później używana przez ich podmiot. W konsekwencji mogą oni mieć pewność, że we wspomnianym okresie nikt inny nie będzie używał tej samej firmy, którą wybrali dla swojego przedsiębiorstwa.

1.1. Indywidualna działalność gospodarcza

Osoba fizyczna może samodzielnie i na własny rachunek prowadzić działalność gospodarczą. Może udzielać pełnomocnictw, jednakże w każdym przypadku pełnomocnictwo przez nią udzielone musi zostać poświadczane notarialnie.

W związku z tym, że przedsiębiorca działa we własnym imieniu, ma pełne kompetencje do podejmowania decyzji dotyczących własnej działalności gospodarczej – brak tutaj skomplikowanych struktur wewnętrznych, co zapewnia efektywne zarządzanie i szybkość w podejmowaniu decyzji. Indywidualna działalność jest atrakcyjna również dlatego, że nie wymaga zgromadzenia kapitału początkowego, a także ze względu na stosunkowo prostą procedurę rejestracji.

Wadą indywidualnej działalności gospodarczej jest przede wszystkim pełna odpowiedzialność za wszelkie zobowiązania – na przedsiębiorcy ciąży wyłączna odpowiedzialność, którą ponosi majątkiem swojego przedsiębiorstwa, jak również swoim majątkiem osobistym (w zależności od małżeńskiego ustroju majątkowego może też odpowiadać majątkiem wspólnym małżonków).

Indywidualna działalność gospodarcza oznacza w szczególności:

- samodzielną działalność komercyjną lub produkcyjną różnego rodzaju, w tym działalność gospodarczą wykonywaną na podstawie świadectwa działalności gospodarczej (produkcja artykułów włókienniczych, działalność w zakresie świadczenia usług naprawy itp.);
- samodzielną działalność twórczą, działalność zawodową i podobną działalność samodzielną, w tym działalność gospodarczą wykonywaną na podstawie świadectwa działalności gospodarczej;
- samodzielną działalność sportową;
- samodzielną działalność artystyczną (aktorzy, muzycy itp.).

Istnieje możliwość wyboru pomiędzy prowadzeniem działalności bez nabycia świadectwa działalności gospodarczej lub poprzez jego nabycie. W zależności od rodzaju działalności, jaka ma zostać podjęta, nabycie świadectwa działalności gospodarczej może okazać się obowiązkowe. Świadectwo działalności gospodarczej jest dokumentem potwierdzającym opłacenie z góry ustalonej kwoty i nabycie uprawnień do wykonywania działalności określonej w świadectwie przez dany okres czasu, na przykład do sprzedaży wyprodukowanych towarów lub świadczenia usług dla osób fizycznych i prawnych. Oddzielny katalog opracowany przez rząd Litwy zawiera rodzaje działalności, których podjęcie podlega obowiązkowemu uzyskaniu świadectwa działalności gospodarczej³.

³ Rozporządzenie Rządu Nr 1797 z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie zasad wydawania świadectw działalności gospodarczej osobom fizycznym oraz wykazu rodzajów działalności, które można prowadzić posiadając świadectwo działalności gospodarczej (Žin., 2002, Nr 112-4992 z późn. zm.).

1.2. Przedsiębiorstwo indywidualne

Przedsiębiorstwo indywidualne jest osobą prawną, która może zostać powołana przez osobę fizyczną zgodnie z ustawą o przedsiębiorstwach indywidualnych⁴. Ma ono odrębny status prawny i może samo wstępować w stosunki prawne. Przedsiębiorstwo indywidualne jest własnością jednej osoby fizycznej. W tym samym czasie można być właścicielem tylko jednego przedsiębiorstwa indywidualnego.

Wadą przedsiębiorstwa indywidualnego jest przede wszystkim ponoszenie pełnej odpowiedzialności za jego zobowiązania – przedsiębiorstwo jest osobą prawną, której odpowiedzialność jest nieograniczona, a jego majątek nie jest wyodrębniony z majątku jego właściciela. W konsekwencji przedsiębiorca odpowiada zarówno majątkiem przedsiębiorstwa, jak też swoim majątkiem osobistym (w zależności od małżeńskiego ustroju majątkowego może również odpowiadać majątkiem wspólnym małżonków).

1.3. Spółki

Bez wątpienia najbardziej popularną formą prowadzenia działalności gospodarczej na Litwie jest utworzenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

1 stycznia 2015 r. Litwa przystąpiła do strefy euro i wprowadziła walutę euro⁵. Co za tym idzie, począwszy od tej daty wszystkie kwoty w dokumentach prawnych będą wyrażane w euro. Okres przejściowy konwersji statutów spółek, to jest ich weryfikacja w celu zmiany zawartych w nich wartości, zwłaszcza wysokości kapitału spółki i nominalnej wartości udziałów wyrażonych w litach na euro, upłynie 31 grudnia 2016 r.

Od 1 stycznia 2015 r. minimalny kapitał początkowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością typu publicznego wynosi 40.000 EUR, natomiast kapitał początkowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością typu prywatnego – 2500 EUR. Również od 1 stycznia 2015 r. wartość udziałów w spółce jest wyrażana przez kwotę nie mniejszą niż 1 eurocent (0,01 EUR) i odpowiednio zaokrąglana do podanej wartości. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością typu prywatnego muszą posiadać nie więcej niż 249 udziałowców. Jeżeli liczba udziałowców wyniesie 250, spółka – zgodnie z obowiązują-

⁴ Ustawa Nr IX-1805 z dnia 6 listopada 2003 r. o przedsiębiorstwach indywidualnych (Žin., 2003, Nr 112-4991 z późn. zm.).

⁵ W stosunku do wszelkich cen i wartości w dalszym ciągu wyrażonych w litach zastosowanie będzie miał oficjalny kurs przeliczeniowy walut, zgodnie z którym 1 EUR=3,4528 LTL. Jeżeli jednak zamierzają Państwo dokonać konwersji cen lub wartości zawartych w dokumentach prawnych z litów na euro, radzimy skonsultować się z prawnikiem.

cymi przepisami ustawy o spółkach – powinna przekształcić się w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością typu publicznego⁶.

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są samodzielnymi podmiotami prawa posiadającymi odrębną osobowość prawną, które charakteryzuje ograniczona odpowiedzialność udziałowców. W procesie zawiązania spółki niezbędne jest uczestnictwo notariusza. Notariusz sprawdza w szczególności zgodność statutu spółki z obowiązującymi przepisami prawa. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wstępują w stosunki prawne poprzez swoje organy, do których należą:

1) Dyrektor (organ obowiązkowy)

Dyrektor spółki musi być osobą fizyczną. Powołuje go i odwołuje ze stanowiska zarząd spółki (jeżeli w spółce zarząd nie funkcjonuje, wówczas dyrektora powołuje rada nadzorcza, a w jej braku – walne zgromadzenie udziałowców), który ustala również jego wynagrodzenie, zatwierdza obowiązki, motywuje do pracy i nakłada kary. Dyrektor spółki obejmuje stanowisko po zatwierdzeniu jego wyboru, chyba że z zawartej z nim umowy wynika inaczej. Osoba upoważniona przez organ spółki, który powołał lub odwołał dyrektora ze stanowiska, ma obowiązek w ciągu 5 dni złożyć zawiadomienie do Rejestru Osób Prawnych o powołaniu albo usunięciu ze stanowiska dyrektora spółki, a także o wygaśnięciu podpisanej z nim umowy z innych powodów. Dyrektora łączy ze spółką umowa o pracę.

Statut spółki może przewidywać reprezentację łączną, czyli spółka może wówczas działać i wstępować w stosunki prawne tylko w drodze czynności podjętych wspólnie przez dwie osoby, na przykład przez dyrektora i członka zarządu.

2) Zarząd⁷

Jeżeli spółka posiada zarząd, liczbę członków zarządu określa statut spółki i wynosi ona przynajmniej trzy osoby. Długość kadencji członka zarządu również zostaje określona w statucie i nie może przekroczyć 4 lat. Zarząd powoływany jest przez radę nadzorczą, jeżeli spółka takową posiada, a jeżeli nie – walne zgromadzenie wspólników.

Jeżeli zarząd nie funkcjonuje w ramach danej spółki, to jego obowiązki wykonuje dyrektor spółki.

⁶ Ustawa Nr VIII-1835 z dnia 13 lipca 2000 r. o spółkach (Žin., 2000, Nr 64-1914 z późn. zm.).

⁷ Zgodnie z nowelizacją ustawy o spółkach, która nie weszła jeszcze w życie, od 1 lipca 2015 r. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością typu publicznego obowiązkowo będą musiały posiadać zarząd albo radę nadzorczą.

3) Rada nadzorcza

Jeżeli w spółce funkcjonuje rada nadzorcza, to liczbę członków rady określa statut spółki, a wynosi ona nie mniej niż trzy i nie więcej niż 15 osób. Długość kadencji w radzie nadzorczej również określa się w drodze statutu i nie może ona przekroczyć 4 lat. Radę nadzorczą powołuje walne zgromadzenie udziałowców.

4) Walne zgromadzenie udziałowców (organ obowiązkowy)

Walne zgromadzenie udziałowców spółki jest jedynym organem, który posiada uprawnienia do zmiany statutu spółki, modyfikacji jej kapitału, podjęcia uchwały o jej likwidacji oraz decyzji w innych istotnych z punktu widzenia istnienia i funkcjonowania spółki sprawach. Jeżeli spółka posiada tylko jednego udziałowca, to jego pisemne decyzje wywołują taki sam skutek jak decyzje podjęte przez walne zgromadzenie udziałowców danego rodzaju spółki.

1.4. Spółki osobowe i joint venture

Przedsiębiorcy mogą podjąć działalność gospodarczą w oparciu o umowę spółki osobowej lub spółki joint venture. W zależności od preferencji przedsiębiorców, o których mowa, umowa ich spółki może, choć nie musi, obejmować powołanie odrębnego podmiotu prawnego. Ponadto, spółki osobowe cechuje duża dowolność w kwestii organizacji spółki. Spółka osobowa może na przykład składać się zarówno ze wspólników, których odpowiedzialność jest ograniczona – czyli takich, którzy za zobowiązania spółki odpowiadają wyłącznie w granicach wniesionych przez siebie wkładów, oraz wspólników, których odpowiedzialność nie jest ograniczona do wartości ich wkładów⁸.

Umowa spółki joint venture (spółki osobowej) jest umową regulowaną przez prawo zobowiązań (art. 6.969–6.982 Kodeksu cywilnego⁹). Przez umowę spółki joint venture (spółki partnerskiej) dwie lub więcej osób (partnerów) współpracujących przy zarządzaniu własnym majątkiem, pracą lub zasobami wiedzy, zobowiązuje się wspólnie dążyć do osiągnięcia określonego celu lub wykonania określonych czynności, które są dozwolone prawem. Umowa spółki joint venture (spółki osobowej) musi mieć formę pisemną.

⁸ Ustawa Nr IX-1804 z dnia 6 listopada 2003 r. o spółkach osobowych (Żin., 2003, Nr 112-4990 z późn. zm.).

⁹ Kodeks cywilny z dnia 18 lipca 2000 r. Nr VIII-1864 (Żin., 2000, Nr 74-2262 z późn. zm.).

1.5. Oddziały i przedstawicielstwa

Zarówno zagraniczne, jak i rodzime przedsiębiorstwa mogą tworzyć oddziały i/lub przedstawicielstwa regulowane przez Kodeks cywilny.

Kryterium	Oddział	Przedstawicielstwo
Zakres i rozmiar prowadzonej działalności gospodarczej	Jednostka strukturalna podmiotu prawa posiadająca własną siedzibę, która prowadzi działalność w pełnym lub częściowym zakresie działalności spółki matki	Jednostka podmiotu prawa posiadająca własny adres, która nie może podejmować działalności komercyjnej. Niemniej jednak może: • reprezentować i chronić interesy spółki matki, • zawierać umowy w imieniu spółki matki; • angażować się w działalność eksportową i importową z zagranicznymi spółkami. Ustawodawstwo nie wprowadza wyraźnego rozróżnienia między prowadzeniem działalności gospodarczej i trzema ww. formami działalności, których wykonywanie w wypadku przedstawicielstwa jest dozwolone, co sprawia, że samo w sobie przedstawicielstwo nie cieszy się dużą popularnością
Osobowość prawna	Brak osobowości prawnej. Oddział nie jest podmiotem odrębnym od spółki matki	Brak osobowości prawnej. Przedstawicielstwo nie jest podmiotem odrębnym od spółki matki
Minimalny kapitał	Brak wymogów co do minimalnego kapitału	Brak wymogów co do minimalnego kapitału
Reprezentacja	Osoba upoważniona do reprezentowania spółki matki i przez nią wyznaczona	Osoba upoważniona do reprezentowania spółki matki i przez nią wyznaczona

Odpowiedzialność	Pełna odpowiedzialność spółki matki, jednakże w zależności od okoliczności, oddział może także odpowiadać za spółkę matkę	Pełna odpowiedzialność spółki matki
Sprawozdawczość	Spółka matka i oddział podmiotu zagranicznego mają obowiązek prowadzić rachunkowość	Spółka matka ma obowiązek prowadzić rachunkowość
Czas trwania	Ograniczenie czasowe może zostać narzucone przez spółkę matkę. Likwidacja spółki matki =likwidacja oddziału	Ograniczenie czasowe może zostać narzucone przez spółkę matkę. Likwidacja spółki matki =likwidacja przedstawicielstwa
Czynności niezbędne do rozpoczęcia działalności	Rejestracja w Rejestrze Osób Prawnych	Rejestracja w Rejestrze Osób Prawnych
Opodatkowanie	Przedsiębiorca zagraniczny posiadający na Litwie swój oddział podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym w zakresie dochodu uzyskanego na Litwie, chyba że umowy międzynarodowe o unikaniu podwójnego opodatkowania stanowią inaczej	Przedsiębiorca zagraniczny posiadający na Litwie swoje przedstawicielstwo podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym w zakresie dochodu uzyskanego na Litwie, chyba że umowy międzynarodowe o unikaniu podwójnego opodatkowania stanowią inaczej

1.6. Organ rejestracji publicznej

Najważniejszą instytucją zajmującą się rejestracją i publikowaniem informacji na temat osób prawnych jest Rejestr Osób Prawnych prowadzony przez Państwowe Przedsiębiorstwo Centrum Rejestrów. Osobie prawnej zarejestrowanej w Rejestrze Osób Prawnych nadany zostaje kod osoby prawnej. Rejestr jest zbiorem informacji publicznej i każdy może zapoznać się z jego treścią po uiszczeniu drobnej opłaty, której wysokość uzależniona jest od rodzaju informacji, o której udzielnie poproszono.

2. Koncesje i zezwolenia

Wykonywanie niektórych form działalności gospodarczej może na Litwie wymagać uzyskania koncesji lub zezwolenia. Tym samym przedsiębiorca albo sam podmiot powinien wystąpić z wnioskiem do właściwego organu, zgodnie z obowiązującymi przepisami regulującymi składanie podobnych wniosków oraz przedłożyć wymagane dokumenty. Po otrzymaniu wniosku, kompetentny organ podejmie decyzję na temat wydania koncesji lub zezwolenia. Zależnie od konkretnej sytuacji i typu działalności, która ma być prowadzona, odpowiednie koncesje/zezwożenia wydane podmiotowi albo osobie fizycznej przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej mogą zostać „paszportowane”, czyli uznane i traktowane na równi z odpowiadającymi im litewskimi koncesjami/zezwożeniami, jeżeli przepisy prawa dopuszczają taką możliwość.

Przykładowa lista dziedzin, które podlegają obowiązkowi uzyskania koncesji oraz zezwożenia:

Zakres koncesji	Organ udzielający koncesji/zezwożenia
Rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych	Urząd Regulacji Komunikacji
Podejmowania różnego rodzaju działalności budowlanej	Centrum Certyfikacji Wytrobów Budowlanych
Świadczenie usług finansowych i ubezpieczeniowych	Bank Centralny
Prowadzenie barów, kawiarni, restauracji	Państwowa Służba Żywności i Weterynarii
Transport lotniczy	Administracja Lotnictwa Cywilnego
Prowadzenie kasyna	Organ Kontroli Gier

3. System podatkowy

Stawki podatków na Litwie zależą bezpośrednio od wybranej formy działalności gospodarczej. W przypadku zatrudnienia na podstawie umowy o pracę podatki są potrącane z wynagrodzenia i opłacane przez pracodawcę. Do podstawowych form opodatkowania dotyczących przedsiębiorców zalicza się:

- podatek dochodowy od osób fizycznych (podatki związane z zatrudnieniem);
- podatek dochodowy od osób prawnych (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością typu publicznego i prywatnego, spółki osobowe i inne);
- podatek od towarów i usług – VAT (płacony przez wszystkie przedsiębiorstwa zarejestrowane jako płatnicy VAT);
- podatek od nieruchomości (płacony przez przedsiębiorstwa, które są właścicielami zarejestrowanych nieruchomości);
- składki do Funduszu Gwarancyjnego (płacone przez przedsiębiorstwa z części wynagrodzeń wypłacanych pracownikom);
- składki do Państwowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- opłaty akcyzowe.

Litwa podpisała około 50 aktualnie obowiązujących umów dwustronnych w sprawie unikania podwójnego opodatkowania. Wszystkie umowy wzorowane są na modelowej konwencji OECD/ONZ. Do krajów, z którymi Litwa zawarła wyżej wspomniane umowy należą: Polska, Rosja, Białoruś, Ukraina, Słowacja, Czechy, Niemcy, Austria, Łotwa, Estonia, USA, Wielka Brytania, Luksemburg i inne. Zagraniczne przedsiębiorstwo prowadzące działalność na terytorium kraju, który zawarł z Litwą umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania może złożyć wniosek o zwolnienie z podatku, pod warunkiem że spełnia następujące warunki:

- wraz z prośbą o zastosowanie przewidzianego umową zwolnienia przedłoży certyfikat rezydencji (formularz zwykły) zatwierdzony przez zagraniczny organ podatkowy;
- osoba, która otrzymała dochód jest rzeczywistym beneficjentem dochodu;
- transakcja została przeprowadzona na warunkach powszechnie obowiązujących w obrocie;
- dochodu nie otrzymano za pośrednictwem zakładu lub stałego miejsca prowadzenia działalności na Litwie.

Zakład

Uważa się, że zagraniczne przedsiębiorstwo posiada na Litwie swój zakład, jeżeli:

- stale prowadzi działalność gospodarczą na Litwie; lub
- prowadzi działalność gospodarczą poprzez zależnego przedstawiciela (agenta); lub
- wykorzystuje plac budowy, obiekt budowlany, konstrukcję, urządzenia itd.; lub
- wykorzystuje urządzenia lub konstrukcje, w tym wiertła i statki, w celu poszukiwania i wydobywania zasobów naturalnych.

Zasadniczo zakłady podlegają opodatkowaniu na takich samym warunkach jak inne przedsiębiorstwa, jednak z pewnymi wyjątkami (na przykład odliczenie kosztów administracyjnych siedziby).

Rok obrotowy i podatkowy

Rok obrotowy i podatkowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym. Niemniej jednak istnieje możliwość określenia innego roku podatkowego przy uwzględnieniu specyfiki danej działalności. Podatnik, po uzyskaniu zgody Państwowej Inspekcji Podatkowej, może ustalić inny dwunastomiesięczny rok podatkowy, jeżeli jest to konieczne ze względu na sezonowy charakter prowadzonej przez niego działalności albo jeżeli grupa podatkowa, do której należy, stosuje inny rok podatkowy niż rok kalendarzowy.

3.1. Podatek dochodowy

Stawki podatku dochodowego od osób prawnych

Podstawowa stawka podatku dochodowego od osób prawnych wynosi 15%. W zależności od konkretnego przypadku istnieje możliwość skorzystania z ulg oraz korzyści podatkowych.

Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)

W celu stwierdzenia, czy dany podmiot podlega podatkowi od osób fizycznych, za rezydenta podatkowego Litwy uważa się osobę fizyczną:

- której miejscem zamieszkania jest Litwa; lub
- której więzi osobiste, społeczne lub ekonomiczne koncentrują się na Litwie; lub
- która w danym roku podatkowym przebywała na Litwie co najmniej 183 dni; lub
- która przebywała na Litwie co najmniej 280 dni w ciągu kolejnych lat podatkowych, przy czym przebywała na Litwie co najmniej 90 dni w ciągu jednego z tych lat; lub

- która nie spełnia wyżej wymienionych kryteriów, ale jest obywatelem lub obywatelką Litwy i otrzymuje wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę albo z tytułu umowy będącej odpowiednikiem umowy o pracę lub której koszty utrzymania w innym państwie pokrywane są ze środków pochodzących z budżetu państwa lub budżetu samorządowego.

Podstawowa stawka podatku dochodowego od osób fizycznych wynosi 15%. Dochód osiągnięty przez litewskiego rezydenta podatkowego za granicą podlega opodatkowaniu na Litwie. Podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym osoby niebędącej rezydentem podatkowym Litwy jest dochód osiągnięty przez jej zakład oraz innego rodzaju dochód mający swoje źródło na terytorium Litwy, w tym z tytułu: odsetek, z podziału zysku i rocznych wypłat dla członków rady nadzorczej, z czynszu dzierżawy nieruchomości położonej na terytorium Litwy, ze sprzedaży ruchomości oraz nieruchomości położonych na Litwie, która podlega obowiązkowej rejestracji, z zatrudnienia, z wykonywanej działalności sportowej i artystycznej, z tantiem z praw autorskich i praw pokrewnych oraz z tytułu rekompensaty za naruszenie praw autorskich i praw pokrewnych. Dochód podlega uznaniu w chwili jego faktycznego otrzymania, z wyjątkiem określonych przypadków, w których dany podmiot prowadzi indywidualną działalność gospodarczą. Dochód (oprócz dochodu z tytułu odsetek, dywidend oraz tantiem) osiągnięty przez rezydenta Litwy w innym państwie będącym państwem członkowskim Unii Europejskiej lub z którym Litwa podpisała aktualnie obowiązującą umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania, nie podlega opodatkowaniu na Litwie, pod warunkiem że zapłacono od niego podatek dochodowy lub inny podatek będący jego odpowiednikiem w innym państwie. Ponadto rezydent Litwy może odliczyć od dochodu, który nie został wymieniony wyżej, kwotę równą podatkowi dochodowemu lub podatkowi będącemu jego odpowiednikiem zapłaconą w tym samym okresie rozliczeniowym w innym państwie. Rok podatkowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

3.2. Podatek od towarów i usług (VAT)

Rezydenci Litwy (zarówno osoby fizyczne, jak i prawne) podlegają obowiązkowej rejestracji jako płatnicy podatku VAT, jeżeli w okresie 12 miesięcy ich dochody z działalności gospodarczej przekroczą określony próg (około 45.000 EUR w dniu pisania artykułu). Nie wyznaczono żadnego progu w przypadku dobrowolnego zarejestrowania. Obowiązek rejestracji dla celów VAT dotyczy również przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, które nie posiadają statusu osoby prawnej i działają jako fundusze inwestycyjne (na przykład fundusze inwestycyjne nieruchomości). Spółka zarzą-

dzająca, która świadczy usługi w zakresie zarządzania funduszem inwestycyjnym, ponosi odpowiedzialność solidarną za wypełnianie obowiązków związanych z podatkiem VAT. Przedsiębiorstwa i osoby fizyczne niebędące rezydentami Litwy, które zamierzają podjąć na Litwie działalność gospodarczą podlegającą podatkowi VAT muszą zarejestrować się jako płatnicy podatku VAT albo wyznaczyć przedstawiciela podatkowego. Obowiązek wyznaczenia przedstawiciela podatkowego nie znajduje obecnie zastosowania w stosunku do podatników ustanowionych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, którzy mogą zostać bezpośrednio zarejestrowani dla celów VAT na Litwie.

Podstawowa stawka podatku VAT wynosi 21 %. Obniżoną stawkę VAT w wysokości 9 % stosuje się wobec:

- książek i nieperiodycznych wydawnictw informacyjnych;
- dzienników, czasopism i wydawnictw periodycznych (z wyjątkiem tych o treściach erotycznych, związanych z przemocą oraz publikacji, które nie spełniają wymagań etyki zawodowej);
- usług przewozu pasażerów i ich bagażu obsługiwanych na regularnych połączeniach.

Obniżoną stawkę VAT w wysokości 5 % stosuje się wobec:

- środków pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych oraz ich naprawy;
- dostarczania leków i środków pomocy medycznej osobom, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są uprawnione do częściowej lub całkowitej refundacji kosztów poniesionych w związku z ich nabyciem.

Okres rozliczeniowy trwa jeden miesiąc kalendarzowy, choć w niektórych przypadkach może trwać pół kalendarzowego roku lub inny okres czasu. Jeżeli okresem rozliczeniowym jest miesiąc kalendarzowy, to rozliczenie podatku VAT za ten okres musi zostać złożone, a należna kwota podatku VAT zapłacona do 25. dnia następnego miesiąca.

Ustawa o podatku od wartości dodanej¹⁰ określa również przypadki, w których dostarczanie towarów lub świadczenie usług oraz nabywanie towarów z innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej nie podlega podatkowi VAT, a także przypadki, w którym towary importowane nie podlegają podatkowi VAT z tytułu importu. Ustawa wprowadza procedury stosowania specjalnych systemów podatkowych VAT (wyrównawczą stawkę VAT dla rolników, usług turystyki, towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków, złota inwestycyjnego i usług elektronicznych).

¹⁰ Ustawa Nr IX-751 z dnia 5 marca 2002 r. o podatku od wartości dodanej (Žin., 1996, Nr 35-1271 z późn. zm.).

4. Sprawozdawczość przedsiębiorców

Do najważniejszych instytucji, z którymi przedsiębiorcy powinni rozliczać swoją działalność należą: Państwowy Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (SODRA) podlegający Ministerstwu Zabezpieczenia Społecznego i Pracy oraz Państwowa Inspekcja Podatkowa. SODRA jest kluczową instytucją zajmującą się administrowaniem państwowym funduszem ubezpieczeń społecznych, odpowiedzialną za koordynację i zarządzanie metodyczne biurami terytorialnymi, które są jej bezpośrednio podporządkowane. W zależności od formy prowadzonej działalności gospodarczej na przedsiębiorcach może również ciążyć obowiązek sprawozdawczy w stosunku do innych organów niż wyżej wymienione.

5. Formy działalności gospodarczej objęte obowiązkowym ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej

Różne formy działalności gospodarczej podlegają na Litwie obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej. Wśród nich wymienić można między innymi:

- adwokatów;
- komorników sądowych;
- lekarzy;
- kierowników budowy i innych.

6. Formy zatrudnienia

Litewskie prawo pracy wyróżnia następujące formy umów o pracę:

- na czas nieokreślony;
- na czas określony, czasowa, sezonowa;
- umowa o pracę dodatkową lub oddelegowanie;
- umowa dla pracowników domowych;
- umowa o świadczenie usług;
- inne.

Umowy o pracę na czas określony mogą być zawierane na pewien okres czasu lub na okres wykonania określonej pracy, jednak okres objęty umową nie może przekroczyć 5 lat. Umowy na czas określony nie można zawrzeć o pracę o charakterze trwałym oprócz przypadków, w których wymagają tego przepisy lub postanowienia porozumień zbiorowych. Zazwyczaj umowy o pracę zawiera się na czas nieokreślony.

Umowy o pracę sezonową zawierane są w celu wykonania prac sezonowych. Do prac sezonowych należą prace ujęte w katalogu prac sezonowych, które – ze względu na warunki naturalne lub klimatyczne – nie mogą być wykonywane przez cały rok, a jedynie w pewnych okresach (w sezonie) nieprzekraczających 8 miesięcy (w ciągu 12 kolejnych miesięcy).

Umowy o pracę czasową to umowy o pracę zawierane na okres nieprzekraczający 2 miesięcy.

Jeżeli nie jest to zakazane prawem, na mocy umowy o pracę dodatkową i oddelegowanie pracownik może objąć dodatkowe stanowisko lub wykonywać określone dodatkowe czynności (nieprzewidziane umową) na rzecz tego samego pracodawcy.

Umowa o pracę dla pracowników domowych może zastrzegać, że pracownik będzie wykonywał przewidzianą umową pracę w domu.

Umowa o świadczenie usług to rodzaj umowy o pracę, na mocy której pracownik zobowiązuje się do wykonania usług związanych z pracami domowymi na rzecz pracodawcy.

Inne rodzaje umowy o pracę mogą być zawierane z pracownikami prywatnych gospodarstw rolnych i innych podmiotów gospodarczych lub pracownikami spółek specjalnego przeznaczenia, których praca może potencjalnie prowadzić do zakłóceń w działaniu spółki, powodując bardzo poważne konsekwencje dla ludzi i środowiska, jak również w innych przypadkach określonych prawem.

7. Swoboda zawierania umów, zasady i formy zawierania umów

Kodeks cywilny ustanawia swobodę zawierania umów w następującym brzmieniu: „Strony mogą zawierać umowy i ustalać wzajemne uprawnienia i zobowiązania według swojego uznania [...] Zabrania się zmuszania innych osób do zawierania umów, poza przypadkami, w których obowiązek przystąpienia do umowy wynika z przepisów prawa lub z dobrowolnego zobowiązania.” (art. 6.156 § 1–2 Kodeksu cywilnego).

Kodeks cywilny rozróżnia cztery formy zawierania umów:

- w sposób dorozumiany;
- ustnie;
- w formie pisemnej;
- w formie aktu notarialnego.

8. Podstawowe akty prawne regulujące prowadzenie działalności gospodarczej

- Kodeks cywilny z dnia 18 lipca 2000 r. Nr VIII-1864 (Žin., 2000, Nr 74-2262 z późn. zm.).
- Ustawa Nr VIII-1835 z dnia 13 lipca 2000 r. o spółkach (Žin., 2000, Nr 64-1914 z późn. zm.).
- Ustawa Nr IX-751 z dnia 5 marca 2002 r. o podatku od wartości dodanej (Žin., 1996, Nr 35-1271 z późn. zm.).
- Ustawa Nr IX-675 z dnia 30 grudnia 2001 r. o podatku od zysku (Žin., 2001, Nr 110-3992 z późn. zm.).
- Ustawa Nr IX-1007 z dnia 2 lipca 2002 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Žin. 2002, Nr 73-3085 z późn. zm.).
- Ustawa Nr IX-2112 z dnia 13 kwietnia 2004 r. o ordynacji podatkowej (Žin., 2004, Nr 63-2243 z późn. zm.).
- Ustawa Nr IX-1873 z dnia 9 grudnia 2003 r. o przeciwdziałaniu opóźnieniom w rozliczaniu transakcji komercyjnych (Žin., 2003, Nr 123-5571 z późn. zm.).

9. Instytucje ochrony prawnej

9.1. Sądy

System sądownictwa na Litwie tworzą sądy o właściwości ogólnej, które rozpatrują sprawy cywilne oraz karne. Do sądów o właściwości ogólnej zalicza się:

- Sąd Najwyższy;
- Sąd Apelacyjny;
- sądy okręgowe;
- sądy rejonowe.

Ponadto na Litwie funkcjonuje również system wyspecjalizowanych sądów administracyjnych, utworzony w 1999 roku, który składa się z:

- Najwyższego Sądu Administracyjnego;
- okręgowych sądów administracyjnych.

Sąd Konstytucyjny nie jest częścią systemu sądownictwa powszechnego lecz niezależnym organem sądowym, kompetentnym do rozstrzygania:

- czy ustawy i inne akty prawne uchwalone przez parlament są zgodne z Konstytucją;
- czy akty prawne przyjęte przez prezydenta oraz rząd są zgodne z Konstytucją i/lub ustawami.

9.2. Arbitraż

Rosnąca liczba sporów prawnych na Litwie rozstrzygana jest przy użyciu alternatywnych metod rozwiązywania sporów, w szczególności arbitrażu. Regulacje prawne określające zasady stosowania arbitrażu zostały zawarte w ustawie o arbitrażu komercyjnym¹¹. Zgodnie z przywołaną ustawą spory, które powinny zostać rozpatrzone w postępowaniu administracyjnym oraz takie, których rozpatrzenie należy do kompetencji Sądu Konstytucyjnego nie mogą być rozstrzygnięte w drodze arbitrażu. Spory powstałe na gruncie stosunków rodzinnoprawnych i spory związane z rejestracją patentów, znaków towarowych i wzorów użytkowych również nie mogą zostać skierowane do sądu arbitrażowego. Co więcej, spory dotyczące umów o pracę i umów konsumenckich – z wyjątkiem sytuacji, gdy umowę arbitrażową podpisano po powstaniu sporu – także nie mogą zostać poddane arbitrażowi. Wreszcie, spory, w których stroną jest przedsiębiorstwo państwowe lub samorządowe lub instytucja albo organizacja – z wyjątkiem Banku Centralnego – również nie mogą być kierowane na drogę arbitrażu, chyba że założyciel przedsiębiorstwa, instytucji lub organizacji wyraził wcześniej zgodę na zapis na sąd polubowny. Litewski rząd albo odpowiednio do tego umocowana instytucja państwowa może zawrzeć umowę arbitrażową dotyczącą umów handlowych zawartych przez rząd lub instytucję państwową na zasadach ogólnych.

Obecnie na Litwie funkcjonują trzy stałe instytucje arbitrażowe:

- Wileński Sąd Arbitrażu Handlowego;
- Litewski Sąd Arbitrażowy;
- Wileński Międzynarodowy i Krajowy Arbitraż Handlowy.

9.3. Organy ochrony konkurencji

Litewskim organem do spraw ochrony konkurencji jest Rada Konkurencji. Struktura administracyjna Rady Konkurencji obejmuje następujące działy:

- Dział Spraw Wspólnych;
- Dział do Spraw Prawa i Polityki Konkurencji;
- Dział do Spraw Porozumień Antykonkurencyjnych;
- Dział do Spraw Przedsiębiorstw Dominujących i Fuzji;
- Dział do Spraw Działalności Podmiotów Administracji Państwowej;
- Dział do Spraw Nieuczciwych Praktyk Rynkowych;
- Dział do Spraw Komunikacji;
- Jednostka do Spraw Analizy Ekonomicznej.

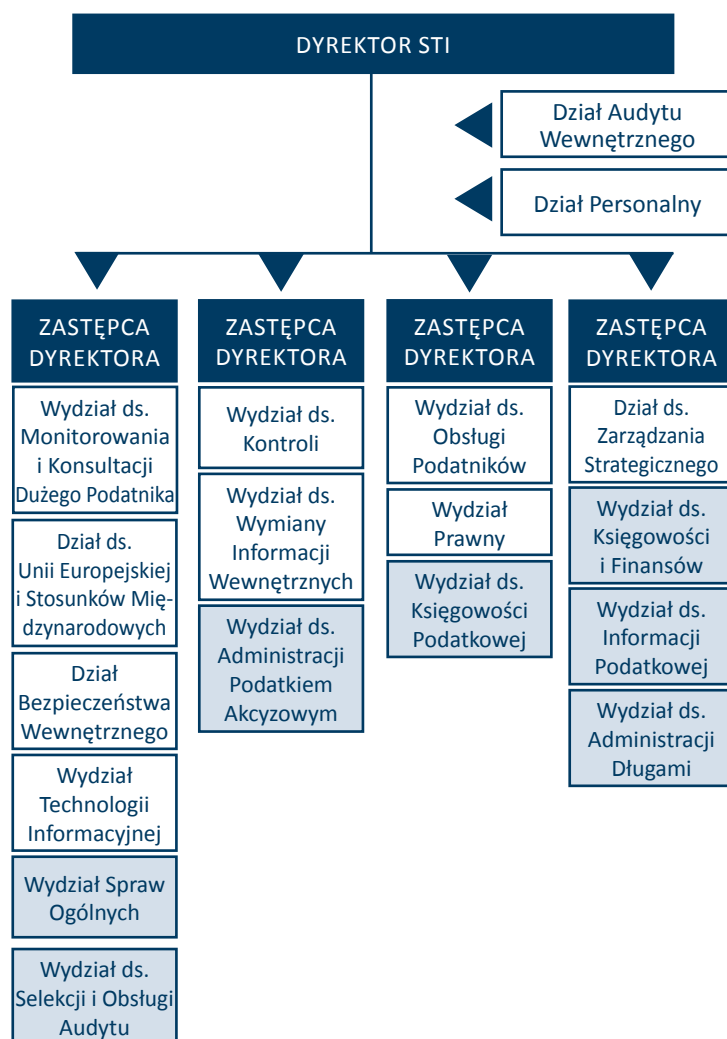
¹¹ Ustawa z dnia 2 kwietnia 1996 r. o arbitrażu komercyjnym (Žin., 1996, Nr 39-961 z późn. zm.).

Zależnie od okoliczności, do pozostałych organów posiadających określone kompetencje w zakresie ochrony konsumenta zalicza się między innymi:

- Państwowy Urząd Ochrony Praw Konsumenta;
- Państwową Komisję do Spraw Kontroli Energetyki i Cen;
- Bank Centralny.

9.4. Organy podatkowe

Schemat struktury Państwowej Inspekcji Podatkowej (STI)¹²:

¹² Dostępna pod adresem: <http://www.vmi.lt/cms/en/vmi-struktura> [dostęp: 29.10.2014].

10. Działalność koncesjonowana

Koncesja należy do najstarszych i najszerzej stosowanych reżimów partnerstwa publiczno-prawnego. Na Litwie jest ona regulowana na mocy ustawy o koncesjach¹³. Litewskie ustawodawstwo definiuje umowę koncesyjną jako umowę pisemną, zawartą pomiędzy organem udzielającym koncesji, działającym w imieniu państwa lub władz samorządowych i koncesjonariuszem, która określa prawa i obowiązki organu koncesyjnego i koncesjonariusza w związku z udzieleniem koncesji. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w umowie koncesyjnej, koncesjonariusz podejmuje działalność gospodarczą w zakresie projektowania, budowy, rozbudowy, modernizacji, przekształcenia, naprawy, zarządzania, eksploatacji i/lub utrzymania obiektów infrastruktury, świadczenia usług publicznych albo zarządzania i/lub korzystania z własności państwowej lub samorządowej (w tym eksploatacji surowców mineralnych), w ramach której przyjmuje na siebie w całości lub w części ryzyko operacyjne oraz odpowiednie prawa i obowiązki. Korzyści dla koncesjonariusza wynikają wyłącznie z otrzymanego uprawnienia do podjęcia danej działalności oraz przychodu osiągniętego z działalności lub z otrzymanego uprawnienia i przychodu z działalności łącznie z korzyściami finansowymi przekazanymi przez organ koncesyjny na rzecz koncesjonariusza w związku z przyjętym przez niego ryzykiem.

¹³ Ustawa z dnia 10 września 1996 r. o koncesjach (Žin., 1996, Nr 92-2141 z późn. zm.).

Conducting economic activity in Lithuania – general information¹

According to the latest Global Competitiveness Report from the World Economic Forum (WEF) it is easier to start a business in Lithuania than, for example, the UK. In fact, as stated in the afore-mentioned report, it takes almost twice as long to start a business in the UK, compared to Lithuania. Lithuanian law provides for a variety of forms of conducting economic activity or investment. Choosing how to invest is one of the first decisions to make. The Law on Investments² distinguishes the following types of foreign investment in Lithuania:

- establishment of an undertaking, acquisition of capital or a part thereof of an undertaking registered in Lithuania;
- acquisition of any type of securities;
- building, acquisition of fixed assets or an increase in their value;
- lending funds or other assets to undertakings in which the investor owns a part of the capital, entitling him or her to control the undertaking or exert a considerable influence upon it;
- conclusion and implementation of concession, leasing contracts and contracts of partnership between the government and the private sector.

¹ This information is for general purposes only. It is not intended to provide legal advice, and should not be relied on or treated as a substitute for specific advice relevant to particular circumstances. Whilst all reasonable efforts have been made to ensure the accuracy of information, it can quickly become out of date due to changing circumstances. The author does not accept responsibility or liability with respect to users or any third parties in relation to the use of these materials or their contents. Users agree not to use or permit the use of the materials for any purpose, nor use the materials in such a manner as would bring us or our business into disrepute. You should contact your legal advisors before taking any actions.

² Law on Investments of 7 July 1999 No. VIII-1312 (Žin., 1999, No. 66-2127, as amended).

1. Forms of business

Whilst as already mentioned, entrepreneurs are free to choose a form of pursuing economic activity, economic activity is usually conducted primarily in the following forms:

- sole trader;
- personal company;
- private limited liability company;
- public limited liability company;
- partnerships.

The following types of entities are less common in conducting business activity, but are still possible depending on the specifics of a particular investment:

- micro company;
- professional law partnership;
- agricultural company;
- co-operative company;
- european company;
- european economic interest grouping;
- european co-operative company;
- public legal entities (state enterprise, municipal enterprise, etc.).

With regards to the establishment of legal entities, for a minor administrative fee entrepreneurs are entitled to reserve a particular name for 6 months to be used for their entity thereafter. Consequently, they can be sure no one will use the name chosen for their entity during the reservation period.

1.1. Sole trader

A natural person may conduct economic activity in and of oneself on one's own behalf. He/she may grant powers of attorney, but as a general rule with no exceptions, powers of attorney granted by individuals have to be certified by a public notary.

Due to the fact that an entrepreneur acts on his/her own behalf, he/she has full competence to make decisions concerning his economic activity. There are no complicated structures, which ensures effective management and quick decision-making. Sole proprietorship is also attractive because it requires no initial capital and boasts a comparatively easy registration process.

The disadvantage of sole proprietorship is mainly full liability for all the obligations. The entrepreneur is exclusively liable with business assets

as well as his/her personal assets. (Depending on the applicable family property regime, one can be also be held liable with the joint assets of spouses.)

In particular, sole proprietorship means:

- independent commercial or production activities of any nature, including business activities under business certificates (e.g. manufacture of textiles, repair activities, etc.);
- independent creative work, professional and other similar independent activities, including business activities under business certificates;
- independent sport activities;
- independent performing activities (e.g. actors, musicians, etc.).

One may choose between becoming self-employed without taking out a business certificate, and becoming self-employed under a business certificate. Depending on the business activity to be engaged in, obtaining a business certificate may be mandatory. A business certificate is a document certifying that one has paid a fixed fee and has the right to perform the activities indicated for a certain period of time; for instance, to sell the goods produced and to render services to residents and legal entities. A separate list issued by the Government details the activities subject to the issuance of business certificates.³

1.2. Personal company

A personal company is a legal entity that may be established by individuals pursuant to the Law on Personal Companies.⁴ It has a separate legal status and may engage in legal relationships in and of itself. A personal company is owned by a single natural person. The owner of such a company may not own another personal company.

The disadvantage of a personal company is mainly full liability for all the obligations. The company is a legal person of unlimited liability and its assets are not separated from its owner's assets. Consequently, the entrepreneur is exclusively liable with business assets, as well as his/her personal assets. (Depending on the applicable family property regime, one can be also held liable with the joint assets of spouses.)

³ The Government Decision on Rules of Issuance of Business Certificates to Individuals and the List of Types of Activities to Be Engaged in on the Basis of the Business Certificate of 19 November 2002 No. 1797 (Žin., 2002, No. 112-4992, as amended).

⁴ Law on Personal Companies of 6 November 2003 No. IX-1805 (Žin., 2003, No. 112-4991, as amended).

1.3. Companies

Without a doubt, the most popular form of conducting economic activity in Lithuania is a limited liability company.

On January 1, 2015 Lithuania joined the euro-zone and introduced the euro.⁵ Accordingly, from now on all sums in legal documents are to be expressed in euros. The transitional period for converting company charters, i.e. reviewing them in order to convert sums, in particular of company capital and nominal share value, expressed therein in litas into euros, lasts until 31 December 2016.

The minimum initial capital for public limited liability companies as of January 1, 2015, is EUR 40,000, whereas the minimum initial capital for private limited liability companies is EUR 2,500. Since January 1, 2015, share value has been expressed in a figure of at least 1 eurocent (EUR 0.01), and is rounded accordingly to the afore-mentioned value. Private limited companies must have fewer than 250 shareholders. If this number is reached, a private limited company must be converted into a public limited liability company in accordance with the applicable provisions of the Law on Companies.⁶

Companies are independent legal entities with a separate legal personality, in which the liability of shareholders is limited. In the process of establishing a company, the participation of a public notary is necessary. The notary, in particular, verifies the compliance of the statutes of the company with applicable laws. Companies engage in legal relationships through the following bodies:

1) Manager (mandatory body)

The manager of a company must be a natural person. He/she is elected and removed from office by the management board (if a management board is not formed, then by the supervisory board or, if this body has also not been formed, by the general meeting of the shareholders), which also fixes his salary, approves his job description, provides incentives, and imposes penalties. The manager of a company assumes office after his/her election, unless otherwise provided for in the contract concluded with him/her. A person authorized by the company's body that elected the manager of the company or removed him from office must, within 5 days, notify the Register of Legal Entities of the election or removal from office of

⁵ In relation to any prices or values still expressed in litas, the applicable official conversion rate is EUR 1=LTL 3,4528. However, should you intend on converting prices or sums from litas to euros in legal documents, we advise you contact your legal advisors.

⁶ Law on Companies of 13 July 2000 No. VIII-1835 (Žin., 2000, No. 64-1914, as amended).

the manager of the company, as well as the expiry of his contract for other reasons. There is an employment contract in place between the company and the manager.

The charter of the company may provide for collective representation – i.e. the company may then act and engage in legal relationships only through the actions of two individuals, for example, the manager and the chairman of the management board.

2) Management board⁷

If there is a management board in the company, the number of management board members is determined in the company charter, though at a minimum of 3 individuals. The term of board membership is also established in the charter and may not exceed 4 years. The management board is chosen by the supervisory board, if the company has one, if not – by the general meeting of the shareholders.

If there is no management board in the company, the duties thereof are carried out by the manager of the company.

3) Supervisory board

If there is a supervisory board in the company, the number of supervisory board members is specified in the company charter. The supervisory board consists of at least 3 members, while the maximum number of members is 15. The term of supervisory board membership is also established in the charter and may not exceed 4 years. The supervisory board is chosen by the general meeting of the shareholders.

4) General meeting of the shareholders (mandatory body)

The general meeting of the shareholders of the company is the only corporate body entitled to change the company charter, alter the company capital, make resolutions on liquidation of the company, and decide other issues material to the existence and functioning of the company. If there is only one shareholder in the company, his/her written decisions are deemed equal to the decisions of the general meeting of the shareholders of the company in question.

⁷ According to the relevant amendment to the Law on Companies, which is still to come into effect, from July 1, 2015, it is mandatory for public limited liability companies to have either a management board or a supervisory board.

1.4. Partnerships and joint ventures

Entrepreneurs may engage in economic activity on the basis of partnership and joint venture agreements. Depending on the desires of the entrepreneurs in question, their partnership agreement may or may not be an agreement on the establishment of a separate legal entity. In addition, there is an array of different types of configurations as to how partnerships may be organized. For example, a partnership may include both: members with limited liability, i.e. whose liability for the obligations of the partnership is limited to their contribution to the partnership, as well as members with unlimited liability, whose liability is not limited by their contribution.⁸

A joint venture (partnership) contract is in fact a contract regulated by the law of obligations (Articles 6.969–6.982 of the Civil Code⁹). By a joint venture (partnership) agreement two or more persons (partners), jointly cooperating on their property, work or knowledge, undertake to act jointly for a certain goal or certain activities that do not contravene the law. A joint venture (partnership) contract must be made in writing.

1.5. Branches and representative offices

Foreign as well as domestic companies may establish branches and/or representative offices, which are both regulated by the Civil Code.

⁸ Law on Partnerships of 6 November 2003 No. IX-1804 (Žin., 2003, No. 112-4990, as amended).

⁹ Civil Code of 18 July 2000 No. VIII-1864 (Žin., 2000, No. 74-2262, as amended).

Feature	Branch	Representative office
Scope and size of economic activity	Structural unit of a legal entity with its own registered seat, which engages in all or part of the activities of the mother company	Unit of a legal entity with its own legal address not allowed to engage in commercial activity. However, it is entitled to: • represent the interests of the mother company and protect them, • enter into contracts on behalf of the mother company, • engage in export and import activities with foreign companies. The laws do not clearly distinguish between conducting economic activity and the afore-mentioned three activities the representative office may engage in, which makes representative offices as such unpopular
Legal personality	Lack of legal personality. Branch is not independent from mother company	Lack of legal personality. Representative office is not independent from mother company
Minimal capital	No requirements as to minimum capital	No requirements as to minimum capital
Representation	Person authorized to represent mother company, appointed by it	Person authorized to represent mother company, appointed by it
Liability	Full liability of the mother company, however as the case may be, the branch is also liable for the mother company	Full liability of the mother company
Reporting	Mother company and the branch of a foreign entity are required to maintain accounts	Mother company is required to maintain accounts

Duration	Limits may be self-imposed by the mother entity. Liquidation of the mother company equals liquidation of the branch	Limits may be self-imposed by the mother entity. Liquidation of the mother company equals liquidation of the representative office
Actions required to start business activity	Registration in the Register of Legal Entities	Registration in the Register of Legal Entities
Taxation	The foreign company holding a branch in Lithuania is subject to income tax in respect to income derived from Lithuania, unless international agreements on avoidance of double taxation provide otherwise	The foreign company holding a representative office in Lithuania is subject to income tax in respect to income derived from Lithuania, unless international agreements on avoidance of double taxation provide otherwise

1.6. Public registration body

The primary entity concerned with registering and publishing the information on legal entities is the Register of Legal Entities administered by the State Enterprise Centre of Registers. A legal entity registered with the Register of Legal Entities is allocated a legal person's code. The Register contains public information and anyone may consult the publicly available information for a minor administrative fee, dependent on the particular information requested.

2. Licenses and permits

Certain activities to be engaged in may require a license or a permit in Lithuania. Accordingly, the entrepreneur or the entity may apply to the relevant authority in accordance with applicable regulations for such an application, submitting the necessary documents. Upon receipt of such an application the relevant authority makes its decision as to whether to issue the license or permit. Depending on the particular situation and the activity to be engaged in, a relevant license/permit already obtained by an entity or individual in another EU Member State may be 'passported' – or

recognized as equivalent to the relevant license/permit in Lithuania if regulations permit for such recognition.

Sample list of fields subject to licensing and permits:

Scope of license	Body granting license/permit
Distribution of radio and television programmes	Communications Regulatory Authority
Engaging in various construction activities	Centre for Certification of Constructions
Financial services and insurance activities	Central Bank
Bar, cafe, and restaurant operation	State Food and Veterinary Service
Air carriage	Civil Aviation Administration
Casino operation	Gaming Control Authority

3. Taxes

Tax rates in Lithuania depend directly on the chosen form of business activity. If one is employed under a labour contract, these taxes are deducted from one's salary and paid by the employer. The main taxes paid by undertakings are the following:

- personal income tax (employment related taxes);
- corporate tax (paid by companies, private companies, partnerships, etc.);
- value-added tax (VAT) (paid by all undertakings registered for VAT);
- property tax (paid by undertakings that own registered property);
- contributions to the Guarantee Fund (paid by undertakings from part of the employee's remuneration);
- state social insurance contributions;
- excise duties.

Lithuania has concluded approximately 50 applicable bilateral treaties on avoidance of double taxation. All the treaties are based on the OECD/ UN model agreement. Among the countries with which Lithuania has concluded such agreements are the following: Poland, Russia, Belarus, Ukraine, Slovakia, Czech Republic, Germany, Austria, Latvia, Estonia, USA, UK, Luxembourg, etc. A foreign enterprise operating in a country that has signed

a treaty with Lithuania on the avoidance of double taxation may apply for tax relief, provided that it meets the following requirements:

- along with the request to apply for tax relief provided for in the treaty, it presents a residence certificate (standard form) endorsed by the foreign tax authority;
- the recipient of income is the beneficial owner of the income;
- the transaction is carried out at arm's length;
- the income was not received via its permanent establishment or permanent base in Lithuania.

Permanent establishment

A foreign enterprise is considered to have a permanent establishment in Lithuania if:

- it is permanently engaged in commercial activity in Lithuania; or
- it is engaged in commercial activity through a dependent agent; or
- it uses a construction site, building, construction, equipment, etc.; or
- it uses equipment or construction, including drills or ships, for exploration for and extraction of natural resources.

Usually, permanent establishments are subject to the same tax requirements as other enterprises, with certain exceptions (e.g. deduction of the administrative expenses of the head office, etc.).

Financial and tax year

The financial and tax years coincide with the calendar year. However, a different tax year may be established, taking into account the peculiarities of the particular taxpayer's activity. A taxpayer, upon the consent of the State Tax Inspectorate, may have a different 12-month tax year, if this is necessary due to the seasonal nature of activity or if the group to which the taxpayer belongs applies a tax year different from a calendar year.

3.1. Income taxes

Corporate profit tax rate

The standard profit tax rate applied to legal entities is 15%. There are tax benefits and relief available depending on the particular situation.

Personal income tax (PIT)

For the purposes of calculating whether an individual is subject to personal income tax, a natural person is considered to be a tax resident of Lithuania if:

- his/her place of residence is in Lithuania; or

- the centre of his/her personal, social or economic interests is in Lithuania; or;
- during a tax year he/she spends 183 days or longer in Lithuania; or
- he/she spends 280 or more days in Lithuania in consecutive years, and spends 90 or more days in Lithuania during one of those years; or
- he/she does not meet the above-mentioned criteria, but he/she is a citizen of Lithuania who receives remuneration under an employment agreement or agreement that in essence corresponds to an employment agreement, or whose costs of living in another country are covered by the state or municipality budget.

The standard personal income tax rate is 15%. Income earned by a Lithuanian tax resident in any country is taxed in Lithuania. The tax base of the income tax of a tax non-resident is income earned through his/her permanent establishment and other income derived from Lithuania: interest, income from distributed profits and annual payments to supervisory board members, rent from real estate located in Lithuania, sale of movable and immovable property located in Lithuania subject to mandatory registration in Lithuania, employment income, income of athletes and performers, royalties, including copyright, and compensation for violations of copyright. Income is recognized at the moment of its actual receipt, except for particular cases when a person is engaged in individual business activity. Income (except for interest, dividends and royalties) received by a resident of Lithuania in a foreign country, which is a Member State of the EU or with which Lithuania has concluded a treaty for the avoidance of double taxation that is currently in effect, shall not be subject to income tax in Lithuania, provided that income tax or equivalent tax has been paid on such income in that foreign country. Also, a resident of Lithuania may deduct the amount of income tax or equivalent tax paid in a foreign country during the relevant tax period from the amount of income not mentioned above. The taxable period coincides with the calendar year.

3.2. Value Added Tax (VAT)

Residents (both individuals and legal entities) must register as VAT payers if their income from economic activities exceeds a certain threshold (approximately EUR 45,000 at the time this was written) over a period of 12 months. There is no threshold for voluntary registration. Registration for VAT is also applicable to collective investment undertakings that do not have legal entity status, but act as investment funds (e.g. a real estate investment fund). The management company, managing the investment

fund is held jointly and severally liable for fulfilling VAT obligations. Enterprises and natural persons without residence in Lithuania must register for VAT or designate a fiscal agent in case they engage in an activity that is subject to VAT in Lithuania. The requirement to designate a fiscal agent is not applicable to taxable persons established in other EU Member States, who may be directly registered for VAT in Lithuania.

The standard VAT rate is 21%. A reduced 9% VAT rate is applicable for:

- books and non-periodical informational publications;
- newspapers, magazines and periodicals (except for those of an erotic or violent nature, or publications that do not comply with professional ethical standards);
- passenger transportation services by regular routes, as well as transportation of passenger luggage.

A reduced 5% VAT rate is applicable for:

- technical aids for disabled persons and for the repair of these technical aids;
- supply of pharmaceuticals and medical aid to persons who have the right to the total or partial reimbursement of the acquisition expenses of these goods in accordance with applicable laws.

The tax period is one calendar month. However, in some cases it can be a calendar half-year period or another period. If one calendar month has been set as the tax period, VAT returns for the tax period must be filed and the VAT amount payable must be paid by the 25th day of the subsequent month.

The Law on VAT¹⁰ also establishes cases where the supply of goods or services and the acquisition of goods from another EU Member State are not subject to VAT, and cases where imported goods are not subject to import VAT. The law establishes procedures for the application of special VAT taxation schemes (compensatory VAT rate for farmers, tourism services, second-hand goods, works of art, collectors' articles and antiques, investment gold and electronic services).

4. Reporting by entrepreneurs

The primary institutions where entrepreneurs should report their activity are the State Social Insurance Fund Board (SODRA) under the Ministry of Social Security and Labour and the State Tax Inspectorate. SODRA is the key institution engaged in administrating the public social insurance fund, also responsible for the coordination and methodical management

¹⁰ Law on VAT of 5 March 2002 No. IX-751 (Žin., 1996, No. 35-1271, as amended).

of the territorial offices that remain under its direct subordination. Apart from the two above-mentioned institutions, entrepreneurs may be obliged to report to other authorities depending on the type of economic activity they are engaged in.

5. Economic activities covered by compulsory civil liability insurance

There is an array of activities subject to compulsory civil liability insurance in Lithuania. To mention just a few:

- attorneys;
- bailiffs;
- doctors;
- construction managers, etc.

6. Forms of employment

Lithuanian labour law recognizes the following types of employment contracts:

- open-ended;
- fixed-term, temporary, seasonal;
- for additional work or secondment;
- for work from home;
- for the performance of services;
- other.

Fixed-term employment contracts may be concluded for a certain period of time or for a period of completing certain work, but no longer than for five years. A fixed-term contract may not be concluded for work of a permanent nature except for cases where this is required by the regulations or collective agreements. Normally, open-ended employment contracts are concluded.

Seasonal employment contracts are concluded for the performance of seasonal work. Seasonal work includes types of work that, due to natural and climatic conditions, are not performed throughout the year but in certain periods (seasons) not longer than eight months (within a period of twelve consecutive months), included in the list of seasonal work.

Temporary employment contracts are employment contracts for a maximum period of two months.

With regard to contracts for additional work and secondment the employee may occupy an additional position or perform certain additional work (not stipulated in the contract) for the same employer – unless it is prohibited by law.

Employment contracts for work from home may stipulate that the employee will perform the contractual work from home.

Contracts for the performance of services are employment contracts whereby the employee undertakes to provide personal household services to the employer.

Other employment contracts may be concluded with workers on private farms and other economic entities, or workers of special-purpose enterprises whose work can potentially cause disruptions in the entities' operations, leading to extremely serious consequences for people and the environment, as well as in other cases provided by law.

7. Freedom of contract, rules and forms of concluding contracts

The Civil Code establishes **the principle of freedom of contract** in the following wording: 'The parties shall be free to enter into contracts and determine their mutual rights and duties at their own discretion [...] It shall be prohibited to compel another person to conclude a contract, except in cases when the duty to enter into a contract is established by laws or a free-will engagement.' (Article 6.156 sections 1–2 of the Civil Code).

The Civil Code distinguishes between four forms of concluding contracts:

- implicit;
- oral;
- in writing;
- in writing certified by a notary.

8. Fundamental legal acts regulating economic activity

- Civil Code of 18 July 2000 No. VIII-1864 (Žin., 2000, No. 74-2262, as amended).
- Law on Companies of 13 July 2000 No. VIII-1835 (Žin., 2000, No. 64-1914, as amended).
- Law on VAT of 5 March 2002 No. IX-751 (Žin., 1996, Nr. 35-1271, as amended).

- Law on Profit Tax of 30 December 2001 No. IX-675 (Žin., 2001, No. 110-3992, as amended).
- Law on Income Tax of Individuals of 2 July 2002 No. IX-1007 (Žin. 2002, No. 73-3085, as amended).
- Law on Tax Administration of 13 April 2004 No. IX-2112 (Žin., 2004, No. 63-2243, as amended).
- Law on Prevention of Delays in Settlements of Commercial Transactions of 9 December 2003 No. IX-1873 (Žin., 2003, No. 123-5571, as amended).

9. Institutions of legal protection

9.1. Courts

The Lithuanian court system consists of courts of general jurisdiction, which deal with civil and criminal matters. The courts of general jurisdiction include the following:

- The Supreme Court;
- The Court of Appeals;
- District courts;
- Local courts.

There is also a specialized administrative courts system in Lithuania, which was established in 1999 and consists of:

- The Highest Administrative Court;
- District administrative courts.

The Constitutional Court is not a part of the general court system but is an independent judicial body with the authority to determine:

- whether the laws and other legal acts adopted by the Parliament are in compliance with the Constitution;
- whether the legal acts adopted by the President and the Government are in compliance with the Constitution and/or the laws.

9.2. Arbitration

An increasing number of legal disputes in Lithuania are solved by alternative ways of dispute resolution, in particular, arbitration. The legal regulations on how arbitration is to be treated are outlined in the Law on Commercial Arbitration.¹¹ According to the afore-mentioned law, disputes that should be heard under administrative proceedings or the examina-

¹¹ Law on Commercial Arbitration of 2 April 1996 (Žin., 1996, No. 39-961, as amended).

tion of which falls within the competence of the Constitutional Court may not be resolved by arbitration. Disputes arising from family law relationships and disputes regarding the registration of patents, trademarks, and designs may not be referred to arbitration, either. In addition, disputes arising from employment and consumer contracts, except for cases where the arbitration agreement was concluded after the dispute arose, may not be referred to arbitration. Finally, disputes where a state or municipal enterprise or an institution or organization, except for those the Central Bank is a party to, may not be referred to arbitration, unless prior consent of the founder of such enterprise, institution or organization regarding the arbitration agreement has been obtained. The Government of Lithuania or its authorized state institutions may conclude an arbitration agreement in respect to disputes relating to commercial contracts concluded by the Government or its authorized state institutions under the general procedure.

There are currently three permanent arbitration institutions in Lithuania:

- the Vilnius Court of Commercial Arbitration;
- the Lithuanian Court of Arbitration;
- the Vilnius International and National Commercial Arbitration.

9.3. Body for the protection of competition

The local body for the protection of competition is the Competition Council. The administrative structure of the Competition Council consists of the following structural divisions:

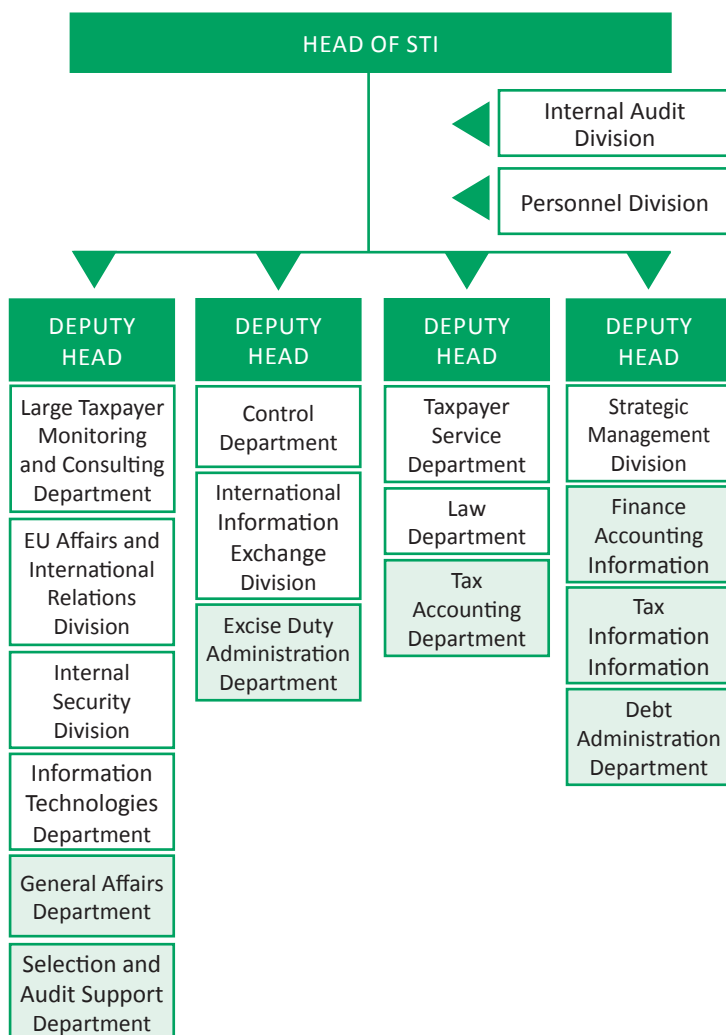
- the Division of Common Affairs;
- the Division of Law and Competition Policy;
- the Division of Anti-competitive Agreements;
- the Division of Dominant Undertakings and Mergers;
- the Division of Activities of Public Administration Entities;
- the Division of Unfair Commercial Practices;
- the Division of Communication;
- the Economic Analysis Unit.

Depending on the particular situation, other authorities with specific competence in the field of consumer protection are, among others:

- the State Consumer Rights Protection Authority;
- the National Commission for Energy Control and Prices;
- the Central Bank.

9.4. Tax authorities

Scheme of the State Tax Inspectorate:¹²

¹² STI structure, available at: <http://www.vmi.lt/cms/en/vmi-struktura> [consulted: 29 October 2014].

10. Concession activities

Concession is one of the oldest and most widely applied regimes of public-private partnership. In Lithuania it is regulated by the Law on Concessions.¹³ Under Lithuanian law, a concession agreement is a written contract concluded between the awarding authority acting on behalf of the state or municipality and the concessionaire, establishing the rights and duties of the awarding authority and the concessionaire pertaining to the concession. In accordance with the concession agreement and the provisions thereof the concessionaire engages in the economic and commercial activity connected with the design, construction, development, renovation, transformation, repairs, management, use and/or maintenance of infrastructure objects, to provide public services, manage and/or use state-owned or municipal property (including the exploitation of mineral resources) where the concessionaire assumes under the concession contract all or part of the operating risk and undertakes the relevant rights and duties. The consideration of the concessionaire for the activity consists solely of the granting of the right to engage in the relevant activity and income from the activity or the granting of the right and income from the activity together with a consideration paid to the concessionaire by the awarding authority in light of the risk assumed by the latter.

¹³ Law on Concessions of 10 September 1996 (Žin., 1996, No. 92-2141, as amended).

Działalność gospodarcza w Niemczech – podstawowe informacje

1. Formy przedsiębiorstwa

1.1. Spółka kapitałowa, spółka osobowa, przedsiębiorstwo jednoosobowe, przedsiębiorstwo państwowe, przedsiębiorstwo komunalne, spółdzielnia, inne

Do strategicznych decyzji przedsiębiorczych należy wybór formy prawnej, która jest zależna od różnych czynników, takich jak: odpowiedzialność cywilna, pozyskiwanie kapitału, kierowanie przedsiębiorstwem, obowiązek publikowania sprawozdawczości wyników finansowych przedsiębiorstwa i obowiązek kontroli, elastyczne modyfikowanie stosunków między wspólnikami (w szczególności w przypadku śmierci spadkodawców), jak też wysokość obciążenia podatkowego.

Spółkami kapitałowymi są:

- spółka akcyjna (AG) – prywatnoprawne zrzeszenie, którego kapitał zakładowy podzielony jest na akcje;
- spółka komandytowo-akcyjna (KGaA) – łączy ze sobą elementy spółki akcyjnej i komandytowej; faktycznie spółka akcyjna, gdzie zamiast zarządu czynni są wspólnicy osobiście ponoszący odpowiedzialność; KGaA może także funkcjonować jako GmbH & Co. KGaA lub AG & Co. KGaA;
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) – między innymi spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (*haftungsbeschränkte Unternehmersgesellschaft* – UG) jako alternatywa do angielskiego *Limited* i wariant tradycyjnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH).

W prawie bilansowym spółki kapitałowe dzielą się na trzy klasy: małe, średnie i duże spółki. W zależności od wielkości spółki kapitałowej stawiane są ściślejsze wymagania dotyczące sprawozdawczości finansowej.

Spółki mieszane, jak na przykład GmbH & Co. KG lub AG & Co. KG, są także często stosowaną praktyką i oznaczają, że komplementariusz spółki komandytowej nie jest osobą fizyczną, lecz spółką z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółką akcyjną. Gospodarczo są więc podobne do spółki kapitałowej.

Poza spółkami kapitałowymi istnieją także inne osoby prawne: spółdzielnie i stowarzyszenia prowadzące działalność gospodarczą. Cechą, która odróżnia je od klasycznych osób prawnych, jest brak przepisów o wniesieniu i utrzymaniu kapitału, ale mogą być powoływane analogiczne przepisy obowiązujące dla innych spółek kapitałowych.

Spółki osobowe według panującej opinii nie są osobami prawnymi, ale w myśl ustawy zasadniczej są ujęte w pojęciu osób prawnych, są więc podmiotami praw podstawowych:

- 1) spółka prawa cywilnego (GbR);
- 2) osobowe spółki handlowe (punkt wyjścia: połączenie poszczególnych osób we wspólne przedsiębiorstwo handlowe:
 - spółka jawna (*offene Handelsgesellschaft* – OHG), także GmbH & Co. OHG; to umowne zrzeszenie dwóch lub więcej osób, z nieograniczoną odpowiedzialnością wszystkich wspólników; obowiązki: wpis do rejestru handlowego, wpłata wkładu kapitałowego, wstrzymanie się od działań konkurencyjnych lub udział w stracie;
 - spółka komandytowa (*kommanditgesellschaft* – KG), także GmbH & Co. KG; to spółka, której celem jest prowadzenie działalności handlowej pod wspólną firmą; komandytariusze ponoszą odpowiedzialność do wysokości kwoty wkładu majątkowego, zaś komplementariusze – osobiście odpowiadający wspólnicy – ponoszą nieograniczoną odpowiedzialność;
- 3) spółka partnerska (wolne zawody);
- 4) spółka cicha;
- 5) spółka armatorska;
- 6) europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych (EZIG – niem. EWIV); jest jedną z dwóch form prawnych przedsiębiorstwa na płaszczyźnie europejskiej; składa się z co najmniej dwóch członków z dwóch różnych państw członkowskich UE i uosabia organizację pomocniczą dla istniejącej działalności gospodarczej jej członków, których przedmiotem przedsiębiorstwa jest współpraca kooperujących spółek.

Osobowość wyraża się w obowiązku lojalności w przypadku śmierci wspólnika (na przykład rozwiązanie spółki) lub w organizacji.

Na koniec pozostają także przedsiębiorstwa jednoosobowe, przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa komunalne oraz spółdzielnie.

Przedsiębiorstwo jednoosobowe oznacza działalność jednej osoby fizycznej, która w praktyce często jest wspierana przez tak zwanego cichego wspólnika. Zasadniczą zaletą tej formy prawnej jest nieformalne założenie i mało formalności, ale główną wadą jest nieograniczona odpowiedzialność własnym majątkiem prywatnym.

Spółdzielnia jest spółką z niezamkniętą ilością członków (co najmniej 7).

Europa-AG (*Societas Europaea*) jest jedną z dwóch form prawnych przedsiębiorstwa na płaszczyźnie europejskiej i oznacza ponadnarodową spółkę kapitałową z kapitałem podstawowym podzielonym na akcje w wysokości minimum 120.000 EUR w co najmniej dwóch państwach członkowskich Unii Europejskiej; po nazwie firmy występuje zapis „SE”.

1.1.1. Zasadniczy schemat wewnętrznej organizacji przedsiębiorstw

Poprzez określoną strukturę (struktura organizacyjna), regulację procesów (organizacja procesów) i organizację własną (nieformalna organizacja) zarządza się procesami w przedsiębiorstwie. Częstym impulsem myślowym są przy tym: motywacja, wykorzystywanie mocnych stron, zalety konkurencji, certyfikacja, praca ukierunkowana na cel oraz zrównoważony rozwój.

1.1.2. Rodzaj reprezentacji firmy na zewnątrz

Każda spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) musi posiadać zarząd składający się z jednej lub kilku osób. Upoważnienie do reprezentacji jest przy tym zorganizowane poprzez poszczególne organy spółki. Członkami zarządu spółki mogą być tylko osoby fizyczne, nieograniczone w zdolności do czynności prawnych. Członkowie zarządu prowadzą interesy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stosownie do poleceń zgromadzenia wspólników oraz w ramach ustawy i umowy. Członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością reprezentują spółkę wobec osób trzecich w czynnościach sądowych i pozasądowych. Upoważnienie do reprezentacji członków zarządu jest wobec osób trzecich nieograniczone i niemożliwe do ograniczenia. Członkowie zarządu muszą w sprawach spółki dokładać staranności rzetelnego kupca. Czynności prawne z samym sobą są dopuszczalne tylko, gdy jest to wyraźnie dozwolone w umowie spółki lub przez uchwałę wspólników.

Oprócz reprezentacji wyłącznie przez członków zarządu spółki istnieje także możliwość tak zwanej mieszanej reprezentacji łącznej. W takim przypadku reprezentacja spółki następuje albo wspólnie przez członków zarządu, albo przez jednego członka zarządu razem z prokurentem jako przedstawicielem do dokonywania czynności prawnych. Poza tym istnieje możliwość udzielenia ogólnego pełnomocnictwa handlowego, to znaczy

ustanowienie przedstawiciela spółki do dokonywania czynności prawnych, bez udzielenia prokury. Zarówno mieszana reprezentacja łączna, jak i udzielenie ogólnego pełnomocnictwa handlowego są jednak dopuszczalne tylko wówczas, gdy prawa i obowiązki członków zarządu wynikające z poszczególnych organów spółki nie będą poprzez to ograniczone.

W przypadku spółki prawa cywilnego (GbR) w stosunku zewnętrznym do zarządzania uprawnieni są wszyscy wspólnicy łącznie.

W przypadku spółki jawnej (OHG) do prowadzenia interesów uprawnieni są zasadniczo wszyscy wspólnicy. W umowie spółki może być uzgodnione odmienne postanowienie:

- przeniesienie zarządzania spółką na jednego określonego lub kilku wspólników;
- tak zwana reprezentacja łączna, co oznacza, że wspólnicy uprawnieni do zarządzania spółką muszą wspólnie prowadzić interesy (na przykład wszyscy członkowie zarządu muszą wyrazić zgodę na zakup w przypadku podejmowania decyzji dotyczącej zakupu).

Pensje członków zarządu dla wspólników – członków zarządu nie podlegają podatkowemu odliczeniu jako koszty uzyskania przychodów; należy je doliczyć danemu wspólnikowi przy podatkowym podziale zysku jako zaliczka na poczet wynagrodzenia. Upoważnienie do zarządzania może być na wniosek wspólników cofnięte orzeczeniem sądowym, gdy istnieje ważny powód (na przykład wystąpiło rażące naruszenie obowiązków).

W przypadku spółki partnerskiej uprawnieni i zobowiązani do prowadzenia interesów spółki są zasadniczo wszyscy partnerzy, chyba że w umowie spółki partnerskiej uzgodniono inaczej. Poszczególni partnerzy mogą zostać w umowie spółki wykluczeni z prowadzenia pozostałych interesów. Ponadto w umowie spółki partnerskiej uregulowany jest stosunek prawny partnerów między sobą. Pensje partnerów członków zarządu nie podlegają podatkowemu odliczeniu jako koszty uzyskania przychodów; należy je doliczyć danemu partnerowi przy podatkowym podziale zysku jako zaliczkę.

1.1.3. Wewnętrzne organy przedsiębiorstwa

- Spółka akcyjna (AG): zarząd jako kierownictwo i reprezentacja, walne zgromadzenie jako organ podejmujący uchwały i rada nadzorcza jako organ nadzorujący.
- Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH): zarząd jako kierownictwo i reprezentacja, zgromadzenie wspólników jako organ podejmujący uchwały i rada nadzorcza jako organ nadzorujący.

- Spółdzielnia: zarząd jako kierownictwo i reprezentacja, zgromadzenie generalne jako organ podejmujący uchwały (z wieloma prawami jako walne zgromadzenie spółki akcyjnej) i rada nadzorcza jako organ nadzorujący.

1.1.4. Rodzaj wewnętrznego podejmowania decyzji

Wewnętrzny stosunek każdej spółki cywilnej (GbR) może być odmiennie uregulowany w umowie spółki. Możliwe tutaj jest na przykład większościowe podejmowanie uchwał lub przenoszenie prawa głosu na jednego lub kilku wspólników, ewentualnie także z wykluczeniem pozostałych wspólników.

1.1.5. Kapitał akcyjny ewentualnie kapitał zakładowy jako minimalny kapitał własny

Kapitał akcyjny jest według Kodeksu handlowego (HGB) kapitałem podstawowym, dotyczy więc wszystkich spółek kapitałowych. W przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) nazywany jest kapitałem zakładowym. Jest to suma wartości nominalnych wydanych (emitowanych) akcji zwykłych oraz akcji uprzywilejowanych, i tym samym czasami jest określany jako kapitał nominalny.

Kapitał zakładowy i akcyjny spółki jest wnoszony przy zakładaniu spółki; jednak później może być zmieniany i jest podstawą działania gospodarczego.

Spółka kapitałowa ponosi nieograniczoną odpowiedzialność majątkiem spółki, o ile w stosunku zewnętrznym nie uzgodniła nic innego. Jeśli kapitał zostanie zużyty, spółka kapitałowa musi zgłosić niewypłacalność. Tak zwane ponoszenie odpowiedzialności za upadłość spółki występuje tylko wówczas, gdy można zarzucić i dowieść wspólnikom zużycie kapitału jako jego nadużycie.

W przypadku zakładania spółki akcyjnej kapitał akcyjny jest najpierw wpłaconym lub wniesionym kapitałem, który jest następnie wykazywany w bilansie. Początek kapitału następuje poprzez wpłatę gotówkową, przekształcenie lub założenie spółki w oparciu o wkłady rzeczowe (na przykład posiadanie domu i własności gruntowej). Oszacowanie kapitału w przypadku założenia spółki w oparciu o wkłady rzeczowe jest obowiązkiem ustawowym. W trakcie prowadzenia działalności gospodarczej kapitał może ulec zmianie, na przykład poprzez podwyższenie kapitału.

Według ustawodawstwa minimalny kapitał własny spółki SE wynosi 120.000 EUR, spółki AG – 50.000 EUR, spółki GmbH – 25.000 EUR, spółki UG (GmbHG) – 1 EUR, zaś w przypadku spółdzielni nie istnieje przepis regulujący wysokość kapitału własnego.

Środki finansowe w formie kapitału własnego uzyskuje się poprzez podział kapitału akcyjnego na akcje (minimalna kwota jednej akcji wynosi 1 EUR) i możliwa jest ich emisja na giełdach krajowych i zagranicznych. Poprzez sprzedaż ewentualnie zakup udziałów zmieniają się tylko wspólnicy (akcjonariusze), zaś kapitał akcyjny nie ulega zmianie. Kapitał akcyjny pozostaje więc niezmieniony, pomimo tego, że kilku akcjonariuszy (udziałowców w spółce) może zbyć swoje udziały (akcje).

1.2. Zasady zakładania przedsiębiorstw

Przedsiębiorstwo może założyć nawet jedna osoba – jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (*Einmann-GmbH*). W akcie założycielskim może jednak brać udział dowolna ilość osób. Dalszymi wspólnikami mogą być zarówno osoby fizyczne lub prawne, jak też inne spółki, na przykład wspólność spadkowa, spółka cywilna (GbR) (niewewnętrzne spółki prawa cywilnego), spółka kapitałowa (KG) i spółka jawna (OHG). Wspólnicy uzgadniają potem umowę spółki, ewentualnie statut, która musi zawierać następujące elementy (na przykładzie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością):

- firma, siedziba i przedmiot działalności spółki;
- wysokość kapitału zakładowego i objęcie udziałów ze strony wspólników.

Od 1 listopada 2008 r., aby założyć spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) z najwyżej trzema wspólnikami, można użyć wzorcowego protokołu. Od tego momentu nie można w statucie podjąć postanowień odmiennych od protokołu wzorcowego.

Założenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH)

Wpisanie do rejestru handlowego jest konstytutywne, a więc każda spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) rozpoczyna swoją działalność dopiero w momencie skutecznego wpisu. Umowa spółki musi być notarialnie poświadczona i zgłoszenie do rejestru handlowego musi być notarialnie uwierzytelnione. Wszystkie obowiązki do współdziałania założycieli dla założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) i statut nowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbH) są ustalane w umowie spółki. O ile nie istnieje jeszcze notarialna umowa spółki, przedsiębiorstwo funkcjonuje jako tak zwana spółka założycielska (*Vorgründungsgesellschaft*). Pomiędzy momentem notarialnego poświadczenia i wpisem do rejestru handlowego mówimy o tak zwanej spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji (*Gesellschaft mit beschränkter Haftung in Gründung*, w skrócie: GmbH i.G.). Uzupełnienie „i.G.” powinno wskazywać na to, że spółka funkcjonuje jeszcze w fazie założycielskiej

(Vor-GmbH). W wymienionej fazie spółka posiada już częściową zdolność prawną, jest więc zdolna na przykład do nabycia własności domu.

Łączne koszty założenia spółki wahają się między 450 a 1000 EUR netto.

W przypadku założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością tylko z powodu projektu i poświadczenia umowy spółki, poświadczenia pierwszego zgromadzenia wspólników oraz projektu i uwierzytelnionego zgłoszenia w rejestrze handlowym powstają odpowiednie koszty notarialne. Pozostałe koszty powstają za ogłoszenie w elektronicznym „Monitorze Federalnym” i za sporządzenie bilansu otwarcia.

1.2.1. Formy prawne działalności gospodarczej

Założenie działalności gospodarczej

Aby założyć działalność gospodarczą, nie będąc obywatelem Unii Europejskiej, wymagane jest pozwolenie na pobyt do wykonywania samodzielnej działalności. Wniosek składa się we właściwym urzędzie do spraw cudzoziemców. Przed złożeniem wniosku można tam uzyskać informacje na temat niezbędnych dokumentów. Niektóre urzędy do spraw cudzoziemców porady na ten temat przedstawiają także w Internecie.

Warunki uzyskania pozwolenia zostały znacznie ułatwione na podstawie ustawy o wdrażaniu dyrektywy UE w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji: jeśli ktoś chce działać samodzielnie i dysponuje fachową wiedzą, to uzyskanie pozwolenia na pobyt powinno odbyć się bezproblemowo. Wraz z podjęciem działalności gospodarczej należy jednakże dokonać zgłoszenia w miejscowym właściwym urzędzie sprawującym nadzór nad prowadzeniem działalności gospodarczej.

Pozwolenie na pobyt do wykonywania samodzielnej działalności jest udzielane początkowo na czas określony. Jeśli pomysł na działalność odnosi sukces, zapewniając własne utrzymanie z samodzielnej działalności, a utrzymanie rodziny jest wystarczająco zabezpieczone, to pozwolenie na pobyt może być bezpośrednio przedłużone na 3 lata. Następnie można otrzymać pozwolenie na osiedlenie się, które uprawnia osobę zainteresowaną do czasowo nieograniczonego pobytu w Niemczech. W sprawie pobytu obywateli Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) stosuje się w pierwszym rzędzie ustawę o powszechnej swobodzie osiedlania się i przemieszczania obywateli Unii Europejskiej i tylko uzupełniająco – ustawę o pobycie, pracy zarobkowej oraz integracji obcokrajowców. Obywatele EOG i członkowie ich rodzin nie potrzebują pozwolenia na pobyt; dotychczas mogli oni potwierdzić swój status pobytu zaświadczeniem o wolności swobodnego przesiedlania się.

Wolne zawody

Jeśli ktoś chciałby pracować samodzielnie w wybranym wolnym zawodzie, składa wniosek o pozwolenie na pobyt w celu wykonywania wolnego zawodu. Zazwyczaj potrzebne są do tego: życiorys, świadectwo ukończenia szkoły, opis działalności, którą zamierza się wykonywać i plan finansowy.

Pozwolenie na pobyt do wykonywania działalności w wolnym zawodzie początkowo jest udzielane na czas określony. Jeśli pomysł na działalność odnosi sukces i zapewnia codzienne utrzymanie z samodzielnej działalności, a utrzymanie rodziny jest wystarczająco zabezpieczone, to pozwolenie na pobyt może być bezpośrednio przedłużone na 3 lata.

Jeśli przedsiębiorca pracuje w wolnym zawodzie, nie musi rejestrować działalności gospodarczej; musi jednak zgłosić swoją działalność w urzędzie skarbowym.

Do osób wykonujących wolny zawód w Niemczech zaliczają się:

- wychowawcy, artyści, pisarze, wykładowcy, naukowcy;
- architekci, doradcy ekonomiczni i specjaliści z zakresu ekonomiki przemysłu, fotoreportażysty, tłumacze, chemicy handlowi, osoby leczące metodami niekonwencjonalnymi, inżynierowie, dziennikarze, piloci, notariusze, fizjoterapeuci, radcy prawni, samodzielnie pracujący lekarze, doradcy podatkowi, weterynarze, zaprzysiężeni rewidenci, rewidenci gospodarczy i podobne zawody.

Wszystkie wyżej wymienione zawody powinny być wykonywane samodzielnie, na własną odpowiedzialność i w przypadku zatrudnienia ewentualnych pracowników, wykonując funkcję kierowniczą. Przy tym powinien pozostać zamiar osiągnięcia zysków. Dla wszystkich wolnych zawodów wspólne jest to, że osoba pracuje osobiście, nie powierza swoich głównych zadań osobom trzecim i nie wydaje osobom trzecim poleceń wynikających z umowy o pracę.

1.2.2. Publiczne urzędy rejestracyjne

Osoby wykonujące wolny zawód mogą samodzielnie pracować dopiero po dopuszczeniu przez odpowiednie izby grup zawodowych (Izba Architektów, Izba Lekarska, Izba Radców Prawnych). Rejestracja jest więc absolutnie niezbędna, a izba wykonuje powierzone jej przez państwo zadania i reprezentuje interesy danej grupy zawodowej.

Przed podjęciem działalności w wolnym zawodzie trzeba zarejestrować się w miejscowo właściwym urzędzie skarbowym. Każda osoba wykonująca wolny zawód otrzyma tam numer identyfikacji podatkowej i za każdy zamknięty rok kalendarzowy musi złożyć deklarację o podatku dochodowym. Każdy urząd skarbowy może poinformować, czy obroty

dokonywane przez osoby wykonujące wolny zawód podlegają podatkowi od towarów i usług.

Każdy przedsiębiorca, który zatrudnia innego pracownika i tym samym staje się pracodawcą, kontaktuje się z miejscową agencją pracy, gdzie otrzymuje tak zwany numer identyfikacyjny firmy.

W przypadku założenia spółki partnerskiej z pozostałymi osobami wykonującymi wolny zawód należy to partnerstwo wpisać do rejestru spółek partnerskich właściwego sądu rejonowego (*Amtsgericht*).

Analizy statystyczne muszą być zgłaszane do urzędów statystycznych kraju związkowego i federacji zasadniczo przez wszystkich przedsiębiorców.

1.2.3. Obszary działalności licencjonowanych

- Kierownik budowy.
- Deweloper.
- Ochrona.
- Dom publiczny.
- Lokal gastronomiczny.
- Działalność maklerska.
- Prywatny szpital.
- Kasyno.
- Przedsiębiorstwo taksówkarskie.
- Linia autobusowa.
- Handel bronią.

2. Zagadnienia związane z bieżącą działalnością

2.1. Główne formy opodatkowania przedsiębiorstwa

Obecnie wszystkie podatkowe obowiązki dotyczące deklaracji i rejestracji należy realizować drogą elektroniczną. Po upływie roku kalendarzowego należy złożyć w urzędzie skarbowym roczną deklarację podatkową. Termin złożenia upływa zawsze z dniem 31 maja następnego roku. W określonych wyjątkowych przypadkach można uzgodnić z urzędem skarbowym przesunięcie terminu złożenia deklaracji. To, jakie deklaracje podatkowe należy złożyć, zależy zawsze od opodatkowania osobistego.

Zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych są bardzo rzadko ustalane dla osób prywatnych.

Zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i podatek dochodowy od osób prawnych są przeważnie ustalane dla przedsiębiorstw. W przypadku założenia nowej firmy nalicza się zaliczki według danych

(przewidywany zysk) przedsiębiorstwa i w przypadku bieżącego funkcjonowania – według wyników ostatniego wymiaru podatku. W przypadku zmian można w każdym momencie złożyć wnioski o dostosowanie wysokości kwot zaliczki. Terminy zapłaty zaliczek upływają: 10 marca, 10 czerwca, 10 września i 10 grudnia.

W zależności od wysokości obrotów należy miesięcznie lub kwartalnie zgłosić i odprowadzić do urzędu skarbowego podatek od towarów i usług. Wymagalność naliczanych samodzielnie kwot przypada na 10. dzień następnego miesiąca.

Każdy przedsiębiorca, który jest jednocześnie pracodawcą, musi zgłaszać i odprowadzać podatek od wynagrodzenia.

2.1.1. Podatek dochodowy (podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek od prowadzenia działalności gospodarczej, podatek dochodowy od osób prawnych, podatek od towarów i usług)

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Klasy podatkowe

Wymiar podatku dochodowego od osób fizycznych nie jest naliczany tylko od dochodu. Podczas ustalania dochodu do opodatkowania państwo uwzględnia także sytuację rodzinną. Aby móc to uwzględnić już w bieżącym miesiącu, a nie dopiero po upływie roku, wszyscy podatnicy są podzieleni na różne klasy podatku od wynagrodzenia:

- klasa podatkowa 1: jeśli podatnik (pracownik) jest stanu wolnego i nie udziela się mu kwoty wolnej od podatku dla osób samotnie wychowujących dzieci, przypada do klasy podatkowej 1. To samo dotyczy małżonków na stałe żyjących w separacji lub partnerów życiowych i osoby rozwiedzione;
- klasa podatkowa 2: jeśli podatnik (pracownik) jest osobą samotną i samotnie wychowującą dzieci, której przysługuje kwota wolna dla osób samotnie wychowujących dzieci, przypada do klasy podatkowej 2;
- klasa 3: tę klasę podatkową mogą wybrać osoby w związkach małżeńskich lub podatnicy żyjący w związkach partnerskich (pracownicy), jeśli małżonek lub partner życiowy nie jest czynny zawodowo i ewentualnie jeśli wyraźnie mniej zarabia. Druga osoba ze związku małżeńskiego lub partnerskiego jest wówczas przyporządkowana do klasy podatkowej 5;
- klasa podatkowa 4: jeśli oboje małżonkowie lub partnerzy życiowi zarabiają mniej więcej tyle samo, ta kombinacja klasy podatkowej jest korzystniejsza. Klasa podatkowa 4 z czynnikiem oznacza, że po-

datnicy w związkach małżeńskich lub partnerskich mogą co roku wnioskować o wpisanie czynnika. Czynnik uwzględnia przewidywany podatek dochodowy od osób fizycznych, wspólnie zgodnie z zasadami wspólnego opodatkowania. Miesięczne odliczenie podatku od wynagrodzenia odpowiada prawie wówczas przewidywanemu istniejącemu rocznemu zobowiązaniu podatkowemu małżonka lub partnera życiowego;

- klasa podatkowa 5: do tej klasy podatkowej przyporządkowywani są niemal automatycznie pracownicy będący w związkach małżeńskich lub partnerskich, których małżonek lub partner jest przyporządkowany do klasy podatkowej 3;
- klasa podatkowa 6 obowiązuje dla wszystkich podatników (pracowników), wykonujących drugi lub dalszy cywilnoprawny stosunek pracy.

Deklaracja podatku dochodowego

Po upływie roku kalendarzowego państwo sprawdza, czy podatnik zapłacił za dużo podatku od wynagrodzenia ewentualnie podatku dochodowego. Do tego celu służy złożenie deklaracji podatku dochodowego w urzędzie skarbowym. Na podstawie informacji podatnika o jego faktycznych dochodach i finansowych obciążeniach państwo może wtedy sprawdzić, czy podatnik ma prawo do proporcjonalnego zwrotu podatku. Według danych Federalnego Urzędu Statystycznego opłaca się wypełnić formularz deklaracji podatkowej, ponieważ dziewięciu na dziesięciu podatników otrzymuje zwrot podatku. Przeciętnie podatnicy otrzymują około 900 EUR zwrotu.

Istnieją różne możliwości zmniejszenia swojego obciążenia podatkowego, także w deklaracji podatku dochodowego. Przykładowo są to:

- wykazane wydatki na uwarunkowaną zawodowo przeprowadzkę, również z zagranicy;
- koszty ubiegania się o posadę, również z zagranicy;
- wydatki na dojazd do pracy;
- koszty prywatnego zaopatrzenia emerytalnego.

Dlatego bardzo ważne jest, żeby w przypadku wielu wydatków można było wykazać także koszty poprzez przedłożenie kopii danych pokwitowań oraz że te wydatki lub koszty powstały właśnie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Jest tu jeden wyjątek. Można również zmniejszyć wydatki lub koszty za rok poprzedni, jeśli ktoś podejmuje w Niemczech działalność podlegającą opodatkowaniu i niektóre wydatki/koszty powstały już w roku poprzednim. W tym celu jednak konieczne jest złożenie deklaracji podatkowej za rok poprzedni. Skutek zmniejszenia podatku obowiązuje dla roku, w którym osiągnięto dochód w Niemczech.

Niemiecka podstawowa kwota wolna od podatku obowiązuje wszystkich obywateli w Niemczech, niezależnie od obywatelstwa. Właśnie na tę kwotę nie przypadają żadne podatki na dochód podlegający opodatkowaniu. W 2013 r. kwota wolna od podatku wynosiła 8130 EUR, jeśli ktoś nie był w związku małżeńskim lub partnerskim. Od 2014 r. wynosi ona już 8354 EUR. Dla osób w związkach małżeńskich i partnerskich podstawowa kwota wolna od podatku wynosi odpowiednio w 2013 r. 16.260 EUR i od 2014 r. wzrosła ona już na 16.708 EUR. Podatek dochodowy płaci się, jeśli podlegający opodatkowaniu dochód przekroczy wymienione kwoty wolne od podatku. Stawki są różne i wahają się między 14 a 45%, przy czym obowiązuje następujące: im wyższy dochód podlegający opodatkowaniu, tym wyższa sama stawka podatkowa. Najwyższą stawkę podatkową w wysokości 45% nalicza się dopiero za podlegający opodatkowaniu dochód w wysokości 250.730 EUR w roku, jeśli nie jest się w związku małżeńskim lub partnerskim. Maksymalna stawka podatkowa dla osób w związkach małżeńskich lub partnerskich obowiązuje od dochodu wynoszącego 501.460 EUR.

Przykłady faktycznego obciążenia podatkowego:

- dochód podlegający opodatkowaniu osób w stanie wolnym: do 8130 EUR: zwolniony z podatku; do i włącznie z 10.000 EUR: 2,9%; do i włącznie z 50.000 EUR: 25,7%; do i włącznie z 250.000 EUR: 38,7%;
- dochód podlegający opodatkowaniu małżonków: do 16.260 EUR: zwolniony z podatku; do i włącznie z 20.000 EUR: 2,9%; do i włącznie z 100.000 EUR: 25,7%; do i włącznie z 500.000 EUR: 38,7%.

Kwoty kapitałowe podlegają ryczałtowej stawce podatkowej wynoszącej 25%, jeśli przekroczą kwotę wolną od podatku w wysokości 801 EUR w przypadku osób stanu wolnego lub 1602 EUR w przypadku małżonków.

Podatek spadkowy/podatek od darowizny

Opodatkowanie następuje stosownie do odpowiednich wartości rynkowych. Przykładowo w przypadku klasy podatkowej I (małżonkowie, partnerzy życiowi, dzieci, wnukowie i inni):

- osobiste kwoty wolne od podatku – 500.000 EUR (małżonkowie, partnerzy życiowi), 400.000 EUR (dzieci), 200.000 EUR (wnukowie);
- zróżnicowana stawka podatkowa – 7% minimalna stawka podatkowa, 15% najwyższa stawka podatkowa (w przypadku nabycia podlegającego opodatkowaniu na kwotę 26.000.000 EUR).

Spadkobiercy firm w Niemczech podlegają istotnemu uprzywilejowaniu pod określonymi warunkami w przypadku kontynuacji danego przedsiębiorstwa

Podatek od prowadzenia działalności gospodarczej

Stawka podatkowa: od 7 do 17,5% (w zależności od gminy).

Kwota wolna od podatku dla przedsiębiorstw jednoosobowych i spółek osobowych wynosi 24.500 EUR.

Podatek dochodowy od osób prawnych

Stawka podatkowa: 15%.

Dywidendy oraz dochody od sprzedaży udziałów w krajowych i zagranicznych spółkach kapitałowych na płaszczyźnie otrzymywanej spółki podlegają tylko do 5% opodatkowania.

Dodatek solidarnościowy

Dodatek solidarnościowy wynosi 5,5% od podatków od danego dochodu (podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek od dochodów kapitałowych, podatek dochodowy od osób prawnych, podatek od wynagrodzenia).

Podatek od towarów i usług

Podstawowa stawka podatkowa: 19%.

Zmniejszona stawka podatkowa: 7%.

2.1.2. Podatki pośrednie

Poza różnymi formami podatku dochodowego istnieje także cały szereg podatków obrotowych, które mają znaczący wpływ zarówno na osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa. Kluczowym podatkiem (pośrednim) jest VAT, który jest uznawany za jedną czwartą dochodów rządu i pod tym względem porównywalny jest jedynie do podatku dochodowego. Doliczany ustawowo podatek od towarów i usług oznacza podatek na każdym etapie produkcji i dostaw większości oferowanych do sprzedaży produktów. Dla usług i towarów obowiązuje standardowa stawka podatkowa i wynosi ona 19%. Zmniejszona stawka podatkowa wynosi 7% i obowiązuje obecnie dla określonych produktów, włączając w to artykuły spożywcze i druki. Usługi medyczne i ubezpieczeniowe, również eksport towarów i usług za granicę, są z reguły zwolnione z podatku od towarów i usług.

Liczne inne towary, w tym benzyna, napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe, herbata i kawa, są opodatkowane podatkiem obrotowym dodatkowo do doliczanego ustawowego podatku od towarów i usług.

2.1.3. Podatki komunalne

Do podatków komunalnych w Niemczech zaliczają się:

- podatki komunalne – podatek od prowadzenia działalności gospodarczej (co najmniej 7%), podatek od nieruchomości, podatki akcyzowe ustalane na podstawie ograniczonego prawa do ustalania podatków, podatek od psa, podatek od urządzeń do gier, podatek od drugiego mieszkania;
- opłaty komunalne – opłaty administracyjne (na przykład za wystawienie zaświadczenia), opłata za użytkowanie (na przykład opłata za świeżą wodę, opłata za ścieki);
- składki komunalne – na przykład składka za uzbrojenie terenu stosownie do Kodeksu budowlanego, składka produkcyjna stosownie do ustawy o podatkach komunalnych;
- podatki komunalne własnego rodzaju – na przykład opłata uzdrowiskowa jako forma mieszana między opłatą a składką.

2.1.4. Inne opłaty natury publicznej (za koncesje, licencje)

Opłacie podlegają także wybrane udzielone przez państwo prawa specjalne:

- koncesje dotyczące działalności gospodarczej wymagającej zezwolenia, między innymi: kierownicy budowy, deweloperzy, ochrona, domy publiczne, lokale gastronomiczne, działalność maklerska, prywatne szpitale, kasyna, przedsiębiorstwa taksówkarskie, linie autobusowe, handel bronią;
- licencje: licencja medialna (radio, gazeta, wydawnictwo), licencja na telefonię komórkową.

2.2. Sprawozdawczość przedsiębiorców

Przewidziany w Kodeksie handlowym obowiązek publikacji sprawozdawczości wyników finansowych przedsiębiorstw dla spółek kapitałowych żąda publikacji wybranych dokumentów sprawozdawczości finansowej w ciągu 12 miesięcy po zakończeniu roku gospodarczego (a 4 miesiące w przypadku spółek kapitałowych obecnych na rynkach kapitałowych). Często stanowi to integralną część obszerniejszego sprawozdania z działalności gospodarczej.

Publikacja musi zawierać co najmniej bilans i załącznik z objaśnieniami. W przypadku większych spółek obowiązują: pełny bilans roczny wraz z rachunkiem zysków i strat, sprawozdanie o sytuacji firmy, sprawozdanie rady nadzorczej, propozycja i uchwała o przeznaczeniu zysku, a także – w przypadku przedsiębiorstw podlegających obowiązkowej kontroli –

adnotacja rewidenta do spraw bilansów i sprawozdań rocznych o zatwierdzeniu.

Dodatkowo niemieckie ustawodawstwo dla spółek akcyjnych przewiduje publikację półrocznego sprawozdania pośredniego, ale bez szczegółowych wymogów dotyczących jego treści i formy. Spółki akcyjne ubiegające się o członkostwo w Prime Standard der Deutschen Börse AG (Giełdy Niemieckiej) są zobowiązane jeszcze do publikacji sprawozdań kwartalnych, zawsze z bilansem, rachunkiem zysków i strat, rachunkiem przepływu kapitału i innymi danymi dotyczącymi działalności gospodarczej i przedsiębiorstwa.

2.3. Ubezpieczenia – najważniejsze obszary działalności gospodarczej zabezpieczone poprzez obowiązkowe ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnoprawnej

W Niemczech istnieje bardzo rozbudowany system zabezpieczenia społecznego. Każdy pracownik podlegający obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w Niemczech jest generalnie zabezpieczony od największego ryzyka, na przykład w przypadku choroby, bezrobocia, lub na starość.

Jeśli ktoś wykonuje pracę podlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu, z reguły jest także członkiem w pięciu ubezpieczeniach, wynikających z ustawodawstwa:

- ustawowe ubezpieczenie zdrowotne wyrównuje przynajmniej proporcjonalnie koszty za wizyty lekarskie i za wiele lekarstw oraz działań terapeutycznych;
- ustawowe ubezpieczenie pielęgnacyjne oznacza podstawowe zabezpieczenie dla wszystkich przypadków, kiedy ktoś z powodu lub wskutek choroby jest zdany na stałą pielęgnację; w większości przypadków chodzi o ludzi w zaawansowanym wieku;
- ustawowe ubezpieczenie emerytalne wyrównuje emeryturę, gdy pracownicy przechodzą na emeryturę, przy czym wysokość emerytury oblicza się przede wszystkim według dochodu i ilości lat przepracowanych w Niemczech;
- ustawowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków – nie należy mylić go z ubezpieczeniem zdrowotnym – wyrównuje koszty za medyczne leczenie i ponowne włączenie do życia zawodowego po wypadku przy pracy lub w przypadku chorób zawodowych;
- ustawowe ubezpieczenie na wypadek bezrobocia gwarantuje bezrobotnym wyposażenie w dochód na określony czas, jeśli zasadniczo w ciągu ostatnich 2 lat co najmniej przez rok byli ubezpieczeni i potem znowu szukali pracy. Ponadto każdy, kto szuka pracy, jest

wspierany przez Federalną Agencję Pracy poprzez oferty doradztwa i pośrednictwa.

Ubezpieczenie społeczne obejmuje ubezpieczenie zdrowotne, pielęgnacyjne, emerytalne, ubezpieczenie na wypadek bezrobocia i od następstw nieszczęśliwych wypadków. Kwoty ubezpieczenia społecznego poza ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków są ponoszone wspólnie przez pracodawcę i pracownika. Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków płaci wyłącznie pracodawca w 100%. Udział pracownika w ubezpieczeniu społecznym pomniejsza odpowiednio wynagrodzenie brutto każdego pracownika i wysokość składki oblicza się procentowo do jego zarobku. Udział pracodawcy jest płatny dodatkowo.

2.4. Zasady zawierania umów

Najważniejsze zasady zawierania umów zostały uregulowane przede wszystkim w Kodeksie cywilnym (*Bürgerliches Gesetzbuch*) (§ 145–157), ale także w innych ustawach.

2.5. Formy zawierania umów

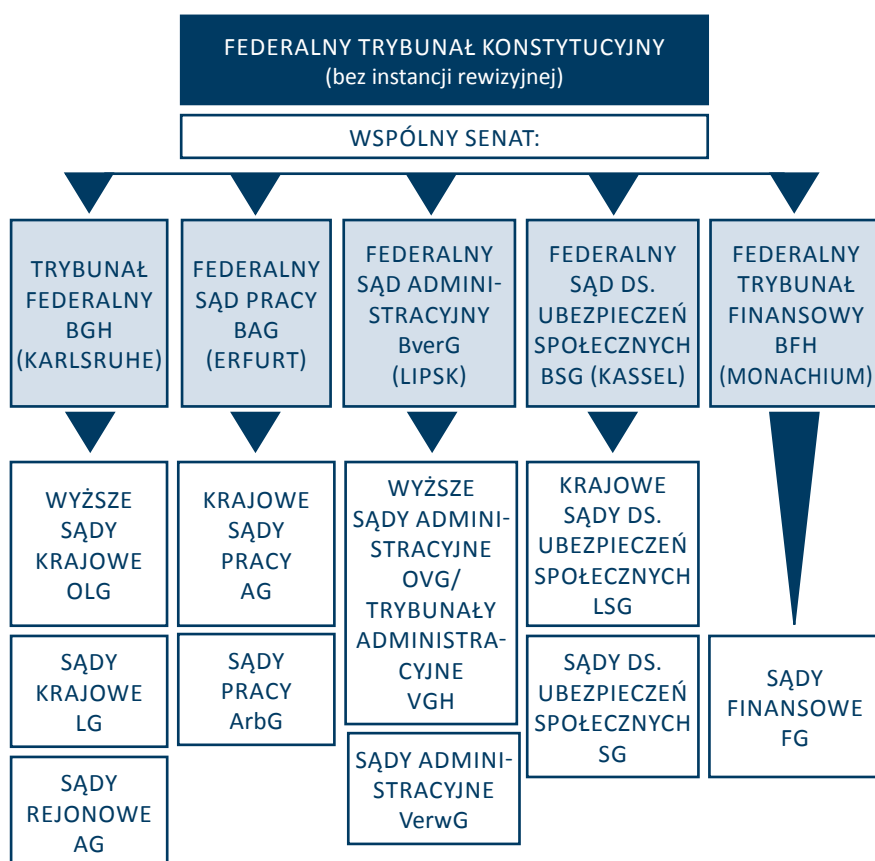
Umowy można zawierać pisemnie, czasami z notarialnym poświadczeniem, ustnie lub przy pomocy środków komunikacji zdalnej. Forma zawarcia zależy od rodzaju danej czynności prawnej, a także od tego, czy ustawodawstwo wymaga dla niej określonej formy.

3. Lista podstawowych aktów prawnych regulujących działalność gospodarczą – przepisy systemowe, na przykład kodeksy ustaw, ustawy podatkowe

- Ustawa dotycząca spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbHG) z dnia 20 kwietnia 1892 r.
- Kodeks handlowy (HGB) z dnia 10 maja 1897 r.
- Kodeks cywilny (BGB) z dnia 1 stycznia 1900 r.
- Ustawa o spółkach akcyjnych (AktG) z dnia 6 września 1965 r.
- Ustawa o dodatku solidarnościowym (SolGO) z dnia 24 czerwca 1991 r.
- Ustawa o spółdzielniach (GenG) z dnia 16 października 1996 r.
- Ustawa o kontroli i przejrzystości w biznesie (KonTrag) z dnia 27 kwietnia 1998 r.

- Ustawa zmieniająca prawo handlowe (HRefG) z dnia 1 czerwca 1998 r.
- Ustawa o nabyciu i przejęciu papierów wartościowych (WpÜG) z dnia 1 stycznia 2001 r.
- Ustawa o ustroju przedsiębiorstw (BetrVG) z dnia 25 września 2001 r.
- Ustawa o przejrzystości i o publikowaniu sprawozdawczości wyników finansowych przedsiębiorstw (TransPuG) z dnia 19 czerwca 2002 r.
- Ustawa o podatku od działalności gospodarczej (GeStG) z dnia 15 października 2002 r.
- Ustawa o podatku od osób prawnych (KStG) z dnia 15 października 2002 r.
- Ustawa o podatkach w przypadku zmiany formy przedsiębiorstwa (UmwStG) z dnia 15 października 2002 r.
- Ustawa o podatku od inwestycji (InvStG) z dnia 15 grudnia 2003 r.
- Ustawa zmieniająca prawo handlowe i prawo dotyczące spółek (BilReG) z dnia 4 grudnia 2004 r.
- Ustawa o podatku od towarów i usług (UStG) z dnia 21 lutego 2005 r.
- Ustawa o modernizacji prawa spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i do zwalczania nadużyć (MoMiG) z dnia 23 października 2008 r.
- Ustawa o modernizacji prawa bilansowego (BilMoG) z dnia 25 września 2009 r.

4. Instytucje ochrony prawa

4.1. Wymiar sprawiedliwości oprócz sądownictwa gospodarczego

Dla sporów prawnych między handlowcami w pierwszej instancji właściwa jest Izba do Spraw Handlowych przy Sądzie Krajowym, jeśli żąda tego jedna ze stron sporu ewentualnie jeśli pozew jest skierowany do Izby do Spraw Handlowych.

Sprawy Sądu Handlowego są sprawami dowolnego sądownictwa. Sądami właściwymi dla tych spraw są sądy rejonowe, które także prowadzą rejestr handlowy. Ważną rolę oprócz sądów państwowych odgrywają zarówno krajowe, jak i międzynarodowe sądy polubowne.

4.2. Sądownictwo polubowne

Do instytucji polubownych w Niemczech zaliczają się: Niemiecka Instytucja Sądownictwa Polubownego z siedzibą w Kolonii (DIS), stałe sądy polubowne przy Izbach Przemysłowych i Handlowych (IHK), izby radców prawnych, przedsiębiorstwa, Międzynarodowy Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu, wcześniej – do 1911 roku – także pozorne-sądy arbitrażowe do spraw ubezpieczeń pracowniczych.

4.3. Urzędy do spraw konkurencji

Centralnym urzędem do spraw konkurencji w Niemczech jest Federalny Urząd Antymonopolowy z siedzibą główną w Bonn. Urząd istnieje od 15 stycznia 1958 r. i jest podzielony na 12 wydziałów wydających postanowienia. Wydziały 10, 11 i 12 zajmują się ściganiem elitarnych karteli, zaś dla specjalnych zadań urząd tworzy specjalne referaty ewentualnie specjalne komisje.

5. Urzędy podatkowe

Schemat na podstawie ustawy o administracji finansowej i pozostałych ustaw:

Najwyższy urząd federalny	Federalne Ministerstwo Finansów (Berlin)
Wyższe urzędy federalne	Federalna Administracja Monopolowa wyrobów spirytusowych (Offenbach nad Menem)
	Federalny Centralny Urząd Podatkowy (Bonn)
Wyższe urzędy krajowe	Centra obliczeniowe
Organy administracji średniego szczebla	Wyższa dyrekcja finansowa
	Celny Urząd Kryminalny (Kolonia)
Inne	Główne Urzędy Celne, Urzędy do spraw ścigania przestępstw celnych, urzędy skarbowe
	Kasy rodzinne
	Centralne Biuro w myśl ustawy o podatku dochodowym
	Federalna Kasa Ubezpieczeń Górniczych (Bochum) jako kasa chorych dla osób otrzymujących niskie wynagrodzenie

Roland Semik

6. Urzędy udzielające koncesji

Koncesje są udzielane przez różne urzędy, ale w większości przypadków są to gminy lub miasta bez okręgów (na przykład dla lokali gastronomicznych, przedsiębiorstw taksówkarskich) albo powiatowe urzędy administracyjne oraz starostwa (na przykład pozwolenie na broń jako pozwolenie na posiadanie broni).

Economic activity in Germany – general information

1. Forms of conducting economic activity

1.1. Company, partnership, sole proprietorship, state enterprise, communal enterprise, cooperative, others

The choice of legal form is a strategic business decision, which depends on several factors, such as civil liability, capital raising, business management, reporting, accounting and auditing obligations, flexible modification of the ownership structure (in particular in the event of a shareholder's death), and the amount of tax burden.

Companies include:

- joint stock company (AG) – private association whose capital is divided into shares;
- partnership limited with shares (KGaA) – combines the elements of a joint stock company and a limited partnership; it is in fact a joint stock company where a board of directors is replaced by personally liable partners; a KGaA may also function as a GmbH & Co. KGaA lub AG & Co. KGaA;
- limited liability company (GmbH) – including entrepreneurial company with limited liability (UG) as an alternative to the British 'limited company' and a variant of the traditional GmbH.

In compliance with accounting law, companies are divided into three categories: small, medium and large. Depending on the size of the company stricter financial reporting requirements may apply. Mixed forms, e.g. GmbH & Co. KG or AG & Co. KG, are also commonly used and indicate that the general partner in a limited partnership is a limited liability or joint stock company rather than a natural person. From an economic point of view, therefore, such entities are similar to companies.

There are also other legal persons, besides companies, that carry out economic activity, namely cooperatives and associations. The distinctive featur-

re that sets them apart from the 'classical' legal persons is an absence of regulations concerning the contribution and maintenance of capital. Nonetheless, provisions regulating other companies may be applied by analogy in this regard.

According to the prevailing belief, partnerships are not legal persons. They are, however, covered under the definition of a legal person stipulated in Basic Law, and thus are carriers of fundamental rights. Partnerships include:

- 1) civil law partnership (GbR);
- 2) commercial partnerships (associations of individuals for a common commercial purpose):
 - general partnership (OHG), also GmbH & Co. OHG; contractual association of at least two persons whose liability is unlimited; requirements: entry in the Commercial Register, paying up capital contributions, abstaining from competitive behaviour, and loss sharing;
 - limited partnership (KG), also GmbH & Co. KG; a partnership whose purpose is to carry out commercial activity under a common business name; limited partners are liable up to the amount of their contribution to the capital, while general partners bear personal and unlimited liability;
- 3) professional partnership (liberal professionals or freelancers);
- 4) silent partnership;
- 5) shipping partnership;
- 6) European Economic Interest Grouping (EEIG – German: EWIV); is one of two legal forms of enterprise at the European level; it is composed of at least two members who come from two different EU Member States; it is designed as an ancillary entity to the existing activity of its members, whose business purpose is cooperation between companies.

The personal nature of partnerships manifests itself in the fiduciary obligation upon the death of a partner (e.g. dissolution of the company) or in their organizational structure.

Last but not least, are sole proprietorships, state enterprises, communal enterprises and cooperatives.

A sole entrepreneur or a sole trader stands for economic activity conducted by a single natural person, who is often backed by a so-called 'silent partner.' The fundamental advantages of this legal form of business are the simple formation procedure and little red tape. The main disadvantage, however, is the unlimited personal liability of the entrepreneur.

A cooperative is a business entity with an unrestricted number of members (at least seven).

A European Company (also known as ‘Societas Europaea’) is one of two legal forms of enterprise at the European level and stands for a supranational company whose subscribed capital is at least EUR 120,000, and is divided into shares. Its members are from at least two different EU Member States and its business name must include the addendum ‘SE.’

1.1.1. Basic internal organization of business entities

Processes in a company are managed by means of a specific structure (organizational structure), regulation of processes (process organization), and self-organization (informal organization). While deciding on the structure, several issues are worth bearing in mind, namely motivation, reliance on strengths, competitive advantage, certification, goal-oriented work, and sustainability.

1.1.2. Models of external representation

Each limited liability company (GmbH) must have at least one managing director. The power of representation is organized through particular governing bodies of the company. Managing directors have to be natural persons with full legal capacity for acts in law. While managing the operations of a GmbH, the directors follow instructions from the General Meeting of Shareholders and act within the law and the articles of association. The managing directors represent the company in all business and legal matters. The power of representation is unlimited and may not be limited with regard to third parties. In carrying out economic activity, a director must exercise the due diligence of a prudent businessman. Self-dealing is permitted only if it is expressly stated in the articles of association or shareholders’ resolution.

In addition to a sole managing director representing a GmbH, so-called ‘mixed and joint representation’ may be required. In such a model, the company is represented either by all managing directors acting jointly or by one managing director and a holder of the power of attorney, acting as a duly authorized representative for acts in law on behalf of the company. Furthermore, general commercial proxy may also be granted, i.e. the appointment of a legal representative of a company without granting the power of attorney. However, both mixed and joint representation and the granting of a general proxy are permitted only if they do not restrict the rights and obligations of the managing directors stemming from their role as a governing body.

With regard to civil law partnerships (GbR) all partners are authorized to represent the partnership in external relations.

As a rule, in a general partnership (OHG) all partners are authorized to represent the partnership. However, the partnership agreement may provide otherwise, and:

- confer the right to represent the company on one specific partner or several partners;
- establish so-called 'joint representation,' which means that the partners who have the power to manage the company have to operate jointly (e.g. all managing directors are required to give their consent to a purchase in a case where a decision concerning a purchase is being made).

Remuneration paid to the managing partners is not a tax deductible expense. Instead, it is allocated to respective partners as prepayment on their portion of the taxable income. The power to manage the affairs of a partnership may be revoked by a judicial decision handed down upon request of the partners where a material cause exists (e.g. a gross breach of obligations).

By a general rule, all partners are authorized and obligated to manage the affairs of a professional partnership, unless the partnership agreement provides otherwise. A partnership agreement may exclude individual partners from managing the affairs of the remaining partners. Furthermore, the partnership agreement governs the legal relationship between the partners. The Remuneration paid to the partners-managing directors is not a tax deductible expense. Instead, it is allocated to respective partners as prepayment on their portion of the taxable income.

1.1.3. Internal bodies of entrepreneurs

- AG: Board of Directors – manages and represents, General Meeting of Shareholders – passes resolutions, and Supervisory Board – supervises.
- GmbH: Board of Directors – manages and represents, General Meeting of Shareholders – passes resolutions, and Supervisory Board – supervises.
- Cooperative: Board of Directors – manages and represents, General Assembly – passes resolutions, and Supervisory Board – supervises.

1.1.4. Internal decision-making process

Internal relations in every civil law partnership (GbR) may be regulated differently in the partnership agreement. Available options include resolution approval by a simple majority vote or transfer of the voting powers to one or several partners – if necessary, with the exclusion of the remaining partners.

1.1.5. Share capital and minimum capital

Pursuant to the German Commercial Code (HGB), all companies require share capital. It is a total amount of the nominal value of ordinary and privileged shares issued, and is therefore sometimes referred to as nominal capital. In an AG, shares are called *Aktien*. By contract, in a GmbH shares are called *Anteile*.

The share capital is contributed at the incorporation of the company, its amount may nonetheless be altered later; it is the basis for a company's economic activity.

A joint stock company is liable without limitation with all company assets, unless otherwise provided for in external relations. If the share capital has been used up, the company must file a petition for bankruptcy. Shareholders bear liability for causing the bankruptcy of a company only if there is evidence that the loss of capital is attributable to their abuse.

Share capital is the capital initially paid in or contributed upon founding a joint stock company, which is later evidenced on the balance sheet. The capital is raised by way of cash deposits, reconstruction, and in-kind contributions (e.g. title of ownership to real estate, including land). Evaluation of the share capital where a company has been set up based on contributions in kind is mandated by law. In the course of conducting business the amount of share capital may be altered, e.g. by a capital increase.

In accordance with legislation, minimum equity capital is set at the following amounts: EUR 120,000 for a SE, EUR 50,000 for an AG, EUR 25,000 for a GmbH, EUR 1 for a GmbHG. There are no minimum capital requirements for a cooperative.

Funding in the form of equity is obtained by dividing the capital into shares (the minimum value of a single share is EUR 1) and, possibly, by issuing shares on the domestic and international markets. Through the sale and acquisition of shares only the shareholders change, yet the share capital remains the same. Therefore, the share capital stays unchanged even if several of the company shareholders sell their shares.

1.2. Requirements for engaging in economic activity

A single person may already set up a company – a sole shareholder limited liability company (i.e. *Einmann-GmbH*). The founding documents, however, may be signed by any number of persons. Other founders may be both natural and legal persons, including other economic entities, e.g. co-ownership of inheritance, civil law partnerships (GbR), limited partnership (KG), or general partnership (OHG). Founders then draw up the partnership agreement (company deed or articles of association) and possibly

a charter, as well. The founding documents must contain the following elements – on the example of a GmbH:

- business name, registered office and type of business activity;
- aggregate amount of share capital and subscription for shares by the shareholders.

As of November 1, 2008, a sample standardized protocol for the formation of a GmbH with a maximum of three shareholders may be adopted. From the moment of its adoption, however, the protocol must be closely followed with no deviations from the standard provisions allowed.

Incorporation of a GmbH

Entry in the Commercial Register has a constitutive effect, thus every GmbH commences its operations only upon registering successfully. The articles of association must be recorded by a notary public and the entry in the Commercial Register authenticated. All obligations concerning the cooperation between the shareholders for the purpose of establishing a GmbH, and the new company's charter must be outlined in the articles of association. Prior to having the articles of association notarized, the company operates as a so-called 'pre-foundation company' (*Vorgründungsgesellschaft*). In the period following the notarization of the articles of associations, which precedes registration in the Commercial Register, the company is referred to as a 'GmbH in founding' (*Gesellschaft mit beschränkter Haftung in Gründung*, abbreviated 'GmbH i.G.'). The 'i.G.' abbreviation should signal that a company is still functioning in its formation phase (*Vor-GmbH*). During said phase, the company already has partial legal capacity. It may, therefore, acquire, e.g. real estate.

The total net cost of founding varies between EUR 450 and 1,000.

With respect to establishing a GmbH, drafting and notarizing the articles of association, notarizing the first General Meeting of Shareholders, as well as the drafting and authenticating of an entry in the register generate certain notarial costs. The remaining costs are incurred in connection with publishing an announcement in the electronic 'Bundesanzeiger' ('Federal Law Gazette') and preparing an opening balance sheet.

1.2.1. Legal forms of economic activity

Commencement of economic activity

In order to commence economic activity, non-EU citizens are required to obtain a residence permit for the purpose of self-employment. Accordingly, an application must be submitted to a relevant Foreigners Registration Office (*Ausländerbehörde*). Prior to filing the application, one may

request information regarding the necessary documents. Some Foreigners Registration Offices offer advice on the Internet.

The procedure of obtaining a residence permit has been greatly facilitated by the enactment of legislation implementing the EU directive on the conditions of entry and stay of third-country nationals for the purpose of highly qualified employment. Individuals who wish to be self-employed and have some sort of specialized professional knowledge should have no problems receiving a permit. Upon commencing economic activity it is necessary to register with a relevant local authority that supervises the conducting of economic activity.

Initially, a residence permit for the purpose of self-employment is granted for a specified period. However, if the business proves successful, ensures a livelihood for the individual, and his or her family's livelihood is sufficiently secured, the permit may be extended for three additional years. Subsequently, a permanent residence permit (or a settlement permit) may be issued, which entitles an individual to stay in Germany indefinitely.

The residency of the European Economic Area (EEA) nationals is governed primarily by the Act on the General Freedom of Movement for EU Citizens and is only supplemented by the Act on Residence, Economic Activity and Integration of Foreigners in the Federal Territory. The citizens of the EEA and their family members do not require residence permits and so far have been able to affirm their residence status by a Freedom of Movement Certificate.

Liberal professions

Those who wish to work independently in their liberal profession of choice (*Freiberufler*) must file an application for a residence permit for the purpose of performing professional activity. In most cases, a resume, a diploma certifying graduation from a school, a description of the economic activity to be conducted, and a business plan are required.

Initially, the residence permit for the purpose of performing professional activity is only granted for a specified period. Provided that the business proves successful, ensures a livelihood for the individual, and his or her family's livelihood is sufficiently secured, the permit may be extended for three additional years.

If the entrepreneur practices a liberal profession, he or she is required to register their economic activity with the Tax Office.

In Germany liberal professionals include:

- educators, artists, writers, lecturers, academics;
- architects, economic consultants and industrial economics consultants, photojournalists, translators, pharmacists, practitioners of alternative medicine, engineers, journalists, pilots, notaries public,

physiotherapists, legal advisers, physicians with private practices, tax consultants, veterinarians, licensed auditors, and other similar professions.

All of the abovementioned professions should be performed independently, at one's own risk, and, where employees are employed, by taking the managerial role. Furthermore, they should be performed with the intention to make a profit. What all liberal professionals have in common is that they provide services personally, they do not delegate their main responsibilities to third parties, and are not bound by the instructions of third parties that arise out of an employment contract.

1.2.2. Public registries

Liberal professionals may practice independently only after being approved by an appropriate professional organization (e.g. Chamber of Architects, Medical Association, Legal Advisers Association). Registration is thus imperative, and the professional organization performs the tasks entrusted to it by the state and represents the interests of a given group of professionals.

Prior to commencing activity as a liberal professional one must register with a Tax Office of a relevant territorial jurisdiction. A liberal professional is then assigned a tax identification number and is obligated to file an income tax return for each calendar year. Every Tax Office provides information on whether a free professional's turnover is subject to the value added tax.

Every entrepreneur who employs an employee, and thus becomes an employer, must contact a local Employment Agency and receive a so-called employer identification number.

When a professional partnership is established with other individuals who practice as liberal professionals, it must be registered in the Register of Professional Partnerships maintained by a competent District Court (*Amtsgericht*).

As a rule, all entrepreneurs must file statistical reports to the Federal Statistical Office.

1.2.3. Areas of the licensed activity

- General contracting.
- Development.
- Security.
- Brothels.
- Eateries.
- Brokerage.

- Private clinics.
- Casinos.
- Taxi companies.
- Bus transport companies.
- Arms trade.

2. Issues concerning current operations

2.1. Basic forms of business taxation

All tax-related obligations, such as filing tax returns and registering for tax purposes, are currently fulfilled electronically. As a rule, after each calendar year, annual tax returns must be submitted to the Tax Office. The deadline for online submission is always May 31 of the following year. In specific, extraordinary circumstances the Tax Office may allow the moving of the submission deadline. The exact type of tax return to be filed depends on the individual taxation scheme.

Advance payments for personal income tax are very rarely levied on natural persons.

Advance payments for personal income tax and corporate income tax are usually determined for the entrepreneurs. For start-ups advance payments are calculated based on the available company data (expected income), and for current operations – based on the results of the last tax assessment. In the case of changes, an application for an adjustment of the advance payment rate may be filed at any point in time. As a general rule, the advance payments are due by May 10, June 10, September 10 and December 10.

Depending on the level of turnover, one may have to register for value added tax, paid on a monthly or quarterly basis. The maturity date of the individually calculated sums is the 10th of the following month.

Every entrepreneur who is simultaneously an employer must register for and pay the payroll tax.

2.1.1. Income tax (personal income tax, trade tax, corporate income tax, value added tax)

Personal income tax

Tax categories

Personal income tax rate is not assessed solely based on income. In determining the tax burden the state factors in family status, as well. In order to take this into account for the current month, instead of waiting for the end of each year, taxpayers are divided into several personal income tax brackets or categories:

- category 1: taxpayers (employees) who are single and not eligible to receive a tax allowance for single parents fall into category 1. The same category applies to permanently separated spouses, life partners, and divorced persons;
- category 2: taxpayers (employees) who are single and are single parents entitled to a tax allowance for single parents belong to category 2;
- category 3: this category is designed for taxpayers (employees) who are married or in civil partnerships (cohabiting), if their spouse or partner does not work or earns significantly less. The other spouse or partner is then assigned to category 5;
- category 4: if both spouses or life partners earn more or less the same, this category is more advantageous to them;
- category 4 with a factor: couples (taxpayers) who are married or in a civil partnership may request a factor be applied on a year-to-year basis. The factor takes into account the expected amount of joint personal income tax according to the principles for joint tax assessment. Consequently, monthly tax withholdings from salaries correspond more or less accurately with the projected annual tax liability of the spouses or partners;
- category 5: married or cohabiting taxpayers (employees) whose spouses or partners fall under category 3 are automatically assigned to this category;
- category 6: this category applies to all taxpayers (employees) with second or additional place of employment.

Personal tax return

At the end of a calendar year state authorities check whether the taxpayer has overpaid on his or her personal income tax. This is the reason for submitting a personal income tax return to the Tax Office. With the help of the taxpayer's information on his or her actual income and financial burden, the state verifies whether the taxpayer is entitled to a partial tax refund.

According to the data of the Federal Statistical Office, filling tax returns proves advantageous, as 9 out of every 10 taxpayers in Germany receive a tax refund. On average, they receive around EUR 900.

There are different ways to reduce one's tax liability, including on the personal income tax return. Here are some examples:

- documented moving expenses that are work-related, including moving from abroad;
- costs of applying for a job, including from abroad;
- expenses for commuting to work;
- costs of private pension schemes.

This is why when there are many expenses it is very important to be able to document them by submitting copies of receipts. In addition, the costs or expenses must have been incurred between January 1 and December 31 of a given year. There is, however, one exception to this rule. The costs or expenses incurred during the previous year may also be deducted when a person commenced taxable economic activity in Germany and incurred some of the costs and expenses related to it the year before. For that to happen, a tax return for the previous year must be filed, as well. The tax reduction is effective for the year during which income was earned in Germany.

Every Germany resident is entitled to a basic tax allowance, regardless of nationality. Up to this amount taxable income is not subject to any taxes. In 2013 the basic tax allowance for unmarried persons who were not in civil partnership was EUR 8,130. From 2014, the basic tax allowance has increased to EUR 8,354. For couples who are married or are in civil partnerships, the basic tax allowance for 2013 was EUR 16,260, and from 2014 it has risen to EUR 16,708. If taxable income exceeds the specified tax allowance amounts, personal income tax must be paid. Tax rates range from 14 to 45%, with the general rule being that the higher the taxable income, the higher the tax rate. The top tax rate set at 45% is payable only on an annual taxable income of more than EUR 250,730, for persons who are neither married nor in a civil partnership. For persons who are married or in a civil relationship, the maximum tax rate is applicable on income exceeding EUR 501,460.

Examples of actual tax burden:

- taxable income of single persons: up to EUR 8,130: tax free; up to and including EUR 10,000: 2.9%; up to and including EUR 50,000: 25.7%; up to and including EUR 250,000: 38.7%;
- taxable income of married persons: up to EUR 16,260: tax free; up to and including EUR 20,000: 2.9%; up to and including EUR 100,000: 25.7%; up to and including EUR 500,000: 38.7%;

- capital gains are subject to a flat tax rate of 25% if they exceed a tax allowance of EUR 801 for single people or EUR 1,602 for married couples.

Inheritance tax/gift tax

Tax is levied based on a corresponding fair market value. For instance, with regard to tax bracket 1 (spouses, life partners, children, grandchildren and others):

- personal tax allowance is EUR 500,000 (spouses, life partners), EUR 400,000 (children), EUR 200,000 (grandchildren);
- varied tax rate from 7% minimum tax rate to 15% maximum tax rate (applied to a taxable acquisition of EUR 26,000,000).

Under certain conditions, heirs of business assets in Germany are subject to favorable treatment if they decide to continue the business.

Trade tax

Trade tax rates vary from 7 to 17.5% (depending on the municipality). Tax allowance for sole proprietors and partnerships is set at EUR 24,500.

Corporate income tax

Corporate income tax rate is 15%.

Only up to 5% of the proceeds from dividends and the disposal of shares in domestic and foreign companies are subject to taxation.

Solidarity surcharge

Solidarity surcharge is set at 5.5% of a given income tax (personal income tax, capital gains tax, corporate income tax, wage/salary tax).

Value added tax

Standard tax rate is 19%.

Reduced tax rate is 7%.

2.1.2. Indirect taxes

In addition to various forms of taxing income, there are also a number of sales taxes that have a substantial effect on both natural and legal persons. The key indirect tax among them is the value added tax (VAT), which is thought to comprise a quarter of government revenue, and in this regard may only be compared to income tax. Mandated by a statute, VAT is levied at every stage of the production and distribution chain of most goods offered for sale. It applies to both goods and services at the standard rate of

19%. The reduced rate is 7% and currently applicable to certain consumer products, including food and printer matter. Medical and insurance services, as well as the export of goods and services are, as a rule, exempt from value added tax.

Many other items, such as gasoline, alcoholic beverages, tobacco products, tea and coffee are subject to additional sales tax besides VAT.

2.1.3. Local taxes

Local taxes in Germany include:

- municipal taxes – trade tax (of at least 7%), real estate tax, excise tax imposed based on the limited authority to levy taxes, dog tax, gambling tax, second home tax;
- municipal fees – administrative fees (e.g. for issuing a certificate), user fees (e.g. clean water fee, sewage fee);
- municipal contributions – for instance, contributions to the development of infrastructure in accordance with Building Code, and production contribution in accordance with the Act on Local Taxes;
- municipal taxes of their own kind – e.g. tourism tax as a mix between a fee and a contribution.

2.1.4. Other fees of a public nature (for licenses and permits)

Selected special government-granted privileges also subject to a fee:

- economic activity whose conducting requires obtaining a permit includes, e.g. general contracting, development, security, brothels, eateries, brokerage, private clinics, casinos, taxi companies, bus transport companies, and the arms trade;
- licenses: media license (radio, newspaper, publisher), mobile phone operator license.

2.2. Reporting of entrepreneurs

The obligation to publish financial statements, set forth in the Commercial Code, requires that companies publish selected documents that disclose their finances within 12 months of the end of a business year (4 months for publicly traded companies). This often happens as part of a larger annual report.

At minimum, a published report must contain a balance sheet with an explanatory note attached. Requirements for larger companies include a full-size annual balance sheet with a profit and loss statement, management report, report from the Supervisory Board, resolution concerning proposed profit allocation, and – with regard to enterprises subject to mandatory audits – expert auditor's report on the findings of the audit.

With respect to joint stock companies, German legislation provides for the additional publication of a biannual progress report, but its content and form are not regulated. Furthermore, joint stock companies that wish to apply for membership in Prime Standard der Deutschen Börse AG (the German Stock Exchange), are also required to release quarterly reports, always with a balance sheet, profit and loss statement, statement of cash flows, and other data regarding economic activity and the enterprise, attached.

2.3. Insurance – main areas of economic activity protected by compulsory civil liability insurance

Germany has a comprehensive social security system. Every worker subject to compulsory social insurance in Germany is covered against major risks such as sickness, accidents, unemployment, and old age.

As a general rule, an employee subject to compulsory social insurance takes part in five types of insurance mandated by legislation and listed below.

Statutory health insurance provides proportional reimbursement of the costs of doctor appointments, medicines, and therapeutic treatments.

Statutory long-term care insurance means basic coverage for all patients in need of long-term (permanent) care due to or as a result of illness. In most instances it concerns elderly people.

Statutory pension insurance provides pensions to retired employees. The amount of one's pension is calculated predominantly based on income and the number of years spent working in Germany.

Statutory accident insurance is not to be confused with health insurance. It covers the costs of medical treatment and reintegration into the work force after an accident at work or an occupational disease.

Statutory unemployment insurance guarantees the unemployed an income for a specified period of time, provided that they have been insured for at least one year during the two previous years and they have sought employment. In addition, every person who is looking for work, receives support from the Federal Employment Agency through consulting and intermediary services.

Social insurance includes health, long-term care, pension, unemployment, and accident insurance. With the exception of accident insurance, contributions to social insurance are borne jointly by the employer and the employee. Accident insurance is covered solely by the employer. The participation of the employee in the social insurance scheme reduces his or her gross income. The amount of contribution is calculated as a percentage of the employee's earnings. The participation of the employer costs additionally.

2.4. Principles of concluding contracts

Basic principles concerning the conclusion of contracts have been set forth predominantly in para. 145–157 of the Civil Code (*Bürgerliches Gesetzbuch*), but are also regulated by other laws.

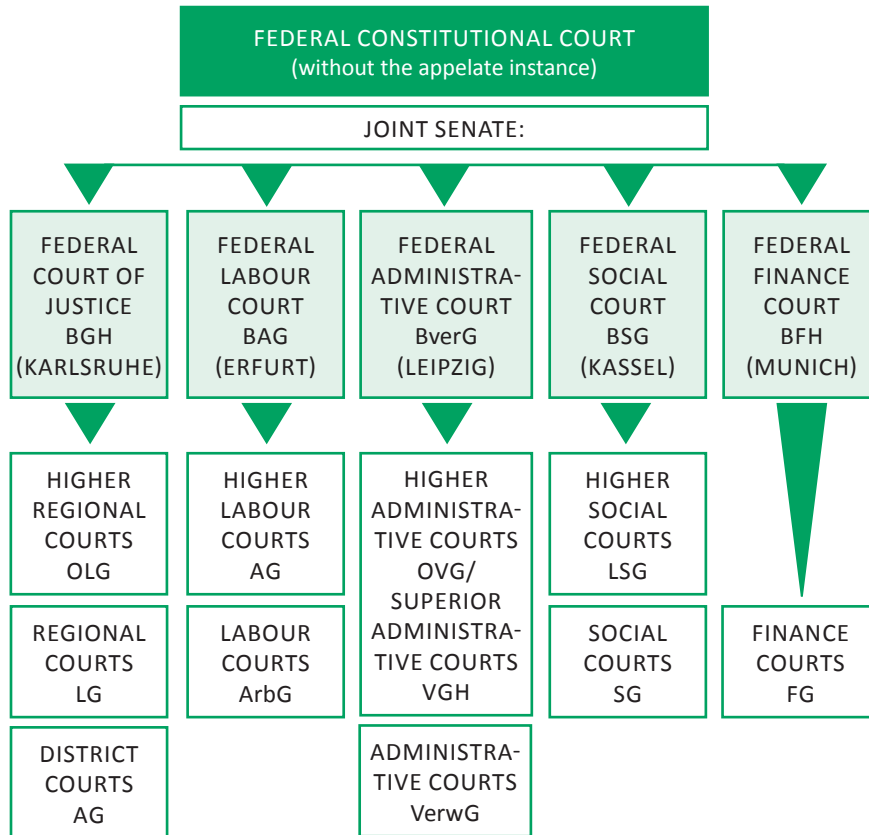
2.5. Manners of concluding contracts

Contracts may be concluded in writing, sometimes certified by a notary public, orally, and by means of distance communication. The manner of concluding a contract depends on the specific legal transaction (act in law) and on whether that legal transaction is tied to a certain requirement prescribed by law.

3. Fundamental legal acts that regulate economic activity – basic laws, such as e.g. codes of laws and tax laws

- Act of 20 April 1892 on Limited Liability Companies (GmbHG).
- Act of 10 May 1897 – Commercial Code (HGB).
- Act of 1 January 1900 – Civil Code (BGB).
- Act of 6 September 1965 on Joint Stock Companies (AktG).
- Act of 24 June 1991 on Solidarity Surcharge (SolG).
- Act of 16 October 1996 on Cooperatives (GenG).
- Act of 27 April 1998 on Control and Transparency in Business (Kon-
Trag).
- Act of 1 June 1998 – Commercial Law Reform (HRefG).
- Act of 1 January 2001 on Acquisition and Takeover of Securities (WpÜG).
- Act of 25 September 2001 on Company Structure (BetrVG).
- Act of 19 June 2002 on Transparency and Disclosure (TransPuG).
- Act of 15 October 2002 on Trade Tax (GeStG).
- Act of 15 October 2002 on Corporate Tax (KStG).
- Act of 15 October 2002 on Reorganization Tax (UmwStG).
- Act of 15 December 2003 on Investment Tax (InvStG).
- Act of 4 December 2004 – Accounting Law Reform (BilReG).
- Act of 21 February 2005 on Value Added Tax (UStG).
- Act of 23 October 2008 on Modernization of the Law on Limited Liability Companies and on Abuse Control (MoMiG).
- Act of 25 September 2009 on Accounting Law Modernization (Bil-
MoG).

4. Institutions of legal protection

4.1. Administration of justice outside commercial courts

In first instance proceedings, disputes between entrepreneurs may be referred to Chambers for Commercial Matters at Regional Courts, either at the request of one of the parties or when a lawsuit is filed with the Chamber for Commercial Matters.

Commercial disputes fall into the category of voluntary jurisdiction. District Courts exercise jurisdiction over commercial disputes and maintain the Commercial Register. In addition to state courts, domestic and international courts of arbitration play an important role, as well.

4.2. Arbitration

Germany arbitral institutions include: the German Institution of Arbitration with an official seat in Cologne (DIS), permanent courts of arbitration at the Chambers of Commerce and Industry (IHK), chambers of legal advisers, companies, International Court of Arbitration for Sports, and before until 1911, also quasi arbitration for labour insurance.

4.3. Competition authorities

The Federal Cartel Office (*Bundeskartellamt*) with an official seat in Bonn, is the central antimonopoly authority in Germany. It was established on January 15, 1958, and is divided into 12 decision-making divisions. Divisions 10, 11 and 12 are charged with pursuing elite cartels. The Office assigns special tasks to special commissions or departments, set up explicitly to fulfill that purpose.

5. Tax authorities

Table according to Finance Administration Act and other laws:

Highest Federal Authority	Federal Ministry of Finance (Berlin)
Higher Federal Authorities	Federal Spirits Monopoly Administration (Offenbach)
	Federal Central Tax Office (Bonn)
Top State Authorities	Data Centers
Mid-level Federal Agency	Regional Finance Office
Other	Customs Criminal Office (Cologne)
	Main Customs Offices, Customs Investigation Offices, Tax Offices
	Family Benefits Office
	Central Office in the sense of Income Tax Act
	Federal Benefits Office for Miners' Insurance (Bochum) as a sickness insurance fund for persons with low income

Roland Semik

6. Licensing authorities

Licenses are granted by a variety of authorities, but in most cases by municipalities or prefecture-level cities (eateries, taxi companies), or Country Government Offices and District Offices (e.g. weapons permit as an authorization to keep and bear arms).

Martin Bukovinský, Miroslav Chlipala, Viera Vadovická

Podstawowe informacje prawne dotyczące instytucji i zagadnień związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej w Republice Słowackiej

1. Formy prowadzenia działalności gospodarczej

Do podstawowych aktów prawnych regulujących sferę gospodarczą zalicza się ustawę nr 513/1991 Zb. Kodeks handlowy oraz ustawę nr 455/1991 Zb. o działalności gospodarczej. Zgodnie z nimi osoby zagraniczne – przedsiębiorcy mogą na Słowacji prowadzić działalność gospodarczą (to jest systematyczną działalność wykonywaną przez przedsiębiorcę w celu osiągnięcia zysku, we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność) na takich samych warunkach i w takim samym zakresie jak obywatele Słowacji. Działalność gospodarcza może być prowadzona za pośrednictwem przedsiębiorstwa zależnego albo oddziału ustanowionego na terytorium Słowacji.

Prawo słowackie wyróżnia następujące formy działalności gospodarczej:

- indywidualna działalność gospodarcza;
- spółka jawna;
- spółka komandytowa;
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością;
- spółka akcyjna;
- spółdzielnia;
- oddział;
- inne (spółka cicha, stowarzyszenie).

W odniesieniu do przepisów prawa unijnego, ustawodawstwo słowackie reguluje również spółkę europejską (SE), europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych (EEIG) oraz spółdzielnię europejską.

1.1. Indywidualna działalność gospodarcza

Osoba fizyczna może wykonywać działalność gospodarczą we własnym imieniu i na własny rachunek w oparciu o zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej wydane przez wydział do spraw działalności gospodarczej urzędu powiatowego, na mocy ustawy o działalności gospodarczej z późniejszymi zmianami. Przedsiębiorcy indywidualni prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwolenia odpowiadają za swoje zobowiązania całym swoim majątkiem. W kwestii podejmowania decyzji prawo nie stawia żadnych wymogów formalnych. Przedsiębiorcy indywidualni nie tworzą kapitału zakładowego, a wszystkie aktywa są ich własnością. Przedsiębiorcy, o których mowa, podlegają opodatkowaniu i mają obowiązek prowadzenia księgowości.

1.2. Spółka jawna

Spółka jawna jest spółką osobową, w której co najmniej dwie osoby (osoby fizyczne, osoby prawne) prowadzą działalność gospodarczą pod wspólną firmą oraz ponoszą solidarną odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem. Spółka jawna odpowiada za naruszenie zobowiązań spółki również całym swoim majątkiem. Spółka ta może zostać powołana tylko do celów handlowych i nie można w jej ramach prowadzić działalności niekomercyjnej.

Spółka jawna zostaje zawiązana z chwilą zawarcia umowy spółki, która określa prawa i obowiązki każdego z założycieli/wspólników. Nie ma obowiązku utworzenia kapitału zakładowego.

Każdy ze wspólników jest uprawniony do prowadzenia spraw spółki jawnej na zasadach uzgodnionych przez wszystkich wspólników. Jednakże, jeżeli zgodnie z umową spółki tylko niektórzy ze wspólników zostali wyznaczeni do prowadzenia spraw spółki, pozostali wspólnicy tracą prawo do prowadzenia spraw spółki jawnej.

Statutowym organem spółki jawnej jest każdy ze wspólników, chyba że z umowy spółki wynika reprezentacja łączna. Jeżeli w umowie spółki wyznaczono do jej reprezentowania tylko niektórych wspólników, wówczas wyłącznie wyznaczeni wspólnicy stanowią statutowy organ spółki jawnej.

Spółka jawna nabywa osobowość prawną w dniu wpisania jej do rejestru handlowego.

1.3. Spółka komandytowa

Spółka komandytowa jest spółką, w której co najmniej jeden wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki do wysokości swojego nieopłaconego wkładu wpisanego do rejestru handlowego (komandytariusz) i co najmniej jeden wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem (komplementariusz); tym samym spółka komandytowa musi posiadać przynajmniej dwóch wspólników. Kapitał zakładowy spółki tworzą wkłady komandytariuszy, natomiast komplementariusze nie wnoszą wkładów do kapitału. Minimalna wysokość wkładu komandytariusza wynosi 250 EUR.

Spółka komandytowa zostaje zawiązana przez podpisanie umowy spółki, a w dniu wpisania do rejestru handlowego nabywa osobowość prawną.

Komplementariuszom przysługuje uprawnienie do prowadzenia spraw spółki komandytowej. Statutowym organem spółki jest każdy z komplementariuszy, którzy mogą reprezentować spółkę samodzielnie, o ile umowa spółki nie stanowi inaczej. W pozostałych sprawach komplementariusze i komandytariusze podejmują decyzje zwykłą większością głosów. W celu zmiany umowy spółki wymagana jest zgoda wszystkich wspólników (komplementariuszy i komandytariuszy).

1.4. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest najbardziej powszechnym typem spółki na Słowacji. Spółka ta jest spółką kapitałową, która może zostać założona przez jednego lub więcej wspólników, z tym że liczba wspólników nie może przekroczyć 50. Spółka zostaje powołana przez akt założycielski (w wypadku jednego założyciela) lub umowę spółki (w wypadku większej liczby założycieli). Jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być jedynym założycielem lub jednym udziałowcem innej spółki (w związku z zakazem tak zwanego łańcuszkowego tworzenia spółek). Osoba fizyczna może być jedynym udziałowcem najwyższej trzech spółek.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością za naruszenie swoich zobowiązań odpowiada całym swoim majątkiem. Udziałowiec ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spółki ograniczoną do wysokości swojego nieopłaconego wkładu wpisanego do rejestru handlowego. Udziałowcy są uprawnieni do udziału w zysku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością proporcjonalnie do wniesionych przez siebie wkładów, o ile umowa spółki nie stanowi inaczej.

Wartość kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi co najmniej 5000 EUR. Założyciel/wspólnik może wnieść wkład

do kapitału w formie pieniężnej lub w postaci aportu; minimalna wartość wkładu to 750 EUR. Całkowita wartość wkładów musi odpowiadać wysokości kapitału zakładowego.

Każdy z wkładów pieniężnych trzeba spłacić w co najmniej 30%, a każdy wkład aportowy musi zostać wniesiony w całości przez założycieli przed zarejestrowaniem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w rejestrze handlowym, przy czym całkowita wartość wniesionych wkładów musi wynieść co najmniej 50% określonej przepisami prawa minimalnej wysokości kapitału zakładowego. Jeżeli spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ma być powołana przez jednego założyciela, to cała wartość kapitału zakładowego musi zostać spłacona przed wpisaniem spółki do rejestru handlowego. Spłatę wkładów należy udokumentować wyciągiem z konta bankowego.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością tworzy następnie fundusz rezerwowy w wysokości określonej w umowie spółki lub akcie założycielskim. Jeżeli w chwili nabycia osobowości prawnej w spółce nie utworzono funduszu rezerwowego, spółka jest zobowiązana do utworzenia tego funduszu z zysku netto spółki, wykazanego w rocznym sprawozdaniu finansowym za rok, w którym zysk został po raz pierwszy zanotowany, w wysokości nie niższej od 5% zysku netto, ale nie wyższej niż 10% wartości kapitału zakładowego. Fundusz należy zasilać corocznie kwotą o wysokości określonej w umowie spółki, jednakże nie niższą od 5% zysku netto wykazanego w rocznym sprawozdaniu finansowym, aż do osiągnięcia wartości ustalonej w umowie spółki, która nie może być niższa niż 10% kapitału zakładowego.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nabywa osobowość prawną w dniu wpisu do rejestru handlowego.

Kodeks handlowy wymienia trzy organy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością: walne zgromadzenie, dyrekcję oraz radę nadzorczą.

Walne zgromadzenie jest najważniejszym organem spółki. W jego skład wchodzić wszyscy udziałowcy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Walne zgromadzenie posiada kompetencje do zmiany umowy spółki lub aktu założycielskiego, zatwierdzania sprawozdań finansowych, decydowania o podziale zysku, powoływania i odwoływania dyrekcji, podjęcia decyzji o likwidacji spółki, zmiany jej formy prawnej oraz w innych kwestiach. Liczba głosów przypadających na każdego z udziałowców zależy od stosunku procentowego ich wkładów do kapitału zakładowego spółki, jeżeli umowa spółki nie zakłada innego podziału głosów. Walne zgromadzenie podejmuje decyzje zwykłą większością głosów udziałowców biorących udział w głosowaniu, chyba że ustawa lub umowa spółki przewiduje inną (wyższą) liczbę głosów. W niektórych kwestiach zastrzeżonych prawem wymagane jest uzyskanie większości kwalifikowanej dwóch trze-

cich głosów wszystkich udziałowców (na przykład podniesienie/obniżenie kapitału zakładowego, likwidacja spółki, zmiana formy prawnej spółki, zmiana umowy spółki).

Statutowym organem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest **dyrekcja**, składająca się z jednego lub kilku członków. Członkowie dyrekcji mogą działać samodzielnie lub łącznie, co wynika z postanowień umowy spółki lub aktu założycielskiego. Na członka dyrekcji może zostać powołana wyłącznie osoba fizyczna. Członkowie dyrekcji są zobowiązani do wykonywania swoich obowiązków i prowadzenia spółki z należytą starannością oraz w zgodzie z interesem spółki i wszystkich jej udziałowców. Umowy pomiędzy spółką a członkami dyrekcji mające na celu wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności członków dyrekcji są niezgodne z prawem.

Rada nadzorcza nie jest organem obowiązkowym z punktu widzenia prawa, co oznacza, że nie trzeba jej powołać. Do zadań rady nadzorczej należy nadzorowanie działalności zarządu prowadzącego spółkę. Członek rady nadzorczej nie może być jednocześnie członkiem dyrekcji. Rada nadzorcza musi składać się z co najmniej trzech członków.

Ustawodawstwo opisane powyżej przedstawia aktualną sytuację prawną. Obecnie przygotowywana jest jednak poprawka do Kodeksu handlowego, która w znacznym stopniu wpłynie między innymi na sytuację spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zgodnie z proponowaną poprawką, nastąpi rozróżnienie między dwoma rodzajami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – spółką z kapitałem zakładowym o wysokości 1 EUR (lub wyższym, z tym że nieprzekraczającym 25.000 EUR) i spółką z kapitałem zakładowym o wysokości 25.000 EUR lub wyższym. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, której kapitał będzie niższy niż 25.000 EUR, będzie podlegała większym obostrzeniom w postaci:

- obowiązku oznaczenia wysokości kapitału zakładowego w dokumentach spółki, jak również poziomu spłaty kapitału;
- restrykcji dotyczących wypłaty zysku (jeśli kwota kapitału własnego i funduszu rezerwowego spółki będzie niższa od 5000 EUR).

1.5. Spółka akcyjna

Spółka akcyjna jest spółką kapitałową, której kapitał zakładowy jest podzielony na określoną ilość akcji o określonej wartości nominalnej. Spółka odpowiada za naruszenie swoich zobowiązań całym swoim majątkiem. Akcjonariusz nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

Akcje reprezentują uprawnienie akcjonariusza do udziału w zyskach – zgodnie z prawem i statutem spółki, do wykonywania prawa głosu na

walnym zgromadzeniu spółki oraz do partycypacji w podziale majątku w przypadku likwidacji spółki akcyjnej.

Spółka akcyjna może wyemitować akcje w postaci papierowej lub w formie zapisu na rachunku. Zgodnie z Kodeksem handlowym spółka akcyjna może emitować tylko dwa rodzaje akcji:

- akcje zwykłe (akcjonariusz ma zwykle prawo do głosu i zwykle prawo do wypłaty zysku);
- akcje uprzywilejowane (akcjonariusz ma prawo pierwszeństwa do wypłaty zysku).

Emitowanie innego rodzaju akcji jest w sposób wyraźny zakazane.

Spółka akcyjna może zostać powołana przez jednego założyciela będącego osobą prawną albo dwie lub więcej osób (osób fizycznych lub prawnych). Spółka powstaje z chwilą sporządzenia aktu założycielskiego lub umowy spółki w formie aktu notarialnego. Projekt statutu stanowi część aktu założycielskiego. W akcie założycielskim założyciele obejmują akcje spółki i zobowiązują się do pokrycia ceny objętych akcji w formie wkładów pieniężnych lub aportu.

Spółka akcyjna może zostać zawiązana jako spółka publiczna lub prywatna. Publiczna spółka akcyjna to spółka, której akcje przyjęto do obrotu na rynku regulowanym.

Kapitał spółki akcyjnej wynosi co najmniej 25.000 EUR. Założyciel/akcjonariusz może wnieść swój wkład w formie pieniężnej lub w postaci aportu. Przed wpisaniem spółki do rejestru handlowego cała wartość proponowanego kapitału zakładowego musi zostać objęta przez akcjonariuszy, wkłady pieniężne spłacone przynajmniej w 30%, a indywidualne wkłady rzeczowe wniesione w całości. Spłata wkładów pieniężnych musi zostać udokumentowana wyciągiem z konta bankowego.

Przed nabyciem osobowości prawnej, spółka akcyjna tworzy fundusz rezerwowy wynoszący co najmniej 10% wartości kapitału zakładowego. Fundusz należy zasilać corocznie kwotą o wysokości określonej w statucie spółki, jednakże nie niższą od 10% zysku netto wykazanego w rocznym sprawozdaniu finansowym, aż do osiągnięcia wartości ustalonej w statucie, przy czym nie może być ona niższa niż 20% wartości kapitału zakładowego.

Spółka akcyjna nabywa osobowość prawną w dniu wpisania jej do rejestru handlowego.

Kodeks handlowy przewiduje trzy organy spółki akcyjnej: walne zgromadzenia, zarząd oraz radę nadzorczą.

Walne zgromadzenie jest najważniejszym organem spółki. W skład tego organu wchodzi wszyscy akcjonariusze spółki akcyjnej. Walne zgromadzenie posiada kompetencje do zmiany statutu spółki, zatwierdzania sprawozdań finansowych, decydowania o podziale zysku, powoływania

i odwoływania członków zarządu (jednakże statut spółki może przewidywać powołanie zarządu przez radę nadzorczą), powoływania i odwoływania członków rady nadzorczej (jednak jeżeli spółka akcyjna posiada ponad 50 pracowników, jedna trzecia członków rady nadzorczej jest powoływana przez pracowników), podjęcia decyzji o likwidacji spółki, zmianie jej formy prawnej oraz w innych kwestiach. Walne zgromadzenie podejmuje decyzje zwykłą większością głosów akcjonariuszy biorących udział w głosowaniu, chyba że ustawa lub statut spółki przewidują wyższą liczbę głosów. W niektórych kwestiach zastrzeżonych prawem wymagane jest uzyskanie większości kwalifikowanej dwóch trzecich głosów wszystkich akcjonariuszy (na przykład podniesienie/obniżenie kapitału zakładowego, likwidacja spółki, zmiana formy prawnej spółki, zmiana umowy spółki) i konieczne jest sporządzenie protokołu w formie aktu notarialnego.

Zarząd jest organem statutowym, który kieruje działalnością spółki akcyjnej i reprezentuje ją na zewnątrz. Podejmuje wszystkie decyzje dotyczące spółki, chyba że ustawa lub statut spółki zastrzega prawo do rozstrzygnięcia określonej kwestii przez walne zgromadzenie lub radę nadzorczą. Zarząd jest kompetentny do podejmowania czynności w stosunkach z osobami trzecimi bez ograniczeń, jednakże jest zobowiązany do wykonywania swoich obowiązków i prowadzenia spółki z należytą starannością oraz w zgodzie z interesem spółki i wszystkich jej akcjonariuszy. Zarząd może posiadać tylko jednego członka.

Rada nadzorcza jest obowiązkowym organem w spółce akcyjnej. Podstawowym zadaniem rady jest nadzorowanie działania zarządu prowadzącego sprawy spółki akcyjnej. Członkowie rady nadzorczej nie mogą być jednocześnie członkami zarządu. Rada nadzorcza składa się z co najmniej trzech członków. Rada nadzorcza posiada kompetencje do zwoływania walnego zgromadzenia, jeżeli wymagają tego interesy spółki akcyjnej.

1.6. Spółdzielnia

Spółdzielnia jest zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, założonym w celu prowadzenia działalności gospodarczej lub zaspokojenia gospodarczych, społecznych i innych potrzeb swoich członków. Spółdzielnia odpowiada za naruszenie swoich zobowiązań całym swoim majątkiem. Członek spółdzielni nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółdzielni. Spółdzielnia musi mieć co najmniej dwóch członków będących osobami prawnymi lub pięciu członków (osoby fizycznie, osoby prawne). Czas trwania spółdzielni nie wpływa na przyjęcie nowych członków lub wypowiedzenie członkostwa obecnych członków, jeżeli spółdzielnia spełnia kryteria minimalnej liczby członków.

Kapitał zakładowy składa się z wartości wkładów (pieniężnych lub rzeczowych), do których spłacenia zobowiązani są członkowie spółdzielni. Kapitał zakładowy spółdzielni musi wynosić co najmniej 1250 EUR.

W celu zawiązania spółdzielni konieczne jest zwołanie zebrania założycielskiego. Zebranie założycielskie zatwierdza statut spółdzielni oraz kapitał zakładowy i powołuje zarząd oraz komisję kontrolną. Przebieg zebrania założycielskiego zostaje utrwalony w formie aktu notarialnego.

Spółdzielnia nabywa osobowość prawną z dniem wpisu do rejestru handlowego. Przed wpisem należy spłacić przynajmniej 50% kapitału zakładowego.

Kodeks handlowy wymienia trzy organy spółdzielni: zebranie członków, zarząd i komisję kontrolną. Ponadto Kodeks dopuszcza utworzenie innych organów.

Zebranie członków jest najważniejszym organem spółdzielni. Organ ten składa się ze wszystkich jej członków. Zebranie członków ma kompetencje do zmiany statutu spółdzielni, zatwierdzania sprawozdań finansowych, decydowania o podziale zysku, powoływania i odwoływania członków zarządu i komisji kontrolnej, podjęcia decyzji o likwidacji spółdzielni i zmianie jej formy prawnej oraz w innych kwestiach.

Zarząd jest organem statutowym, który kieruje działalnością spółdzielni i reprezentuje ją na zewnątrz. Zarząd podejmuje wszystkie decyzje dotyczące spółdzielni, chyba że ustawa zastrzega prawo do rozstrzygania określonych kwestii przez zebranie członków lub komisję kontrolną. Jeżeli ze statutu nie wynika inaczej, prezes lub zastępca prezesa zarządu ma kompetencje do podejmowania czynności w stosunkach z osobami trzecimi, jednakże jeżeli w odniesieniu do podejmowanych czynności istnieje wymóg formy pisemnej, konieczne jest złożenie podpisu przez co najmniej dwóch członków zarządu. Zarząd jest zobowiązany do wykonywania swoich obowiązków i prowadzenia spółki z należytą starannością oraz w zgodzie z interesem spółdzielni i wszystkich jej członków.

Komisja kontrolna ma kompetencje do kontrolowania wszelkiej działalności spółdzielni i rozpatrywania skarg jej członków. Komisja odpowiada tylko przed zebraniem członków i działa niezależnie od pozostałych organów spółdzielni. Komisja kontrolna składa się z co najmniej trzech członków.

Szczególną postacią spółdzielni jest tak zwana **mała spółdzielnia**. Mała spółdzielnia jest spółdzielnią zrzeszającą mniej niż 50 członków. Statut małej spółdzielni może przewidywać, że kompetencje zarządu i komisji kontrolnej sprawuje zebranie członków. Statutowym organem małej spółdzielni jest prezes małej spółdzielni, a zasada podejmowania czynności w formie pisemnej (podpis dwóch członków zarządu) nie znajduje w jej przypadku zastosowania.

1.7. Oddział

Oddział zagranicznego przedsiębiorcy jest formą formalnej reprezentacji przedsiębiorstwa zagranicznego. Oddział nie posiada osobowości prawnej, to znaczy nie jest samodzielny podmiotem prawa. Działalność gospodarcza oddziału jest zatem prowadzona w imieniu zagranicznego przedsiębiorcy-założyciela. Zakres przedmiotu działalności gospodarczej oddziału nie może przekraczać zakresu przedmiotu działalności założyciela.

Oddział nie tworzy kapitału zakładowego, a wszystkie jego aktywa należą do założyciela. Niemniej jednak oddział podlega obowiązkowi podatkowemu, jak również obowiązkowi prowadzenia księgowości.

Oddział zostaje utworzony na mocy uchwały założyciela. Następnie oddział musi zostać wpisany do rejestru handlowego. Założyciel powołuje i odwołuje dyrektora/kierownika oddziału działającego w imieniu oddziału we wszystkich sprawach dotyczących oddziału wobec osób trzecich.

1.8. Inne (spółka cicha, stowarzyszenie)

Spółka cicha i stowarzyszenie nie są przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej w prawdziwym tego słowa znaczeniu. Przez umowę spółki cichej cichy partner bierze udział w działalności przedsiębiorcy przez powierzenie mu wkładu (kwoty pieniężnej, aktywów, określonych praw lub innego rodzaju własności). Cichy partner ma prawo do udziału w zysku spółki, osiągniętego dzięki jego wkładowi, który wpłynął na wynik przedsiębiorcy – prawo do udziału w zysku jest przyczynkiem powierzenia przedsiębiorcy wkładu. Stopień udziału w zysku musi zostać określony w umowie spółki cichej. Umowa spółki cichej powinna zostać zawarta na piśmie.

Zgodnie z § 829 Kodeksu cywilnego grupa osób może zrzeszyć się w **stowarzyszenie** dla osiągnięcia ustalonego celu. Stowarzyszenia są pozbawione zdolności do bycia podmiotami praw i obowiązków. Umowa stowarzyszenia powinna określać zasady wnoszenia wkładów pieniężnych i odpowiednio kapitału przez członków stowarzyszenia, jak również udział w majątku nabyty przez wykonywanie wspólnej działalności przez członków stowarzyszenia. Członkowie stowarzyszenia ponoszą solidarną odpowiedzialność za zobowiązania stowarzyszenia w stosunku do osób trzecich.

2. Organy rejestracji publicznej

W celu prowadzenia działalności gospodarczej na Słowacji konieczne jest uzyskanie wpisu do określonego rejestru. Wszystkie wyżej wymienione formy prawne (oprócz spółki cichej i stowarzyszenia) muszą zostać zarejestrowane w rejestrze działalności gospodarczej, jeżeli w ich ramach będzie wykonywana działalność gospodarcza podlegająca przepisom ustawy o działalności gospodarczej. Należy podkreślić, że większość form działalności gospodarczej najczęściej wybieranych przez przedsiębiorców (bez względu na to, czy są oni osobami fizycznymi, czy też prawnymi) podlega ustawie o działalności gospodarczej, to jest podlega obowiązkowej rejestracji w rejestrze działalności gospodarczej. Rejestracji dokonują urzędy powiatowe. Urzędy te służą jednocześnie jako punkty pojedynczego kontaktu [tak zwana zasada jednego okienka], co oznacza, że wraz z wpisem do rejestru działalności gospodarczej możliwe jest zarejestrowanie się między innymi dla celów podatku dochodowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego. Z reguły urzędy powiatowe wydają zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej w ciągu 5 dni roboczych od dnia złożenia w urzędzie wniosku o wydanie zezwolenia.

Wpis przedsiębiorcy do rejestru działalności gospodarczej wiąże się z uiszczeniem opłaty administracyjnej w wysokości 5 EUR z tytułu prowadzenia każdej działalności nieregulowanej i 15 EUR z tytułu prowadzenia każdej działalności regulowanej. Niemniej jednak, jeżeli wniosek o wpis został złożony drogą elektroniczną, opłata z tytułu prowadzenia nieregulowanej działalności gospodarczej nie zostaje naliczona, podczas gdy opłata z tytułu prowadzenia regulowanego rodzaju działalności wynosi 7,50 EUR.

Spółki jawne, spółki komandytowe, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne, spółdzielnie i oddziały zagranicznych przedsiębiorców muszą zostać wpisane do rejestru handlowego. Wpisu do rejestru dokonuje się po wydaniu przez urząd powiatowy zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej. Rejestr handlowy prowadzą sądy rejonowe. Procedura od złożenia wniosku do rejestracji trwa zwykle 5 dni roboczych. Po otrzymaniu zaświadczenia rejestracji osoba prawna może prowadzić działalność w zakresie zarejestrowanej przez siebie działalności gospodarczej.

Rejestracja przedsiębiorcy w rejestrze handlowym podlega opłacie sądowej w wysokości 829,50 EUR w przypadku spółki akcyjnej, a dla pozostałych osób prawnych 331,50 EUR. Jeżeli jednak wniosek o wpis zostanie złożony drogą elektroniczną, to opłaty sądowe zostają obniżone o połowę, to jest do 414,50 EUR dla spółki akcyjnej i 165,50 EUR dla innych osób prawnych.

Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru handlowego są zobowiązane zgłaszać każdą zmianę danych wpisanych do rejestru. Każdy wniosek o zmianę danych podlega opłacie w wysokości 66 EUR (i odpowiednio 33 EUR w wypadku wniesienia wniosku drogą elektroniczną).

3. Dziedziny działalności koncesjonowanej oraz ograny koncesyjne

Niektóre formy działalności podlegają obowiązkowi uzyskania koncesji lub określonego pozwolenia. Zasadniczo, koncesje i pozwolenia wydawane są przez wyspecjalizowane organy zajmujące się określoną dziedziną. Poniżej zamieszczone zostały przykłady działalności gospodarczej, która podlega koncesjonowaniu oraz obowiązkowi uzyskania pozwolenia wydanego przez odpowiedni organ:

- usługi w dziedzinie komunikacji elektronicznej (koncesję wydaje Organ Regulacji Komunikacji Elektronicznej i Usług Pocztowych);
- usługi dostawy energii/gazu (koncesję wydaje Urząd Regulacji Sektorów Sieciowych);
- dystrybucja leków (koncesję wydaje Państwowy Instytut Kontroli Leków);
- przewozy lotnicze (koncesję wydaje Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Rozwoju Regionalnego Republiki Słowackiej).

4. Podstawowe informacje dotyczące form opodatkowania przedsiębiorców

Obszar podatkowy reguluje na Słowacji kilka ustaw – każdy rodzaj podatku uregulowany jest przez osobną ustawę. Rozróżnia się podatki bezpośrednie (podatki dochodowe i podatki lokalne) i pośrednie (podatek od wartości dodanej, podatek akcyzowy).

4.1. Podatki dochodowe

Podatki dochodowe reguluje ustawa nr 595/2003 Zb. o podatku dochodowym, która znajduje zastosowanie zarówno w stosunku do osób fizycznych, jak i prawnych.

Ustawa definiuje dochód, który podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym oraz dochód, który jest zwolniony od podatku.

W latach 2004–2012 stawka podatku wynosiła 19% zarówno od osób fizycznych, jak i prawnych. W roku 2013 stawka podatku od osób prawnych wzrosła do 23%. Obecnie stawka podatku od osób fizycznych to 19% od części podstawy opodatkowania, która nie przekracza kwoty 176,8 razy większej od wymiaru minimum socjalnego oraz 25% od części podstawy opodatkowania przekraczającej kwotę 176,8 razy większą od wymiaru minimum socjalnego. Ogólne rzecz ujmując, stawka podatku od osób prawnych wynosi 22% od podstawy opodatkowania pomniejszonej o straty podatkowe.

W odniesieniu do podatku dochodowego należy zwrócić uwagę na niedawno wprowadzoną instytucję licencji skarbowej. Oznacza ona, że każdy podmiot gospodarczy będzie zobowiązany do zapłacenia przynajmniej kwoty podatku minimalnego, nawet jeżeli dany podmiot zanotuje straty. Po raz pierwszy podmioty gospodarcze zapłacą licencję skarbową w roku 2015, składając deklaracje podatkowe za rok 2014. Prawo podatkowe różni trzy stawki licencji skarbowych:

- 480 EUR dla podatników niebędących podatnikami podatku VAT, których obrót za okres rozliczeniowy nie przekracza 500.000 EUR;
- 960 EUR dla podatników będących podatnikami podatku VAT, których obrót za okres rozliczeniowy nie przekracza 500.000 EUR;
- 2880 EUR dla podatników, których obrót za okres rozliczeniowy przekracza 500.000 EUR.

4.2. Podatki pośrednie

Podatki należące do tej grupy mogą zostać podzielone na dwie podgrupy: podatki od wartości dodanej (VAT) i podatki akcyzowe (konsumpcyjne).

1) VAT

Podatek od wartości dodanej reguluje ustawa nr 222/2004 Zb. o podatku od wartości dodanej. Podatkiem VAT objęte są: dostawa towarów, świadczenie usług, nabycie towarów na terenie Słowacji z innego państwa będącego członkiem Unii Europejskiej i import towarów na teren Słowacji.

Stawka podatku VAT w roku 2014 wyniosła 20%, przy czym w stosunku do książek oraz środków farmakologicznych i medycznych miała zastosowanie obniżona stawka podatku VAT w wysokości 10%.

Płatnikiem podatku jest każda osoba (osoba fizyczna lub prawna), która samodzielnie wykonuje działalność gospodarczą będącą źródłem dochodu, bez względu na cel i rezultat takiej działalności.

Płatnik podatku posiadający siedzibę czy przedsiębiorstwo lub jednostkę przedsiębiorstwa na Słowacji albo który jest rezydentem Słowacji lub

też zazwyczaj przebywa na Słowacji i w okresie ostatnich 12 kolejnych miesięcy osiągnął obrót w wysokości przekraczającej 49.790 EUR jest zobowiązany złożyć do urzędu podatkowego wniosek o rejestrację dla celów podatku VAT. Podatnik powinien złożyć podanie o zarejestrowanie jako płatnika podatku VAT do 20. dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym wspomniany obrót został osiągnięty.

2) Podatki akcyzowe (konsumpcyjne)

Podatki akcyzowe należą do grupy podatków pośrednich o selektywnym charakterze, które obejmują jedynie wybrane rodzaje wyrobów. Każdy rodzaj podatku akcyzowego został uregulowany osobną ustawą. Podatnikowi akcyzowemu podlegają następujące wyroby:

- napoje alkoholowe (wino, piwo, alkohol);
- wyroby tytoniowe;
- węglowodorowe paliwa i smary (diesel, benzyna, LPG itp.);
- energia elektryczna, węgiel i gaz naturalny.

4.3. Podatki lokalne

Podatki lokalne określa ustawa nr 582/2004 Zb. o podatkach lokalnych i opłatach miejscowych od odpadów komunalnych i drobnych odpadów budowlanych. Podatki te mogą zostać nałożone głównie przez gminy (na przykład podatek od posiadania psa, podatek od nieruchomości, podatek od wjazdu pojazdu mechanicznego do historycznej części miasta itd.); gmina nakłada także opłaty miejscowe od odpadów komunalnych i drobnych odpadów budowlanych. Jedynym podatkiem, który może zostać nałożony przez powiat jest podatek od pojazdów mechanicznych. Stawka każdego z podatków jest określona ustawowo, niemniej jednak stawka ta może zostać zmieniona na mocy powszechnie obowiązującego rozporządzenia gminy; oznacza to, że stawki podatku w poszczególnych gminach mogą się od siebie różnić.

5. Sprawozdawczość przedsiębiorców

Podmioty prowadzące działalność w Republice Słowackiej są zobowiązane do przedkładania sprawozdań wyłącznie organom podatkowym, mianowicie dotyczących podatku dochodowego; przy czym jeżeli przedsiębiorca jest również podatnikiem podatku VAT – także dotyczących tego podatku. Przyjmując, że przedsiębiorcy zatrudniają choćby jednego pracownika, mają oni także obowiązek comiesięcznego przedkładania za niego sprawozdań nie tylko do urzędu podatkowego, ale również do zakładu

ubezpieczeń zdrowotnych oraz zakładu ubezpieczeń społecznych. Co więcej, raz w roku przedsiębiorca (jak również pracownik) jest zobowiązany do składania zeznań podatkowych w związku z podatkiem dochodowym, a obowiązek ten musi zostać spełniony nie później niż 31 marca każdego roku kalendarzowego. Oprócz wyżej wymienionych obowiązków, Biuro Statystyczne Republiki Słowackiej również może wymagać udzielenia informacji w formie sprawozdania. Regularne przedkładanie sprawozdań jest także zwyczajowo przyjęte przy prowadzeniu niektórych szczególnych rodzajów działalności gospodarczej, których wykonywanie zwykle wiąże się z obowiązkiem uzyskania pozwolenia (na przykład dostarczanie energii elektrycznej).

6. Ubezpieczenia – podstawowe formy działalności gospodarczej podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej

W Republice Słowackiej istnieją zawody (które mogą lub muszą być wykonywane w formie działalności gospodarczej), w których ubezpieczenie od odpowiedzialności za szkody związane z wykonaniem działalności gospodarczej jest warunkiem prowadzenia takiej działalności. Generalnie rzecz ujmując, prowadzenie tego rodzaju działalności wiąże się z członkostwem w izbie zawodowej. Do zawodów, w których ubezpieczenie od odpowiedzialności za szkody powstałe w związku z wykonywaniem działalności gospodarczej jest obowiązkowe należą między innymi:

- placówki służby zdrowia (sale operacyjne, szpitale, przychodnie, apteki, spa);
- doradcy podatkowi, biegli rewidenci;
- adwokaci, notariusze, mediatorzy;
- architekci i inżynierowie projektu;
- geodeci i kartografowie;
- biegli medycyny sądowej, tłumacze ustni i pisemni.

7. Formy zatrudnienia (pracowników) i inne formy zlecania usług

Dziedzinę tę reguluje ustawa nr 311/2001 Zb. Kodeks pracy z późniejszymi zmianami. Podstawową formą umowy określoną przez Kodeks pracy jest umowa o pracę.

Stosunek pracy pomiędzy pracodawcą i pracownikiem zostaje nawiązany przez zawarcie umowy o pracę w formie pisemnej. Kodeks pracy wymienia wymogi, które musi spełniać każda umowa o pracę:

- określenie rodzaju pracy, która ma być wykonywana przez pracownika wraz z jej krótką charakterystyką;
- określenie miejsca wykonywania pracy;
- określenie dnia rozpoczęcia pracy;
- określenie warunków wynagrodzenia, chyba że zostały one określone w układzie zbiorowym pracy.

Kodeks pracy wymienia następujące rodzaje stosunku zatrudnienia, które mogą być nawiązywane:

- zatrudnienie na czas określony;
- zatrudnienie na czas nieokreślony;
- zatrudnienie w niepełnym wymiarze godzin (to jest mniej niż 40 godzin tygodniowo).

Kodeks pracy określa także prawa oraz obowiązki pracodawcy i pracownika (na przykład przestrzeganie dyscypliny pracy, przestrzeganie czasu pracy i czasu odpoczynku, rokowania zbiorowe, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wytycznych z zakresu ochrony przeciwpożarowej itp.).

Czas pracy nie może przekroczyć 40 godzin w tygodniu. Zasadniczo tygodniowy czas pracy pracownika łącznie z godzinami nadliczbowymi nie może przekraczać 48 godzin. Liczba godzin nadliczbowych przepracowanych na żądanie pracodawcy nie może przekroczyć 150 godzin w roku kalendarzowym. Niemniej jednak limit godzin nadliczbowych, które pracownik może przepracować w okresie roku kalendarzowego wynosi 400 godzin.

Zasadniczo wymiar urlopu wypoczynkowego wynosi co najmniej 4 tygodnie w roku kalendarzowym; pracownikowi, który ukończył 33 lata przysługuje 5 tygodni urlopu wypoczynkowego w ciągu roku kalendarzowego.

Stosunek pracy może zostać rozwiązany w następujący sposób:

- za porozumieniem stron;
- za wypowiedzeniem (pracodawca może złożyć pracownikowi wypowiedzenie tylko w oparciu o przesłanki określone w Kodeksie pracy);
- przez rozwiązanie umowy w trybie natychmiastowym (pracodawca oraz pracownik mogą rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym tylko w oparciu o przesłanki określone w Kodeksie pracy);
- za wypowiedzeniem w okresie próbnym;
- wraz z upływem czasu trwania umowy (w wypadku zatrudnienia na czas określony).

Kodeks pracy przewiduje także inne rodzaje umów – umowy o pracę świadczoną poza ramami stosunku pracy. Umowy te mogą być zawierane tylko w wyjątkowych sytuacjach, w wypadku spełnienia szczególnych wymogów określonych prawem. Kodeks pracy reguluje następujące typy umów o pracę świadczoną poza stosunkiem pracy:

- umowa o dzieło;
- umowa o pracę tymczasową z osobą posiadającą status studenta;
- umowa zlecenia.

8. Zasady zawierania umów

Podstawowe zasady zawierania umów zostały zebrane w ustawie nr 40/1964 Zb. Kodeks cywilny. Umowa rozumiana jest w sposób tradycyjny – jako dwu- lub wielostronna czynność prawna. Czynność prawna jest ważna, pod warunkiem że dokonano jej w sposób nieprzymuszony, świadomy, jasny i zrozumiały. Jednocześnie wykonanie czynności prawnej musi być możliwe do spełnienia, nie może być sprzeczne z prawem ani stanowić jego obejścia albo być niezgodne z dobrymi obyczajami.

Podstawowe rodzaje umów regulują Kodeks cywilny i Kodeks handlowy. Zasadniczo podmioty gospodarcze powinny podlegać Kodeksowi handlowemu. Jednakże niektóre szczególne rodzaje umów regulowane są przez inne akty prawne (na przykład ustawę o komunikacji elektronicznej, ustawę o dzierżawie gruntów rolnych itp.). Prawo słowackie pozwala także stronom umowy na zawarcie umowy, która nie została wyraźnie uregulowana przepisami prawa, pod warunkiem że umowa taka spełnia przesłanki ważności dla czynności prawnych.

Co się tyczy formy, można stwierdzić, że umowy nie muszą być zawarte na piśmie, jeżeli nie wymagają tego przepisy prawa. Forma pisemna jest wymagana na przykład dla przeniesienia własności nieruchomości (w tym wypadku prawo stawia również wymóg złożenia przez zbywcę notarialnie poświadczonego podpisu), zbycie udziałów w spółce (także wymóg notarialnie poświadczonego podpisu stron), umowa agencyjna i inne.

Umowa jest ważna od chwili uzgodnienia jej treści (ustnie lub pisemnie). Umowa zaczyna obowiązywać z chwilą jej podpisania lub później. Należy zwrócić uwagę na to, że umowy, w których jedna ze stron jest organem państwowym (katalog organów państwowych został zdefiniowany przez prawo), muszą zostać opublikowane w centralnym rejestrze umów i takie umowy wywołują skutek prawny od dnia następującego po dniu ich publikacji, chyba że strony wyznaczyły datę późniejszą.

9. Podstawowe akty prawne regulujące działalność gospodarczą

- Ustawa nr 513/1991 Zb. Kodeks handlowy.
- Rozporządzenie Rządu Republiki Słowackiej nr 21/2013 Zb. o wprowadzeniu w życie niektórych przepisów Kodeksu handlowego.
- Ustawa nr 40/1964 Zb. Kodeks cywilny.
- Rozporządzenie Rządu Republiki Słowackiej nr 87/1995 Zb. o wprowadzeniu w życie niektórych przepisów Kodeksu cywilnego.
- Ustawa nr 455/1991 Zb. o działalności gospodarczej.
- Ustawa nr 311/2001 Zb. Kodeks pracy.
- Ustawa nr 7/2005 Zb. o upadłości i restrukturyzacji oraz o zmianie niektórych ustaw.
- Ustawa nr 250/2007 Zb. o ochronie konsumentów i o zmianie ustawy Słowackiej Rady Narodowej nr 372/1990 Zb. o wykroczeniach z późn. zm.
- Ustawa nr 563/2009 Zb. o ordynacji podatkowej (Kodeks podatkowy) i o zmianie niektórych ustaw.
- Ustawa nr 595/2003 Zb. o podatku dochodowym.
- Ustawa nr 222/2004 Zb. o podatku od wartości dodanej.

10. Instytucje ochrony prawnej

10.1. Sądy (sądy handlowe osobno)

Zgodnie z art. 141 Konstytucji Republiki Słowackiej władzę sądową w Republice Słowackiej sprawują niezależne i bezstronne sądy. We wszystkich instancjach sądownictwo jest niezależne od innych organów państwowych.

W Republice Słowackiej występuje rozróżnienie na sądy powszechne i sąd specjalny, którym jest Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej. System sądów powszechnych składa się z 54 sądów rejonowych, 8 sądów okręgowych i Sądu Najwyższego Republiki Słowackiej.

Sądy rejonowe są sądami pierwszej instancji w sprawach cywilnych i karnych, a także w niektórych sprawach administracyjnych określonych przez prawo.

Sądy okręgowe są sądami apelacyjnymi w sprawach cywilnych i karnych, w których w pierwszej instancji orzekały sądy rejonowe. Sądy te rozpoznają w pierwszej instancji niektóre sprawy szczególne określone prawem i sprawy administracyjne.

Sąd Najwyższy Republiki Słowackiej jest sądem apelacyjnym w sprawach cywilnych i karnych, w których w pierwszej instancji orzekały sądy okręgowe. Sąd ten rozpoznaje nadzwyczajne środki odwoławcze (apelacje) od orzeczeń sądów niższej instancji i orzeka w sporach o właściwość pomiędzy sądami i organami administracji państwowej.

W Republice Słowackiej nie ma wyspecjalizowanych sądów albo osobnego systemu sądownictwa, który zajmowałoby się wyłącznie sprawami gospodarczymi.

10.2. Arbitraż

Obszar ten został uregulowany na mocy ustawy nr 244/2002 Zb. o postępowaniu arbitrażowym. Zasadniczo procedura arbitrażowa jest dopuszczalna, jeżeli strony uzgodniły w umowie o współpracę albo w osobnej umowie arbitrażowej, że w razie powstania sporu, zostanie on rozstrzygnięty przez sąd arbitrażowy.

W postępowaniu arbitrażowym mogą być rozpatrywane wyłącznie spory, które mogą być przedmiotem ugody sądowej. Następujące rodzaje sporów nie mogą być rozstrzygane w postępowaniu arbitrażowym:

- spory, które prowadzą do powstania, modyfikacji lub wygaśnięcia prawa własności i innego rodzaju praw rzeczowych do nieruchomości;
- spory natury osobistej;
- spory dotyczące wykonania orzeczeń;
- spory, które powstały podczas postępowania upadłościowego i windykacyjnego.

10.3. Organ ochrony konkurencji

Centralnym organem administracji państwowej do spraw ochrony konkurencji jest Urząd Antymonopolowy Republiki Słowackiej (Protimonopolný Úrad Slovenskej Republiky) z siedzibą w Bratysławie. Urząd ten ma kompetencje do podejmowania czynności i rozstrzygania w szczególności w sprawach dotyczących porozumień ograniczających konkurencję (kartelowych), nadużycia pozycji dominującej i koncentracji. Urząd ocenia także postępowanie organów administracji państwowej i organów samorządu terytorialnego, w wypadku gdy wprowadziły one obostrzenia dotyczące konkurencji. Urząd dba również o stosunki międzynarodowe w obszarze ochrony konkurencji na poziomie organów, które mają jurysdykcję w tej dziedzinie. Urząd stosuje zarówno słowackie, jak i europejskie przepisy dotyczące konkurencji.

11. Organy podatkowe – system

System organów podatkowych reguluje obecnie ustawa nr 333/2011 Zb. o administracji państwowej w zakresie podatków, opłat i cel w połączeniu z ustawą nr 479/2009 Zb. o administracji państwowej w zakresie podatków i opłat oraz o zmianie niektórych ustaw. Na mocy wyżej wymienionych ustaw administracja państwowa w zakresie podatków i opłat należy do:

- Ministerstwa Finansów Republiki Słowackiej;
- Dyrektoriatu Podatkowego Republiki Słowackiej;
- urzędów skarbowych;
- Urzędu Administracji Finansowej do Spraw Przestępczości.

Zgodnie z przepisami prawa urząd podatkowy sprawuje władzę na obszarze właściwości miejscowej okręgu, co oznacza, że obecnie funkcjonuje 8 urzędów podatkowych. Ponadto powołany został Urząd Podatkowy do Spraw Płatników Specjalnych, który sprawuje władzę na terytorium Republiki Słowackiej. Według obowiązujących przepisów banki, oddziały banków zagranicznych, towarzystwa ubezpieczeniowe, towarzystwa reasekuracyjne i podatnicy, których roczny obrót wynosi co najmniej 40.000.000 EUR uważani są za Specjalnych Płatników Podatku.

Urząd Administracji Finansowej do Spraw Przestępczości pełni rolę centralnej jednostki koordynacji w walce przeciwko nielegalnemu importowi, eksportowi i przewozowi towarów, narkotyków i substancji niebezpiecznych.

Martin Bukovinský, Miroslav Chlipala, Viera Vadovická

Basic legal information about the institutions and issues related to doing business in the Slovak Republic

1. Forms of business

The basic laws governing the business field are both Act No. 513/1991 Coll. Commercial Code and Act No. 455/1991 Coll. Small Trade Act. Pursuant to these laws foreign persons – entrepreneurs may perform business activities (systematic activities conducted by an entrepreneur to make a profit on his/her own behalf and at his/her own responsibility) in Slovakia under the same conditions and to the same extent as Slovak persons. Such business activity may be performed either via a subsidiary or via a branch office established in Slovakia.

Slovak law recognizes the following forms of business activity:

- sole proprietor;
- unlimited liability company;
- limited partnership;
- limited liability company;
- joint stock company;
- co-operative;
- branch office;
- other (silent partnership, association).

With regard to European legislation Slovak law further regulates the european society (SE), european economic interest grouping (EEIG), and european co-operative.

1.1. Sole proprietor

A natural person may perform business activity on his/her own behalf and for his/her own benefit on the basis of a business permit issued by a District Office, small trade department, or under the Small Trade Act, as

amended. Sole proprietors performing business activities based on a business permit are liable for their obligations with their entire property. Regarding decision making, no formalities are required by law. A sole proprietor does not create registered capital, all assets belong to him/her. A sole proprietor is also a tax liable subject and is obliged to keep accounting books.

1.2. Unlimited liability company

An unlimited liability company (ULC) is a personal company in which at least two persons (natural person, legal entity) perform their business activity under a common business name and are jointly and severally liable for the obligations of the company with their entire property. The ULC is responsible for a breach of its obligations with its entire property. A ULC can be founded only for business purposes and may not conduct non-business activities.

A ULC is founded by a memorandum of association, where the rights of each founder/partner are set out. The creation of registered capital is not required.

Each partner is entitled to manage the business of the ULC within the principles agreed between the partners. However, if only some of the partners are designated to manage the business of the ULC in compliance with the memorandum of association, other undesignated partners lose the right to manage the business of the ULC.

The statutory body of a ULC is each partner of the ULC unless the memorandum of association stipulates that the partners act together. If only some of the partners are designated in the memorandum of association to act on behalf of the ULC, only these designated partners make up the statutory body of the ULC.

The ULC is incorporated at the date of the registration of the ULC in the Commercial Registry.

1.3. Limited partnership

A limited partnership (LP) is a company in which one or more partners are liable for the obligations of the LP up to the unpaid contribution registered in the commercial register (limited partners), and one or more shareholders are liable for the obligations of the company with their entire property (general partners), i.e. the LP must have at least two partners. The registered capital of the LP is created by the contributions of the limited partners, the general partner does not provide a contribution to the registered capital. The minimum value of a contribution by a limited partner is EUR 250.

An LP is founded by a memorandum of association and is incorporated at the date of the registration of the LP in the Commercial Registry.

General partners are entitled to manage the business of the LP. The statutory body of the LP is each general partner who can act on behalf of the LP individually, unless the memorandum of association stipulates otherwise. In other matters general partners and limited partners decide by a simple majority of votes. For the amendment of the memorandum of association the approval of all partners (general and limited) is required.

1.4. Limited liability company

A limited liability company (LLC) is the most common type of company in Slovakia. An LLC is a capital company that may be established by a sole founder or more founders, but the amount of founders cannot exceed 50. An LLC is founded by a founder's deed (in the case of a sole founder) or memorandum of association (in the case of more founders).

A company with one shareholder cannot be the sole founder or sole shareholder of another company (due to the so-called chaining of companies restriction). A natural person may be the sole shareholder in a maximum of three companies.

An LLC is responsible for the breach of its obligations with its entire property. Its shareholder is liable for the obligations of the LLC up to the amount of his/her/its unpaid contribution registered in the Commercial Registry. Shareholders are entitled to a share in the profits of the LLC in proportion to their paid-up contributions, unless the memorandum of association stipulates otherwise.

The registered capital of an LLC must be at least EUR 5,000. The founder/shareholder may contribute to the registered capital either by a monetary contribution or by contribution in kind; the minimum value of the contribution is EUR 750. The total value of contributions must match the value of the registered capital.

Each monetary contribution must be paid up at least in the amount of 30% and each contribution in kind must be paid in full by the founders to the company prior to the registration of the LLC in the Commercial Registry; however, the total value of paid contributions must equal at least 50% of the minimum amount of registered capital stipulated by law. If the LLC is founded only by sole founder, the whole amount of registered capital has to be paid prior the registration of the LLC in the Commercial Registry. The payment of contributions has to be proven by a bank statement.

Next, the LLC creates a reserve fund in the amount determined by the memorandum of association or founders' deed; if the reserve fund is not created at the moment of incorporation of the LLC, the LLC must create

the reserve fund from the net profit of the LLC as reported in the annual financial statement for the year in which the profit was made for the first time and in the amount of at least 5% of net profit, but no more than 10% of the registered capital. The fund is required to be added to annually in the amount specified in the memorandum of association; however, in no less than 5% of net profits reported in the annual financial statement up to the amount specified in the memorandum association, which is at least 10% of registered capital.

The LLC is incorporated on the date of the registration of the LLC in the Commercial Registry.

The Commercial Code recognizes three bodies of the LLC – the General Assembly, Executives and Supervisory Board.

The General Assembly is the supreme body of the company. This body consists of all of the shareholders of the LLC. The general assembly is authorized to amend the memorandum of association or founders' deed, approve financial statements, decide on the distribution of profits, appoint and recall executives, decide on the winding-up of the company, on changing the legal form of the company, and on other issues. The number of votes of each shareholder is determined by the ratio of the value of his/her contribution to the registered capital of the company, if the memorandum of association does not specify a different number of votes. The General Assembly decides by a simple majority of votes of shareholders in attendance, unless the law or memorandum of association specify a different (higher) number of votes. For certain decisions specified by law at least a two-thirds majority of votes of all shareholders is required (e.g. to increase/decrease registered capital, wind up the company, change the legal form, or amend the memorandum of association).

The statutory body of the LLC is one or more executives. The executives may act independently or jointly, which stems from the provisions of the memorandum of association or founders' deed. Only a natural person can be appointed as an executive. The executives are obliged to perform their obligations and conduct the business with due professional care and in accordance with the interests of the company and all its shareholders. Agreements between the company and the executives, which exclude or limit the liability of executives, are prohibited.

A Supervisory Board is not a body mandatorily required by law, i.e. it only may be established. The task of a Supervisory Board is to supervise the activities of the executives running the LLC. A member of a Supervisory Board cannot be an executive. A Supervisory Board must have at least three members.

The legislation described above represents the present legal status. Currently, however, an amendment to the Commercial Code is in legislative

process that significantly affects LLCs, as well. Under the proposed amendment two types of LLCs will be distinguished – an LLC with registered capital of EUR 1 (or more but less than EUR 25,000) and an LLC with registered capital of EUR 25,000 or more. The LLCs whose registered capital will be less than EUR 25,000 will be subject to stricter conditions such as:

- the obligation to indicate the amount of registered capital in its documents, as well as the extent of repayment of the registered capital;
- restrictions on the payment of profits will apply (if the sum of equity capital and reserve fund of the LLC is less than EUR 5,000).

1.5. Joint stock company

A joint stock company (JSC) is a capital company with the registered capital divided into a certain number of shares of a certain nominal value. A JSC is responsible for the breach of its obligations with its entire property. A shareholder is not liable for the obligations of the JSC.

Shares represent the shareholder's rights to participate in the profits in accordance with the law and the Articles of Association, voting rights at the General Assembly of the JSC, and the right to the liquidation balance after the winding-up of the JSC.

A JSC may issue paper shares or book-entry shares. According to the Commercial Code a JSC may issue only two kinds of shares – ordinary shares (a shareholder has regular voting rights and the regular right to payments of profit) and preferential shares (a shareholder has the right to priority payment of profit). Issuance of other kinds of shares is explicitly prohibited by law.

A JSC may be founded by a sole founder who is a legal entity or two or more founders (natural person or legal entity). A JSC is founded by a Founders' Deed or Founders' Agreement in notarized form. The draft of Articles of Association is the part of the Founders' Deed. In the Founders' Deed the founders subscribe the shares of the JSC and commit to pay the price for subscribed shares by way of monetary contribution or by way of contribution in kind.

A JSC may be founded as a public JSC or private JSC. A public JSC is a company whose shares have been admitted for trading on the regulated market.

The registered capital of a JSC must be at least EUR 25,000. The founder/shareholder may contribute to the registered capital either by monetary contribution or by contribution in kind. Before the registration of the JSC in the Commercial registry the whole value of the proposed registered capital must be subscribed and at least 30% of monetary contributions

paid, and each contribution in kind must be paid in full. The payment of monetary contributions has to be proven by a bank statement.

The JSC creates a reserve fund prior to its incorporation, in amount of at least 10% of the registered capital. The reserve fund is required to be added to annually in the amount specified in the articles of association, however at no less than 10% of net profits reported in the annual financial statement, up to the amount set in articles of association, but at least up to 20% of the registered capital.

The JSC is incorporated on the date of the registration of the JSC in the Commercial Registry.

The Commercial Code recognizes three bodies of the JSC – the General Assembly, Board of Directors and Supervisory Board.

The General Assembly is the supreme body of the company. This body consists of all of the shareholders of the JSC. The General Assembly is authorized to amend the articles of association, approve financial statements, decide on the distribution of profits, appoint and recall members of the Board of Directors (however the Articles of Association may provide that the Board of Directors is elected by the Supervisory Board), appoint and recall the members of the Supervisory Board (however if the JSC has 50 or more employees one third of the members of the Supervisory Board is elected by the employees), decide on the winding-up of the company, on the change of the legal form of the company, and on other issues. The General Assembly decides by a simple majority of votes of shareholders in attendance, unless the law or articles of association specify a higher number of votes. For certain decisions specified by law at least a two thirds majority of votes of all shareholders is required (e.g. to increase/decrease registered capital, wind up the company, change the legal form, or amend the articles of association), and the minutes must be made in the form of a notarial deed.

The Board of Directors is a statutory body that manages the activities of a JSC and acts on its behalf. The Board of Directors decides on all matters of the company, unless the law or Articles of Association reserve the matter for the General Assembly or the Supervisory Board. The Board of Directors is entitled to act toward third parties without any limitation; however the Board of Directors is obliged to perform its obligations and conduct the business with due professional care and in accordance with the interests of the company and all its shareholders. The Board of Directors may have only one member.

The Supervisory Board is a mandatory body of the JSC. The main task of the Supervisory Board is to supervise the activities of the Board of Directors running the JSC. A member of the Supervisory Board cannot be a member of the Board of Directors. The Supervisory Board must have at

least three members. The Supervisory board is entitled to convene the General Assembly if it is required by the interests of the JSC.

1.6. Co-operative

A co-operative (CO) is a community of an open number of persons established for the purpose of securing business or economic, social and other needs of its members. A CO is responsible for the breach of its obligations with its entire property. A member is not liable for the obligations of the CO. A CO must have at least two members – legal entities, or five members (natural persons, legal entities). The duration of a CO does not affect the accession of other members or the termination of the membership of current members if the CO meets the criteria of the minimum number of members.

The registered capital consists of a sum of the contributions (monetary or in kind), to the repayment of which the members of the CO are committed. The registered capital of the CO must be at least EUR 1,250.

A constitutive meeting is necessary for the CO to be founded. The constitutive meeting approves the charter of the CO, the registered capital, and appoints the Board of Directors and the Control Committee. The course of the constitutive meeting of the cooperative is certified by a notarial deed.

The CO is incorporated on the date of the registration in the Commercial Registry. Prior the registration at least 50% of the registered capital of the CO must be paid up.

The Commercial Code recognizes three bodies of the CO – the Members Assembly, Board of Directors and Control Committee; the Commercial Code allows for the establishment of other bodies.

The Members Assembly is the supreme body of the CO. This body consists of all the members of the CO. The Members Assembly is authorized to amend the charter, approve financial statements, decide on the distribution of profits, appoint and recall members of the Board of Directors and Control Committee, decide on the winding-up of the company, whether to change the legal form of the company, and on other issues.

The Board of Directors is a statutory body that manages the activities of the CO and acts on its behalf. The Board of Directors decides on all matters of the CO, unless the law reserves the matter for the Members Assembly or the Control Committee. Unless the charter provides otherwise, the chairman or vice chairman of the Board of Directors acts towards the third parties, however if a written form is required for the act in the law, the signatures of at least two members of the Board of Directors are required. The Board of Directors is obliged to perform its obligations and conduct

the business with due professional care and in accordance with the interests of the CO and all its members.

The Inspecting Committee is authorized to inspect all the activities of the CO and review the complaints of the CO members. The Inspecting Committee is responsible only to the Members Assembly and is independent of the other bodies of the CO. The Inspecting Committee has at least three members.

The so-called small co-operative is a specific type of CO. A small CO is a CO that has fewer than 50 members. The charter of the small CO may provide that the duties of the Board of Directors and Inspecting Committee are performed by the Members Assembly. The statutory body of the small CO is the chairman of the small CO and the requirement for the acts in law which required written form (two members of the Board of Directors) does not apply.

1.7. Branch office

A branch office of a foreign entrepreneur is a form of formal representation of a foreign company. A branch office does not have its own legal personality, i.e. it is not a separate legal entity. The business activities of a branch office are therefore conducted on behalf of the foreign entrepreneur – the founder. The scope of business activity of a branch office cannot exceed the scope of business activity of the founder.

A branch office does not create the register capital and all the assets of the branch office belong to the founder; however, the branch office is a tax liable subject and has to maintain the accounting books, as well.

A branch office is established by the resolution of the founder. Consequently, a branch office must be registered in the Commercial Registry. The founder also appoints and recalls the head/manager of the branch office who acts on behalf of the branch office in all matters related to the branch office towards third parties.

1.8. Other (silent partnership, association)

Silent partnerships and associations are not intended for business activity in the true meaning of the term. By a silent partnership agreement the silent partner participates in the business of the entrepreneur via provision of a contribution (an amount of money, assets, specific rights or other property value). The silent partner is entitled to payment of profits arising from the share of the silent partner in the financial result of the entrepreneur – the right to profit represents the consideration for provision of the contribution to the entrepreneur. The amount of the share in the profit

must be determined in the silent partnership agreement. The silent partnership agreement must be concluded in writing.

Pursuant to para. 829 of the Civil Code several persons may associate jointly to achieve an agreed purpose. Associations have no capacity to be a subject of rights and obligations. The association agreement should specify the provision of monetary contributions, respectively, the associates' assets, as well as the share in the assets acquired by the performance of the joint activity of the associates. The associates are bound jointly and severally for the obligations to the third parties.

2. Public registration bodies

In order to run a business in Slovakia registration in specific registries is required. All the above mentioned business forms (except for silent partnerships and associations) are required to be registered in the Small Trade Registry if they plan to perform business activity that is subject to the regulations of the Small Trade Act. It is necessary to state that the majority of business activities most commonly performed by entrepreneurs (whether natural persons or legal entities) are subject to the regulations of the Small Trade Act, i.e. subject to registration in the Small Trade Registry. The registration is done by District Offices. These District Offices serve as the single contact point, as well, which means that it is possible to register e.g. for income tax or health insurance, along with registering in the Small Trade Registry. The District Office generally issues the business permit within 5 business days of the filling of the application for the business permit with the District Office.

The registration of the entrepreneur in the Small Trade Registry is subject to administrative fees – EUR 5 for each unregulated business activity and EUR 15 for each regulated business activity. However, if the request for registration is submitted electronically, the fee for the unregulated business activities is not levied and the fee for regulated business activity is in the amount of EUR 7.50.

Unlimited liability companies, limited partnerships, limited liability companies, joint stock companies, co-operatives and branch offices are required to be registered in the Commercial Registry. Once the business permit for the mentioned legal forms is issued by District Office, registration in the Commercial Registry is necessary. The Commercial Registry is maintained by the District Courts. The procedure from filing to registration generally lasts 5 business days. Once the certificate of registration is

issued, the legal entity is entitled to perform its business activities within the scope of its registered business activity.

Registration of the entrepreneur in the Commercial Registry is subject to court fees – EUR 829.50 for the joint stock company and EUR 331.50 for other legal entities. However, if the motion for registration is submitted electronically, the court fees are reduced by half, i.e. EUR 414.50 for joint stock companies and EUR 165.50 for other legal entities.

The business entities registered in the Commercial Registry are obliged to announce each change in the data registered in Commercial Registry. Each motion for the changes to the data is subject to a fee in the amount of EUR 66 (EUR 33 if the motion is submitted electronically).

3. Areas of licensed activity and licensing authorities

There are also activities that are subject to licenses or specific permits. These permits or licenses are generally issued by authorities specializing in specific areas. The following activities are examples of business activities that are subject to a license or permit by relevant authorities:

- services in the area of electronic communications (a license can be issued by the Regulatory Authority for Electronic Communications and Postal Services);
- energy/gas supply services (a license can be issued by the Regulatory Office for Network Industries);
- distribution of medicines (a license can be issued by the State Institute for Drug Control);
- air carriage (a license can be issued by the Ministry of Transport, Construction and Regional Development of the Slovak Republic).

4. Basic forms of business taxation

The field of taxation in Slovakia is regulated by several laws – every kind of tax is regulated by a separate law. There is a distinction between direct taxes (income taxes and local taxes) and indirect taxes (Value Added Tax, excise taxes).

4.1. Income taxes

Income taxes are regulated by Act No. 595/2003 Coll. on Income Tax and this act applies to both natural persons and legal entities.

The act defines income that is subject to income tax as well as the income that is exempt from income tax.

During the years 2004–2012 the tax rate was 19% for both natural persons and legal entities. In 2013 the tax rate for legal entities increased to 23%. Currently the tax rate of the tax base of a natural person is 19% of that part of the tax base not exceeding 176.8 times the amount of the subsistence minimum, and 25% of that part of the tax base which exceeds 176.8 times the amount of the subsistence minimum. In general, the tax rate for legal entities is 22% of the tax base reduced by the tax loss.

In connection with income tax, it seems necessary to draw attention to a newly introduced tax licenses institution. This means that each business entity will be required to pay at least a minimum amount of tax, even if the entity reports a tax loss. The business entities will pay the tax license for the first time in 2015 when filing a tax statement for 2014. The law distinguishes three rates of tax licenses:

- EUR 480 for a tax payer who is not a VAT payer and his/her turnover for the tax period does not exceed EUR 500,000;
- EUR 960 for a tax payer who is a VAT payer and his/her turnover for the tax period does not exceed EUR 500,000;
- EUR 2,880 for a tax payer whose turnover for the tax period exceeds EUR 500,000.

4.2. Indirect taxes

The taxes in this section can be divided in two subsections: Value Added Tax and excise (consumption) taxes.

1) VAT

Value Added Tax (VAT) is regulated by Act No. 222/2004 Coll. on Value Added Tax. VAT applies to the supply of goods, provision of services, acquisition of goods in Slovakia from another state that is a member of EU, and import of goods into Slovakia.

The VAT rate for 2014 is 20%, but for books, pharmaceutical and medical goods, a reduced VAT rate in the amount of 10% applies.

A taxable person is any person (natural person or legal entity) who independently carries out any economic activity from which income is derived, regardless of the purpose or the results of that activity.

A taxable person who has a seat or place of business or a business unit in Slovakia, or has residency in Slovakia or usually resides in Slovakia, and has achieved for 12 preceding consecutive calendar months a turnover of more than EUR 49,790, is required to submit an application to the tax office for VAT registration. The taxable person must submit an application

for VAT registration by the 20th day of the calendar month following the month in which the turnover has been achieved.

2) Excise (consumption) taxes

Excise taxes are indirect taxes of a selective nature that apply only to a selected type of goods. Each type of excise tax is regulated by a special act. The goods that are subject to excise taxes are as follows:

- alcoholic beverages (wine, beer, alcohol);
- tobacco products;
- mineral oils (diesel, petrol, LPG, etc.);
- electricity, coal, and natural gas.

4.3. Local taxes

Local taxes are regulated by Act No. 582/2004 Coll. on Local Taxes and Local Fees for Municipal Waste and Minor Construction Waste. The taxes may be imposed mainly by the municipality (e.g. tax on dogs, real estate tax, tax on the entry of a motor vehicle into the historic part of the city etc.); the municipality also imposes a local fee for municipal waste and minor construction waste. The only tax that may be imposed by the district is the motor vehicle tax. The tax rate for each tax is set by the law, however, this rate may be changed by the generally binding regulation of the municipality; i.e. the tax rate may be different in each municipality.

5. Reporting of entrepreneurs

Entities operating in the Slovak Republic are obliged to send reports only to the tax authority, namely in relation to income tax, and if the entrepreneur is also a VAT payer, as well as in relation to VAT. Assuming that the entrepreneurs employ even a single employee, they have an obligation to send reports for each employee not only to the tax office but also to their health insurance company and social insurance company, on a monthly basis.

Moreover, the entrepreneur (as well as the employee) is required to file a tax statement once a year on income tax, and this obligation is to be met not later than on March 31 of the calendar year.

In addition to the aforementioned obligations, the Statistical Office of the Slovak Republic may also require information in the form of a report. Sending regular reports is also standard in the performance of some specific types of business activities which are normally subjected to permits (such as the supply of electricity).

6. Insurance – basic economic activities covered by the compulsory insurance of civil liability

In the Slovak Republic, there are some professions (that may or must be performed as a business activity) where the liability insurance for damage caused by the performance of the business activity is the condition for the performance of such activity. In general, the performance of these activities is associated with membership in professional chambers. The following are examples of professions where liability insurance for the damage caused by the performance of activity is mandatory:

- health care providers (surgeries, hospitals, outpatient clinics, pharmacies, spas);
- tax advisors, auditors;
- attorneys, notaries, mediators;
- architects and project engineers;
- surveyors and cartographers;
- forensic experts, interpreters and translators.

7. Forms of employment (of employees) and other forms of ordering or commissioning activities

This area is regulated mainly by Act No. 311/2001 Coll. Labour Code, as amended. The fundamental contractual type set forth by the Labour Code is the employment contract.

The employment relationship between the employer and the employee is established by concluding an employment contract in written form. The Labour Code lays down requirements that every employment contract must contain:

- the type of work that is to be performed by the employee and its brief characteristics;
- the place of work;
- the day of the commencement of work;
- the salary conditions, unless agreed upon in a collective agreement.

The Labour Code specifies the types of employment relationships that may be concluded:

- employment for definite period;
- employment for indefinite period;
- employment with reduced working time (i.e. less than 40 hours per week).

The Labour Code also specifies the rights and obligations of the employer and the employee (e.g. compliance with labour discipline, compliance with working time and time for resting, collective bargaining, compliance with the rules related to health and safety at work and fire protection rules etc.).

The maximum number of hours of work per week is 40. Generally, the work week of an employee, including overtime, may not exceed 48 hours. During a calendar year an employee may be ordered to work overtime up to 150 hours. However, an employee may perform 400 hours of overtime work per calendar year.

Generally, the length of a vacation is at least 4 weeks per calendar year. An employee who is the age of 33 has at least 5 weeks of vacation per calendar year.

The employment relationship may be terminated as follows:

- via agreement;
- via notice (an employer may give notice to an employee only on the grounds specified in the Labour Code);
- via immediate termination (an employer and an employee may terminate the employment relationship immediately only on the grounds specified in the Labour Code);
- via termination within a probationary period;
- upon termination of the agreed period (in cases of employment for a definite period).

The Labour Code also regulates other types of contracts – contracts for work performed outside the employment relationship. These types of agreements may be used only in exceptional circumstances, and special conditions set by law must be fulfilled. The Labour Code regulates the following types of agreements on work performed outside the employment relationship:

- contract for performance of work;
- contract for brigade work of student;
- contract on work activities.

8. Rules of concluding contracts

The basic rules of contract conclusion are contained in Act No. 40/1964 Coll. Civil Code. A contract is understood in the standard sense, that is as bi – respectively multilateral – act in law. The act in law is valid on condition that it is taken freely, seriously, clearly, and understandably. At the

same time, the performance of a act in law must be possible, it must not contradict the law, or circumvent the law or go against good practice.

The basic contract types are regulated by the Civil Code and the Commercial Code. In principle, business entities should preferably be governed by the Commercial Code. Some specific types of contracts, however, are also provided for in other legal acts (e.g. in the Act on Electronic Communications, in the Act on the Lease of Agricultural Land, etc.). Slovak law also allows the contractual parties to conclude a contract, which is not specifically regulated, but the contract must satisfy the conditions of validity of an act in law.

In terms of form, one can conclude that the contract does not have to be concluded in writing unless it is expressly required by law. A written form is required by law e.g. for the transfer of ownership of real estate (in which case the law also requires the notarized signature of the transferor), the transfer of shares in the company (a notarized signature of the parties is also required), a business agency contract, and others.

A contract is valid as soon as the parties agree on its content (whether orally or in writing). The effect of the contract may occur simultaneously with the contract, or later. It is necessary to draw attention to the fact that the contracts in which one party is a state authority (the state authority circuit is specified by law), the contract must be published in the central register of contracts, and the contract takes effect from the day following the day of publication of the contract, unless a later date is specified.

9. List of basic legal acts regulating economic/business activity

- Act No. 513/1991 Coll. Commercial Code.
- Regulation of the Government of the Slovak Republic No. 21/2013 Coll. on the Implementation of the Certain Provisions of the Commercial Code.
- Act No. 40/1964 Coll. Civil Code.
- Regulation of the Government of the Slovak Republic No. 87/1995 Coll. on the Implementation of the Certain Provisions of the Civil Code.
- Act No. 455/1991 Coll. Small Trade Act.
- Act No. 311/2001 Coll. Labour Code.
- Act No. 7/2005 Coll. on Bankruptcy and Restructuring and on Amendment of Certain Laws.

- Act No. 250/2007 Coll. on Consumer Protection and on Amendment of the Act of the Slovak National Council No. 372/1990 Coll. on Offences as amended.
- Act No. 563/2009 Coll. on Tax Administration (Tax Code) and on Amendment of Certain Laws.
- Act No. 595/2003 Coll. on Income Tax.
- Act No. 222/2004 Coll. on Value Added Tax.

10. Institutions of legal protection

10.1. Courts (commercial courts separately)

According to Article 141 of the Constitution of the Slovak Republic the judiciary in the Slovak Republic is performed by independent and impartial courts. The judiciary is independent of other state authorities at all levels.

The Slovak Republic differentiates between general courts and a special court, which is the Constitutional Court of the Slovak Republic.

The system of general courts consists of 54 district courts, 8 regional courts, and the Supreme Court of the Slovak Republic.

District courts are the courts of first instance in civil and criminal cases, and in some administrative cases stipulated by law.

The Regional courts are courts of appeal in civil and criminal cases that were heard in the first instance by district courts. These courts act as first instance courts in some special cases stipulated by law and in administrative cases.

The Supreme Court of the Slovak Republic is the appeal court in civil and criminal cases that were heard in the first instance by Regional courts. This court also hears and decides on the extraordinary appeals (remedies) against the decisions of the lower instance courts and decides conflicts of jurisdiction between the courts and state administration authorities.

In the Slovak Republic there are no special courts or separate system of courts which deal exclusively with commercial matters.

10.2. Arbitration

This area is regulated by Act No. 244/2002 Coll. on Arbitration Proceeding. In general, this procedure is allowed if parties have agreed in the agreement of cooperation or a separate arbitration agreement that disputes that might occur will be solved by an arbitration court.

Only the disputes that may be settled by court settlement may be solved in an arbitration proceeding. The following disputes cannot be solved in an arbitration proceeding:

- disputes that create, modify or terminate the ownership and other rights in rem to real estate;
- disputes on personal status;
- disputes related to the enforcement of decisions;
- disputes that occur during the bankruptcy and recovery proceedings.

10.3. Body for protection of competition

The central body of state administration for the protection of competition is the Antimonopoly Office of the Slovak Republic (*Protimonopolný Úrad Slovenskej Republiky*), with its seat in Bratislava. The Office is empowered to act and decide, in particular, in agreements restricting competition (cartel), abuse of a dominant position, and concentration. The Office also assesses the conduct of state administration bodies and bodies of local self-government in the event that they have committed a restriction of competition. The Office also facilitates international relations in the area of protection of competition at the level of authorities with jurisdiction over this area. The Office applies Slovak and European competition law, as well.

11. Tax authorities – scheme

The system of tax authorities is presently governed by Act No. 333/2011 Coll. on the State Administration in the Area of Taxes, Fees and Customs in Conjunction with Act No. 479/2009 Coll. on the State Administration in the Area of Taxes and Fees and on Amendment of Certain Laws. According to the above mentioned acts the state administration authorities in the area of taxes and fees are as follows:

- The Ministry of Finance of the Slovak Republic;
- The Financial Directorate of the Slovak Republic;
- tax offices;
- The Crime Authority of the Financial Administration.

According to legal regulations, the tax office shall exercise powers within the territorial jurisdiction of a region, i.e. currently 8 tax offices are established. Furthermore, the Tax Office for Special Tax Subjects has been established that exercises its powers within the territory of the Slovak Republic. Under the current legislation banks, branches of foreign banks, insurance companies, reinsurance companies, and taxpayers with an annual turnover of EUR 40,000,000 or more are considered Special Tax Subjects.

Martin Bukovinský, Miroslav Chlipala, Viera Vadovická

The Crime Authority of the Financial Administration fulfils the role of a central coordination unit in the fight against the illicit import, export and transit of goods, narcotics, and hazardous substances.

ENGLISH

Prowadzenie działalności gospodarczej na Ukrainie – podstawowe informacje

1. Formy prowadzenia działalności gospodarczej na Ukrainie

Aktualne ustawodawstwo ukraińskie przewiduje kilka form organizacyjno-prawnych dla powołania przedsiębiorstwa. Inwestorzy mogą wybrać spośród następujących wariantów:

- spółka pełna;
- spółka komandytowa;
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością;
- spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością;
- spółka prywatna;
- spółka akcyjna.

Ponadto działalność gospodarczą na Ukrainie prowadzą indywidualni przedsiębiorcy, ale nie figurują oni w katalogu podmiotów gospodarczych. Do najbardziej rozpowszechnionych form prowadzenia działalności na Ukrainie należą spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz indywidualna działalność gospodarcza. Wszystkie z wyżej wymienionych form organizacyjno-prawnych, a także podstawowe wymogi dotyczące ich zawiązania zostały przedstawione poniżej.

1.1. Spółka pełna [odpowiednik spółki jawnej]

Spółka pełna to spółka, w której wszyscy wspólnicy prowadzą wspólną działalność gospodarczą i ponoszą solidarną odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem.

Za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiadają proporcjonalnie do wartości wniesionych przez siebie wkładów. Oznacza to, że w wypadku likwidacji spółki pełnej, wspólnicy odpowiadają solidarnie za jej długi (jeżeli ówczesny kapitał spółki nie wystarczy na ich pokrycie) całym swoim

majątkiem, co zgodnie z ukraińskim ustawodawstwem jest dopuszczalne. Z tego względu omawiana forma prowadzenia działalności gospodarczej nie cieszy się wśród ukraińskich przedsiębiorców dużą popularnością.

Brakuje zalet prowadzenia tego rodzaju spółki na Ukrainie – dotyczy to również sfery podatkowej. Kapitał statutowy [*zakładowy*] nie zostaje utworzony, a wkłady wspólników tworzą kapitał wspólny, którego wysokość i zasady wnoszenia określają wspólnicy spółki pełnej według swojego uznania. W procesie powołania spółki od wspólników nie wymaga się zgromadzenia znacznej wysokości kapitału.

Obecnie na Ukrainie funkcjonuje około 400 spółek pełnych. Ponad 80% z nich to lombardy (komisy), ponieważ utworzenie ich w tej formie warunkuje otrzymanie licencji potrzebnych do prowadzenia tego rodzaju działalności.

1.2. Spółka komandytowa

Spółkę komandytową tworzy jeden lub kilku wspólników, którzy prowadzą działalność gospodarczą w imieniu spółki i ponoszą odpowiedzialność za jej zobowiązania całym swoim majątkiem. Ponadto w skład spółki wchodzi co najmniej jeden wspólnik (inwestor), którego odpowiedzialność ograniczona jest do wysokości wniesionego do majątku spółki wkładu (inwestycji).

Prowadzenie działalności gospodarczej w omawianej formie prawnej nie jest korzystne. Obecnie na Ukrainie istnieje około 80 spółek komandytowych, ale zaledwie 20 z nich rzeczywiście funkcjonuje.

1.3. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością to spółka, której kapitał statutowy [*zakładowy*] dzieli się na udziały o wartości określonej w dokumentach założycielskich (art. 50 Ustawy Ukrainy o spółkach gospodarczych).

Ten rodzaj podmiotu gospodarczego jest najbardziej popularny na Ukrainie i, dzięki prostej procedurze rejestracji, ma obecnie znaczną przewagę nad pozostałymi podmiotami.

Po pierwsze, ustawodawstwo nie przewiduje minimalnej wysokości kapitału spółki. Co więcej, podczas rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie wymaga się od wspólników opłacenia kapitału statutowego [*zakładowego*]; dopuszcza się możliwość wniesienia kapitału w ciągu roku od dnia rejestracji spółki. Jeżeli suma wskazana w statucie spółki nie zostanie wniesiona w tym terminie, wspólnicy zobowiązani są do wyłączenia ze składu spółki tych spośród siebie, którzy nie opłacili (w całości) swoich wkładów lub obniżenia kapitału zakładowego. W drugim z wymienionych

przypadków należy określić zasady ponownego podziału udziałów w kapitale zakładowym.

Po drugie, liczba wspólników spółki jest zdefiniowana w bardzo szeroki sposób: minimalna liczba wspólników spółki wynosi 1, a maksymalna 100. Jeżeli liczba wspólników przekroczy 100, wówczas spółka z ograniczoną odpowiedzialnością podlega przekształceniu w spółkę akcyjną.

Po trzecie, odpowiedzialność wspólników spółki jest ograniczona do wartości ich udziałów (inwestycji), więc nie ryzykują oni swoim majątkiem prywatnym. Ci spośród wspólników, którzy nie wnieśli wkładu w całości, ponoszą odpowiedzialność solidarną w granicach nieopłaconego depozytu, stosownie do swoich zobowiązań.

Organizacja wewnętrzna spółki z ograniczoną odpowiedzialnością została przedstawiona poniżej. Nadrzędnym organem spółki jest walne zgromadzenie wspólników (zwane dalej zgromadzeniem), w skład którego wchodzi wszyscy wspólnicy. Zgromadzenie podejmuje wszystkie najważniejsze decyzje dotyczące spraw spółki. Głosy podzielone są między wspólników proporcjonalnie do wartości wniesionych przez nich wkładów. Zgromadzenie uważa się za pełnomocne (ważne), jeżeli obecni na nim wspólnicy (lub ich pełnomocnicy) reprezentują łącznie co najmniej 60% głosów. Zgromadzenie powinno być zwołane przynajmniej dwa razy w roku, ale statut spółki może określać inną (wyższą) częstotliwość zwoływania walnych zgromadzeń. Nadzwyczajne zgromadzenie wspólników zwołuje się w przypadkach określonych w statucie lub w razie niewypłacalności spółki. Nadzwyczajne zgromadzenie może zostać zwołane na wniosek dyrektora spółki i wspólników, którzy posiadają w sumie więcej niż 20% głosów. Wszystkie uchwały powzięte na zgromadzeniu spisuje się do protokołu. Podział zysków (dywidend) również następuje w drodze zapisu w protokole. Organem wykonawczym spółki jest dyrektor lub dyrekcja. Dyrektor stoi na straży wykonania uchwał powziętych na zgromadzeniu, dokonuje wszystkich wypłat, podpisuje dokumenty, wydaje zarządzenia i instrukcje oraz dokonuje wszelkich czynności w imieniu spółki. Dyrektor posiada także oryginały dokumentów założycielskich spółki oraz pieczęć spółki. Niemniej jednak kompetencje dyrektora mogą zostać ograniczone na mocy statutu.

1.4. Spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością

Spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością to spółka, w której kapitał statutowy [zakładowy] został podzielony na udziały o wartości określonej w dokumentach założycielskich. Wspólnicy takiej spółki ponoszą odpowiedzialność za jej długi odpowiednio do swoich wkładów do kapitału zakładowego, oraz – w przypadku gdy kapitału nie wystarczy na pokrycie

długów – dodatkowo także swoim majątkiem prywatnym do wysokości stanowiącej jednakową dla wszystkich wielokrotność wniesionego przez nich wkładu. Granice odpowiedzialności wspólników określają dokumenty założycielskie spółki.

Spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością jest więc formą pośrednią między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością i spółką pełną, jako że wspólnicy spółki ryzykują nie tylko swoimi udziałami, ale również częściowo majątkiem prywatnym.

Spółka z rozszerzoną odpowiedzialnością posiada takie same cechy w sferze organizacji działania jak spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Prowadzenie działalności gospodarczej w omawianej formie organizacyjno-prawnej nie jest korzystne. Obecnie na Ukrainie istnieje około 900 spółek z rozszerzoną odpowiedzialnością, ale zaledwie 30% z nich rzeczywiście funkcjonuje.

1.5. Spółka prywatna

Koleją formą organizacyjno-prawną przedsiębiorstwa występującą na Ukrainie jest spółka prywatna/przedsiębiorstwo prywatne. Ze względu na brak regulacji prawnej nie cieszy się ona dużą popularnością wśród ukraińskich przedsiębiorców, choć niektóre osoby mimo wszystko wybierają taką formę prowadzenia działalności. W istocie o spółce prywatnej stanowi wyłącznie Kodeks gospodarczy Ukrainy, w którym znajduje się tylko jeden dotyczący jej przepis.

Zgodnie z art. 113 Kodeksu gospodarczego Ukrainy spółka prywatna jest przedsiębiorstwem, które działa w oparciu o własność prywatną jednego lub kilku obywateli, cudzoziemców lub bezpaństwowców oraz świadczoną przez nich pracę albo pracę najemną. Przedsiębiorstwo prywatne jest również przedsiębiorstwem funkcjonującym w oparciu o własność podmiotu prawnego. Jest także osobą prawną.

Organizacja wewnętrzna spółki, stosunek łączący wspólników oraz minimalna wysokość kapitału statutowego [zakładowego] nie zostały prawnie uregulowane. Wszystkie powyższe kwestie wspólnicy określają w statucie spółki. Z jednej strony fakt ten można uznać za zaletę w chwili powoływania spółki prywatnej, ze względu na nieobecność wyraźnych restrykcji dotyczących jej organizacji. Z drugiej jednak strony brak regulacji prawnej może także stać się wadą. W każdym wypadku wszystkie istotne kwestie dotyczące spółki najlepiej zapisać w statucie, aby uniknąć nieporozumień w przyszłości.

1.6. Spółka akcyjna

W myśl art. 3 Ustawy Ukrainy o spółkach akcyjnych spółka akcyjna to podmiot gospodarczy, którego kapitał statutowy [zakładowy] jest podzielony na określoną liczbę akcji o równej wartości nominalnej. Prawa korporacyjne (uprawnienia organizacyjne) wynikają z akcji.

Spółka akcyjna posiada następujące cechy charakterystyczne:

- 1) Minimalna wysokość kapitału statutowego [zakładowego] nie może być niższa od 1250 płac minimalnych. Obecnie płaca minimalna na Ukrainie wynosi 1218 UAH, podczas gdy minimalny kapitał zakładowy to 1.522.500 UAH, czyli około 90.000 EUR.
- 2) Spółka posiada osobowość prawną, emituje akcje we własnym imieniu i jest zobowiązana do wypełnienia obowiązków wynikających z warunków emisji. W drodze emisji i sprzedaży akcji utworzony zostaje kapitał statutowy [zakładowy] spółki oraz – w razie potrzeby – podwyższa się jego wysokość. Osoby fizyczne i prawne, które nabyły akcje spółki akcyjnej zostają wpisane do rejestru i zyskują status akcjonariuszy. Akcje są zaksięgowane wyłącznie w formie zdematerializowanej w krajowym depozycie papierów wartościowych.
- 3) Akcjonariusze nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania spółki i ryzykują poniesienie strat w granicach wartości swoich akcji. Spółka akcyjna nie odpowiada za zobowiązania akcjonariuszy.
- 4) Spółki akcyjne dzielą się na spółki zamknięte (prywatne) i otwarte (publiczne). Akcje w spółkach akcyjnych typu prywatnego rozprawdane są wyłącznie między założycielami spółki, natomiast akcje spółki akcyjnej typu publicznego podlegają swobodnemu obrotowi na giełdzie. Akcjonariusze w spółce akcyjnej typu prywatnego mają pierwszeństwo kupna akcji zbywanych przez innych akcjonariuszy tej samej spółki na warunkach oferowanych osobom trzecim, proporcjonalnie do ilości akcji należących do każdego z nich. Liczba akcjonariuszy w spółce akcyjnej typu prywatnego nie może przekroczyć 100, natomiast w przypadku publicznej spółki akcyjnej liczba ta jest nieograniczona.
- 5) Procedura rejestracyjna spółki akcyjnej jest dość skomplikowana w porównaniu ze spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Oprócz rejestracji osoby prawnej w rejestrze publicznym należy również zarejestrować emisję akcji, otrzymać kod ISIN [Międzynarodowy Numer Identyfikacyjny Papierów Wartościowych] oraz opłacić umowę z depozytem papierów wartościowych z tytułu przechowania rejestru akcjonariuszy.

- 6) W porównaniu z innymi formami organizacyjno-prawnymi przedsiębiorstwa, spółka akcyjna – bez względu na wyniki finansowe – łączy się z obowiązkiem ponoszenia znacznych, regularnych wydatków, w tym z pokrywaniem kosztów związanych z prowadzenia rejestru akcjonariuszy, kosztów corocznej, obowiązkowej kontroli finansowej, regularnego (corocznego) składania dużej ilości sprawozdań bieżących, a także z określonymi karami za naruszenie wspomnianych obowiązków, które mogą wynieść nawet 12.000 EUR za jedno naruszenie.
- 7) Struktura wewnętrzna spółki akcyjnej jest podobna do struktury spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Najważniejszym organem spółki jest walne zgromadzenie. Uznaje się je za pełnomocne (ważne), jeżeli swoją obecność na nim zarejestrowali akcjonariusze będący właścicielami łącznie co najmniej 60% akcji z prawem głosu. W celu podjęcia uchwały na jedną akcję z prawem głosu przypada każdorazowo jeden głos. Spółka akcyjna jest zobowiązana do zwołania walnego zgromadzenia raz w roku (walne zgromadzenie akcjonariuszy). Nadzwyczajne zgromadzenie akcjonariuszy zostaje zwołane w razie niewypłacalności spółki oraz w związku z okolicznościami wymienionymi w statucie, a także ze względu na dobro samej spółki. Akcjonariusze reprezentujący łącznie ponad 10% głosów mają prawo do zwołania zgromadzenia w każdym czasie oraz z każdego powodu. Zarząd spółki akcyjnej kieruje bieżącymi sprawami spółki. Ponosi on odpowiedzialność wobec walnego zgromadzenia i zajmuje się realizacją uchwał przez nie podjętych. Zarząd działa w imieniu spółki akcyjnej w zakresie przewidzianym przez statut spółki oraz prawo. Uchwały zarządu rejestrowane są w formie protokołu.

Nie ma zalet prowadzenia tego typu spółki na Ukrainie. Zazwyczaj omawiana forma prawna wybierana jest przez duże przedsiębiorstwa, które planują zgromadzenie znacznych rozmiarów kapitału, na przykład duże przedsiębiorstwa przemysłowe, banki, towarzystwa ubezpieczeniowe itp. W ciągu ostatnich czterech lat liczba spółek akcyjnych znacznie spadła, głównie ze względu na znaczną ilość sprawozdań i koszty związane z prowadzeniem spółki; wiele spółek akcyjnych uległo likwidacji lub zostało przekształconych w spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

1.7. Indywidualna działalność gospodarcza

Każdy może prowadzić działalność gospodarczą, która nie jest zakazana prawem. Jeżeli osoba fizyczna zamierza wykonywać działalność, musi ją zarejestrować zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W celu rejestracji osoba fizyczna składa do rejestru publicznego standardowy formularz zgłoszeniowy, kopię zaświadczenia o nadaniu numeru identyfikacji podatkowej i dowód uiszczenia opłaty za rejestrację państwową (opłata rejestracyjna wynosi 34 UAH, czyli 2 EUR).

Jeżeli dana osoba nie jest rezydentem Ukrainy i chce zarejestrować się jako indywidualny przedsiębiorca, musi najpierw otrzymać ukraiński numer identyfikacji podatkowej i dokument potwierdzający zarejestrowanie rezydencji/pobytu na Ukrainie.

Aby otrzymać numer identyfikacji podatkowej, osoba fizyczna musi złożyć wniosek do organów podatkowych wraz z notarialnie poświadczoną kopią paszportu i tłumaczeniem na język ukraiński. Podanie w jej imieniu może złożyć osoba do tego upoważniona, razem z poświadczonym/zalegalizowanym upoważnieniem wydanym zgodnie z prawem międzynarodowym i prawem kraju, w którym udzielono upoważnienia. Czas oczekiwania na indywidualny numer identyfikacji podatkowej wynosi 5–10 dni.

W celu zarejestrowania swojego pobytu cudzoziemiec musi być właścicielem nieruchomości albo wynajmować lokal mieszkalny. Należy podkreślić, że rejestracja jako indywidualny przedsiębiorca ma racjonalne podstawy, jeżeli osoba niebędąca rezydentem posiada pozwolenie na pobyt i miejsce czasowego lub stałego zameldowania na Ukrainie. Bez tych dokumentów możliwość pobytu na Ukrainie jest ograniczona.

2. Zasady rozpoczęcia działalności gospodarczej na Ukrainie

2.1. Rejestracja działalności gospodarczej

Procedura rejestracyjna jest stosunkowo prosta. W przypadku rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wystarczy przedłożyć do rejestru publicznego następujące dokumenty: wypełniony formularz zgłoszeniowy, protokół (uchwałę walnego zgromadzenia udziałowców o zawiązaniu spółki i powołaniu dyrektora), statut spółki w dwóch kopiach i dowód uiszczenia opłaty rejestracyjnej (obecnie opłata ta wynosi 170 UAH, czyli około 10 EUR).

Statut spółki jest dokumentem określającym zasady działania nowo powstałej spółki, zawierającym informacje dotyczące spółki, jej celów, praw i obowiązków wspólników, sposobu podziału zysku, dyrektora i najważniejszego organu (walnego zgromadzenia), zawieszenia działalności spółki i innych spraw spółki. Statut sporządzony jest w języku ukraińskim (oficjalnym języku państwowym), ale w razie potrzeby może być dwujęzyczny.

Zgodnie z przepisami istnieje możliwość nieprzedkładania statutu przy rejestracji osoby prawnej, ale wówczas karta rejestracyjna spółki musi stwierdzać, że działalność spółki jest prowadzona w oparciu o tak zwany modelowy statut. Modelowy statut to rodzaj typowego statutu zawierającego standardowe zasady działania spółki, który został sporządzony i zatwierdzony przez legislaturę. Korzystanie ze statutu modelowego jest zasadne, jeżeli osoba prawna ma tylko jednego założyciela, który jest jednocześnie dyrektorem spółki. Wówczas zaoszczędzi to trochę czasu. Do minusów korzystania z modelowego statutu we wszystkich pozostałych przypadkach należą: brak możliwości zmiany statutu i wprowadzenia dodatkowych postanowień, które czasami mają istotne znaczenie – zwłaszcza jeżeli jeden ze wspólników spółki nie jest rezydentem Ukrainy. Statut zawiera postanowienia dotyczące mechanizmów kierowania przedsiębiorstwem, form sprawowania kontroli nad działalnością wspólników i umowami, a także form uczestnictwa w spółce i kontroli udziałowców mniejszościowych. Brak wspomnianych mechanizmów kontrolnych może doprowadzić do sytuacji, w której wspólnicy spółki (zwłaszcza nierezydenci) będą pozbawieni możliwości natychmiastowego powzięcia informacji o niezgodnych z prawem działaniach dyrektora lub innych wspólników, co może prowadzić do nieprzewidzianych konsekwencji, takich jak zniknięcie środków pieniężnych albo zawarcie niekorzystnych dla spółki umów.

Jeżeli wspólnikiem spółki jest zagraniczna osoba prawna, wówczas w celu zarejestrowania spółki należy również przedłożyć starannie przygotowane dodatkowe dokumenty potwierdzające strukturę własności założycieli spółki (osób prawnych). Daje to możliwość ustalenia tożsamości osób fizycznych będących właścicielami istotnych udziałów w tych podmiotach. Oznacza to, że jeżeli założycielem spółki jest zagraniczna osoba prawna 1, a wspólnicy (udziałowcy) tejże osoby prawnej 1 są również wspólnikami osoby prawnej 2 i 3, do rejestru publicznego należy złożyć informacje i dokumenty (odpowiednie zaświadczenie potwierdzające rejestrację) dotyczące osób prawnych 1, 2, 3 oraz możliwie innych osób prawnych, do momentu pozytywnej identyfikacji osób fizycznych.

Wszystkie dokumenty dotyczące zagranicznych osób prawnych powinny zostać załagalizowane lub poświadczane zgodnie z ukraińskimi przepisami. Proces ten nie jest prosty i wymaga sporych nakładów czasu i pieniędzy. Jednakże ukraińscy prawnicy znaleźli sposób na wyjście z omawianej sytuacji, rejestrując nowo powołaną spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w imieniu osoby fizycznej (rezydenta Ukrainy), a następnie sprzedając prawa korporacyjne do spółki zagranicznej osobie prawnej.

Jeżeli wspólnikiem spółki jest osoba fizyczna (niebędąca rezydentem Ukrainy), musi ona otrzymać numer identyfikacji podatkowej na Ukrainie.

Procedura uzyskania numeru opisana została powyżej w sekcji zatytułowanej: *Indywidualna działalność gospodarcza*.

Należy podkreślić, że proces i procedura rejestracji innych form organizacyjno-prawnych działalności gospodarczej (innych osób prawnych) są podobne do procesu i procedury rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

2.2. Ograniczenia swobody prowadzenia działalności gospodarczej

Pracodawcy mają prawo zatrudniać cudzoziemców na warunkach umowy o pracę po uzyskaniu zezwolenia na zatrudnienie cudzoziemca wydawanego przez Państwową Służbę Zatrudnienia Ukrainy (chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej). W tym celu pracodawca musi uzasadnić szczególną konieczność zatrudnienia takiej osoby.

Procedura uzyskania zezwolenia na zatrudnienie cudzoziemca jest na Ukrainie dość czasochłonna. Zatrudnienie cudzoziemca jest dopuszczalne i uzasadnione w sposób satysfakcjonujący, jeżeli jest on/ona kandydatem na stanowisko kierownika biura, dyrektora lub na inne stanowisko kierownicze, pod warunkiem że osoba ta jest równocześnie założycielem lub współzałożycielem spółki, instytucji, organizacji albo przysługują jej prawa autorskie lub prawa pokrewne i została zaproszona do pracy na Ukrainie w związku z tymi prawami.

Ogólnie rzecz ujmując, pracodawca zobowiązany jest do złożenia wniosku i stosownych dokumentów. Zezwolenie na zatrudnienie udzielane jest na okres nieprzekraczający jednego roku. Termin ważności zezwolenia, o którym mowa może zostać przedłużony o taki sam okres, na jaki zostało wydane. W celu przedłużenia zezwolenia należy złożyć wniosek do władz lokalnych nie później niż 30 dni kalendarzowych przed upływem terminu ważności zezwolenia.

2.3. Dziedziny podlegające koncesjonowaniu

Koncesjonowanie działalności jest na Ukrainie szeroko rozpowszechnione. Do głównych dziedzin, które podlegają obowiązkowi uzyskania koncesji należą:

- 1) świadczenie usług finansowych, w tym bankowych, ubezpieczeniowych, działalność zawodowa na rynku papierów wartościowych;
- 2) działalność w zakresie usług radiowo-telewizyjnych, usługi telekomunikacyjne;
- 3) działalność w zakresie elektroenergetyki i wykorzystania energii jądrowej;

- 4) działalność edukacyjna (przedszkola, szkolnictwo średnie, specjalne i wyższe);
- 5) produkcja i sprzedaż alkoholu etylowego, koniaku i alkoholu owocowego, napojów alkoholowych oraz tytoniu;
- 6) działalność budowlana;
- 7) transport pasażerów, niebezpiecznych ładunków, bagażu drogą rzeczną, morską, lądową, transportem kolejowym, świadczenie usług pasażerskich i usług lotniczych;
- 8) obrót środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi i prekursorami, uprawa roślin znajdujących się na liście środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów, wytwarzanie, sprzedaż hurtowa i detaliczna, import narkotyków;
- 9) świadczenie usług ochrony, w sferze obrotu bronią, w tym amunicją niewojskowego przeznaczenia, białą bronią, środkami wybuchowymi dla celów przemysłowych i wojskowych, utylizacja broni, obrót specjalnymi środkami (o właściwościach łzawiących lub podrażniających), sprzętem ochrony osobistej, ochrony aktywnej, materiałami pirotechnicznymi;
- 10) produkcja szczególnie niebezpiecznych substancji chemicznych, działalność w zakresie zarządzania niebezpiecznymi odpadami, sprzedaż pestycydów i agrochemikaliów (wyłącznie środków regulacji wzrostu roślin);
- 11) wydobywanie i obróbka metali oraz kamieni szlachetnych, kamieni szlachetnych pochodzenia organicznego, kamieni półszlachetnych, a także przechowywanie i obróbka wstępna odpadów metali szlachetnych oraz szlachetnych i półszlachetnych kamieni;
- 12) prowadzenie praktyki weterynaryjnej, produkcja, sprzedaż hurtowa i detaliczna weterynaryjnych środków leczniczych i preparatów, sprzedaż zasobów rozrodczych (genetycznych), prowadzenie badań genetycznych pochodzenia i mutacji zwierząt;
- 13) opracowanie, produkcja i sprzedaż specjalnych środków technicznych do celów usuwania informacji z kanałów łączności, innych środków do potajemnego odbioru informacji; świadczenie usług z zakresu kryptograficznej ochrony informacji (poza podpisem elektronicznym), obrót systemami kryptograficznymi i środkami ochrony kryptograficznej, świadczenie usług technicznej ochrony informacji, usługi zbierania i wykorzystania informacji będących historią kredytową;
- 14) transport rurociągami oleju i produktów pochodnych, transport rurociągami gazu ziemnego, ropy naftowej i gazu kopalnianego (metanu) ze złóż węglowych, a także ich dystrybucja, dostawa gazu ziemnego i gazu kopalnianego (metanu) ze złóż węglowych, prze-

- chowywanie gazu ziemnego, gazu kopalnianego (metanu) ze złóż węglowych, obrót produktami pochodzenia olejowego i olejem z biomasy i biogazu;
- 15) scentralizowana dostawa wody i usług wodno-kanalizacyjnych, produkcja energii cieplnej, a także jej transport za pomocą magistrali i miejscowych sieci ciepłowniczych oraz dostawy energii cieplnej;
 - 16) prowadzenie praktyki medycznej, obróbka krwi dawców i jej składników, przygotowanie preparatów z krwi dawców, działalność banków krwi pępowinowej, innych tkanek i komórek ludzkich;
 - 17) inne dziedziny: organizacja i przeprowadzanie loterii, produkcja hologramów i blankietów papierów wartościowych, świadczenie usług turystycznych i zagraniczne pośrednictwo pracy.

W zależności od rodzaju działalności prowadzonej przed spółkę, odpowiednie władze państwowe pełnią funkcje organów koncesyjnych. W większości przypadków są to ukraińskie ministerstwa: oświaty i nauki, zdrowia, gospodarki, finansów itd. Organy te przeprowadzają zaplanowane i wyrywkowe kontrole przestrzegania warunków wydania koncesji przez spółki, którym wydano koncesję (koncesjonariuszy).

Większość koncesji na prowadzenie określonego rodzaju działalności gospodarczej wydawana jest bezterminowo, z wyjątkiem działalności związanej z obrotem materiałami wybuchowymi, produkcją szczególnie niebezpiecznych substancji chemicznych, zarządzaniem niebezpiecznymi odpadami, produkcją i obrotem produktami pochodnymi oleju, metanu, gazu naturalnego, dostawą wody i usług wodno-kanalizacyjnych, produkcją i dostarczaniem energii cieplnej, pozyskiwaniem i przerabianiem odpadów żelaznych i nieżelaznych – w tym przypadku okres ważności koncesji wynosi 5 lat.

Za licencję pobierana jest opłata w wysokości jednej miesięcznej ukraińskiej płacy minimalnej (obecnie wynosi ona 1218 UAH, czyli 70 EUR), z wyjątkiem obszaru produkcji, dystrybucji i sprzedaży alkoholu i produktów tytoniowych, w przypadku którego opłata ta jest znacznie wyższa (120 EUR rocznie z tytułu sprzedaży detalicznej i 32.000 EUR rocznie z tytułu sprzedaży hurtowej).

3. Ograniczenia i inne kwestie związane z działalnością przedsiębiorców

3.1. System podatkowy

Na Ukrainie istnieją trzy systemy podatkowe: powszechny system podatkowy, uproszczony system podatkowy oraz opodatkowanie dla określonych rodzajów działalności gospodarczej.

Każdy podmiot może dokonać wyboru między powszechnym i uproszczonym systemem podatkowym. Niemniej jednak, aby płacić podatek w systemie uproszczonym, przedsiębiorstwo musi spełnić wymogi, które zostały wymienione poniżej.

Powszechny system podatkowy

W ramach powszechnego systemu opodatkowania wyróżnia się podatek dochodowy i podatek od wartości dodanej.

Stawka **podatku dochodowego** w 2014 r. wyniosła 18%. Tego rodzaju podatek naliczany jest przy użyciu następującej formuły: całkowity przychód pomniejszony o koszty uzyskania przychodu. Kodeks Podatkowy Ukrainy zawiera jasno określoną listę kryteriów określających sposób obliczania całkowitego przychodu przedsiębiorstwa. W przypadku tego rodzaju opodatkowania należy rozliczać się kwartalnie.

Podatek od wartości dodanej (VAT). Podstawowa stawka podatku VAT wynosi 20%, przy czym w odniesieniu do określonych rodzajów działalności stawka podatku VAT wynosi 0% (na przykład dla eksportu towarów poza terytorium obszaru celnego Ukrainy, dla usług międzynarodowego lotniczego i morskiego transportu osób, dostaw paliwa dla ukraińskich sił zbrojnych itp.) lub 7% (dla środków medycznych i sprzętu medycznego). Kwota podatku VAT, do której zapłacenia zobowiązany jest podatnik, obliczana jest jako różnica między kwotą zobowiązania podatkowego i kwotą kredytu podatkowego z tytułu tego podatku. Zobowiązanie podatkowe to kwota pieniężna, którą podatnik ma obowiązek wpłacić do odpowiedniego budżetu. Kredyt podatkowy jest sumą, o którą podatnik może pomniejszyć podatek VAT w danym okresie rozliczeniowym (podatkowym).

Zgodnie z ukraińskim Kodeksem Podatkowym jeżeli całkowita kwota transakcji związanych z dostawą towarów/świadczeniem usług w ciągu ostatnich 12 miesięcy kalendarzowych przekroczyła łącznie 300.000 UAH (wyłączając VAT), należy zarejestrować się jako płatnik podatku VAT.

Można także zostać dobrowolnym podatnikiem VAT. W tym celu należy zarejestrować się jako płatnik podatku VAT i otrzymać świadectwo rejestracji.

Uproszczony system podatkowy

Osoba prawna oraz indywidualny przedsiębiorca mogą dokonać wyboru uproszczonego systemu opodatkowania, jeżeli prowadzona przez nich działalność gospodarcza spełnia zamieszczone poniżej kryteria.

Uproszczony system podatkowy podzielony został na sześć kategorii uwzględniających wysokość stawki podatku oraz ilość osób, które dany podmiot zatrudnia.

- **Grupa pierwsza.** Do grupy tej należą indywidualni przedsiębiorcy niezatrudniający pracowników, którzy zajmują się wyłącznie sprzedażą towarów na straganach targowych i/lub prowadzą działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług publicznych wyłącznie na rzecz populacji, której dochód nie przekracza w roku kalendarzowym 350.000 UAH (około 15.000 EUR). Stawka podatku wyrażona jest procentowo w stosunku do płacy minimalnej (jest stawką stałą). Zostaje ona wprowadzona ustawą z 1 stycznia roku podatkowego (rozliczeniowego). Wysokość stawki ustalana jest przez lokalne władze wykonawcze właściwe ze względu na miejsce rejestracji podatnika, na okres jednego miesiąca kalendarzowego, w maksymalnym wymiarze nieprzekraczającym 10% płacy minimalnej. Okres podatkowy (rozliczeniowy) wynosi rok kalendarzowy.
- **Grupa druga.** Do grupy tej należą indywidualni przedsiębiorcy, których działalność polega na świadczeniu usług, w tym usług pomocy domowej dla podatników indywidualnych i/lub populacji, produkcji i/lub sprzedaży towarów oraz pracy w branży restauracyjnej. Podatnicy znajdujący się w tej kategorii nie mogą pracować z innymi osobami prawnymi, mogą natomiast zatrudniać mniej niż 10 pracowników. Istnieją również pewne restrykcje dotyczące rodzaju działalności, która może być przez nich wykonywana. Wysokość ich dochodu nie może przekraczać 1.500.000 UAH rocznie (około 75.000 EUR). Wysokość stawki podatku ustalana jest przez lokalne władze wykonawcze w miejscu rejestracji podatnika, na okres jednego miesiąca kalendarzowego, w maksymalnym wymiarze nieprzekraczającym 20% płacy minimalnej. Okres podatkowy (rozliczeniowy) wynosi rok kalendarzowy.
- **Grupa trzecia.** Do tej grupy należą indywidualni przedsiębiorcy, na których nie ciąży limit dotyczący liczby zatrudnianych przez nich pracowników. Ponadto mogą oni prowadzić działalność gospodarczą z osobami prawnymi. Ich roczny dochód nie może przekraczać 2.000.000 UAH (około 100.000 EUR). Stawka podatku dla tej grupy wynosi 2% dochodu (po zapłaceniu podatku VAT) lub 4% dochodu

(jeżeli podatek VAT jest wliczony do podatku jednolitego). Wybór należy do podatnika. Okres podatkowy (rozliczeniowy) to rok kalendarzowy.

- **Grupa czwarta.** Do tej grupy należą producenci rolni, których udział w produkcji towarów rolnych w poprzednim roku podatkowym (rozliczeniowym) wyniósł lub przekroczył 75%. Kwota podatku jest związana z liczbą hektarów użytków rolnych i/lub gruntów pod stawami i innymi zbiornikami wodnymi służącymi dla potrzeb rolnictwa i zależy od kategorii (rodzaju) ziemi oraz jej położenia. Jest ona wyrażona procentowo w wysokości od 0,09% (uprawy w rejonach górskich) do 3% (szklarnie, cieplarnie) od podstawy opodatkowania. Okres podatkowy (rozliczeniowy) to rok kalendarzowy.
- **Grupa piąta.** Do tej grupy należą indywidualni przedsiębiorcy, którzy mogą pracować między innymi z osobami prawnymi, liczba zatrudnianych przez nich osób nie jest ograniczona, a wysokość dochodu nie przekracza 20.000.000 UAH rocznie (około 1.200.000 EUR). Stawka podatku wynosi w tym wypadku 5% dochodu (po zapłaceniu podatku VAT) lub 7% dochodu (jeżeli podatek VAT jest wliczony do podatku jednolitego, zwanego także podatkiem zharmonizowanym). Wybór należy do podatnika. Okres podatkowy (rozliczeniowy) to kwartał.
- **Grupa szósta.** Do tej grupy należą osoby prawne niezależnie od ich formy organizacyjno-prawnej. Warunki przynależności do omawianej grupy stawek podatkowych i okres rozliczeniowy są podobne do warunków dla grupy piątej.

Opodatkowanie niektórych rodzajów działalności gospodarczej

Opłata akcyzowa od hurtowej i detalicznej sprzedaży wyrobów alkoholowych i produktów tytoniowych, energii (metanu, gazu ziemnego w postaci ciekłej i oleju), akcyza od transakcji na papierach wartościowych (obligacjach), opłata za dzierżawę gruntu i wydobycie surowców naturalnych itp. – są naliczane na podstawie podatków specjalnych i akcyzy.

Podatki lokalne

System podatków lokalnych obejmuje: opłaty komunalne, podatki od nieruchomości (oprócz podatku od dzierżawy gruntu), podatki za pobyt w miejscowościach turystyczno-rekreacyjnych, opłaty parkingowe, opłaty od rozrywki i od obrotu walutami, opłaty za usługi pomocy domowej i za działalność handlową w punktach sprzedaży (koncesje handlowe).

Opodatkowanie dywidend

Na Ukrainie opodatkowaniu podlegają również dywidendy. Uchwała o wypłaceniu dywidend jest przyjmowana przez najważniejszy organ spółki, to jest przez wspólników, a samej wypłaty można dokonywać z różną częstotliwością.

Spółki odprowadzają do budżetu zaliczkę na poczet podatku dochodowego w wysokości 18% od wartości dywidend rzeczywiście wypłaconych przed ich wypłaceniem lub wraz z wypłatą dywidend udziałowcom (wspólnikom, założycielom). Niemniej jednak zaliczka ta nie zostanie pobrana od dywidendy osoby fizycznej i w niektórych innych przypadkach, zgodnie z przepisami prawa. Co więcej, wypłacając założycielom (osobom fizycznym) dywidendy, spółka – jako płatnik – musi pobrać kwotę podatku dochodowego od dywidend (15%) i przekazać ją do budżetu (powyższa stawka obowiązuje od 1 lipca 2014 r.).

Wypłacając dywidendy założycielom spółki nie będącym rezydentami Ukrainy, spółka, która wypłaca dywidendy musi pobrać i przekazać podatek od dochodu z tytułu wypłaty dywidend (w wysokości 15%), chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Na przykład art. 10 Konwencji między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku z dnia 12 stycznia 1993 r. stanowi, że:

1. Dywidendy wypłacane przez spółkę mającą siedzibę w umawiającym się Państwie osobie mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę w drugim umawiającym się Państwie mogą być opodatkowane w tym drugim Państwie.

2. Dywidendy te mogą jednak być opodatkowane także w Umawiającym się Państwie i według prawa tego Państwa, w którym spółka wypłacająca dywidendy ma swoją siedzibę, ale jeżeli odbiorca dywidend jest uprawniony do ich otrzymania, pobierany podatek nie może przekroczyć:

- a) 5% kwoty dywidend brutto, jeżeli odbiorcą dywidend jest spółka (inna niż spółka osobowa), której udział w kapitale spółki wypłacającej dywidendy wynosi co najmniej 25%,
- b) 15% kwoty dywidend brutto we wszystkich pozostałych przypadkach. Właściwe władze Umawiających się Państw ustalą w drodze wzajemnego porozumienia sposób stosowania tych ograniczeń. Postanowienia niniejszego ustępu nie naruszają opodatkowania spółki w odniesieniu do zysków, z których dywidendy są wypłacane.

Jeżeli więc dywidenda wypłacana jest rezydentowi Polski, podatek odprowadzić można na Ukrainie lub w Polsce.

3.2. Sprawozdawczość przedsiębiorców

Organy podatkowe są głównymi instytucjami związanymi z podmiotami gospodarczymi na Ukrainie. Sprawozdania składa się w związku z opodatkowaniem przedsiębiorstw i innych osób, dla których przedsiębiorstwa są płatnikami, to znaczy z tytułu dochodu wypłaconego na rzecz pracowników lub innych osób fizycznych, które łączyły ze spółką stosunki cywilnoprawne i które zostały przez nią opłacone.

Przedsiębiorstwa prowadzące działalność koncesjonowaną składają specjalne formularze do organu koncesyjnego. Zwyczajowo, tego rodzaju sprawozdania składa się kwartalnie. Spółki akcyjne i podmioty świadczące usługi finansowe składają dodatkowo raporty dotyczące istotnych transakcji i umów, transakcji z instytucjami o podobnej strukturze itp. Co więcej, specjalne formularze sprawozdawcze przygotowane zostały także dla przedsiębiorstw prowadzących działalność za granicą, w tym związane z rozliczeniem dochodu z działalności eksportowej i pozyskiwaniem towarów z importu na obszar celny Ukrainy lub z tytułu usług wykonanych na rzecz przedsiębiorców zagranicą.

Oprócz tego należy podkreślić, że wszystkie osoby prawne na Ukrainie – bez wyjątków – zobowiązane są do corocznego składania do krajowego rejestru sprawozdania (na formularzu nr 6) potwierdzającego funkcjonowanie osoby prawnej (nie później niż miesiąc od daty kalendarzowej rejestracji osoby prawnej). Konsekwencją niedotrzymania obowiązku złożenia formularza może być utrata statusu podatnika, a w rezultacie brak możliwości prowadzenia działalności gospodarczej.

3.3. Obowiązki ubezpieczeniowe przedsiębiorców

Działalność ubezpieczeniowa na Ukrainie podlega obowiązkowi uzyskania koncesji. Ubezpieczenia dzielą się na ubezpieczenia obowiązkowe i nieobowiązkowe. Na Ukrainie nie ma obowiązkowych ubezpieczeń działalności gospodarczej, z wyjątkiem szczególnych rodzajów indywidualnego ubezpieczenia pracowniczego i ubezpieczenia od odpowiedzialności z tytułu wykonywania określonych rodzajów działalności gospodarczej, takich jak:

- 1) ubezpieczenie prywatne dla osób wykonujących zawody wysokiego ryzyka (pracowników medycznych i farmakologów na wypadek zakażenia niebezpiecznymi chorobami i wirusami podczas pracy, ubezpieczenie dla osób wykonujących zawody związane z udzielaniem opieki medycznej w zakresie zdrowia psychicznego, dla strażaków, sportowców profesjonalnych, ekspertów medycyny weterynaryjnej, osób zajmujących się transportem, w tym transportem lotniczym itp.);

- 2) ubezpieczenie w lotnictwie cywilnym, transporcie wodnym, ubezpieczenie od odpowiedzialności operatora transportu powietrznego i wodnego oraz dostawcy usług związanych z obsługą transportu powietrznego i lotniczego, ubezpieczenie od odpowiedzialności właściciela statku morskiego, transportu pasażerskiego każdego rodzaju, transportu substancji niebezpiecznych, ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej właścicieli pojazdów mechanicznych itp.;
- 3) ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej operatorów elektrowni jądrowych, operatorów instalacji elektrycznych i instalacji zwiększonego ryzyka (budynków i obiektów narażonych na ryzyko pożaru lub eksplozji, których obsługa może prowadzić do wypadków zagrażających środowisku, wypadków natury sanitarno-epidemiologicznej itp.);
- 4) ubezpieczenie od ryzyka związane z nieruchomościami i od odpowiedzialności cywilnej inwestora z tytułu porozumienia o podziale produkcji;
- 5) ubezpieczenie od odpowiedzialności z tytułu działalności turystycznej w związku z uszczerbkiem na zdrowiu, szkodą na mieniu lub utratą życia przez turystę.

W większości przypadków wspomniane rodzaje ubezpieczeń obowiązkowych należą do warunków posiadania koncesji na prowadzenie danego rodzaju działalności gospodarczej.

Wśród ubezpieczeń dobrowolnych, które są faktycznie wykorzystywane w działalności gospodarczej na Ukrainie, najważniejsze miejsce zajmuje ubezpieczenie majątkowe (ubezpieczenie nieruchomości, majątku trwałego itp.). Jeżeli chodzi o inne rodzaje ubezpieczeń dobrowolnych, takie jak: ubezpieczenie inwestycyjne, ubezpieczenie ryzyka finansowego, ubezpieczenie kredytowe (w tym od odpowiedzialności kredytobiorcy z tytułu nieumorzenia kredytu), mimo iż mogą być one interesujące z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej, obecnie towarzystwa ubezpieczeniowe nie mają przedsiębiorcom do zaoferowania atrakcyjnych z ekonomicznego punktu widzenia i godnych zaufania produktów ubezpieczeniowych.

Biorąc pod uwagę niedostateczną kontrolę instytucji państwowych nad towarzystwami ubezpieczeniowymi, zwłaszcza w sferze kontroli rezerw ubezpieczeniowych, osoby zainteresowane wykupieniem ubezpieczenia powinny być bardzo ostrożne i wybierać towarzystwo ubezpieczeniowe z rozwagą.

Obecnie na Ukrainie istnieje 75–80 towarzystw ubezpieczeniowych, ale wśród nich jest nie więcej niż 30 prawdziwych towarzystw ubezpieczeniowych (w których poziom świadczeń ubezpieczeniowych wynosi co najmniej 30%).

Przedsiębiorca zainteresowany ubezpieczeniem powinien dokonać wyboru brokera ubezpieczeniowego spośród liderów na rynku i ogłaszać otwarty przetarg przy okazji każdego większego zakupu ubezpieczenia, podczas którego należy podnieść kwestię reasekuracji wszystkich znaczących ryzyk zagranicą.

3.4. Formy zatrudniania pracowników w przedsiębiorstwach

Pracownik może zostać zatrudniony na podstawie porozumienia i umowy o pracę. Umowa o pracę powinna mieć formę pisemną.

Zgodnie z uproszczoną formą porozumienia o pracę pracownik pisze podanie o pracę, następnie dyrektor przedsiębiorstwa wydaje nakaz i pracownik przyjmuje na siebie obowiązki. Po podjęciu tych kroków porozumienie uważana się za zawarte. Zasady dotyczące urlopu i zwolnień reguluje ukraiński Kodeks Pracy. Ustawa ta jest dość przestarzała w stosunku do dynamicznie rozwijającej się gospodarki rynkowej i pracodawcy mają często trudności ze zwalnianiem pracowników.

Z tego powodu należy podpisywać porozumienia pisemne, w których obowiązki pracownika, podstawy zwolnienia z pracy i inne istotne warunki współpracy zostaną jasno określone.

Szczególną postacią porozumienia o pracę jest umowa o pracę. Różnica pomiędzy pisemnym porozumieniem i umową o pracę polega na tym, że umowa, zgodnie z ukraińskim ustawodawstwem, może zostać zawarta tylko w określonych sytuacjach i w przypadku niektórych kategorii pracowników zajmujących odpowiedzialne stanowiska, takie jak dyrektorzy spółek (z wyjątkiem dyrektorów oddziałów i przedstawicieli), przedsiębiorstw państwowych, kadra nauczycielska i naukowo-pedagogiczna oraz w innych przypadkach określonych przez ukraińskie przepisy prawa pracy. Umowę zawiera się na czas określony lub do czasu wykonania danego rodzaju lub zakresu pracy.

Porozumienie oraz umowa o pracę mogą zawierać dowolne warunki z wyłączeniem takich, które ograniczają prawa pracowników w stosunku do praw gwarantowanych im przez Kodeks Pracy Ukrainy. Nawet jeżeli postanowienia, o których mowa znajdują się w umowie, uważa się je za nieważne.

Opodatkowanie pracowników

Przedsiębiorstwo odprowadza podatek za każdego pracownika w wysokości od 36,6% do 49,7% (w zależności od klasy ryzyka danego zawodu, zgodnie z przepisami prawa).

Z wynagrodzenia pracownika przedsiębiorstwo odprowadza do budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w wysokości od 15%

do 17%, a także jednolitą składkę na ubezpieczenie społeczne w wysokości 3,6%.

3.5. Formy zawierania umów

Na Ukrainie obowiązuje swoboda zawierania umów. Strony mogą zawierać umowy, dobierać strony umowy i kształtować postanowienia w sposób dowolny, zgodnie z przepisami prawa, zwyczajowymi praktykami handlowymi oraz wymogami racjonalności i słuszności.

Umowę uważa się za zawartą, jeżeli strony zaakceptowały wszystkie istotne postanowienia umowy. Do istotnych postanowień umowy zalicza się: przedmiot umowy, postanowienia przewidziane prawem jako istotne lub wymagane dla umów danego rodzaju, a także wszelkie warunki, pod którymi umowa powinna dojść do skutku zgodnie z wolą którejkolwiek ze stron.

Dla niektórych rodzajów umów ustawodawstwo przewiduje istotne postanowienia obowiązkowe, które muszą zostać zawarte w treści umowy. Umowy pomiędzy osobami prawnymi i porozumienia między osobą fizyczną i osobą prawną są zawierane w formie pisemnej.

Niektóre rodzaje umów podlegają wymogowi poświadczenia notarialnego i rejestracji państwowej, na przykład umowy sprzedaży nieruchomości.

Uogólniając, procedura zawierania umów na Ukrainie nie różni się zbyt wiele od procedury zawierania umów w innych krajach, w tym w krajach europejskich.

Zagraniczna strona umowy powinna mieć świadomość tego, że zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego Ukrainy, możliwość dochodzenia roszczeń na drodze sądowej zostaje wyłączona po upływie 3 lat, a bieg tego terminu liczy się od daty, w której osoba (dłużnik) miała spełnić swoje zobowiązanie (ale go nie spełniła). W sporach dotyczących kary umownej (kary pieniężnej) roszczenia przedawniają się z upływem jednego roku.

4. Podstawowe akty prawne regulujące działalność gospodarczą na Ukrainie

Podstawowe akty prawne regulujące działalność gospodarczą na Ukrainie podzielić można na określone kategorie:

- 1) Procedura rejestracji osób prawnych została uregulowana na mocy Ustawy Ukrainy o rejestracji państwowej osób prawnych i indywidualnych przedsiębiorców, N 755-IV, 15.05.2003.

- 2) Przepisy dotyczące osób prawnych i przedsiębiorców indywidualnych:
 - Kodeks cywilny Ukrainy, N 435-IV, 16.01.2003;
 - Kodeks gospodarczy Ukrainy (rozdział II), N 436-IV, 16.01.2003;
 - Ustawa Ukrainy o spółkach gospodarczych, N 1576-XII, 19.09.1991;
 - Ustawa Ukrainy o spółkach akcyjnych, N 514-VI, 17.09.2008.
- 3) W dziedzinie działalności koncesjonowanej:
 - Ustawa Ukrainy o koncesjonowaniu niektórych rodzajów działalności gospodarczej, N 1775-III, 01.06.2000;
 - Ustawa rządu Ukrainy o terminie ważności koncesji na niektóre rodzaje działalności gospodarczej, wysokości i trybie wniesienia opłaty za jej wydanie, N 1755, 29.11.2000.
- 4) W dziedzinie podatków:
 - Umowy międzynarodowe ratyfikowane przez Radę Najwyższą Ukrainy regulujące stosunki prawne w celu zapobiegania podwójnemu opodatkowaniu;
 - Kodeks podatkowy Ukrainy, N 2755-VI, 02.12.2010;
 - Ustawa Ukrainy o uiszczaniu i ewidencjonowaniu jednolitej składki na obowiązkowe państwowe ubezpieczenie społeczne, N 2464-VI, 08.07.2010.
- 5) W dziedzinie prawa antymonopolowego i ochrony konkurencji:
 - Ustawa Ukrainy o Komitecie Antymonopolowym Ukrainy, N 3659-XII, 26.11.1993;
 - Ustawa Ukrainy o ochronie przed nieuczciwą konkurencją, N 236/96-BP, 07.06.1996;
 - Ustawa Ukrainy o ochronie konkurencji gospodarczej, N 2210-III, 11.01.2001.
- 6) Obowiązki umowne, procedura zawierania umów, i rodzaje umów:
 - Kodeks cywilny Ukrainy (księga 5, rozdział I, II), N 435-IV, 16.01.2003;
 - Kodeks gospodarczy Ukrainy (rozdział IV), N 436-IV, 16.01.2003.
- 7) W dziedzinie zatrudnienia:
 - Kodeks pracy Ukrainy, N 322-VIII, 10.12.1971;
 - Ustawa Ukrainy o zatrudnieniu, N 5067-VI, 05.07.2012;
 - Ustawa rządu Ukrainy z dnia 27 maja 2013 r. o kwestii ubezpieczeń, przedłużenia i wypowiedzenia zezwolenia na zatrudnienie cudzoziemców i bezpaństwowców, N 437, 05.27.2013.
- 8) W dziedzinie ubezpieczeń:
 - Ustawa Ukrainy o ubezpieczeniach, N 85/96-BP, 07.03.1996.
- 9) Państwowe i prywatne sądy na Ukrainie, procedura odwoławcza:
 - Kodeks postępowania cywilnego Ukrainy, N 1618-IV, 18.03.2004;

- Kodeks postępowania gospodarczego Ukrainy, N 1798-XII, 06.11.1991;
- Kodeks postępowania administracyjnego Ukrainy, N 8073-X, 07.12.1984;
- Ustawa Ukrainy o opłacie sądowej, N 3674-VI, 08.07.2011;
- Ustawa Ukrainy o międzynarodowym arbitrażu handlowym, N 4002-XII, 24.02.1994;
- Ustawa Ukrainy o sądach arbitrażowych, N 3346-XII, 30.06.1993.

5. Instytucje ochrony państwowej

Ukraiński system sądownictwa składa się z sądów państwowych i sądów niepaństwowych:

5.1. Sądy państwowe

Sądy gospodarcze orzekają w sporach pomiędzy osobami prawnymi w sprawach o wykonanie umów, w sprawach upadłościowych, sporach korporacyjnych między osobą prawną i jej założycielami (wspólnikami) itp. Tak więc stronami w sprawach rozpatrywanych przez sąd gospodarczy są wyłącznie osoby prawne lub osoby fizyczne będące stroną sporu korporacyjnego (jeżeli są one założycielami i wspólnikami spółki).

Sądy administracyjne orzekają w sprawach, w których jedna ze stron jest rządem, to jest władzą publiczną. Jeżeli rząd wyda decyzję, która narusza prawa osoby fizycznej lub prawnej, osoba ta może wystąpić na drogę sądową w sądzie właściwej jurysdykcji.

Sądy powszechne rozstrzygają wszystkie pozostałe rodzaje spraw: spory pomiędzy osobami fizycznymi albo osobami fizycznymi i prawnymi dotyczące wykonania umów, spory ze stosunku pracy, ze stosunków rodzinnoprawnych i inne sprawy cywilnoprawne.

5.2. Sądy niepaństwowe

Sąd arbitrażowy jest niezależną instytucją pozarządową powołaną na mocy umowy lub decyzji zainteresowanych osób fizycznych i/lub osób prawnych zgodnie z przepisami prawa, w celu rozstrzygnięcia sporów powstałych na gruncie cywilnoprawnych i gospodarczych stosunków prawnych.

Osoby fizyczne i/lub prawne mogą skierować do sądu arbitrażowego każdy spór, który powstał na gruncie stosunków cywilnoprawnych lub gospodarczych w drodze umowy o arbitraż.

Niemniej jednak nie wszystkie spory mogą zostać poddane pod rozstrzygnięcie sądu arbitrażowego; na przykład spory, w których jedna ze stron nie jest rezydentem Ukrainy, spory ze stosunku pracy lub spory, których przedmiotem jest nieruchomości – nie mogą być kierowane do sądu arbitrażowego. Wpływa to na jego mniejszą popularność.

Arbitraż międzynarodowy

Do Międzynarodowego Handlowego Sądu Arbitrażowego mogą zostać skierowane spory wynikające ze stosunków umownych lub innych stosunków cywilnoprawnych powstałe w obrocie gospodarczym lub w związku z innymi postaciami międzynarodowych stosunków gospodarczych, jeżeli przedsiębiorstwo przynajmniej jednej ze stron znajduje się zagranicą, spory przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym oraz spory międzynarodowych stowarzyszeń i organizacji powołanych na terytorium Ukrainy – dotyczy to

sporów między ich członkami, a także sporów z innymi osobami prawnymi na Ukrainie.

Działalność Międzynarodowego Handlowego Sądu Arbitrażowego została uregulowana przez ustawę Ukrainy o międzynarodowym arbitrażu handlowym, Konwencję o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych (tak zwana konwencja nowojorska, Nowy Jork, 1958 r.) i Konwencję europejską o międzynarodowych arbitrażu handlowym z 1961 r.

Skierowanie sporu na drogę arbitrażu następuje na podstawie umowy o arbitraż. Jest to umowa pomiędzy stronami, na mocy której wszystkie spory lub spory określonego rodzaju, które powstały lub mogą powstać między stronami w odniesieniu do jakiegokolwiek zdefiniowanego stosunku prawnego – bez względu na to, czy mają one charakter umowy, czy też nie – zostaną poddane pod międzynarodowy arbitraż. Umowa może być zawarta w formie klauzuli arbitrażowej będącej częścią innej umowy lub w osobnej umowie. Arbitraż może zostać przeprowadzony przez Międzynarodowy Handlowy Sąd Arbitrażowy funkcjonujący przy Izbie Handlowo-Przemysłowej na Ukrainie. Jednakże strony mogą również skierować spór do Trybunału Arbitrażowego i innych arbitrów.

5.3. Ochrona konkurencji

Ukraiński Komitet Antymonopolowy reguluje stosunki dotyczące prawa konkurencji na Ukrainie. Jego kompetencje określa ustawa Ukrainy o Komitecie Antymonopolowym Ukrainy, ustawa Ukrainy o ochronie konkurencji gospodarczej i ustawa Ukrainy o ochronie przed nieuczciwą konkurencją. Uogólniając, ustawodawstwo ukraińskie w tej dziedzinie jest zbliżone do ustawodawstwa europejskiego. Działalność gospodarcza małych i średnich przedsiębiorstw ukraińskich prawie nigdy nie stoi w sprzeczności z działalnością Ukraińskiego Komitetu Antymonopolowego; duże przedsiębiorstwa muszą natomiast zachować ostrożność przy prowadzeniu działalności gospodarczej i pozostawać w granicach prawa antymonopolowego, zwłaszcza w odniesieniu do skoordynowanych działań oraz działań zakłócających uczciwą konkurencję.

6. Instytucje podatkowe na Ukrainie

PAŃSTWOWA SŁUŻBA FISKALNA UKRAINY (PSFU)				
Administracja PSFU	Samorząd lokalny			
Wydziały zapewniające działanie PSFU	Samorządy lokalne	Samorządy regionalne	Samorządy lokalne w Kijowie	Międzyregionalny wydział główny i wyspecjalizowana państwowa inspekcja podatkowa
01 Wydział ds. Świadczenia Usług 02 Wydział ds. Infrastruktury 03 Wydział ds. Finansów, Ekonomii i Księgowości 04 Wydział ds. Komunikacji 05 Dyrektoriat Głównych Operacji 06 Główny Wydział Dochodzeniowy ds. Dochodzeń Finansowych (w sumie 27 wydziałów)	Państwowe inspekcje podatkowe centrów administracyjnych (miast, obwodów, rejonów), które podlegają samorządom regionalnym	Zbierają informacje od podległych im lokalnych władz podatkowych, podlegają władzom centralnym (Ministerstwu Dochodów i Opłat Ukrainy)	Składają się z Głównego Dyrektoriatu Państwowej Służby Fiskalnej w Kijowie; rejonowe inspekcje obwodów administracyjnych Kijowa są mu podległe. Główny Dyrektoriat w Kijowie jest podległy władzom centralnym (Ministerstwu Dochodów i Opłat Ukrainy)	1. Międzyregionalny Główny Dyrektoriat Państwowej Służby Fiskalnej jest centralnym biurem usługi dla dużych podatników 2. Urząd Celný Państwowej Służby Fiskalnej ds. Energetyki 3. Wyspecjalizowany Dyrektoriat Główny Państwowej Służby Fiskalnej dla dużych podatników w Kijowie. Podlegają władzom centralnym (Ministerstwu Dochodów i Opłat Ukrainy).

Conducting economic activity in Ukraine – general information

1. Forms of conducting economic activity in Ukraine

The current legislation of Ukraine provides several legal forms for establishing an enterprise. The following variants may be chosen by an investor:

- full liability partnership;
- limited partnership;
- limited liability partnership;
- additional liability partnership;
- private company;
- joint stock company;

In addition, there are individual entrepreneurs who do business in Ukraine but are not included in the list of business entities. The most common forms of business in Ukraine are limited liability partnership and sole proprietorship. All the above-mentioned legal forms and basic requirements for their establishment are listed below.

1.1. Full liability partnership

A full liability partnership is a company in which all the participants conduct one entrepreneurial activity and are jointly liable with all their property, according to the obligations of the partnership.

The participants are liable for the obligations of the partnership proportionally to their contributions made to the company. This means that when a full liability partnership is liquidated, the participants are jointly liable for debts (if the existing property of the company is not enough) with all their assets, which according to the legislation of Ukraine may be levied. That is why this kind of business partnership is not common among Ukrainian businessmen.

There are no advantages to this legal form of company in Ukraine, including in the field of taxation. The statute capital is not formed, the contributions of the participants form the common capital, whose size and manner in which it is created is determined solely by the participants in the full liability partnership. The accumulation of considerable capital by the participants is not required in the establishment of the company.

Nowadays, in Ukraine there are about 400 full liability partnerships. More than 80% of them are lombard (pawnshop) institutions, as this is a specific requirement for obtaining licenses for lombard activity.

1.2. Limited partnership

In a limited partnership there are one or more participants who carry out entrepreneurial activity on behalf of the partnership, and are liable for the obligations of partnership with all their property. In addition, there are one or more other participants (investors), whose liability is limited by their investments in the partnership's property.

There are no advantages to this type of legal form of partnership in Ukraine. Nowadays there are about 80 limited partnerships in Ukraine, but only 20 of them really operate.

1.3. Limited liability partnership

A limited liability company is a company the statute capital of which is divided into shares specified in the founding documents (Article 50 of the Law of Ukraine on Business Associations).

In Ukraine these types of business entities are most common and at the moment have significant advantages over the other types of business entities because of the simple registration procedure.

Firstly, legislation does not set the amount of minimum capital. Moreover, the statute capital is not necessarily paid by the participants during the registration of a limited liability company; it may be paid within one year from the date of the public registration of the company. If during the year the sum specified in the statute of the company is not paid, the participants must either expel from the company those who have not made their contributions (in full) or reduce the statute capital. Afterwards, the order of redistribution of the shares in the statute capital should be defined.

Secondly, the limits on the number of participants are very broad. The minimum quantity of participants in the company is 1 person, the maximum is 100 persons. If the number of participants exceeds 100 the limited liability company is subjected to transformation into a public joint stock company.

Thirdly, the participants are liable only within the limits of their investments, so the members of the company do not risk their personal assets. The participants who do not make a contribution in full are jointly liable within the limits of the unpaid deposit according to their obligations.

The internal organization of a limited liability company is shown below. The supreme body of the company is the General Members' Meeting (hereinafter the Meeting), which includes all the participants. The Meeting makes all major decisions in the company. The votes are distributed between the members according to the money contributed by each member. The Meeting is considered to be plenipotentiary if participants (or their representatives) who together have more than 60% of the vote are present. The Meetings should be convened at least twice a year but the company statute may provide for a greater number of meetings. In addition, Extraordinary General Meeting is convened under the circumstances specified in the statute or in case the company becomes insolvent. Extraordinary General Meetings may be convened at the request of the director and members of the partnership, which together have more than 20% of the vote. All resolutions adopted at the General Meeting are recorded in a protocol. The distribution of profits (dividends) is also made through such a protocol. The executive body is a director or a Board of Directors. The director executes the decisions of the Meeting, makes all the payments, signs the documents, issues orders and instructions, and acts on behalf of the company. The director holds the original founding documents of the company and the company seal. However, the powers of the director may be limited by company statute.

1.4. Additional liability partnership

An additional liability partnership is a company in which statute capital is divided into shares in the amount specified in the founding documents. Participants in such a company are liable for its debts in correspondence to their contributions to the statute capital and, in the case where there is a lack of these sums, additionally with their property in equal proportion in accordance with their investments. The critical amount of the liabilities of the participants is specified in the founding documents.

The additional liability partnership, in fact, is a middle-of-the-road option between a limited liability company and a full liability partnership, as members of the company risk not only their shares but partly their property.

An additional liability partnership possesses the same features in terms of its organization as a limited liability company. There are no advantages to this type of legal form of business in Ukraine. Nowadays in Ukraine

there are about 900 additional liability partnerships but only 30% of them really operate.

1.5. Private company

Another legal form of enterprise in Ukraine is a private company/private enterprise. However, due to the lack of legislative regulation for this organizational form, it is not very popular, although many people still choose this form of business. In fact, a private company is governed by the Commercial Code of Ukraine only, where one may find only one article.

Thus, in accordance with Article 113 of the Commercial Code of Ukraine, a private company is an enterprise that operates on the basis of private ownership by one or more citizens, foreigners, stateless persons, and its (their) work or hired work. A private enterprise is also an enterprise that functions on the basis of private ownership of the entity. It is also a legal entity.

Its internal organization, the relationship between the owners, and the minimum amount of the statute capital is not regulated by legislation. All these issues are regulated by the owners in their statute. On the one hand, this may be considered an advantage in establishing a private company as it does not set clear limits in the organization of a private company. On the other hand, the lack of legal regulations may also be a disadvantage. In any case, it is better to put everything in writing in the statute to avoid disputes in the future.

1.6. Joint stock company

According to Article 3 of the Law of Ukraine on Joint Stock Companies a joint stock company is an economic entity, the statute capital of which is divided into a certain number of shares of equal face value. Corporate rights are certified by shares.

The characteristic features of a joint stock company are the following:

- 1) The minimum statute capital of a joint stock company is 1250 minimum wages. Today in Ukraine the minimum wage is UAH 1,218, while the minimum statute capital of the company is UAH 1,522,500, about EUR 90,000.
- 2) The joint stock company is a legal entity that issues shares on its own behalf and is obliged to fulfill the obligations arising from the conditions of their release. Through the issuance and sale of shares they form their statute capital and augment it if necessary. The individuals and legal entities that have purchased shares in joint stock companies are registered in the register and acquire the status of

- shareholders. The accounting of shares happens only in a non-paper form in the national securities depositories.
- 3) Shareholders are not liable for the obligations of the company and risk a loss within the value of their shares. Joint stock companies are not liable for the obligations of the shareholders.
 - 4) There are closed (private) and open (public) joint stock companies. The shares in closed joint stock companies are distributed only among the founders, and shares in public joint stock companies may be bought freely on the stock market. The shareholders of a private joint stock company have preferences in acquisition of shares that are sold by other shareholders of this company on the terms offered to a third party, proportionally to their shares. There must not be more than 100 shareholders in a private joint stock company, for a public joint stock company the maximum number of members is not limited.
 - 5) Compared to a limited liability company, procedure for registering a joint stock company is rather complicated. In addition to registration in the public register as a legal entity, one must enroll the issuance of shares, get an ISIN code, and settle a contract with the securities depository for keeping the register of shareholders.
 - 6) Compared to other legal forms of business a joint stock company requires significant regular expenses regardless of performance, including costs associated with the maintenance of the register of shareholders, costs of the obligatory annual audit, filing a large number of regular (annual) and current reports and established penalties for violation of these requirements, which may reach up to EUR 12,000 for one violation.
 - 7) The internal organization of a joint stock company is also similar to a limited liability company. The General Meeting is the supreme body of a joint stock company. The General Meeting is considered to be valid if shareholders owning jointly more than 60% of the voting shares have registered themselves for participation in the General Meeting. For deciding each of the issues in a public company one voting share gives one vote to a shareholder. A joint stock company is obligated to convene a General Meeting annually (an Annual General Meeting). The Extraordinary Shareholders' Meeting is convened in cases of insolvency of the company and in the circumstances specified in the charter, and for the sake of the corporation as a whole. Shareholders who together have more than 10% of the vote have the right to convene an Extraordinary Meeting at any time and for any reason. A public company executive body manages the company's current operations. The public company

executive body is accountable to the General Meeting and organizes the implementation of their decisions. The executive body acts on behalf of the public company within the limits established by the company's statute and the law. The decisions of the General Meetings are made in the form of a protocol.

There are no advantages to this type of business in Ukraine. Usually such a legal form is chosen by large companies that plan to raise a significant amount of foreign capital: large industrial companies, banks, insurance companies, etc. The number of the joint stock companies has sharply decreased during the last 4 years, mainly due to the large volume of reports and other associated costs; many joint stock companies were liquidated or have been transformed into limited liability companies.

1.7. The individual entrepreneur

Any individual has the right to engage in any business that is not prohibited by law. If an individual wants to conduct business it must be registered in accordance with the law.

In order to register, a person must submit to the public register a standard application form, a copy of the tax identification number and a receipt confirming payment of state registration (the registration fee is UAH 34 or EUR 2).

If a person is not a resident of Ukraine and wants to register as an individual entrepreneur, s(he) must first obtain a tax identification number in Ukraine and a document confirming the registration of residence/stay in Ukraine.

To get a tax identification number a person must submit to the tax authorities an application and a copy of the foreigner's passport notarized with translation into Ukrainian. The application may be submitted by a representative with the legalized or apostilled power of attorney in the way according to the international and domestic laws of the country where the apostille/legalization takes place. The period of receiving a tax identification number is 5–10 days.

To register for residence the foreigner must be the owner of property or rent accommodation. It should also be understood that it is reasonable to register as individual entrepreneur if a non-resident has a permission to stay and a place of temporary or permanent residence in Ukraine. Without these documents the terms of his/her stay in Ukraine are limited.

2. Rules for conducting economic activity in Ukraine

2.1. Registration of economic activity

The procedure of registration is quite simple. Thus, in the case of registering a limited liability company it is enough to submit to the public register the following documents: a completed application form, protocol (the decision of the General Meeting of Shareholders about the establishment of the company and appointment of the director), the charter of a company in two copies, and a receipt confirming payment of the registration fee (currently this fee is UAH 170, about EUR 10).

The charter of a company is a document stating the rules of the newly created company, including information about the company, its goals, the rights and obligations of its members, the distribution of income, the director and supreme body (the General Meeting), the suspension of the company and other matters of the company. The statute is in Ukrainian (the official state language), but it may be bilingual if necessary.

According to Ukrainian legislation, there is opportunity to submit no charter when registering a legal entity, but the registration card must state that the company is working under the so-called 'model charter'. The model charter is a typical statute with the typical rules of a company that is created and approved by the legislature. Use of a model charter is valid if the member of the legal entity is one individual who is also the director of the company. This should save time. The minuses of using a model charter concern all other cases because it may not be changed and additional terms may not be prescribed, including regulations that are sometimes important, especially if a member of the company is a non-resident of Ukraine. The charter includes paragraphs about enterprise management mechanisms, forms of control over the activities of members and contracts, forms of participation and control of minority participants. The absence of such control mechanisms may lead to the fact that members of a company (especially non-residents) cannot immediately learn about the illegal acts of a director or other participants, which may lead to unexpected consequences, such as the disappearance of funds or the making of agreements that harm the company.

Also, during the registration of a company additional documents should be carefully prepared if a member of the company is a foreign legal entity. In this case, during registration documents confirming the ownership structure of the founders (legal entities) must also be submitted. This gives the opportunity to determine the individuals who are the owners of significant parts of these entities. This means that if a member of the company is a foreign legal entity 1, and members (shareholders) of such foreign entity

1 are also members of legal entities 2 and 3, the state registrar must be provided with information and documents (respective certificates of registration) of legal entities 1, 2, 3, and possible other legal entities, until the individuals are identified. All documents of foreign legal entities should be legalized or apostilled according to Ukrainian legislation. This is not a very easy process and requires a lot of time and money. However, Ukrainian lawyers have found a way out of this situation and register newly formed limited liability companies in the name of a individual (resident of Ukraine) and then sell corporate rights to the company to a foreign legal entity.

If a member of the company is an individual (nonresident of Ukraine), such a person should get a tax identification number in Ukraine. The procedure for obtaining a tax identification is described above in the section *The individual entrepreneur*.

It should be noted that the process and procedures for registration of other legal forms of business (legal entities) are similar to the process and procedures for the registration of a limited liability company.

2.2. Restrictions on conducting economic activity

The employers have the right to employ foreigners to work on terms of a labour contract if they get employment permission from the State Employment Service of Ukraine (if other conditions are not included in the international acts). To do this, the employer must prove the particular necessity of employing such a person.

In Ukraine the process of obtaining a work permit for a foreigner is fairly time-consuming. The employment of foreigners is appropriate and sufficiently justified if the foreign candidates want to get the position of an office manager, director or other management position, on condition that such a person is a founder or co-founder of the company, institution, organization, or a foreign person is a subject of copyright and related rights and is invited to work in Ukraine for the purpose of such rights.

In general, the employer must file an application and relevant documents. The work permit is issued for a period of not more than a year. The validity of such an employment permit may be prolonged for the period for which it was issued. To prolong it the person should file an application with territorial authorities no later than 30 calendar days before the expiration of the work permit.

2.3. Fields subject to licensing

Licensing is very widespread in Ukraine. The main fields that are subject to licensing are the following:

- 1) activities in financial services, including banking, insurance, professional activity on the security markets;
- 2) activities in the field of television and radio broadcasting, telecommunications;
- 3) activities in the area of electricity and use of nuclear energy;
- 4) activities in the field of education (pre-school, secondary, special and higher education);
- 5) production and sale of ethyl, cognac and fruit alcohol, alcoholic drinks and tobacco;
- 6) building activities;
- 7) transportation of passengers, dangerous goods, luggage by river, sea, road, rail transport, providing services for passengers and air services;
- 8) distribution of narcotics, psychotropic substances and precursors, cultivation of plants included on the list of narcotics, psychotropic substances and precursors, manufacturing, wholesale and retail trade, importing of drugs;
- 9) security services, the sphere of firearms, including non-military ammunition, knives, explosives for industrial or military use, utilization of weapons, sphere of distribution of special means (lacrimatory and irritant effect), personal protective equipment, active defense, pyrotechnics;
- 10) manufacture of highly dangerous chemicals, operations in hazardous waste management, sale of pesticides and agrochemicals (only plant growth regulators);
- 11) mining and dressing of precious metals and stones, precious stones of organogenic origin, semi-precious stones, as well as safekeeping, primary dressing of waste and scraping of precious metals, precious and semi-precious stones;
- 12) the veterinary practice, manufacturing, wholesale and retail sale of veterinary medicines and drugs, trade in breeding (genetic) resources, carrying out genetic examinations of the origin and anomalies of animals;
- 13) the development, production and sale of special technical means for removal of information from communication channels, other means of secret receipt of information; providing services in the field of cryptographic protection of information (except digital signatures), trade with cryptosystems and means of cryptographic protection,

- provision of services of technical information security, services for the collection and use of information that is a credit history;
- 14) transportation of oil and oil products by mail pipeline, transportation and distribution of natural gas, petroleum gas and gas (methane) from coal deposits with pipelines and their distribution, supply of natural gas, gas (methane) from coal deposits, storage of natural gas, gas (methane) from coal deposits, trading with oil products and oil from biomass and biogas;
 - 15) centralized water supply and water drain, production of heat energy, its transportation with main and distributive heating systems and supply of heat energy;
 - 16) the medical practice, processing of donor blood and its components, production of drugs from it, the activity of cord blood banks, other tissues and human cells;
 - 17) other fields: producing and operating lotteries, making holograms, forms of securities, tour operator activities, mediation in employment abroad.

Depending on the activities of the company corresponding public authorities fulfill the function of licensing organs. In most cases these are the Ministries of Education and Science, Health, Economics, and Finance of Ukraine, and so on. These organs conduct scheduled and unscheduled inspections of licensed companies (licensees) to ensure they are holding to their terms.

Most licenses for conducting certain types of business are perpetual; except for work on explosive materials, production of hazardous chemicals, operations in hazardous waste management, the sphere of production and trading of oil products, gas, natural gas, water supply and water draining, production and supply of heat and the area of collecting and processing of scrap ferrous and non-ferrous metals, the term of license for which is 5 years.

The fee for the license is the Ukrainian monthly minimum wage (nowadays UAH 1,218, or about EUR 70), except in the sphere of the production, circulation, sale of alcohol and tobacco products, where the fee is much higher (EUR 120 per year for retail and EUR 32,000 per year for wholesale).

3. Restrictions and other issues connected with entrepreneurial activity

3.1. System of taxation

There are three tax systems in Ukraine: general taxation, the simplified tax system, and taxation for certain types of business.

Each entity may choose its system of taxation: a simplified system of taxation or general taxation. However, to pay tax under the simplified system of taxation it is necessary for the company to adhere to the requirements listed below.

The general system of taxation

The following taxes belong to the general system of taxation: the income tax and value added tax.

The income tax in 2014 is 18%. This type of tax is calculated using the formula: total income minus total expenditure. The Tax Code of Ukraine contains a clear list of criteria that regulate the way the total income of the company is calculated. If one use such a kind of tax one must report quarterly.

The value added tax (VAT). The general VAT rate is 20%, for certain types of work the VAT is quoted at 0% (for export of goods outside the customs territory of Ukraine, the area of international air and ocean transportation, supplying fuel to the Armed Forces of Ukraine, etc.) and 7% (medical goods and equipment). The sum of VAT paid by a taxpayer is calculated as the difference between tax liability and the tax credit for this tax. The tax liability is the amount of money that the taxpayer must pay to the appropriate budget. The tax credit is the sum that may be deducted by the payer of VAT tax in the reporting (tax) period.

The Tax Code of Ukraine requires registration as a VAT payer if the total amount of transactions for the supply of goods/services within the last 12 calendar months in total exceeds UAH 300,000 (excluding VAT).

One may become a payer of VAT voluntarily. For that to happen, a company must be registered as a VAT payer, and the owner should receive a certificate.

The simplified tax system

A legal entity or individual entrepreneur may choose the simplified system of taxation, if the conditions of doing business meet the following requirements.

The simplified tax system is divided into six groups which have their specifics about the size of the tax rate and the number of people who work for the entity.

- **The first group.** These are individual entrepreneurs who do not employ persons and are exclusively engaged in the retail sale of goods in market stalls and/or conducting economic activity by providing public services exclusively to the population whose income per calendar year does not exceed UAH 350,000 (about EUR 15,000). The tax rate is expressed in a percentage (fixed rate) of the minimum wage established by the Law on January 1 of the tax (reporting) year. The tax rate is set by the local executive governments of the taxpayer's place of registration for the period of one calendar month; the maximum amount may not exceed 10% of the minimum wage. The tax (reporting) period is a calendar year.
- **The second group.** These are individual entrepreneurs who provide services, including domestic services, to single tax payers and/or population, production and/or sale of goods, activity in the restaurant industry. The tax payers in this group may not work with legal entities. The number of employees is fewer than 10. There are certain restrictions on the types of business activity that is permitted, the amount of income does not exceed UAH 1,500,000 per year (about EUR 75,000). The tax rate is set by the local executive governments of the taxpayer's place of registration for the period of one calendar month; the maximum amount may not exceed 20% of the minimum wage. The tax (reporting) period is a calendar year.
- **The third group.** These are individual entrepreneurs with no limit on the number of employees and legal entities they may work with. The amount of income does not exceed UAH 2,000,000 per year (about EUR 100,000). The tax rate is either 2% of income (after the payment of VAT) or 4% of income (if VAT is included in the single tax). The choice depends on the taxpayer. The tax (reporting) period is a quarter.
- **The fourth group.** These are agricultural producers whose share of agricultural commodity production in the previous tax (reporting) year equal or exceed 75%. The amount of tax is tied to a hectare of agricultural land square and/or water fund lands and depends on the category (type) of land, its location and is a percentage of 0.09% (plantations in mountainous areas) to 3% (greenhouses/hothouse facility) of the tax base. The tax (reporting) period is a calendar year.
- **The fifth group.** These are individual entrepreneurs who may work, among others, with legal entities, the number of employees is not limited, and the scope of income does not exceed UAH 20,000,000

per year (about EUR 1,200,000). The tax rate is either 5% of income (after the payment of VAT) or 7% of income (if VAT is included in the single tax, so called harmonized tax). The choice depends on the taxpayer. The tax (reporting) period is one quarter.

- **The sixth group.** These are legal entities of any legal form. The conditions for inclusion in this group of tax rates and tax reporting period are similar to those of the fifth group.

Taxation for certain types of economic activities

Excise on wholesale and retail trade in alcohol and tobacco products, energy (gas, liquefied natural gas, and oil), the excise tax on transactions in securities (debt securities), payment for land use and natural resource extraction, etc., are assessed with special taxes and excises.

Local taxes

The system of local taxes includes community charges, a real estate taxes (except taxes for using land), tourist taxes, parking fees, fees for entertainment and for trading in currency values, fees for domestic services and commercial activities in outlets (trade license).

Taxation of dividends

In Ukraine dividends are also taxable. The decision of when dividends are paid is taken by the supreme body of the company, i.e. by the owners, and dividend payments may be of any frequency.

The company pays to the budget an advance installment from the income tax at the rate of 18% charged on the sum of dividends actually paid prior to or simultaneously with the payment of dividends to its shareholders (members, owners). However, this advance installment is not collected from the dividends of individuals, and in some other cases, according to legislation. What is more, while paying dividends to founders (individuals) the company as a tax agent must retain a tax on personal income from a dividend (15%) and transfer it to the budget (the rate has been valid from July 01, 2014).

Upon the payment of dividends to non-residents, a company that pays dividends to non-resident founders must retain and transfer a tax on personal income from a dividend (15%), unless otherwise provided for in international acts. For example, in Paragraph 10 of the Convention between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Poland on Avoidance of Double Taxation of Income and Property and Prevention of Fiscal Evasion of January 12, 1993, states:

1. The dividends paid by a company which is a resident of a Contracting State to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.
2. However, such dividends may also be taxed in the Contracting State and according to the laws of that State, whose resident is a company paying the dividends, but if the recipient has the right to receive the dividends, the tax charged must not exceed:
 - a) 5% of the total amount of the dividends if the company has the right to receive the dividends (in contrast to a partnership) and this company owns at least 25% of the capital of the company paying the dividends;
 - b) 15% of the total amount of the dividends in all other cases. The competent authorities of the Contracting States by mutual agreement establish the mode of application of this limitation. This paragraph does not affect the taxation of the company on the profits out of which the dividends are paid.

Therefore, when dividends are paid to a resident of Poland he or she may pay taxes either in Ukraine or in Poland.

3.2. Reporting of entrepreneurs

Tax authorities are the main institutions to which entities in Ukraine are affiliated. The reporting is submitted on the taxation of the companies and on other persons, for which the companies are the tax agents; that is, on income paid for the profit of their employees or other individuals with whom the company has had civil relations and to whom they have paid out.

The companies that conduct licensed activities submit a special form to the licensing authority. Typically, such reports should be submitted quarterly. The joint stock companies and operators in financial services submit additional reporting on significant transactions and contracts, transactions with related structures, and so on. Also, special reporting forms are provided for companies that conduct activities with foreign entities, including reporting on the paying back of earnings in export operations and importing goods in the customs territory of Ukraine or receiving services abroad.

Separately, it is worth noting that without exception all legal entities in Ukraine are required to provide to the state registrar the report (No. 6 form) of confirmation of a legal entity each year (not later than one month after the calendar date of registration of the legal entity). The result of a failure to submit the form may be the loss of taxpayer status and the consequent loss of the right to conduct the economic activity.

3.3. Insurance obligations of entrepreneurs

The insurance business in Ukraine is subject to licensing. Insurance is divided into voluntary and compulsory. In Ukraine there is no compulsory insurance for economic activity except for special types of personal insurance for employees and liability insurance for certain economic activities, such as:

- 1) private insurance for people in high risk professions (medical and pharmaceutical workers in case of infection with dangerous diseases and viruses at work, insurance for the workers involved in the provision of mental health care, firemen, professional sportsmen, experts in veterinary medicine, transport workers, including aviation, etc.);
- 2) the insurance for civil aviation, water transport, responsibility for air and sea transport operators and the performers of the work related to the support of air and sea transport, maritime shipowner liability, passenger transportation by all types of transport, the transportation of dangerous goods, owners of vehicles, civil liability insurance, etc.;
- 3) the civil liability insurance for nuclear operators, operators of electrical installations and risk-prone electrical installations (buildings at risk of fire and explosion and objects whose operation may lead to environmental or sanitary and epidemiological accidents, etc.);
- 4) the insurance for property risks and civil liability for the investor under a production share agreement;
- 5) the liability insurance for tourist activity for damage caused to the life or health of the tourist or his/her property.

In most cases, these types of compulsory insurance are one of the licensing conditions for the corresponding type of economic activity.

Among the types of voluntary insurance that are actually used for business in Ukraine, property insurance is the most important (insurance for real estate, fixed assets, etc.). Other types of voluntary insurance, such as investments insurance, financial risk insurance, credit insurance (including liability of the borrower for credit nonredemption), are perhaps interesting to businesses, but insurance companies today cannot offer economically attractive and reliable insurance products.

Taking into account the sufficiently weak control of state institutions over insurance companies, especially in the area of insurance reserves control, the interested persons should be very careful and choose their insurance company wisely. Nowadays, there are 75–80 insurance companies in Ukraine, among them there are no more than 30 real insurance companies (with the level of insurance benefits over 30%).

A business person interested in insurance should choose an insurance broker among the market leaders and hold open tenders for all major purchases of insurance, where the issue of reinsurance concerning all major risks abroad must be raised.

3.4. Forms of hiring employees in enterprises

Employees may be employed under labour agreements and contracts. The employment contract should be in written form.

According to the simplified form of the labour agreement an employee writes an application form, the head of the company issues an order and the person takes up the duties. Upon taking these steps, the labour agreement is concluded. Vacation time and dismissal policies are governed by the Labour Code of Ukraine. The law is quite old compared to the rapid development of the market economy, and often employers have difficulty dismissing employees.

That is why a written agreement, where the duties of the employee, the grounds of dismissal, and other important terms of cooperation are clearly defined, should be signed.

A special form of labour agreement is the labour contract. The difference between the written agreement and labour contract is that the contract is concluded only in certain cases according to Ukrainian legislation and for certain categories of employees who occupy responsible positions, such as the heads of companies (excluding heads of branches and representative offices), state enterprises, teaching and scientific-pedagogical staff and in other cases provided by the labour laws of Ukraine. The contract is concluded either for fixed period of time or until a certain type or scope of work is performed.

Any conditions may be prescribed in the contract or agreement, except those that limit the rights of the employee in comparison to the rights that are granted to the employee by the Labour Code of Ukraine. Even if such conditions are in the contract, they are considered invalid.

Taxation of Employees

The company pays the tax for each employee at the rate of 36.6% to 49.7% (depending on the risk class of the profession according to the legislation).

From the salary of the employee the company pays income tax for individuals at the rate of 15% to 17%, as well as a single social fee of 3.6%, paid to the state.

3.5. Forms of concluding contracts

There is freedom of contract in Ukraine. The parties are free to contract, choose the counterparty and determine contract terms according to the requirements of laws, customs of business practices, and requirements of reasonableness and fairness.

A contract is concluded if the parties agree on all the essential terms of the contract. The essential terms of the contract are the terms of the contract subject, conditions defined by laws as essential or required for contracts of this type, as well as all other conditions on which the agreement should be achieved according to any of parties.

For some types of contracts legislation establishes mandatory essential terms to be prescribed in the contract. Contracts between legal entities and agreements between individuals and legal entities are made in writing.

Some categories of contracts are also subject to notarization and state registration, such as a sale contract for real property.

In general, the procedure for concluding agreements in Ukraine does not differ much from the procedure of concluding agreements in other countries, including those in Europe.

The foreign counterparty should know that, according to the norms of the Civil Code of Ukraine, the limitation on initiating legal proceedings is 3 years and this period is calculated from the date the person (debtor) had to fulfill his/her obligations (but did not fulfill them). In disputes regarding penalties (fines) the limitation period is 1 year.

4. Fundamental legal acts regulating economic activity in Ukraine

The main legislative acts that regulate economic activity in Ukraine can be divided into certain categories:

- 1) The procedure of registering legal entities is stipulated in the Law of Ukraine on the State Registration of Legal Entities and Individual Entrepreneurs, N 755-IV, 15.05.2003.
- 2) The rules for legal entities and individual entrepreneurs:
 - The Civil Code of Ukraine, N 435-IV, 16.01.2003;
 - The Commercial Code of Ukraine (section II), N 436-IV, 16.01.2003;
 - The Law of Ukraine on Business Associations, N 1576-XII, 19.09.1991;
 - The Law of Ukraine on Joint Stock Companies, N 514-VI, 17.09.2008.

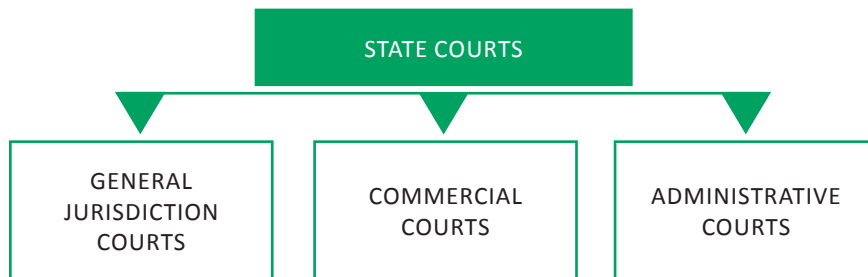
- 3) The field of licensing of economic activity:
 - The Law of Ukraine on Licensing of Certain Types of Economic Activities, N 1775-III, 01.06.2000;
 - The Act of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the Validity Term of Licenses for Certain Types of Economic Activities, Size and Order of Enrollment of Fee for Its Granting, N 1755, 29.11.2000.
- 4) The field of taxation:
 - The international treaties ratified by the Verkhovna Rada of Ukraine regulate relations in order to avoid double taxation;
 - The Tax Code of Ukraine, N 2755-VI, 02.12.2010;
 - The Law of Ukraine on the Collection and Accounting of a Single Fee for Obligatory State Social Insurance, N 2464-VI, 08.07.2010.
- 5) The field of antimonopoly law and economic protections:
 - The Law of Ukraine on the Antimonopoly Committee of Ukraine, N 3659-XII, 26.11.1993.
 - The Law of Ukraine on Protection against Unfair Competition, N 236/96-BP, 07.06.1996.
 - The Law of Ukraine on Protection of Economic Competition, N 2210-III, 11.01.2001.
- 6) Treaty obligations, the procedure of contracting, and types of contracts:
 - The Civil Code of Ukraine (Book 5, Chapter I, II), N 435-IV, 16.01.2003;
 - The Commercial Code of Ukraine (Chapter IV), N 436-IV, 16.01.2003.
- 7) The field of employment:
 - The Labour Code of Ukraine, N 322-VIII, 10.12.1971;
 - The Law of Ukraine on Employment, N 5067-VI, 05.07.2012;
 - The Act of the Cabinet of Ministers of Ukraine The Question of Issuance, Extension and Revocation of a Permit for the Employment of Foreigners and Stateless Persons, N 437, 05.27.2013.
- 8) The field of insurance:
 - The Law of Ukraine on Insurance, 85/96-BP, 07.03.1996.
- 9) The state and private courts in Ukraine, procedure of judicial recourse:
 - The Civil Procedural Code of Ukraine, N 1618-IV, 18.03.2004;
 - The Commercial Procedural Code of Ukraine, N 1798-XII, 06.11.1991;
 - The Code of Administrative Procedure of Ukraine, N 8073-X, 07.12.1984;
 - The Law of Ukraine on the Court Fee, N 3674-VI, 08.07.2011;

- The Law of Ukraine on International Commercial Arbitration, 4002-XII, 24.02.1994;
- The Law of Ukraine on the Arbitration Courts, N 3346-XII, 30.06.1993.

5. Institutions of legal protection

In Ukraine the court system consists of State courts and non-state courts:

5.1. State courts

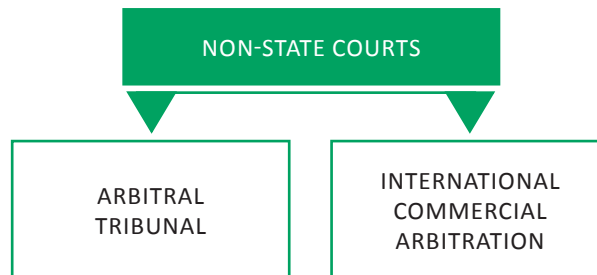

Commercial courts adjudicate cases between legal entities on contract performance, bankruptcy, corporate disputes between the legal entity and its founders (participants) etc. Therefore, the parties in the cases in the Commercial Court are legal entities or individuals only in corporate disputes (if they are the founders and members of the company).

Administrative courts adjudicate cases where one party is the government, that is, the public authority. If the government makes a decision that violates the rights of the individual or legal entity, the individual may file a lawsuit to the administrative court of competent jurisdiction.

General jurisdiction courts consider all other categories of cases: contract performance between individuals or between individuals and legal entities, employment, and family and other civil cases.

5.2. Non-public courts

The arbitration tribunal is a non-governmental independent institution formed by an agreement or decision of concerned individuals and/or legal entities according to legislation to resolve disputes arising from civil and commercial legal relations.

Legal entities and/or individuals have the right to refer to the Arbitral Tribunal any dispute that arises in civil or commercial relations through an arbitration agreement.

However, not all disputes may be referred to Arbitral Tribunals; for example, a dispute in which one party is a non-resident of Ukraine, labour cases or disputes regarding real estate cannot be submitted to the Arbitral Tribunal. This detracts from its popularity.

International Arbitration

The disputes regarding contractual and other civil law relationships arising in trade and other forms of international economic relations may be transferred to International Commercial Arbitration if the company of at least one of the parties is located abroad, in case of disputes between companies with foreign investments, international associations and organizations established in Ukraine, disputes between their members, as well as their disputes with other legal entities in Ukraine.

The activity of International Commercial Arbitration is governed by the Law of Ukraine on International Commercial Arbitration, Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (the 'New York Convention', New York, 1958) and the European Convention on International Commercial Arbitration of 1961.

The reason for the transfer of the dispute to Arbitration is an arbitration agreement. It is an agreement by the parties to submit to International Ar-

bitration all or certain disputes that have arisen or may arise between them in respect to any defined legal relationship, whether or not they are contractual or not. This may take the form of an arbitration clause in a contract or in a separate agreement. Arbitration may be conducted by International Commercial Arbitration at the Chamber of Commerce in Ukraine. However, the parties may agree to submit the dispute to the Arbitral Tribunal and the other arbitrators.

5.3. Protection of competition

The Antimonopoly Committee of Ukraine regulates competitive relations in Ukraine. Its powers are defined by the Law of Ukraine on the Antimonopoly Committee of Ukraine, the Law of Ukraine on Protection of Economic Competition and the Law of Ukraine on Protection from Unfair Competition. In general, the legislation of Ukraine in this area is similar to European legislation. Ukrainian small and medium businesses almost never come into conflict with the Antimonopoly Committee of Ukraine in their activity; big business must be careful in their activities and keep within the antimonopoly law, especially in cases of concerted action and unfair business practices.

6. Tax institutions in Ukraine

THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE (SFSU)				
The administration of the SFSU	Local governments			
Departments that service the SFSU	Local govern-ments	Regional local govern-ments	Local govern-ments in Kyiv	Interregional main department and specialized state tax inspection
01 Department of provision of services 02 Department of Infrastructure 03 Department of Finance and Economics and Accounting 04 Department of Communication 05 Main Operations Directorate 06 Main Investigation Department of Financial Investigations <i>(27 departments in total)</i>	State tax inspections of administrative centers (towns, districts, regions), that are governed by the regional local governments	Gather information from subordinate local tax authorities, are governed by the central authority (Ministry of Fees and Income of Ukraine)	They consist of the General Directorate SFS in Kiev; regional inspections of administrative districts of Kyiv are governed by it. The General Directorate of STS in Kiev is governed by the central authority (Ministry of Fees and Income Ukraine)	1. Interregional General Directorate SFS is the Central office service of big taxpayers 2. Energy customs of SFS. 3. Specialized General Directorate SFS of big taxpayers in Kyiv. They are governed by the Central authority (Ministry of Fees and Income Ukraine)

AUTORZY

SŁAWOMIR BARTNIK

Mec. Sławomir Bartnik ukończył Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od roku 1996 radca prawny; wicedziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie odpowiedzialny w Izbie między innymi za kontakty zewnętrzne. Członek Krajowej Rady Radców Prawnych. Obecnie współzarządza dwoma kancelariami radców prawnych. W ramach prowadzonej praktyki specjalizuje się w: obrocie akcjami, realizacji praw korporacyjnych i majątkowych w spółkach kapitałowych, prowadzeniu procesów inwestycyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz w prawie samorządu terytorialnego. Posiada bogate doświadczenie w prowadzeniu sporów sądowych, w tym przed Sądem Najwyższym, a także przed sądami administracyjnymi w sprawach dotyczących wycofywania środków Unii Europejskiej z inwestycji ze względu na naruszenie prawa unijnego lub polskiego. Arbiter Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie. Autor wielu analiz, i opinii wykorzystywanych przez organy władzy publicznej różnych szczebli.

MARTIN BUKOVINSKÝ

Dr Martin Bukovinský jest partnerem zarządzającym w kancelarii prawnej. Ukończył Wydział Prawa na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie, posiada tytuł naukowy doktora prawa „JUDr”. Od roku 1999 pracuje w adwokaturze, od 2002 r. jako adwokat. Specjalizuje się w prawie nieruchomości, zarządzaniu projektami z zakresu prawa handlowego, fuzjach, sprzedaży i inwestycjach, prawie handlowym i korporacyjnym, egzekucji należności z transakcji handlowych, prawie ziemskim. Brał udział w dwóch projektach fuzji transgranicznych. Posiada duże doświadczenie w obszarze prawa pracy i w tym zakresie świadczy kompleksowe usługi doradztwa prawnego. Usługi prawnicze świadczy w językach słowackim oraz niemieckim.

MIROSLAV CHLIPALA

Dr Miroslav Chlipala jest partnerem zarządzającym w kancelarii prawnej. Ukończył Wydział Prawa na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie (posiada tytuł naukowy doktora prawa „JUDr” oraz stopień naukowy doktora prawa „PhD”) i Wydział Handlu Narodowego na Uniwersytecie Ekonomicznym. Absolwent Haskiej Akademii Prawa Międzynarodowego, posiadacz Europejskiego Certyfikatu w zakresie

Cyberprzestępczości i Dowodów Elektronicznych. Beneficjent wielu stypendiów naukowych, przyznawanych w związku z odbywaniem studiów w Holandii, Norwegii, Słowenii oraz Polsce. Od roku 2000 pracuje w adwokaturze, od 2003 r. jako adwokat. Specjalizuje się w prawie własności intelektualnej (prawie technologii informacyjnych, ochronie danych osobowych, prawie autorskim, ochronie domeny internetowej), zakładaniu działalności gospodarczej i prawie sportowym. Usługi prawnicze świadczy w językach: słowackim, angielskim oraz polskim.

ŠÁRKA HORÁČKOVÁ

Mec. Šárka Horáčková ukończyła Wydział Prawa na Uniwersytecie Masaryka w Brnie. W ramach studiów napisała pracę magisterską z dziedziny prawa handlowego. W 2006 roku rozpoczęła pracę w kancelarii prawnej jako asystentka prawna, skupiając się na praktyce ogólnej. Po zdaniu egzaminu adwokackiego została wpisana na listę adwokatów prowadzoną przez Czeską Izbę Adwokacką. Od 1 stycznia 2013 r. jest niezależnym adwokatem we własnej kancelarii prawnej, koncentrującym się na praktyce ogólnej z naciskiem na prawo cywilne, handlowe i karne.

IGOR KYDALOV

Mec. Igor Kydalov ukończył studia uniwersyteckie w zakresie ekonomii i prawa. W branży usług konsultingowych i prawnych pracuje od 2002 roku. Obecnie zarządza własną kancelarią prawną. Specjalizuje się we wspieraniu procesów gospodarczych, w tym: inwestycji, sprzedaży praw korporacyjnych i przedsiębiorstw, zagadnieniu należytej staranności, pomocy prawnej w postępowaniu upadłościowym oraz reprezentacji przed sądem. W praktyce koncentruje się na wspieraniu małych i średnich przedsiębiorstw oraz nowo powstałych podmiotów gospodarczych, od fazy ich powołania aż do sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego udziałów inwestorowi strategicznemu. Pracuje jako konsultant inkubatorów przedsiębiorczości wymagających inwestycji w wysokości 50.000 USD. Do preferowanych przez niego obszarów działalności należą: sfera technologii informacyjnych, produkcja towarów konsumpcyjnych, żywności, a także wspieranie projektów pilotażowych w sferze energii, rolnictwa oraz przemysłu wytwórczego i budowlanego. Ekspert w zakresie bezpieczeństwa korporacyjnego, ochrony praw i interesów inwestora i właściciela przedsiębiorstwa, zagadnień dotyczących ryzyka i sporów korporacyjnych. Ponadto, posiada doświadczenie jako arbiter w sporach z zakresu międzynarodowego arbitrażu handlowego. Prowadził postępowanie arbitrażowe *ad hoc* indywidualnie i jako członek zespołu orzekającego.

MIKALAI MARKOUNIK

Dr Mikalai Markounik ukończył Wydział Prawa na Białoruskim Uniwersytecie Państwowym oraz studia podyplomowe. W ramach prowadzonej od 2006 roku praktyki specjalizuje się w następujących dziedzinach prawa: prawo nieruchomości, prawo budowlane, umowy inwestycyjne, rozwiązywanie sporów oraz prawo handlowe. Mec. Markounik posiada bogate doświadczenie w dziedzinie białoruskiego i międzynarodowego prawa budowlanego i inwestycyjnego. Doradzał w różnego rodzaju sporach w zakresie budownictwa. Uczestniczył w kilku największych projektach inwestycyjnych realizowanych na terenie Białorusi. Autor wielu publikacji dotyczących zagadnień prawnych, które ukazały się w wydawnictwach białoruskich i międzynarodowych.

SEBASTIAN OKINCZYC

Mec. Sebastian Okinczyc jest współpracownikiem jednej z wiodących kancelarii prawnych, posiadającej biura w krajach bałtyckich, Szwecji i na Białorusi. Kluczowy członek zespołu ds. fuzji i przejęć oraz bankowości funkcjonującego w kancelarii, w ramach którego doradza przy skomplikowanych transakcjach międzynarodowych najważniejszym spółkom regionu. Do jego dotychczasowych osiągnięć należą między innymi udzielanie pomocy prawnej globalnym instytucjom finansowym i spółkom sektora energetycznego w zakresie korporacyjnych kwestii finansowych różnego rodzaju. Mec. Okinczyc jest również wizytującym wykładowcą na Uniwersytecie Wileńskim oraz Uniwersytecie Kazimierza Siemienowicza. Autor prac z dziedziny korporacyjnego prawa finansowego, arbitrażu międzynarodowego, prawa upadłościowego i prawa ochrony środowiska, opublikowanych w międzynarodowych czasopismach prawnych. Posługuje się biegle pięcioma językami: angielskim, francuskim, rosyjskim, polskim oraz litewskim.

ROLAND SEMIK

Roland Semik jest absolwentem prawa polskiego i niemieckiego na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, a także studiów podyplomowych z zarządzania projektami UE w Collegium Polonicum w Ślubicach. Wieloletni członek Grupy Lokalnej ELSA Ślubice, w tym dyrektor ds. statystyk i analiz. Odbił liczne praktyki i staże, między innymi w Parlamencie Europejskim w Strasbourgu. Specjalizuje się w prawie rodzinnym, handlowym i ochrony zabytków. Ponadto współpracuje z kancelarią prawną w zakresie prawa niemieckiego.

JACEK ŚWIECA

Mec. Jacek Świeca jest partnerem zarządzającym kancelarii prawnej. Specjalista prawa medycznego, farmaceutycznego oraz własności intelektualnej i przemysłowej. Jego specjalizacja obejmuje również prawo europejskie, zagraniczne porządki prawne, w tym prawo niemieckie, włoskie, francuskie, chińskie i kraje *common law*. Wspiera klientów z sektora farmaceutycznego, reprezentując ich przed krajowymi i zagranicznymi organami patentowymi. Współpracował z renomowanymi kancelariami prawnymi, doradzając klientom w zakresie największych transakcji międzynarodowych obejmujących handel transgraniczny. W latach 2005–2007 pełnił funkcję managera na Europę Środkowo-Wschodnią w jednej z międzynarodowych kancelarii prawnych. Posiada duże doświadczenie w pracy w urzędach państwowych. Pełnił między innymi funkcję zastępcy dyrektora departamentu w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, reprezentując Rzecznika przed urzędami, sądami i trybunałami, w tym przed europejskimi organami wymiaru sprawiedliwości. Uznany legislator opracowujący i opiniujący projekty aktów prawnych dla polskich i zagranicznych organów i instytucji. Arbiter w Sądzie Polubownym przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych. Superarbiter w Sądzie Arbitrażowym przy Wielkopolskiej Izbie Budownictwa. Arbiter w Krajowym Sądzie Arbitrażowym. Członek Zespołu Konsultacyjnego przy Ministerstwie Sprawiedliwości. Wykładowca Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie oraz Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Prelegent licznych konferencji poświęconych praktycznym aspektom polskich i zagranicznych procedur sądowych. Autor kilkuset artykułów z obszaru prawa i medycyny oraz kilkunastu książek.

VIERA VADOVICKÁ

Mec. Viera Vadovická ukończyła Wydział Prawa na Uniwersytecie Komeńskiego w Bratysławie. Od 2008 roku pracuje w adwokaturze, obecnie jako prawnik w kancelarii prawnej. Specjalizuje się w prawie handlowym, korporacyjnym, autorskim, technologii informacyjnych i nieruchomości. Świadczy kompleksowe usługi doradztwa prawnego w zakresie zakładania przedsiębiorstw (począwszy od prostych rozwiązań po skomplikowane struktury korporacyjne), zapewniając swoim klientom rozwiązania dostosowane do indywidualnych potrzeb. Usługi prawnicze świadczy w językach słowackim oraz angielskim.

DARIA WIERZBIŃSKA

Daria Wierzbińska ukończyła Wydział Prawa na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, uczestniczyła w stypendium na Katholieke Universiteit w Leuven (Belgia). Aktualnie pracuje nad rozprawą doktorską w dziedzinie prawa konstytucyjnego i medycznego. Wpisana na listę aplikantów radcowskich Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie. Obecnie zatrudniona na stanowisku senior associate w kancelarii prawnej. Specjalizuje się w prawie korporacyjnym i gospodarczym, a także szeroko pojętym prawie medycznym. Zajmuje się przede wszystkim świadczeniem pomocy prawnej przedsiębiorcom – głównie osobom zagranicznym – w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, a także bieżącą obsługą prowadzonych przez nich działalności, w szczególności w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Obsługuje także szpitale oraz doradza lekarzom prowadzącym prywatne praktyki z zakresu prawa medycznego, prawa farmaceutycznego i prawa pracy. Autorka licznych artykułów o charakterze zarówno naukowym, jak i publicystycznym o tematyce gospodarczej, cywilnej oraz prawnomedycznej. Istotnym obszarem jej aktywności zawodowej jest również działalność *pro publico bono*, w szczególności na rzecz osób pochodzących z tak zwanych Krajów Trzeciego Świata.

EKATERINA ZABELLO

Mec. Ekaterina Zabello ukończyła Wydział Prawa na Białoruskim Uniwersytecie Państwowym, a następnie międzynarodowy program Departamentu Stanu USA „Prawo Własności Intelektualnej”, a w 2013 roku Wydział Nauk Społecznych i Politycznych na Europejskim Uniwersytecie Humanistycznym (Litwa). Praktykę prawniczą prowadzi od 1995 roku. Do podstawowych obszarów praktyki należą: prawo nieruchomości i prawo budowlane, prawo reklamy oraz prawo własności intelektualnej. Doradza przy największych projektach inwestycyjnych i budowlanych realizowanych na terenie Republice Białoruś. Według międzynarodowych edycji Chambers Global i Chambers Europe mec. Zabello jest jednym z najlepszych białoruskich prawników rekomendowanych w dziedzinie ogólnego prawa handlowego. Wyróżniona tytułem białoruskiego prawnika roku w sferze prawa nieruchomości przez Best Lawyers 2014–2015. Znalazła się na liście prawników rekomendowanych przez Trade & Customs Who's Who.

Autorzy

MICHAELA ZELINKOVÁ OPRŠALOVÁ

Mec. Michaela Zelinková Opršalová ukończyła Wydział Prawa na Uniwersytecie Masaryka w Brnie. Podczas studiów pracowała w kancelarii prawnej jako asystentka prawna. W ramach studiów napisała pracę magisterską z dziedziny prawa karnego. Po ukończeniu studiów pogłębiała swoją wiedzę jako aplikant w kancelarii prawnej w Brnie, a następnie w Pradze. Wpisana na listę adwokatów prowadzoną przez Czeską Izbę Adwokacką. Od października 2012 roku jest niezależnym adwokatem we własnej kancelarii prawnej. Koncentruje się na praktyce ogólnej z naciskiem na prawo cywilne, handlowe i karne.

AUTHORS

ŚŁAWOMIR BARTNIK

Mr. Bartnik is a graduate of the Faculty of Law and Administration at Maria Curie-Skłodowska University in Lublin. He has been a legal adviser since 1996, and also serves as Vice Dean of the Circuit Chamber of Legal Advisers in Lublin, where he is responsible, among other things, for external relations. Mr. Bartnik co-manages the affairs of two law offices. He specializes in share trading, the exercise of corporate and property rights in companies, legal advice on investments co-financed with EU funds, and local self-government law. He has extensive experience in litigation, including cases before the Supreme Court. Before administrative courts, he has argued cases concerning the repayment of EU funds due to breaches of EU and Polish law. In addition, he is an arbitrator in the Court of Arbitration at the Polish Chamber of Commerce in Warsaw, and the author of many legal opinions and analyses used by public authorities at every level.

MARTIN BUKOVINSKÝ

JUDr. Martin Bukovinský is a managing partner at a law firm. He graduated from the Faculty of Law at Comenius University in Bratislava (JUDr.). He has practiced law since 1999, from 2002 as an attorney at law. Martin Bukovinský specializes in real estate law, project management in the sphere of commercial law, mergers, acquisitions and investments, commercial law and corporate law, enforcement of trade receivables, and land law. Mr. Bukovinský has also participated in two projects of cross-border mergers. He is well-experienced in the area of employment law and provides complex legal services in this field. He provides legal services in Slovak and German.

MIROSLAV CHLIPALA

JUDr. Miroslav Chlipala, Ph.D., is a managing partner at a law firm. He graduated from the Faculty of Law at Comenius University in Bratislava (JUDr., Ph.D.) and from the Faculty of National Economy at the University of Economics (Ing.). He also completed a course at The Hague Academy of International Law (Certificate), and he holds a European Certificate on Cybercrime and Electronic Evidence (Certificate). He has practiced law since 2000, from 2003 as an attorney at law. Mr. Chlipala has received many scholarships for educational stays at universities in the Netherlands, Norway, Slovenia and Poland. He

specializes mainly in intellectual property law (IT law, data protection, copyright, and domain protection), start-ups and sports law. He provides legal services in Slovak, English and Polish.

ŠÁRKA HORÁČKOVÁ

Mgr. Šárka Horáčková graduated from the Faculty of Law at Masaryk University in Brno. In the Master of Law and Legal Science program her dissertation concerned the field of commercial law. In 2006, she became a legal assistant at a law firm, focusing on general practice. After passing the bar exam, she was registered as an attorney-at-law on the list of attorneys maintained by the Czech Bar Association. Since January 1, 2013, she has been an independent attorney-at-law, in her own law firm, focusing on general practice with an emphasis on civil, commercial and criminal law.

IGOR KYDALOV

Igor Kydalov has degrees in Economics and Law. He has been working in consulting and law since 2002. Currently, he is the head of his own law firm. He specializes in supporting business processes, including investment, the sale of corporate rights or businesses, due diligence, bankruptcy proceedings, and representation in courts. His practice is focused primarily on supporting small and medium-sized businesses and start-ups from the inception phase of the project to the selling of the business or its shares to a strategic investor. He works as a consultant for business incubators that need investment of USD 50,000. His preferred areas of business are the IT-sphere, the production of consumer goods, food, and support of pilot projects in the field of energy, agriculture, manufacturing and the construction industries. He is an expert in corporate security, the protection of rights and interests of investors and business owners, risk issues, and corporate disputes. In addition, he has the experience of being an arbitrator in international commercial arbitration cases. He has conducted ad hoc arbitration individually and as part of a panel of arbitrators.

MIKALAI MARKOUNIK

Dr. Mikalai Markounik graduated from the Faculty of Law at Belarusian State University and completed a postgraduate course. He has been practicing law since 2006. His core areas of practice include real estate and construction, investment agreements, dispute resolution, and commercial law. Dr. Markounik has substantial experience with respect to legal issues concerning domestic and international construction and

investment. He has acted as counsel in a wide range of construction-related disputes. He has assisted in a number of the largest investment projects realized in Belarus. He is the author of a number of publications on legal issues in Belarusian and international journals.

SEBASTIAN OKINCZYC

Sebastian Okinczyc is an associate at a top-tier law firm with offices in the Baltics, Sweden and Belarus. He is a key member of the firm's M&A and Banking practice group, where he advises on complex international transactions to major companies active in the region. His track record includes, among other things, advising global financial institutions and energy companies on various corporate finance matters. In addition, Mr. Okinczyc is a visiting lecturer at Vilnius University and Kazimieras Simonavicius University. He is also the author of articles on corporate finance law, international commercial arbitration, insolvency law and environmental law, published in international legal journals. He is fluent in five languages: English, French, Russian, Polish and Lithuanian.

ROLAND SEMIK

Roland Semik is a graduate of Polish and German law at Adam Mickiewicz University in Poznań and Viadrina European University in Frankfurt. He also completed postgraduate studies in the management of EU projects at Collegium Polonicum in Ślubice. Mr. Semik is a long-time member of the ELSA Ślubice Local Group, where he has served as director of research and analysis. He has taken part in many training programs and internships, including at the European Parliament in Strasbourg. He specializes in family, commercial, and monument protection law. In addition, he cooperates with a law firm on German law.

JACEK ŚWIECA

Mr. Świeca is a managing partner at a law office. He is an expert in medical, pharmaceutical, intellectual, and industrial property law. He also specializes in European law and foreign legal systems, including German, Italian, French and Chinese, as well as common law countries. He supports his clients from the pharmaceutical sector by representing them before domestic and foreign patent authorities. Mr. Świeca has cooperated with prestigious law offices, advising on major international transactions related to cross-border trade. Between 2005 and 2007, he held the position of manager for Central and Eastern Europe at an international law firm. He has extensive working experience in

government offices. He has served as vice director of a department at the Polish Ombudsman Bureau and represented the Ombudsmen before various offices, courts, and tribunals, including European judicial authorities. Furthermore, Mr. Świeca is an esteemed lawmaker who drafts and advises on bills for Polish and international authorities and institutions. He is an arbitrator of the Arbitration Court at the Circuit Chamber of Legal Advisers in Warsaw. In addition, he serves as chairman of the Court of Arbitration at the Wielkopolska Chamber of Construction, and as an arbitrator at the National Arbitration Court in Warsaw. He is also a member of the Consultative Committee for the Ministry of Justice. Mr. Świeca is a lecturer at the Circuit Chamber of Legal Advisers in Warsaw and the Medical University of Warsaw. He has been a speaker at numerous conferences dedicated to the practical aspects of Polish and foreign judicial procedures. He has authored several hundred articles in the fields of law and medicine, and over a dozen books.

VIERA VADOVICKÁ

Mgr. Viera Vadovická graduated from the Faculty of Law at Comenius University in Bratislava. She has practiced law since 2008. She is currently a lawyer at a law firm. Mgr. Vadovická specializes in commercial law, corporate law, copyright, IT law and real estate law. She provides complex legal services related to the founding of companies (from simple solutions to complex corporate structures) and provides tailor-made solutions for clients. She provides legal services in Slovak and English.

DARIA WIERZBIŃSKA

Ms. Wierzbińska graduated from Maria Curie-Skłodowska University in Lublin and was the recipient of a scholarship from Katholieke Universiteit in Leuven, Belgium. Currently, she is working on her doctoral dissertation in constitutional and medical law. She has been entered on the list of legal adviser trainees at the Circuit Chamber of Legal Advisers in Warsaw. At present, she is a Senior Associate at a law firm. Ms. Wierzbińska specializes in corporate and economic law, as well as broadly-understood medical law. Her law practice predominantly focuses on providing legal assistance to entrepreneurs – mostly foreign persons – with regard to commencing and conducting economic activity in Poland. Furthermore, she supports their day-to-day operations, in particular those carried out in the form of limited liability companies. Her clients also include hospitals and physicians with private practi-

ces, whom she advises on medical, pharmaceutical, and labour law. Ms. Wierzbicka is the author of many articles of both academic and editorial character on the economy, and civil and medical law. *Pro publico bono* work, especially for the benefit of nationals of so-called 'third world countries,' is also an important part of her practice.

EKATERINA ZABELLO

Ekaterina Zabello graduated from the Faculty of Law at Belarusian State University, and completed an international program of the U.S. Department of State 'Intellectual Property Rights.' In addition, in 2013 she also graduated from the Social and Political Sciences Department at European Humanities University. She has practiced law since 1995. Core areas of practice include real estate and construction, investment agreements, advertisement, and intellectual property. Ms. Zabello is a counsel for the largest investment and construction projects realized in the Republic of Belarus. She is one of the leading Belarusian lawyers recommended in the area of general business law according to the ratings of international editions of Chamber Global and Chambers Europe. She was recognized as lawyer of the year in real estate law in Belarus according to Best Lawyers 2014–2015. She was also included in the list of recommended lawyers in Trade & Customs Who's Who.

MICHAELA ZELINKOVÁ OPRŠALOVÁ

Mgr. Michaela Zelinková Opršalová graduated from the Faculty of Law at Masaryk University in Brno. During her studies, she worked as a legal assistant in a law office. In the Master of Law and Legal Science program her dissertation concerned the field of criminal law. Upon completion of her studies, she deepened her knowledge as a legal trainee in law offices in Brno and later in Prague. She is registered as an attorney-at-law on the list of attorneys maintained by the Czech Bar Association. Since October 2012, she has been an independent attorney-at-law, in her own law firm, focusing on general practice with an emphasis on civil, commercial and criminal law.

